

รายงานการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและเสริมศักยภาพมวยไทย : แบบบูรณาการ
ในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคอาเซียน

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ยมดิษฐ์ และคณะ

ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กันยายน 2548

ISBN 974-9539-32-X

คำนำ

ผลงานวิจัยนี้เกิดขึ้นจากความร่วมแรงร่วมใจตามนโยบายของคณะกรรมการการศึกษาดุติสภา ที่มอบให้คณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้วิจัยหาแนวทางสร้างรูปแบบและคุณค่าของการสอนมวยไทยเพื่อเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของไทยให้แพร่หลายออกไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้รูปแบบของ อาจารย์วิชิต ชีชีณู เป็นแนวทางในการศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นผลงานวิจัยสร้างต้นแบบที่ต้องการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับตอบสนองการเรียนการสอนในพื้นที่เฉพาะต่อไป

ขอขอบคุณคณะกรรมการการศึกษาดุติสภา ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และคณะกรรมการการวิจัยและพัฒนาของดุติสภา ที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานวิจัยให้เกิดประโยชน์ยิ่ง หวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับบุคคล องค์กร สมาคม และผู้เกี่ยวข้องกับมวยไทยต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชานัญชัย ยมคิษฐ์)

หัวหน้าคณะผู้วิจัย

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยนี้เกิดขึ้นและสำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของผู้มีอุปการคุณและผู้ร่วมงานหลายท่าน ขอขอบพระคุณคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ที่จัดสรรทุนดำเนินการทำวิจัย จำนวน 150,000 บาท สว.ปราโมทย์ ไพชนม์ สว.สุนีย์ อินฉัตร สว.สันติภาพ อินทรพัฒน์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ รวมทั้งประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา สว.สุทัศน์ จันทรแสงศรี ที่กรุณาเอื้ออาทรให้ความสะดวกในการดำเนินการต่าง ๆ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของ วุฒิสภา ที่ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยที่มีคุณค่ายิ่ง ขอขอบคุณ คุณอภิชาติ อ่อนสร้อย และเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทุกท่าน ที่ได้อำนวยความสะดวกตลอดการทำวิจัยด้วย น้ำใจไมตรียิ่ง

ขอขอบคุณทีมงานวิจัยที่ได้ร่วมมือกันสร้างสรรค์งานวิชาการร่วมกันในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา ได้แก่ ดร.มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์แช่ม บุญคุ้ม อาจารย์ณรงค์ เทียมเมฆ อาจารย์วิภารัตน์ ยมดิษฐ์ รวมทั้งเด็กหญิงนลิน ยมดิษฐ์ ที่ไม่เรียกรื่องเวลาสำหรับครอบครัวยามทำการวิจัยในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา อาจารย์วิชิต จีเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา สุคนทรทรัพย์ อาจารย์ลักษณะ เอกบุตร อาจารย์อรอนงค์ พงษ์ดิยะไพบูลย์ ที่กรุณาให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการทำวิจัย

นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต มวยไทยทุกคนที่ร่วมแรงร่วมใจทำงานจนผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏสู่สายตา ผู้บริหาร คณาจารย์ นักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 6 แห่งที่เอื้อเพื่อการเก็บข้อมูลด้วยความยินดียิ่ง ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัยและผู้เข้าร่วมการสัมมนาเพื่อการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ สีลาเดช อาจารย์วริน รัตนรงค์ ดร.ศักดิ์ชาย ทัพสุวรรณ รศ.ระดม ณ บางช้าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบูลย์ ศรีชัยสวัสดิ์ อาจารย์จรัสเดช อุทิศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัตน์ เสียงหล่อ คุณศุภชัย คันทรง และอีกหลายท่านที่มีได้เอื้อนาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ พวงสุวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ อาจคุ้มวงศ์ อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาและให้ความสะดวกในการทำวิจัย ดร. กองกาญจน์ วิเศษสุข Dr. Steven J. Torok ดร. สงวนศรี ไทรอค ดร.สุราพร ฉายะรติ และคุณศิริณี นันทศรี ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือด้านงานแปลภาษาอังกฤษ และคุณเบญจมาศ มงคลนำ ผู้ช่วยวิจัยที่ดำเนินการจัดกระบวนการทุกอย่างจนงานวิจัยแล้วเสร็จ

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความช่วยเหลือและเอื้ออาทรอีกหลายท่านที่มีได้เอื้อนามในที่นี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในคุณูปการของทุกท่าน และขอกราบขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ยมดิษฐ์
หัวหน้าคณะผู้วิจัย

ชื่อเรื่อง : การศึกษารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย : แบบบูรณาการ
ในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทย
ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาญชัย ยมคิษฐ์ และคณะ
ปี : 2548

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย : แบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทย

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทยกับตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การอบรม และผลการเรียนโดยเฉลี่ยที่แตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทยตามรูปแบบการฝึกของ อาจารย์วิชิต ชี้เจริญ

4. เพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทย

5. ศึกษาแนวทาง สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับให้เยาวชนและนักมวยอาชีพนำไปใช้พัฒนากีฬามวยไทย

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย ในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทยแบบบูรณาการของสำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จาก 6 จังหวัด ในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 5,362 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, Taro) จำนวน 352 คน โดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามและแบบวัดเจตคติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) การทดสอบค่าที (t – test) การทดสอบค่าเอฟ (F – test) การวิเคราะห์

ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีขั้นตอนการสร้างความเข้าใจและพอใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรอง ๆ ลงไป คือ ขั้นการสร้างพลังในการฝึก ขั้นการสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย ขั้นบูรณาการทักษะ และขั้นนำเสนอผลงานเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นต่อสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยอยู่ในระดับมาก มีเจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนและผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมาก

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์อบรม และผลการเรียนโดยเฉลี่ย กับสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย พบว่า ระดับการศึกษามีความแตกต่างกันกับตัวแปรตามตัวอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัว และเพศต่างก็มีเจตคติแตกต่างกันที่ระดับ .05 ส่วนเพศกับตัวแปรตามตัวอื่น ๆ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ประกอบที่เป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมประกอบด้วยตัวแปรต่อไปนี้ ขั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย ขั้นสร้างพลังในการฝึก ขั้นบูรณาการทักษะ ขั้นสร้างความเข้าใจและพอใจ ขั้นนำเสนอผลงาน ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เจตคติต่อคุณค่ากีฬามวยไทย โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวมในแต่ละตัวแปรตามลำดับค่าน้ำหนักรวมขององค์ประกอบเท่ากับ 6.327 และร้อยละของความแปรปรวนองค์ประกอบเท่ากับ 70.301

ผลการทดสอบแบบจำลองเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) พบว่า ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นตัวแปรสุดท้ายของแบบจำลองได้รับอิทธิพลทางตรงจากขั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทยเป็นปริมาณสูงสุด เมื่อพิจารณาตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรอื่น ๆ สูงสุด คือ ขั้นสร้างพลังในการฝึก

อิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งไปยังผลกระทบส่วนใหญ่เป็นอิทธิพลของตัวแปรขั้นสร้างความเข้าใจและพอใจ ก่อนส่งผ่านไปที่ตัวแปรขั้นสร้างพลังในการฝึก เข้าสู่ตัวแปรขั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย แล้วจึงส่งต่อไปยังผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผ่านตัวแปรขั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทยที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด โดยตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลองอธิบายความผันแปรของผลกระทบได้ร้อยละ 46

เส้นทางที่ค้นพบจากการทดสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ผลกระทบจากการฝึกอบรม มี 3 เส้นทาง คือ

1. ขึ้นสร้างความเข้าใจและพื่อใจมีอิทธิพลกับเจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย ขึ้นสร้างพลังในการฝึก ขึ้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเป็นลำดับ

2. ขึ้นสร้างความเข้าใจและพื่อใจมีอิทธิพลต่อขึ้นสร้างพลังในการฝึก ขึ้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นลำดับ

3. ขึ้นสร้างความเข้าใจและพื่อใจมีอิทธิพลต่อสภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ขึ้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ทั้งสามเส้นทางข้างต้น ผ่านตัวแปรขึ้นสร้างพลังในการฝึกทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปร 2 ตัว ที่ไม่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม แต่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงสาเหตุสูงจากตัวแปรขึ้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย คือ ขึ้นบูรณาการทักษะและขึ้นนำเสนอผลงาน ดังนั้น เส้นทางที่ดีที่สุด ก็คือ เส้นทางที่สอง คือ ขึ้นสร้างความเข้าใจและพื่อใจ ขึ้นสร้างพลังในการฝึก ขึ้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย ส่วนการพัฒนาเจตคติและการเตรียมตนก่อนฝึกถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้มีก่อนถึงขึ้นสร้างพลังในการฝึก

ผลจากการสัมมนากลุ่มย่อยของนักวิชาการด้านมวยไทยได้ข้อสรุปแนวทาง ดังนี้

1. ให้นำผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา และมวยไทยอาชีพ

2. การลดปัญหาความวิตกกังวลเกี่ยวกับความรุนแรงของการปะทะในการฝึก โดยการใช้อุปกรณ์ที่ปลอดภัยจากการบาดเจ็บ อุปกรณ์ฝึกซ้อมควรทันสมัย มีครูฝึกที่สอดคล้องกับแนวทางที่พบจากการวิจัย

3. ควรให้มีการฝึกเยาวชนออกเป็น 2 ระบบ ระบบแรก คือ ระบบของการส่งเสริมมวยไทยเป็นกีฬาการออกกำลังกายสำหรับทุกเพศทุกวัย และเผยแพร่กิจกรรมมวยไทยในเชิงอนุรักษ์ ระบบที่สองด้านการส่งเสริมมวยไทยอาชีพในการแข่งขันระดับต่าง ๆ และผลักดันเข้าเป็นกีฬามวยไทยในการแข่งขันโอลิมปิก

4. ควรส่งเสริมให้มีการกำหนดระเบียบเวทีมวยให้มีมาตรฐาน ในการแข่งขันชมมวยไทยทั่วไปควรให้มีการจัดประกวดแข่งขันไหว้ครูมวยไทย การแสดงท่าแม่ไม้มวยไทยเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาการให้คะแนนโดยพิจารณาจากการใช้แม่ไม้มวยไทยเป็นพื้นฐาน

ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสัมมนาทางวิชาการแสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จของการฝึกอบรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย เกิดจากปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำสูงของครูวิชิต ชี้เจริญ ในการสร้างและพัฒนากระบวนการอบรมด้วยเทคนิคและลีลาเฉพาะตัวส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การอบรม และเกิดผลลัพธ์ให้ผู้เข้าอบรมมีการพัฒนาการทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป สามารถนำความรู้จากการอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกทั้งยังก่อให้เกิดการบูรณาการทางสังคม สร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว การศึกษา ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ช่วยลดปัญหาสังคม รวมถึงเป็นพื้นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาทุนทางสังคมได้อย่างยั่งยืน

Title : A Study of a Newly Developed Model of Muay Thai Training and Promotion Integrated in Festival Project of Sports with Thai Wisdom

Researcher : Assist. Prof. Dr. Chanchai Yomdit and Others

Year : 2005

Abstract

The objective of this research was to study A Model of Muay Thai Training using A Newly Developed Training Program.

The model was developed to study the causes that affect participation in Muay Thai training programs by student. There were four research questions :

1. How does attitude, practical preparation, affect the Muay Thai training program?
2. What are the factors contributed by Mr. Vichit Cheechurn in the Muay Thai training program that influence the Thai Wisdom Festival sport Mega Project?
3. What are the causal factors that affect the integration of the Muay Thai training program into the Thai Wisdom Festival Sport Mega project?
4. What guidelines can be given about obstacles, and future recommendations for training development for young Thai boxers?

The methodology used was to compare 4 dependent variables (situation, attitude, practical preparations, inputs) as a function of four independent variables (sex, educational level, training experience, grade point average) in a multivariate analysis model, followed up by a qualitative focus group interview.

A sample of 352 subjects were drawn by stratified random sampling and simple random sampling from the student population from 6 provinces of Thailand. Instruments used included questionnaires and checklists, as well as open ended interview questions. Statistical analysis included percentage, mean, t – test, F – test, Pearson product – moment correlation, factor analysis, and path analysis.

Results showed that training situation, attitude, and preparation correlated highly, while sex, training experience and grade point average was not significantly correlated with participation.

From the interviews it was confirmed that training situation, practical preparation and training effected outcomes at a “high” level, while attitude was effected at a ‘good” level.

There was no significant difference between the sexes, training experience, and attitude, as effected by the independent variables. The educational level effected the dependent variables significantly. The grouped results of the factoring model by factor analysis gave similar results to the qualitative model applying path – analysis. Tables of results are given in the Appendices.

Conclusions :

The model of training used explained significantly 46 percent of the effects. Interview at an academic seminar confirmed goal attainment in integrating Muay Thai into the Mega Project, especially due to the leadership exercised by Mr. Vichit Cheechurn, effecting goal attainment, in all aspects of physical, social, emotional, and intelligence variables of the trainees. This created an atmosphere of happiness in the family. Social integration related to nation, religion and the king, and national institution, was achieved and thus reduced social problems, reduced social costs to acceptable levels, and increase the quality of life.

The result of the focus group discussion of Muay Thai experts reveal that

From the focus groups of Muay Thai experts it was recommended that :

1. Muay Thai should be part of the curriculum of schools for both health effects and for possible future occupations.
2. To reduce school violence by channeling it through Muay Thai training using the right materials and equipment for training.
3. There should be 2 major programs :
  - a. Muay Thai for Health.
  - b. Muay Thai for professional development as a standard sport, that may acquire Olympic status.
4. The ceremonial part of Muay Thai should be preserved as indigenous knowledge in the professional sport. (Wai Kru, Music, dance, wearing mongkol, and traditional attire)

บทสรุปสำหรับนักบริหาร

ผลการวิจัยการศึกษา เรื่อง รูปแบบการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย : แบบบูรณาการ ในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทยในข้อที่พบว่า เพศต่างกันมีเจตคติต่างกัน จึงควรพิจารณาว่านักเรียนเพศชายและเพศหญิงต้องมีกระบวนการฝึกที่แตกต่างกัน เพื่อให้วิทยากรหรือครูผู้สอนได้ตระหนักในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพจริง การฝึกในระดับการศึกษาที่ต่างกันควรมีลักษณะการฝึกที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพความพร้อมของผู้เข้ารับการฝึก เป้าหมาย คุณค่า และวิธีการที่ต่างกัน ส่วนประสบการณ์การฝึกไม่มีความแตกต่างกันกับผลกระทบจากการฝึก สภาพการปฏิบัติตน และเจตคตินั้น ซึ่งให้เห็นว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ทันกันถ้ามีแนวทางฝึกอบรมจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ และข้อค้นพบที่สำคัญคือรูปแบบการฝึกอบรมนี้ช่วยสร้างเจตคติที่ดี ส่งผลกระทบด้านดี และมีคุณค่าต่อผู้ร่วมกิจกรรมได้จริง โดยเฉพาะองค์ประกอบของตัวแปรตามทั้ง 8 ตัว ที่พบจากงานวิจัย ได้แก่ เจตคติ สภาพการปฏิบัติตน ผลกระทบขั้นสร้างความเข้าใจ ขั้นสร้างพลังใจ ขั้นสร้างทักษะ ขั้นบูรณาการ ขั้นเสนอผลงาน ซึ่งมีขั้นตอนการฝึกที่เริ่มจากการสร้างความเข้าใจและพอใจ โดยการปลูกฝังคุณค่าและประวัติศาสตร์ของมวยไทยส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดี จากนั้นจึงสร้างพลังกายพลังใจเข้าสู่การเรียนรู้ทักษะและเทคนิคมวยไทย เพื่อให้เกิดผลกระทบที่ดีจากการฝึก ถึงแม้ว่าขั้นการบูรณาการและขั้นนำเสนอผลงานจะไม่มีผลโดยตรงต่อ ผลกระทบ แต่ค่านำหนักอิทธิพลที่ส่งมาจากตัวแปรทักษะและเทคนิคมีค่าสูง จึงสมควรนำตัวแปรนี้คงไว้ในกระบวนการปฏิบัติกิจกรรม เพราะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเกิดมีคุณค่าต่อพัฒนาการด้านการประเมินผลคุณค่าโดยรวม และควรดำเนินการจัดอบรมโดยวิทยากรท่านอื่น ๆ ให้ได้ใช้ รูปแบบการฝึกอบรมที่ค้นพบจากผลการวิจัยครั้งนี้ แล้วพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป เพราะเป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่สามารถบูรณาการสร้างสังคมให้ผาสุกได้

กระบวนการฝึกปฏิบัติที่ดีที่สุดมีลักษณะการดำเนินการตามขั้นตอนตั้งแต่การสร้าง ความเข้าใจ สร้างพลังกายและพลังใจ ฝึกทักษะและเทคนิคจากง่าย ๆ ไปยาก การบูรณาการและการนำเสนอผลงานผ่านพิธีการไหว้ครูและครอบครุมวยไทย โดยผลผลิตที่เกิดจากการอบรมทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้เรียนรู้ในการป้องกันตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น ได้แสดงออกไปในทางที่สร้างสรรค์ อีกทั้งผลลัพธ์ที่ได้ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สึกรักและหวงแหนวัฒนธรรมไทย จิตใจโอบอ้อมอารี มีการแก้ไขปัญหาไปในทางที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะการคิดเป็น ทำเป็น และรู้จักแก้ไขปัญหา ส่งผลต่อผลกระทบที่ก่อให้เกิดการบูรณาการทางสังคม รักษา ศาสนา พระมหากษัตริย์ แก้ไขปัญหาความรุนแรงของพฤติกรรมวัยรุ่นด้านต่าง ๆ เป็นการอบรมที่นำความผาสุกมาให้แก่สังคมไทย อีกทั้งยังเป็นยุทธศาสตร์

ในการพัฒนาทุนทางสังคมด้านวัฒนธรรมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากการที่มีคนและสังคมที่มีคุณภาพต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนแง่มุมที่เป็นสาระสำคัญสำหรับนักบริหารได้พิจารณาใน 4 ประเด็น ดังนี้

1. การส่งเสริมเจตคติของเยาวชนไทยต่อมวยไทยและกีฬาไทยให้แก่เยาวชน ควรมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของเยาวชนและประชาชนไทยให้หันมาชื่นชมและฝึกกีฬาไทย โดยเฉพาะมวยไทยให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันการเรียนการสอนและการฝึกมวยไทยมีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งด้านค่านิยม ความเชื่อของผู้ปกครอง ความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ สถานที่ และระยะเวลา การจะปรับเปลี่ยนเจตคติดังกล่าวได้ จำเป็นต้องอาศัยสมรรถนะหลักของภูมิปัญญามวยไทยด้านทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ในมวยไทยตามแนวที่บรรพบุรุษได้สั่งสมมา ดังนั้น รูปแบบที่พบจากการวิจัยนี้จึงเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับให้นักบริหารได้นำไปใช้วางแผนกำหนดนโยบายและตัดสินใจในการส่งเสริมมวยไทยแนววัฒนธรรม เพื่อสร้างเจตคติด้านนี้

2. ผลจากการทดสอบกระบวนการฝึกทั้ง 5 ชั้น จากแบบจำลองและการทดสอบจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้น แสดงให้เห็นว่า รูปแบบดังกล่าวน่าจะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการฝึกมวยไทยแนววัฒนธรรม เพราะสอดคล้องกับทุนทางสังคมด้านวัฒนธรรมของสังคมไทย โดยเฉพาะขั้นตอนของการใช้พลังกาย ใจ ที่มีเรื่องของ การทำสมาธิ การสวดมนต์ ร้องเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี การกระตุ่นให้เห็นความซาบซึ้งและความสำคัญของการใช้อาวุธมวยไทยคู่ชาติ ตลอดจนปกป้องแผ่นดินไทย โดยการแทรกประวัติศาสตร์การกอบกู้กรุงศรีอยุธยาทั้งสองครั้ง โดยครั้งแรกการกู้กรุงศรีอยุธยาของสมเด็จพระนเรศวรและสมเด็จพระเอกาทศรถ และครั้งที่สองของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีที่มีนายทองดี ฟินขาว หรือพระยาพิชัยดาบหักเป็นตัวอย่าง และที่สำคัญอีกเหตุการณ์หนึ่งคือ ความเป็นผู้มีอาวุธมวยไทยรอบตัวของนายขนมต้ม เชลยคนไทยที่สู้กับพม่าได้เป็นสิบคน ณ กรุงอังวะ ประเทศพม่า กระบวนการดังกล่าวสะท้อนความเป็นเหตุเป็นผลของการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา และตามแนวสากลได้อย่างดี นับตั้งแต่การนำเข้าสู่กิจกรรมการเตรียมความพร้อม การฝึกทักษะและเทคนิค การส่งเสริมความแม่นยำ และการสร้างสรรค์และการประเมินผลตามสภาพจริงเป็นลำดับสุดท้าย

นอกจากนี้ กระบวนการดังกล่าวยังเต็มไปด้วยลีลาการฝึกที่มีการบูรณาการเนื้อหาสาระ โดยตลอด เช่น การแทรกเรื่องสนุกสนาน ขบขัน เกร็ดประวัติศาสตร์ เกม ระเบียบกระบวน การนวด การแสดงผลงานในพิธีการไหว้ครูที่ประกอบด้วยพิธีสงฆ์และพิธีพราหมณ์อันศักดิ์สิทธิ์ รวมไปถึงผู้ที่เป็นที่เคารพนับถือมาเป็นเกียรติครอบครุในงาน ลักษณะดังกล่าวทำให้กระบวนการฝึกดูง่าย สักดิ์สิทธิ์ ง่ายต่อการปฏิบัติ ได้รับการเสริมแรงทุกขั้นตอน ทำให้กิจกรรมสนุกไม่เบื่อ

และได้รับประโยชน์อย่างกว้างขวางจากกระบวนการทั้ง 5 ขั้นนี้ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ใช้ การครอบครุมวยไทย การแสดงโชว์ในพิธีครอบครุ ลักษณะดังกล่าวแม้ว่าเสียค่าใช้จ่ายมาก แต่ก็ คู้มค่าในเชิงผลกระทบต่อกรกล่อมเกลาทงสังคม และเป็นกรประเมินผลการฝึกไปด้วยในตัว

3. คุณค่าของการฝึกอบรมมวยไทยจากผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เข้ารับ การอบรมมีเจตคติที่ดีต่อมวยไทยภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ได้รับคุณค่าด้านกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน เกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ บิดา-มารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณ เกิดความสามัคคีมีเมตตา กรุณาแก่ผู้อื่น ลักษณะดังกล่าว ช่วยให้เกิดการพัฒนาคนและสังคมคุณภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศชาติทั้งด้าน สุขภาพและด้านทุนทางสังคม

4. ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ด้านอื่น ๆ สำหรับการตัดสินใจของนักบริหาร ในการวิจัย ครั้งนี้พบว่า คนที่มีประสบการณ์ด้านมวยไทยมาก่อนกับคนที่ไม่เคยฝึกมวยไทยมาก่อน เมื่อมาเข้า อบรมโดยใช้วิธีการนี้แล้วพบว่า มีเจตคติ ผลกระทบ การปฏิบัติกิจกรรมได้ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น นักบริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามวยไทยสามารถใช้กระบวนการนี้ได้อย่างแพร่หลาย เพราะในกระบวนการนี้มีสิ่งทีคนทั่วไปยังไม่มีประสบการณ์มาก่อนอีกหลายอย่าง เช่น วัฒนธรรม ประเพณี จารีตเกี่ยวกับมวยไทย กระบี่กระบอง และการนวดไทย

จากที่ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า เพศต่างกันมีเจตคติต่างกันนั้น แสดงให้เห็นว่า การสอนเพศชายและเพศหญิงต้องใช้เวลาละเอียดอ่อนต่างกัน โดยเฉพาะการฝึกแนวสุขภาพ แนวส่งเสริมอนุรักษ์และเผยแพร่ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาที่ แตกต่างกัน มีสภาพเจตคติก่อนการฝึกอบรม สภาพกระบวนการฝึกอบรม และผลกระทบต่อ ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมที่แตกต่างกัน ลักษณะดังกล่าวผู้บริหารต้องมีความรอบคอบในการตัดสินใจฝึก ใให้กับคนแต่ละวัย แต่ละระดับการศึกษา เพราะมีลักษณะเฉพาะและเป้าหมายไม่เหมือนกัน

5. การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสภาพการฝึกที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ขาดอุปกรณ์ อุปกรณ์ ไม่มีความปลอดภัย ไม่มีสถานที่ฝึกซ้อม หรือมีแต่ไม่ได้มาตรฐาน ตลอดจนขาดแคลนครูผู้ฝึก อบรมทีมีความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นปัญหาทีพบในงานวิจัยนี้ ผู้บริหารควรจัดหาอุปกรณ์ การฝึกให้เพียงพอ อุปกรณ์ปลอดภัยได้มาตรฐาน ยืดหยุ่นเพียงพอ นอกจากนี้ควรประยุกต์สถานที่ ฝึกให้สามารถฝึกได้ในหลาย ๆ แห่ง เช่น ลานกีฬา ลานบ้าน สวนสุขภาพ หรือแม้แต่ลานวัดก็ สามารถฝึกได้ และควรฝึกอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจผ่านกระบวนการและรูปแบบที่ ค้นพบจากการวิจัยนี้

6. แนวทางการฝึกสำหรับเยาวชนในสถานศึกษาและเยาวชนตามค่ายมวย โดยทั้งสองแบบควรมีจุดเน้นที่เหมือนและต่างกัน ส่วนที่เหมือนกัน คือ ควรผ่านรูปแบบที่ค้นพบจากการวิจัยนี้ จากครูสอนมวยไทยที่ผ่านการอบรมจากรูปแบบการวิจัยที่ค้นพบ ส่วนที่ต่างกันก็คือการสอนทักษะและเทคนิคที่ซับซ้อนจะเกิดจากการพัฒนาขั้นตอนของการฝึกทักษะและเทคนิคเบื้องต้นของการฝึกเพื่อชกมวยไทยอาชีพของตน ซึ่งต้องการการบูรณาการทักษะแม่ไม้มวยไทยขั้นสูง ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะทำให้มีพื้นฐานทางจิตใจที่ดีงาม สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรมของสังคัมไม่ใช้วิชามวยไทยไปประกอบอาชีพทุจริต หลังจากเลิกชกมวยแล้ว ส่วนการตัดสินใจการแข่งขันชกมวยไทยอาชีพควรเน้นการใช้แม่ไม้มวยไทยอย่างถูกต้องหลากหลายสวยงามเป็นเกณฑ์ อีกทั้งควรพิจารณาให้มีการแข่งขันไหว้ครู การชกโชว์ศิลป์แม่ไม้มวยไทยโบราณ ประกอบรายการการแข่งขันในทุกเวที เพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมเผยแพร่ด้านวัฒนธรรมไปอีกทางหนึ่งด้วย ขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาของสถาบัน หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วย ควรพิจารณานำวิชามวยไทยบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนให้เยาวชนทุกคนได้เรียนเพื่อการบูรณาการพัฒนาทุนทางสังคัมและการขัดเกลาทางสังคัม เพื่อการออกกำลังกายและพัฒนาให้สู่การเป็นมวยอาชีพ สำหรับบุคคลที่มีพรสวรรค์ต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้มีการเผยแพร่รูปแบบการอบรมมวยไทยแก่เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้
2. สถาบันการศึกษา องค์กร สมาคม ตลอดจนหน่วยงานที่ส่งเสริมศิลปะมวยไทยควรนำรูปแบบนี้ไปทดลองและพัฒนาใช้ให้เหมาะสม
3. สังคมทุกภาคส่วนควรร่วมมือกันพัฒนาทัศนคติการเรียนศิลปะมวยไทย โดยนำรูปแบบที่ค้นพบจากการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา
4. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรใช้รูปแบบที่ค้นพบจากการวิจัยนี้ไปอบรมขัดเกลาพฤติกรรมเยาวชนให้อยู่ในระเบียบวินัย กตัญญูรู้คุณชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พ่อ แม่ ครู อาจารย์
5. สถาบันการพลศึกษา โรงเรียนกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาควรประสานงานกันฝึกอบรมผู้ฝึกสอนมวยไทย เพื่อไปอบรมเยาวชน โดยใช้เป็นแนวทางการกล่อมเกลาเยาวชนให้อยู่ในศีลธรรมอันดีงาม สอดคล้องกับครรลองจารีต ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของไทยต่อไป
6. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรนำรูปแบบจากข้อค้นพบนี้ไปใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพมีชีวิตที่ดีต่อไป

7. กระทรวงยุติธรรมควรนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ปรับพฤติกรรมของผู้ต้องขัง
8. กระทรวงกลาโหมควรใช้อบรมกำลังพลและนักเรียนในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง
9. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน มีการอบรมเผยแพร่ให้แก่เยาวชน
เพื่อใช้ลดพฤติกรรมปัญหาสังคม
10. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีกีฬามวยไทยเป็นหนึ่งในวิชาพลศึกษาในแต่ละระดับ
ช่วงชั้นการศึกษา โดยใช้รูปแบบการอบรมดังกล่าวในการเรียนการสอน
11. ควรอบรมเจ้าของกิจการธุรกิจมวยและค่ายมวยทั้งในและต่างประเทศควรพัฒนา
ผู้สอนมวยไทยที่มีรูปแบบการสอนสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการวิจัยนี้

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
นิยามปฏิบัติการ	7
กรอบความคิดในการวิจัย	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ประวัติความเป็นมาของมวยไทย	11
ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของมวยไทย	25
มวยไทยในฐานะต้นทุนทางสังคม	30
การไหว้ครูมวยไทย	33
ความหมายของไม้มวยไทย	40
โครงการมหรหรรรมกีฬาไทยเฉลิมพระเกียรติ	48
การสอนมวยไทย	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	77
สมมุติฐานการวิจัย	97
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	98
ประชากร	98
กลุ่มตัวอย่าง	99
เครื่องมือและการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย	101

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
สภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	105
การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม	106
ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม	110
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและ สร้างเสริมกีฬามวยไทย	112
ผลการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แสดงเส้นสัมพันธ์อิทธิพล เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อผลกระทบจากการเข้าร่วม อบรมกิจกรรมมวยไทย โดยการทดสอบแบบจำลองกับข้อมูลดิบที่เก็บได้ จากการวิจัย	115
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	124
สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “แนวทางการสร้างเสริมและพัฒนา กีฬามวยไทย” วันอังคารที่ 10 พฤษภาคม 2548 ณ ห้องประชุม คณะกรรมการ อาคารสุขประพฤติ กรุงเทพฯ	128
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	134
สรุป	134
อภิปรายผล	141
ข้อเสนอแนะ	143
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก ก ตำรามวยไทยสมัยรัชกาลที่ 3 จากสมุดใบข่อย กรุงรัตนโกสินทร์ (ประเทศไทย)	152
ภาคผนวก ข ศิลปะไม้มวยไทย จากหนังสือศิลปะมวยไทย สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ	159
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	264

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2.1 รูปแบบการสอนจิตพิสัย	66
2.2 การปฏิบัติงานจริง	73
2.3 รูปแบบการฝึกทักษะ	75
4.1 แบบจำลองเชิงสมมุติฐานแสดงอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีต่อ ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	115
4.2 แสดงกราฟคิวพลอต (Q – Plot)	119
4.3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่ได้จากการประมาณ ค่าพารามิเตอร์ในแบบจำลองเชิงสมมุติฐาน	120
4.4 แบบจำลองเชิงสมมุติฐานแสดงอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีต่อผลกระทบ จากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	129
4.5 แบบจำลองเชิงสมมุติฐานแสดงอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด ในการส่งผลกระทบต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬา มวยไทย	129
5.1 แสดงเส้นทางการฝึกอบรมจากผลการวิจัย	144

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
2.1	กรอบแนวคิดกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทย	51
2.2	การจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยตามแนว วิชิต ชีวีญู	53
2.3	การทำงานของสมองซึกซ่ายและซึกขวา	56
4.1	สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	105
4.2	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนา และสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ ภาพรวม และรายด้าน เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	106
4.3	เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย จำแนกตามเพศ	107
4.4	เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย จำแนกตามระดับการศึกษา	108
4.5	เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย จำแนกตามประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมฝึกมวยไทย	109
4.6	เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ย	110
4.7	เปรียบเทียบเจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ย	110
4.8	เปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ย	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 เปรียบเทียบผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริม กีฬามวยไทย จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ย	111
4.10 ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา	112
4.11 ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา	113
4.12 ผลการวิเคราะห์หองศ์ประกอบของการจัดกิจกรรม	114
4.13 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง	117
4.14 แสดงค่าสถิติวัดความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างแบบจำลองเชิงสมมุติฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์	118
4.15 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปร ในแบบจำลองเชิงสมมุติฐานที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล เชิงประจักษ์แล้ว	121

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มวยไทยเป็นศิลปะการป้องกันตัวคู่กับชนชาติไทยมาตั้งแต่ยุคโบราณกาล ใช้คู่กับอาวุธยาวของเพลงดาบอื่น ๆ ในการต่อสู้ระยะประชิดตัว เพื่อให้สามารถใช้อาวุธอื่นซ้ำเติมได้นัดขึ้น ดังนั้น ชายชาติไทยทุกคนที่เป็นทหารจึงเป็นมวยไทยด้วย เพราะเป็นความสามารถในการต่อสู้ใช้คู่กับอาวุธต่าง ๆ ในการรบ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการฝึกมวยไทยในสมัยก่อนมีการฝึกกันในความหมาย 2 อย่าง คือ

1. เพื่อใช้สำหรับสู้รบเข้าศึก
2. เพื่อไว้ต่อสู้ป้องกันตัว

(จรวย แก่นวงศ์คำ, 2530, หน้า 1)

ศิลปะการต่อสู้แบบมวยไทยจึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการสร้างชาติ รักษาเอกราช และอธิปไตยจากคนรุ่นบรรพกาลมาสู่บุตรหลานสู่ยุคปัจจุบัน เพราะเป็นวิชาการต่อสู้ชั้นสูงสำหรับเจ้านายและขุนนางชั้นสูงที่เป็นทหาร อบรมสั่งสอนกันเพื่อเป็นคุณสมบัติของชายไทยดังที่มีคำกล่าวที่ว่า “...บรรพบุรุษของชาติไทยได้ฝึกฝนอบรมสั่งสอนกุลบุตรไว้เพื่อป้องกันตัวและป้องกันชาติ บรรดาชายฉกรรจ์ของไทยได้รับการฝึกฝนวิชามวยไทยแทบทุกคน นครบผู้กระเดื่องนามทุกคนต้องได้รับการฝึกฝนอบรมศิลปะประเภทนี้อย่างชัดเจนทั้งสิ้น ซึ่งแต่เดิมมาศิลปะมวยไทยที่มีชั้นเชิงสูงมักจะฝึกสอนกันในบรรดาเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ หรือเฉพาะพระมหากษัตริย์และขุนนางฝ่ายทหารเท่านั้น...” (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 3)

การฝึกมวยไทยได้แพร่หลายไปยังสามัญชนสืบทอดกันต่อมาจนเป็นศาสตร์ที่สำคัญของโลก เพราะจากประวัติศาสตร์คนไทยได้ใช้มวยไทยเป็นยุทธศาสตร์กู้ชาติ ถ้าจัดวิทยาการทั้งหลายว่า เป็นศาสตร์แห่งการสร้างสรรค์ ก็ต้องจัดว่า ยุทธศาสตร์นี้เป็นวิทยาการในการป้องกันจรรโลงชาติ เพราะถ้าชนชาติสยามไม่ชัดเจนในการศึกแล้ว อาจจะไม่มีชื่อประเทศไทยปรากฏอยู่บนแผนที่โลกตราบนานเท่าทุกวันนี้ ซึ่งยุคนั้นท่านผู้สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นยอดมวยก็คือ นายทองดี ฟินขาว ชาวเมืองพิชัยดาบหัก ทหารเอกคู่พระชนม์ของพระเจ้ากรุงธนบุรี หรือพระเจ้าตากสินมหาราช โดยนายทองดี ฟินขาว เป็นนักมวยที่เก่งกาจมีประวัติการต่อสู้ที่โชกโชนจนไม่มีใครสู้ได้ “อย่าว่าแต่มนุษย์เลย เสือลายพาดกลอนขนาด 8 ศอก นายทองดี ฟินขาว ก็มาแล้วด้วยมีดชู้ยเพียงเล่มเดียว วีรบุรุษท่านนี้แหละที่ล้างอายให้แก่ชนชาติสยาม นำหน้าชาวเมืองพิชัยออกตะลุมบอนกลางศึกมีชัยแก่ทัพของโปสุพลาโยธสทหฺวนจนวอควาย” (วัลลภสิริ สดประเสริฐ, 2547, หน้า 13)

ในยามว่างเว้นจากศึกสงครามก็จะมีการฝึกฝนกันตามสำนักมวยและแข่งขันชกกันในงานเทศกาลต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนาน ในบางครั้งพระมหากษัตริย์ทรงปลอมแปลงพระองค์ไปชกมวยกับชาวบ้านและได้รับชัยชนะ “พระเจ้าเสือหรือขุนหลวงสรศักดิ์ของไทยหนีออกจากพระราชวังไปชกมวยกับชาวบ้านและชกชนะด้วย ต่อมาประชาชนทราบและเห็นว่า พระองค์เป็นผู้มีฝีมือในวิชามวยไทยอยู่ในชั้นดีเยี่ยม” (จรรยา แก่นวงษ์คำ, 2546, หน้า 2)

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้ประชาชนศึกษาวิชามวยไทยตามสำนักต่าง ๆ ของขุนนางชั้นสูงกันมากขึ้น จนทำให้วิชาดังกล่าวแพร่หลายสืบทอดมาสู่ประชาชนจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแต่ละยุคสมัยมีลักษณะเฉพาะของการใช้อุปกรณ์การชกไม่เหมือนกัน ดังที่ว่า “สมัยกรุงศรีอยุธยา มวยไทยชกกันด้วยการคาดเชือกหรือใช้เชือกเป็นผ้าพันมือ บางครั้งชกกันถึงตาย เพราะเชือกที่มือนั้นบางครั้งก็ใช้น้ำมันชุบเศษแก้วละเอียดชกถูกตรงไหนก็เป็นแผลตรงนั้น ในระยะหลัง ๆ จนถึงสมัยกรุงเทพ ฯ ตอนต้นก็ยังมีคาดเชือกชกกันอยู่ แต่ต่อมาในช่วงหลังสมัยทำช้าง (พ.ศ. 2462) เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อเปลี่ยนจากคาดเชือกมาเป็นสวมนวม” (จรรยา แก่นวงษ์คำ, 2530, หน้า 2)

พัฒนาการดังกล่าว ทำให้การฝึกฝนมวยไทยแพร่หลายมากขึ้นจนเป็นที่พาไปสู่สากล จนเกิดมวยไทยสมัครเล่น และมีการตั้งสมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทยและแข่งขันมวยไทยสมัครเล่นชิงแชมป์เปียนโลกที่ประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2538 และขณะนี้มวยไทยเป็นที่พ่ายอดนิยมที่แพร่หลายไปทั่วโลก เกิดการก่อตั้งสภามวยไทยโลกและสหพันธ์มวยไทยโลก ทำให้ศิลปะมวยไทยกลายเป็นยุทธศาสตร์แบบไทยกระจายไปสู่ชาวโลกอย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดีสำหรับมวยไทย

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวประจำชาติที่พัฒนาการมาเป็นกีฬาของโลกแล้ว ยังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. มวยไทยสำคัญต่อบุคคล เพราะช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทางร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
2. มวยไทยสำคัญต่อชุมชนและสังคม มวยไทยเป็นกิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกันได้หลาย ๆ คน อาจใช้มวยไทยเพื่อการออกกำลังกาย หรือฝึกหัดเพื่อการแข่งขันกีฬาและจัดการแข่งขันมวยไทยในโอกาสพิเศษต่าง ๆ
3. มวยไทยสำคัญต่อประเทศชาติ มวยไทยมีส่วนสำคัญในการดำรงเอกราชของชาติ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพราะช่วยให้การรบของทหารได้เปรียบคู่ต่อสู้
4. มวยไทยสำคัญต่อนานาชาติ มวยไทยสำคัญต่อชาวโลก เนื่องจากนานาชาติเริ่มหันมาสนใจศิลปะการต่อสู้แบบมวยไทยและนิยมฝึกเรียน ทั้งเพื่อการออกกำลังกายและเพื่อการแข่งขัน

5. มวยไทยคู่ราชบัลลังก์ นักมวยไทยในอดีตจะได้รับการฝึกสอนอบรมให้เป็นผู้เสียสละ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ คุณธรรมประจำตัว นักมวยไทยดังกล่าวจึงทำให้พระมหากษัตริย์ไทยโบราณทรงโปรดปรานนักมวยไทยมาก แต่งตั้งให้เป็นราชวงศ์รักรักษ์ ทนายเลือก ทนายตำรวจ ตำรวจหลวง และมหาดเล็ก เป็นต้น

6. มวยไทยทำให้ชาติมั่นคง มวยไทยเป็นเอกลักษณ์ เป็นวัฒนธรรม มวยไทยเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชาติไทยมั่นคง สร้างความสัมพันธ์อันดีในหมู่คนไทยด้วยกัน

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 4 – 5)

มวยไทยจึงมีประโยชน์ต่อการช่วยพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ ช่วยให้เกิด สวัสดิภาพแก่บุคคลและสังคม เสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับอาชีพ และเสริมสร้างคุณธรรม ประจำใจได้เป็นอย่างดี

ขณะที่การเรียนการสอนมวยไทยแพร่หลายไปทั่วโลก แต่ผู้ปกครองและเยาวชนไทย ไม่ค่อยให้การสนับสนุนบุตรหลานเรียนมวยไทย และยังมีทัศนคติต่อมวยไทยที่คลาดเคลื่อนจาก คุณค่าและความหมายที่แท้จริง คนไทยที่มีฐานะดีไม่นิยมให้บุตรหลานเรียนมวยไทย กลับมี ค่านิยมให้บุตรหลานเรียนศิลปะป้องกันตัวของชาติอื่น ๆ ซึ่งคิดว่าเป็นค่านิยมที่โก้เก๋ ทั้งนี้ อาจมี มูลเหตุอยู่ 2 ประการ คือ

1. คิดว่ามวยไทยเป็นวิชาการต่อสู้ของคนชั้นต่ำ อันธพาล เป็นนักเลงที่ไม่มีทางหากิน ทางอื่นแล้วจึงหันมายึดการชกมวยเป็นอาชีพ

2. กลัวการบาดเจ็บจึงไม่กล้าฝึกหัด

การเสนอภาพของการชกมวยไทยในรูปแบบการแข่งขันเพื่อแพ้ชนะเชิงธุรกิจ ทำให้เห็น ภาพความรุนแรงโหดร้าย เนื่องจากขาดการมองเห็นถึงคุณค่าที่แท้จริง จนอาจก่อให้เกิดภาพลบใน สายตาของประชาชนและเยาวชนไทยในแง่เป็นกีฬาที่ไม่ดีไม่งาม ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว เพราะเห็นว่ามีสภาพดังนี้

1. กีฬามวยไทยเป็นกีฬาที่รุนแรง โหดร้าย ทารุณ

2. กีฬามวยไทยอาจทำให้นักกีฬาตายหรือพิการได้

3. กีฬามวยไทยเป็นกิจกรรมของคนที่ผิดปกตินิยมเล่นกัน หมายถึง พวกที่ชอบความ รุนแรงโหดร้าย

4. กีฬามวยไทยเป็นกีฬาคนชั้นต่ำ ผู้ดีมีสกุลไม่ควรเล่น

5. กีฬามวยไทยเป็นกีฬาของคนจน คนที่มีฐานะดีไม่ควรเล่น

6. กีฬามวยไทยเหมาะสำหรับคนที่ไม่มีความรู้

7. กีฬามวยไทยทำให้เป็นคนโง่เขลา สมองเสื่อม

8. กีฬามวยไทยใช้แต่ร่างกายไม่ใช่สมอง
9. นักมวยส่วนใหญ่เป็นพวกเจ้าพ่อ หรือนักเลงอันธพาล
10. หัวหน้าค่ายมวยส่วนใหญ่เป็นพวกเจ้าพ่อ หรือนักเลงอันธพาล
11. วงการหมัดมวยเป็นวงการของผู้มีอิทธิพล
12. กีฬามวยไทยเป็นการพนัน ผิดศีลธรรม ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาน
13. ใคร ๆ ก็เป็นนักกีฬามวยไทยได้
14. ใคร ๆ ก็เป็นหัวหน้าค่ายมวยไทยได้
15. ใครก็เป็นผู้ฝึกกีฬามวยไทยได้
16. ใคร ๆ ก็เป็นครูอาจารย์สอนมวยไทยได้

(สมศักดิ์ ศิริอนันต์, 2541, หน้า 3)

ภาพต่าง ๆ ข้างต้นเป็นภาพลบที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นในหมู่ประชาชนและเยาวชนไทยทั่วไป ในฐานะที่เป็นเจ้าของศาสตร์ที่ทรงคุณค่าที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดไว้ให้มาเป็นเวลานาน การมีทัศนคติที่ไม่ดี มีความเข้าใจไม่ถูกต้อง จำเป็นต้องมีการแก้ปัญหา ให้ความรู้ความเข้าใจ การสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้น โดยจำเป็นต้องมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการนำไปใช้ถ่ายทอดให้คุณค่าศิลปะแม่ไม้มวยไทยตามเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษได้ปลูกฝังไว้ ไม่ให้กระแสนะการที่มุ่งผลด้านวัตถุเข้ามาทำลายคุณค่ามวยไทยที่แท้จริงให้หมดไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเพื่อวิจัยนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการขึ้น เพื่อต้องการทราบว่า ในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทยมีสภาพเป็นอย่างไร มีกระบวนการใดบ้างที่ช่วยพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยและอยู่ในระดับใด เจตคติของผู้เข้ารับการฝึก การปฏิบัติตนเพื่อเตรียมการฝึกเป็นอย่างไร ฝึกแล้วมีผลกระทบระดับใดบ้าง มีองค์ประกอบ รูปแบบเป็นอย่างไร และรูปแบบการฝึกดังกล่าวมีผลกระทบต่อเยาวชนอย่างไร มีตัวแปรใดที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อผลกระทบบ้าง นอกจากนี้ยังต้องการทราบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีเพศ ประสบการณ์การฝึก ผลการเรียนเฉลี่ย และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน นั้น มีเจตคติ สภาพการปฏิบัติกิจกรรม การปฏิบัติตน และผลกระทบมวยไทยแตกต่างกันหรือไม่ สภาพปัญหา แนวทางสำหรับการพัฒนาเยาวชนเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นข้อมูลต้นแบบให้หน่วยงาน สถาบัน รวมถึงองค์การที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและฝึกอบรมมวยไทยได้นำไปใช้พัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรม เจตคติ สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรม เจตคติ สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ ในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทยที่มี เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การอบรม และผลการเรียน โดยเฉลี่ยที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทย
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทย
5. ศึกษาแนวทาง สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับให้เยาวชนและนักมวยอาชีพนำไปใช้พัฒนากีฬามวยไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลให้หน่วยงาน สถาบัน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดภูมิภาคมวยไทยนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลให้รัฐบาลนำไปใช้กำหนดนโยบายการพัฒนาภูมิภาคมวยไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นเยาวชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬา มวยไทยในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทยแบบบูรณาการของสำนักพัฒนานันทนาการและ กีฬาพื้นบ้าน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 7 จังหวัด 8 โรงเรียน จำนวน 5,362 คน ดังนี้

1.1 จังหวัดนครปฐม ได้แก่ โรงเรียนสิรินทรวิทยาลัย จำนวน 800 คน และ โรงเรียน ภปร. ราชวิทยาลัย จำนวน 1,762 คน

1.2 จังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ โรงเรียนเทคนิคบูรพาปราจีนบุรี จำนวน 800 คน และโรงเรียนไทยรัฐวิทยา จำนวน 200 คน

1.3 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลหัวหิน จำนวน 200 คน

1.4 จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 800 คน ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม จำนวน 800 คน

1.5 จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ โรงเรียนหนองปล้องโป่งนก จำนวน 500 คน

1.6 จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ผู้นำเยาวชน จำนวน 300 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ได้จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane, Taro, p. 886 - 887)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$

จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 352 คน

3. ตัวแปรในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 เพศ

3.1.2 ระดับการศึกษา

3.1.3 ประสบการณ์การอบรม

3.1.4 ผลการเรียนโดยเฉลี่ย

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ

3.2.1.1 ^๓ขั้นสร้างความเข้าใจ

และพอใจ

3.2.1.2 ^๓ขั้นสร้างพลังในการฝึก

3.2.1.3 ^๓ขั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย

3.2.1.4 ^๓ขั้นบูรณาการทักษะ

3.2.1.5 ^๓ขั้นนำเสนอผลงาน

3.2.2 เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย

3.2.3 สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3.2.4 ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทย หมายถึง โครงการอบรมมวยไทยและกระบี่กระบองของสำนักพัฒนานันทนาการและกีฬาพื้นบ้าน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการอบรมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทยด้านกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจของผู้เข้าอบรม

องค์ประกอบ หมายถึง กลุ่มของโครงสร้างตัวแปรที่กำหนดเป็นตัวแปรย่อยเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทย

เจตคติ หมายถึง ทำที่ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดต่อคุณประโยชน์ด้านกีฬามวยไทยในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ ใช้ป้องกันตัว ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในบางอาชีพ และช่วยส่งเสริมคุณธรรมภายหลังการฝึก

สภาพการปฏิบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง องค์ประกอบภายในและความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนก่อนการฝึก

นิยามปฏิบัติการ

กิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ หมายถึง กิจกรรมการฝึกอบรมมวยไทยตามขั้นตอนของ นายวิจิต ธีเชิญ ที่ใช้อบรมในโครงการมหกรรมกีฬามวยไทย 5 ปีประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มี 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นสร้างความเข้าใจและพอใจ
2. ขั้นสร้างพลังในการฝึก
3. ขั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย
4. ขั้นบูรณาการทักษะ
5. ขั้นนำเสนอผลงาน

ขั้นตอนต่าง ๆ ได้มาจากการสัมภาษณ์ สังเกต และแบบสำรวจรายการจาก นายวิจิต ธีเชิญ และศิษย์รุ่นต่าง ๆ แล้วนำมาจัดทำผังตัวแปรหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยทำผังตัวแปรและแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามสภาพการจัดกิจกรรม สภาพการปฏิบัติตน ผลกระทบ และสร้างแบบวัดเจตคติผู้เข้าร่วมอบรมต่อคุณค่าของกีฬามวยไทย โดยสัมภาษณ์ผู้จัดการอบรมและเก็บข้อมูลจากนักเรียนนักศึกษาที่เข้าร่วมในโครงการ โดยมีเครื่องมือ ดังนี้

1) แบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรม สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม แบบสอบถามดังกล่าวมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	5
มาก	เท่ากับ	4
ปานกลาง	เท่ากับ	3
น้อย	เท่ากับ	2
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1

2) แบบวัดเจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย มีลักษณะเป็นแบบวัดเจตคติแบบประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	เท่ากับ	5
จริงมาก	เท่ากับ	4
จริงบ้างไม่จริงบ้าง	เท่ากับ	3
ค่อนข้างไม่จริง	เท่ากับ	2
ไม่จริงเลย	เท่ากับ	1

ทั้ง 2 ส่วน แปลความหมายค่าคะแนนโดยใช้เกณฑ์ของ เบสท์ (Best, 1981, p. 190) ดังนี้

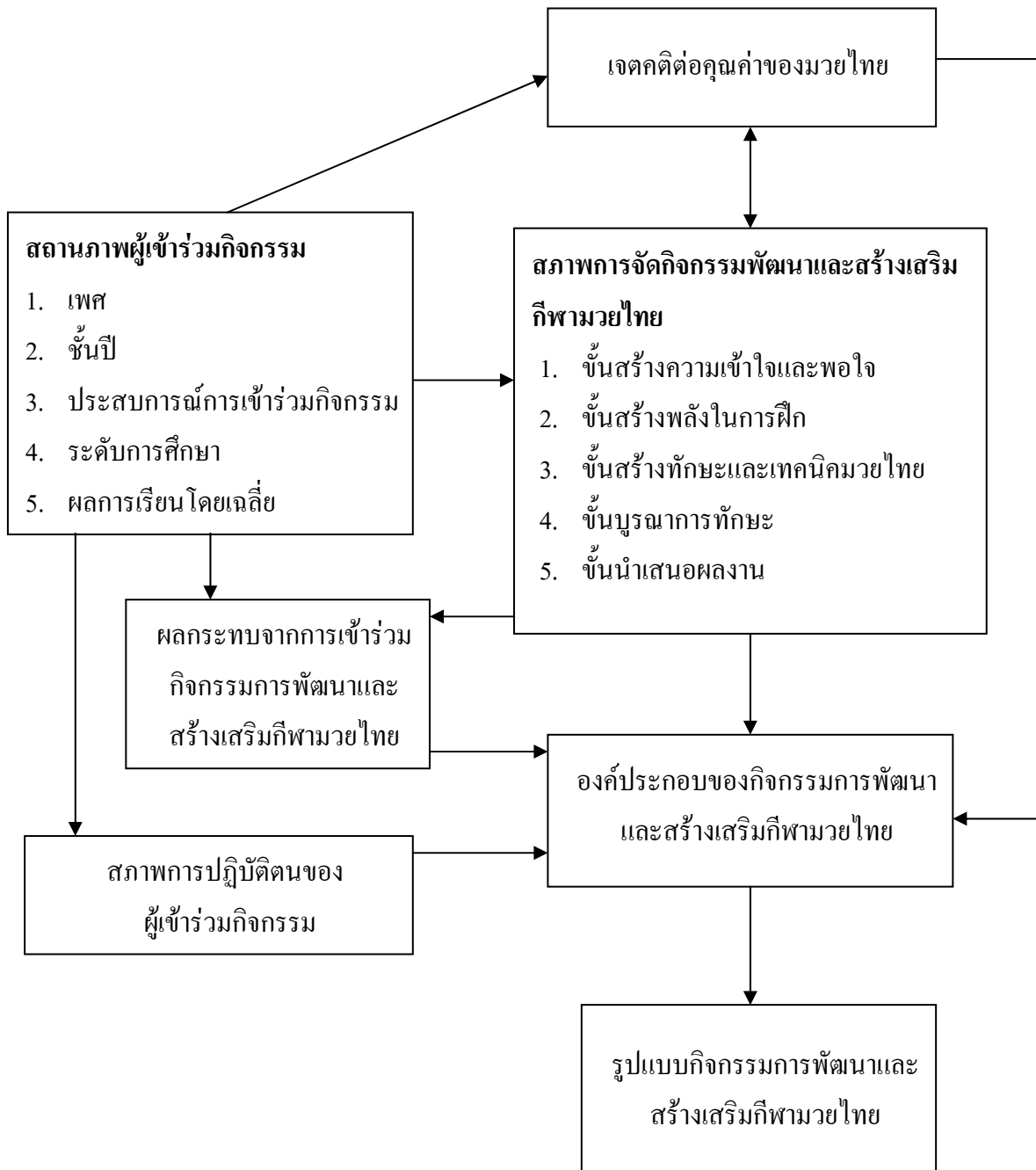
4.50 – 5.00	=	มากที่สุด / ดีที่สุด
3.50 – 4.49	=	มาก / ดี
2.59 – 3.49	=	ปานกลาง
1.50 – 2.49	=	น้อย / ไม่ค่อยดี
0 – 1.49	=	น้อยที่สุด / ไม่ดี

ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะ โรงเรียนที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย ในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทยแบบบูรณาการ ของสำนักพัฒนานันทนาการ และกีฬาพื้นบ้าน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในปี พ.ศ. 2547 โดยมี นายวิจิต ธีเชิญ เป็นวิทยากรจัดอบรม

กรอบความคิดในการวิจัย

ผู้เขียนใช้กรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้ผู้วิจัยนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของมวยไทย
2. ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของมวยไทย
3. มวยไทยในฐานะต้นทุนทางสังคม
4. การไหว้ครูมวยไทย
5. โครงการมหรรรรมกีฬาไทยเฉลิมพระเกียรติ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติความเป็นมาของมวยไทย

มวยไทยเป็นทั้งยุทธวิธีและกีฬาที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยที่สืบทอดกันมานานเป็นพันปี ถ้าสืบย้อนไปจะพบว่า มวยไทยมีมาพร้อมกับมีคนไทย คนไทยใช้มวยไทยในการป้องกันการรุกรานจากชนชาติอื่น ๆ เช่น ในสมัยราชวงศ์ล้านเจ้า สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ และพัฒนาจนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. มวยไทยสมัยอาณาจักรล้านเจ้า (พ.ศ. 1291)
2. มวยไทยสมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1781 – 1921)
3. มวยไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893 – 2310)
4. มวยไทยสมัยกรุงธนบุรี
5. มวยไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
6. มวยไทยสมัยโลกาภิวัตน์ (ปัจจุบัน)

(คอลัมน์สปอร์ต โฟกัส, 2004, หน้า 38 – 40)

มวยไทยสมัยอาณาจักรน่านเจ้า

มวยไทยสมัยน่านเจ้า สันนิษฐานได้ว่า คนไทยมีมวยไทยไว้ต่อสู้กับผู้เข้ามารุกราน คนไทยมีรูปร่างเล็กกว่าชาวจีน แต่มีพิสัยส่งในการต่อสู้ ผู้ได้ก็สู้ ผู้ไม่ได้ก็ถอย แต่ไม่เคยยอมจำนน บรรพบุรุษของไทยได้คิดค้นวิธีการต่อสู้แบบแฝงไว้ด้วยพิสัยส่งรอบตัว เรียกว่าแบบ “พันลำ” ซึ่งแปลว่า “รอบด้าน” สำหรับไว้ต่อสู้ป้องกันตัว วิธีการต่อสู้แบบนี้มีการใช้หัวขวิด ปากกัด ตีนเตะ ถีบเหน็บ มือตะปบ ตบต้อย ทวบ ศอกถอง ฟันสับ สันเคียว เข่ากระทิง ก้นกระทก แยกบำพุ่ม ล้มทับ จับหัก ควักนัยน์ตา ผ่าลูกหมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการต่อสู้ด้วยมือเปล่า ผู้เพื่อป้องกันตัว ผู้เพื่อความอยู่รอด แม้ตัวจะเล็กแต่ก็มีพิสัยส่งรอบตัวหน่วย (ศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 9)

ลักษณะการต่อสู้ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษไทยได้ใช้การต่อสู้มานานจนเป็นมวยไทยขึ้นมาในภายหลัง โดยในสมัยน่านเจ้า พ.ศ. 1291 พระเจ้าฟิโลโก๊ะได้รวบรวมอาณาจักรไทยขึ้นเรียกว่า อาณาจักรน่านเจ้ารบกับจีน โดยใช้อาวุธ ใช้หอก ใช้ง้าว การต่อสู้มือเปล่าก็มีอยู่บ้าง แต่ส่วนมากจะใช้ระยะประชิดตัวและนิยมการเลียนแบบจีน (รังสฤษฎ์ บุญชลอ, 2541, หน้า 14)

มวยไทยสมัยน่านเจ้าจึงมีลักษณะไม่มีแบบแผนที่แน่นอน ผู้แบบสัญชาตญาณรอบตัว คล้ายมวยปล้ำ แต่มีความรุนแรงกว่า

มวยไทยสมัยกรุงสุโขทัย

การใช้มวยไทยประกอบการใช้อาวุธอื่น ๆ ในการต่อสู้ระยะประชิดตัว ยังคงมีอยู่ในสายเลือดของคนไทย แม้ว่าจะไม่เรียกว่ามวยไทยโดยตรงแต่ก็เป็นยุทธวิธีประกอบการรบที่สมบูรณ์แบบ มีการใช้วิชาศิลปศาสตร์ 18 ประการ สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพระเจ้าแผ่นดินไว้ว่า จะต้องรู้เกี่ยวกับ “มายา” คือ ความรู้เกี่ยวกับมวยไทย กระบี่กระบอง อันเป็นการต่อสู้ระยะประชิดตัว รวมทั้งแบบแผนการสู้รบที่เรียกว่า ตำราพิชัยสงคราม (สุจิตรา สุคนธทรัพย์, 2540, หน้า 64) ความดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกมวยไทยในช่วงปี พ.ศ. 1781 – 1921 ที่มีการต่อสู้กับข้าศึกแบบมือเปล่าด้วยวิชามวยไทย แต่ส่วนใหญ่ก็ยังใช้อาวุธชนิดต่าง ๆ เพื่อการกอบกู้ประเทศชาติ โดยสำนักเรียนวิชามวยไทยแบ่งออกเป็น 3 แห่ง ดังนี้

1. วัด ศึกษาเล่าเรียนจากครูอาจารย์ที่บวชเป็นพระภิกษุและมีฝีมือในการต่อสู้
2. บ้าน ศึกษาเล่าเรียนจากผู้มีความรู้เป็นผู้ถ่ายทอดวิชามวยไทยให้กุลบุตร กุลธิดา
3. สำนักราชบัณฑิต ฝึกให้เรียนวิชาการต่อสู้ป้องกันตัว มีการฝึกใช้อาวุธบนหลังช้าง

ม้า วัว ควาย

(รังสฤษฎ์ บุญชลอ, 2541, หน้า 14)

การรบบแบบประจัญบานมีโอกาสที่จะใช้มวยไทยมาก ดังนั้น การฝึกการใช้อาวุธต้องฝึกมวยไทยเป็นพื้นฐาน และชายชาตรีในยุคสุโขทัยจะฝึกฝนมวยไทยกันแทบทุกคน เด็กผู้ชายสมัยสุโขทัยตอนเช้าสู่วัยรุ่นมักจะฝึกหัดมวยไทยกันทุกคน การฝึกมวยไทยเป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่จะมีลักษณะชายชาตรี โดยกล่าวว่า ชายชาตรี หมายถึง ผู้มีศิลปะวิชาอาคม หรือผู้มีฝีมือทางการต่อสู้ประกอบด้วย

1. คุณวุฒิ
2. มารยาท
3. มนุษยธรรม
4. วีรกรรม
5. ความทรหดอดทน
6. อำนาจทางคาถาอาคม
7. พลังกาย
8. ศิลปะการต่อสู้มวยไทยและกระบี่กระบอง

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 11)

ชายชาตรีในสมัยกรุงสุโขทัยจึงเป็นมวยไทยกันแทบทุกคน เพราะต้องเตรียมพร้อมรับมือผู้รุกรานและเป็นการออกกำลังกายไปด้วย ขณะเดียวกันก็ยังใช้ในการทดสอบพละกำลังและแสดงออกถึงความเป็นชายชาตรีในตัวด้วย เพราะนอกจากมวยไทยจะฝึกหัดเพื่อเป็นการออกกำลังกายและเพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำศึกสงครามแล้ว ยังมีการฝึกประลองพละกำลังและ ชั้นเชิงการต่อสู้ในเทศกาลงานถือน้ำพิพัฒน์สัตยา งานประเพณีต่าง ๆ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ผู้ชมในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี ดังปรากฏในกฎหมายจารีกถลงในโบราณ ในมังรายศาสตร์มีเรื่องเกี่ยวกับมวยไทย คือ ในเรื่องสาเหตุวิวาท ค่าดี กำหนดไว้ 16 ประการ มีประการที่ 7 ต่อยกัน และประการที่ 15 เล่นการพนัน ในสมัยสุโขทัยถือว่า การชกมวยเวทีชั่วคราวตามงานวัดและงานเฉลิมฉลองต่าง ๆ เป็นลักษณะศิลปะป้องกันตัว เป็นประเพณีอันดีงามไม่ใช่เป็นการพนันจึงไม่มีการเสียภาษีอากรแต่อย่างใด (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 14)

กล่าวโดยสรุป การชกมวยไทยในสมัยกรุงสุโขทัยมีทั้งส่วนที่เป็นยุทธวิธีประกอบการใช้อาวุธสำหรับต่อสู้ป้องกันกรรุกรานจากชาติอื่น ๆ ซึ่งเป็นวิชาที่เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินและโอรสของกษัตริย์จะต้องเรียนไว้เป็นคุณสมบัติของขุนศึกในฐานะจอมทัพไทยมีการบูรณาการใช้ร่วมกับอาวุธอื่น ๆ ในระยะประชิด ดังนั้น มวยไทยจึงถือว่าเป็นศิลปะชั้นสูงส่งสำหรับชาติไทย และในขณะเดียวกันก็มีการถ่ายทอดลงสู่สามัญชน โดยร่ำเรียนกันตามวัด บ้าน และราชสำนักต่าง ๆ ใช้สำหรับเป็นกีฬาันทนาการแข่งขันกันเป็นประเพณีในยามว่างเว้นจากศึกสงคราม เตรียมความพร้อมด้านพลกำลังและทดสอบความเป็นชายชาติวีรบุรุษไปด้วยในขณะเดียวกัน

มวยไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา

มวยไทยสมัยกรุงศรีอยุธยามีความเด่นชัดว่า มีการฝึกกันโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็พระมหากษัตริย์ ขุนนางชั้นสูง และชาวบ้านที่อาศัยใช้ชั้นเชิงมวยไทยเข้ารับราชการ ถวายตัวเป็นมหาดเล็กรับราชการเจริญก้าวหน้า บางท่านขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังที่กล่าวว่าการฝึกมวยควบคู่ไปกับการฝึกใช้อาวุธที่มีอยู่ในสมัยนั้น คือ ดาบ คี่ง เชน ทวน หอกใหญ่ หอกคู่ เสโด โดมร ธนู และมีดสั้น เป้าประสงค์จากการฝึกก็คือการเตรียมไพร่พลไว้สำหรับการศึกสงคราม ที่จะเกิดขึ้น โดยสำนักฝึกที่มีชื่อเสียง ได้แก่ สำนักดาบพุทไธสวรรย์ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 15) สอดคล้องกับเป้าหมายของสำนักดาบพุทไธสวรรย์ที่ได้ผลิตนักดาบและนักมวยซึ่งล้วนแต่มีเกียรติประวัติชื่อเสียงเป็นจำนวนมาก เมื่อชายไทยคนใดที่ได้รับการฝึกฝนจนมีความสามารถเป็นเลิศแล้ว ก็ต้องไปขึ้นทะเบียนสังกัดกรมทนายเพื่อเข้าประจำการในกองทัพ ซึ่งมีชื่อว่า “หมู่ทะเลวงพัน” การเป็นทหารจึงเป็นนักมวยไปด้วยในตัว (หน่วยศึกษา นิเทศก์ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 11)

ลักษณะพิเศษของมวยในสมัยอยุธยาจึงมีลักษณะ ดังนี้

1. มีกฎหมายเกี่ยวกับการชกมวย

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาช่วงสมเด็จพระเอกาทศรถมีกฎหมายเกี่ยวกับการชกมวยเกิดขึ้นเรียกกฎหมายนี้ว่า พระอัยการเบ็ดเสร็จ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 11 - 15) ระบุไว้ ดังนี้ “117 มาตราหนึ่ง คนทั้งสองเป็นเอกจิตเอกฉันท์ ตีมวยด้วยกันก็ดี แลปล้ำกันก็ดี แลผู้หนึ่งต้องเจ็บปวดก็ดี คนหักถึงแก่มรณภาพก็ดี ท่านว่าหาโทษมิได้อันมีผู้ยงตกรางวัลก็ดี ให้ปล้ำตีนั้นผู้หาโทษมิได้ เพราะเหตุผู้ยงนั้น จะได้มีเจตนาที่จะใคร่ให้สิ้นชีวิตหามิได้ แต่ใคร่เล่นเป็นผาสุภาพ เป็นกรรมแก่ผู้ถึงมรณภาพเองแล” นอกจากนี้ยังมีกฎหมายพระเจ้ามังรายหรือมังรายศาสตร์ ลักษณะวิวาท พ.ศ. 2230 สมัยรัชกาลสมเด็จพระเพทราชา มีความว่า

คนทั้งหลายในโลกนี้จักวิวาทผัดกันด้วยเหตุ 16 ประการ ดังนี้

1. คู่ของท่าน
2. ยี่มของท่าน
3. รวมทุนกันทำการค้ากำไร
4. รับจ้างทำงานไม่สำเร็จละทิ้งงานเสีย
5. ให้อะไรแล้วจะขอคืน
6. ปลอม (แปลก) ของซึ่งไม่มีวิญญาณ
7. ต่อยกัน
8. ผัวเมียจะหย่ากัน
9. รักเมียท่านจับมือถือนม
10. แย่งทรัพย์และแย่งมรดก
11. ฝากของกันไว้
12. ของสูญหายไป
13. ไม่คืนไม่ครบถ้วน
14. ของน้อยอ้างว่าของมาก
15. การเล่นการพนัน
16. เหตุระหว่างคนเลว คนดีพ่อ แม่ ลูก ผัวเมีย ข้าและเจ้า

กฎหมายลักษณะวิวาทคดีกันนี้มีหลายมาตรา และที่เกี่ยวข้องกับมวยไทย ได้แก่
มาตราหนึ่ง : คนสองคนตีกัน ปล้ำกัน ผู้หนึ่งตายก็ให้เลิกแล้วกันไป เพราะเขาปล้ำกัน
ผีเจ้าพระยา เจ้าขุนตีปล้ำกัน และมีผู้ยุยงให้ทำดังนั้น หากฝ่ายหนึ่งตายลง ให้ผู้ยุยงท่านเผาศพเสีย
เพราะเหตุไปเลี้ยวเงินให้ท่านต่อสู้กัน

การชกมวยน่าจะถือว่าเป็นความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย ดังนั้น จึงมีกฎหมายไม่ให้
เอาผิดฝ่ายที่กระทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต และคงถือว่าเป็นการแข่งขันเรีงตามปกติทั่วไปนั่นเอง

2. พระมหากษัตริย์ ราชวงษ์ ขุนนางชั้นสูง ตลอดสามัญชนตื่นตัวในการแข่งขันชกมวย

ในสมัยกรุงศรีอยุธยานี้มีพระมหากษัตริย์ที่เป็นนักมวยมาชกมวยกับชาวบ้าน
ตามงานประเพณีเรีง พระมหากษัตริย์องค์ที่กล่าวถึง คือ สมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ที่ 8 หรือ
พระเจ้าเสือ ซึ่งโปรดการชกมวยมากถึงขนาดทรงปลอมพระองค์ออกมาชกกับชาวบ้านขณะคู่ต่อสู้
ถึงสามคน ดังที่พระเจ้าเสือได้ปลอมแปลงพระองค์เป็นสามัญชนมาชกมวยกับนักมวยฝีมือดีของ
เมืองวิเศษไชยชาญ โดยขณะนักมวยเอกถึงสามคน ได้แก่ นายกลางหมัดตาย นายใหญ่หมัดเหล็ก

และนายเล็กหมัดหนัก โดยทั้งสามคนพบกับความพ่ายแพ้อย่างบอบช้ำ จากฝีมือมวยไทยของพระองค์ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, 16)

เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงโปรดวิชามวยไทย เป็นแบบอย่างด้านมวยไทยจึงทำให้มีการฝึกมวยไทยกันอย่างแพร่หลายในราชสำนักและขยายไปสู่บ้านและวัด โดยเฉพาะวัดถือเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิชามวยไทยอย่างดี เพราะขุนศึกเมื่อมีอายุมากมักจะบวชเป็นพระและสอนวิชาการต่อสู้ให้ลูกศิษย์ที่ดีและมีความกตัญญูรู้คุณ โดยเฉพาะนักมวยเด่นในยุคหลัง ๆ ก็เกิดจากการฝึกฝนกับพระในวัดแทบทั้งสิ้น ลักษณะดังกล่าวทำให้การฝึกมวยไทยแพร่หลายและขยายวงกว้างออกไปสู่สามัญชนมากยิ่งขึ้น

3. นักมวยมีโอกาสเข้ารับราชการให้ก้าวหน้าได้

การเป็นนักมวยไทยนั้นถือได้ว่ามีโอกาสในการรับใช้ชาติบ้านเมืองในการเป็นทหารพิทักษ์ราชบัลลังก์ เพราะว่า นักมวยฝีมือดีจะเข้าเป็นทหารส่วนราชการที่เรียกว่า ทนายเลือก ตำรวจวัง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็นหน่วยที่เกี่ยวกับนักมวย ถึงขนาดตั้งเป็นกรมนักมวยเกิดขึ้น กรมดังกล่าวเรียก กองทนายเลือก ซึ่งในสมัยอยุธยาทำหน้าที่หลายอย่าง บางครั้งเรียก ตำรวจหลวง ทนายตำรวจ หรือกรมนักมวย ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในพระราชวัง ดังที่ ส. พลายน้อย (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 18) กล่าวไว้ในเกร็ดโบราณคดีว่า กรมนักมวย หรือทนายเลือก เป็นกรมหนึ่งสำหรับกำกับนักมวย ทนายเลือก หรือพวกนักมวย ที่จัดขึ้นเป็นรักษาพระองค์นั้น เห็นจะมีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาแล้ว

นักมวยที่เจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการจนได้เป็นถึงกษัตริย์ คือ นายมะเดื่อ หรือพระเจ้าเสือ ซึ่งก็คือพระสรรเพชญ์ที่ 8 โดยในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มีนักมวยฝีมือดี ตำแหน่งมหาดเล็กหลวง ชื่อ นายเดื่อ ต่อมารับราชการมีความดีความชอบได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นหลวง สรรค์ดี สังกัดกรมช่าง ต่อมาได้เลื่อนดำรงตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล เมื่อสมเด็จพระเพทราชาสวรรคตลง ได้ขึ้นครองราชสมบัติ ทรงพระนามว่า สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 แต่สามัญชนถวายพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าเสือ ซึ่งตรงตามบุคลิกลักษณะของท่าน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 10)

นอกจากนี้ นักมวยไทยที่มีชื่อเสียงสมัยกรุงธนบุรีอย่างนายทองดี ฟันขาว ก็ใช้วิชามวยไทยรับราชการจนเจริญก้าวหน้าเป็นพระยาพิชัยดาบหัก เจ้าเมืองพิชัย และใช้วิชามวยไทยกอบกู้ชาติบ้านเมืองมาเป็นเอกราชจนถึงปัจจุบันก็เพราะใช้วิชามวยไทยนั่นเอง

4. มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่สำคัญดูแลนักมวยที่รับราชการในพระราชสำนัก

ในยุคนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นยุคทองของมวยไทย เพราะนักมวยที่มีฝีมือจะถูกเรียกเข้าสังกัดกรมทหารเลือก กรมตำรวจหลวง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กรมนักมวย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บทบาทและสถานภาพของการเป็นนักมวยในยุคนี้ค่อนข้างจะเป็นที่ยอมรับของสังคมและราชสำนักมาก บทบาทของนายเลือกนอกจากจะทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในพระมหาราชวังและทำการฝึกหัดมวยไทยให้ทหารและพระราชโอรสแล้วยังมีหน้าที่พิเศษอีกหลายอย่าง สมัยอยุธยาพระเจ้าแผ่นดินมีกองกำลังทหารกองหนึ่งสำหรับทำหน้าที่ถวายการอารักขา เรียกว่า กองนายเลือก ผู้เข้ารับราชการในกองนี้ได้รับคัดเลือกมาจากนักมวยฝีมือดี เป็นชายฉกรรจ์ที่มีรูปร่างลำสันแข็งแรง นอกจากนั้นบรรดาเจ้านายชั้นสูงก็มีนายเลือกไว้ประจำตัวเช่นเดียวกัน นายเลือกมีบทบาทสำคัญและอยู่ใกล้ชิดพระยุคลบาทพระเจ้าแผ่นดิน ดังเช่นระหว่างที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงประชวรใกล้เสด็จสวรรคตมีข่าวว่าเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ซึ่งเป็นฝรั่งจะคิดการกบฏ ขุนหลวงสรศักดิ์ได้ใช้นายเลือกไปลวงเจ้าพระยาวิชาเยนทร์เข้ามาในพระราชวังโดยโกหกว่าพระเจ้าแผ่นดินรับสั่งแล้วให้นายเลือกคอยที่อยู่สองข้างทาง พอเจ้าพระยาวิชาเยนทร์นั่งเสลี่ยงคนหามเข้ามา นายเลือกก็จัดการด้วยไม้พลองแล้วฆ่าเสียจะเห็นได้ว่าหน้าที่ของนายเลือกมีความสำคัญต่อพระมหากษัตริย์และความมั่นคงของพระราชบัลลังก์มาก นายเลือกทำงานใกล้ชิดพระมหากษัตริย์มากที่สุด บางครั้งก็เป็นทหารรักษาพระองค์ บางครั้งก็ตรวจตราอยู่เวรยาม ซึ่งเรียกชื่อแตกต่างออกไปตามหน้าที่นั้น ถ้าอยู่เวรยามเรียกกองตระเวน ดังนั้น นอกจากจะคัดเลือกเอาผู้มีฝีมือมวยไทยอย่างดีเยี่ยม แข็งแรง ลำสัน ทรวด อดทน มีไหวพริบ สติปัญญาดีแล้วจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์อย่างจริงใจด้วย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 18)

ลักษณะดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักมวยเป็นผู้อารักขาพระเจ้าแผ่นดิน เพราะในเขตพระราชฐานมีกฎห้ามพกพาอาวุธ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่อารักขาพระเจ้าแผ่นดินจึงมักเป็นนักมวย กองนายเลือกสมัยอยุธยาทำหน้าที่หลายอย่าง บางครั้งก็เรียกตำรวจหลวง ทนายตำรวจ หรือกรมนักมวยทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในพระราชวัง ดังในเกร็ดโบราณคดีที่ว่า กรมนักมวยหรือนายเลือกเป็นกรม ๆ หนึ่งสำหรับกำกับนักมวย นายเลือกหรือพวกนักมวยที่จัดขึ้นเป็นกองรักษาพระองค์นั้นเห็นจะมีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาแล้ว ทรงโปรดให้มีกรมมวยหลวงขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยให้คัดเลือกเอาชายฉกรรจ์ที่มีฝีมือการชกมวยไทยเข้ามาต่อสู้กันหน้าพระที่นั่ง แล้วคัดเลือกเอาผู้มีฝีมือดีเลิศไว้เป็นผู้อารักขาเป็นทหารสนิทและทหารรักษาพระองค์ มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยเวลาเสด็จประทับในพระราชวัง หรือเสด็จในงานต่าง ๆ (ศ. พลายน้อย อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 18)

นอกจากนี้ เมื่อครั้งนายขนมต้มถูกจับเป็นเชลย ถูกกวาดต้อนไปอยู่ที่กรุงอังวะ ประเทศพม่า พ.ศ. 2310 พม่าจัดให้มีการฉลองชัยชนะ สุกี่พระยาบงกชได้คัดเลือกนายขนมต้ม ขึ้นชกมวยกับพม่า และสามารถต่อสู้กับพม่าได้ถึง 10 คน เมื่อพม่าแพ้แก่นายขนมต้มหมดทุกคน จนถึงกับพระเจ้ากรุงอังวะตรัสชมเชยว่าคนไทยถึงแม้จะไม่มีอาวุธในมือ มีเพียงมือเปล่า 2 ข้าง ก็ยังมีพิษสงรอบตัว (รังสฤษฎ์ บุญชลอ, 2541, หน้า 17) การที่นายขนมต้มสู้คนเดียวชนะถึงเก้าคนสิบคนนี้ เพราะเจ้านายไม่คิดจึงเสียบ้านเมืองแก่ข้าศึก ถ้าเจ้านายดีแล้วไหนเลยจะเสียดูกรูยชกมวย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 18)

ภาพดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความอ่อนแอของระบบบริหารที่ผู้นำขาดความสามารถ ในขณะที่มวยไทยยังเป็นที่หวั่นเกรงของต่างชาติเป็นอันมาก

ในขณะที่ยุคลปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาบทบาทในการรบประชิดตัวเริ่มลดลง เพราะมีอาวุธปืนไฟ ปืนใหญ่จากตะวันตกเข้ามาเป็นตัวแปรสำคัญในการต่อสู้ของทหาร แต่การชกมวยไทยในงานรื่นเริงหรืองานเทศกาลก็ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ปลูกฝังอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยแล้ว และลักษณะพิเศษของมวยไทยปลายสมัยอยุธยา ก็คือมีการชกมวยคาดเชือก เรียกว่า **มวยคาดเชือก** ซึ่งใช้เชือกหรือผ้าพันมือ บางครั้งการชกอาจถึงตาย เพราะเชือกที่คาดมือนั้นบางครั้งใช้น้ำมันชุบเศษแก้วละเอียด ชกตรงไหนเป็นแตกได้เลือด จะเห็นว่า ในยุคสมัยนี้ การชกมวยคาดเชือกมีอันตรายมาก (รังสฤษฎ์ บุญชลอ, 2541, หน้า 17)

สรุป มวยไทยยุคกรุงศรีอยุธยาเป็นยุครุ่งโรจน์ของมวยไทย เพราะนอกเหนือจากการฝึกมวยไทยกันทั่วไปตั้งแต่ระดับผู้ใกล้ชิดพระเจ้าแผ่นดินและพระบรมวงศานุวงศ์แล้ว ระดับข้าราชการจนกระทั่งสามัญชนก็ฝึกมวยกันอย่างกว้างขวาง เพราะวิชามวยไทยสามารถปกป้องชาติบ้านเมืองจากศัตรูราชบัลลังก์ แสดงถึงความเป็นชายชาติตรีและเปิดโอกาสให้ชายชาติตรีสามารถใช้วิชามวยไทยได้เข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการในกรมทนายเล็กรหรือกรมนักมวยได้ และใช้ความสามารถให้เจริญก้าวหน้าถึงขีดสุดได้ ดังนายมะเคือที่ได้ขึ้นครองราชย์เป็นสมเด็จพระเจ้าสรรเพชญ์ที่ 8 หรือสมเด็จพระเจ้าเสือ และกรณีของนายทองดี ฟันขาว หรืออีกนามพระยาพิชัยดาบหัก ที่ได้ขึ้นเป็นพระยาไชยบูรณ์ครองเมืองพิชัย อุดรดิตถ์ นั่นเอง

มวยไทยสมัยกรุงธนบุรี

พระเจ้ากรุงธนบุรีกอบกู้อิสรภาพด้วยการรบที่ต้องใช้ยุทธวิธีกำลังพลน้อยแต่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การฝึกมวยไทยและการใช้อาวุธต่าง ๆ จึงต้องมีอยู่ตลอดเวลา ในสมัยของพระองค์ท่านเมื่อครั้งเป็นเจ้าเมืองตากได้มีทหารเอกคู่ใจที่มีความสามารถด้านมวยไทยมากสามารถสู้กับเสือด้วยมีดสั้นเพียงเล่มเดียวชกมวยอยู่ในชั้นแนวหน้าของนายเลือก นั่นคือนายทองดี ฟินขาว (จ้อย) ชาวเมืองพิชัย ต่อมาได้เป็นเจ้าเมืองพิชัย หรือพระยาไชยบูรณ์ หรือพระยาพิชัยดาบหัก

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงสนพระทัยศึกษาวิชามวยไทย ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่สนใจมวยไทยเป็นพิเศษ ทรงมีความสามารถในศิลปะมวยไทยและกระบี่กระบองเป็นอย่างดี ในขณะที่อายุ 9 ขวบ ได้เข้าศึกษาที่วัดโกษาเวช และทรงฝึกหัดมวยไทยจากนายเลือกในพระราชวัง และสำนักมวยอื่น ๆ อีกหลายสำนัก และได้เสด็จ ทอดพระเนตรการชกมวยอยู่เสมอ (ประยูร พิศนาคะ อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 22)

เมื่อพระเจ้าอยู่หัวสนพระทัยมวยไทย ทำให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และราษฎรสนใจในการฝึกหัดมวยไทยกันอย่างกว้างขวาง ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายและสมัยกรุงธนบุรีมีนักมวยที่มีความสามารถเกิดขึ้นมากมายที่มีชื่อเสียงดังกล่าวถึงในประวัติศาสตร์ ได้แก่ ครูเมฆ – บ้านท่าเสา, ครูเที่ยง – บ้านแก่ง, นายทองดี ฟินขาว (นายจ้อย) หรือจมีน ไวยวรรณารถ หรือพระยาสิทธิราชเดโช หรือพระยาพิชัยดาบหัก, ครูห้าว แขวงเมืองตาก, ครูนิล เมืองทุ่งยั้ง, นายถึก ศิษย์ครูนิล ส่วนที่เป็นนายเลือกของพระเจ้าตากสินมีหลายคน เช่น นายหมึก หลวงพรหมเสนา หลวงราชเสน่หา และขุนอภัยภักดี เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 23)

การที่พระมหากษัตริย์ เจ้าเมือง หรือเจ้านายชั้นสูง นิยมให้มีการชกมวยเฉลิมฉลองหน้าพระที่นั่ง จึงเป็นโอกาสที่นักมวยจากท้องถิ่นต่าง ๆ จะได้แสดงความสามารถในชั้นเชิงมวยไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชน และหากมีความสามารถเป็นเลิศแล้ว ย่อมเป็นหนทางแห่งความเจริญก้าวหน้าในอนาคต อย่างเช่นนายทองดี ฟินขาว หรือพระยาพิชัยดาบหัก นายทหารเอกคู่บารมีของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งสนใจฝึกหัดมวยไทยตั้งแต่เล็ก และได้เดินทางไปในที่ต่าง ๆ เพื่อไปขอเล่าเรียนวิชามวยไทยกับครูมวยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ครูเที่ยง – บ้านแก่ง และ ครูเมฆ – บ้านท่าเสา นอกจากนี้ยังสนใจการต่อสู้ชนิดอื่นอีก เช่น มวยจีน การฟันดาบ จึงทำให้มีความรอบรู้และชำนาญการต่อสู้เป็นพิเศษ เพราะสามารถผสมผสานวิชาความรู้แต่ละอย่างที่เล่าเรียนมาให้เป็นอย่างดี

สำนักฝึกมวยสมัยกรุงธนบุรีมีลักษณะคล้าย ๆ กับในสมัยกรุงศรีอยุธยา คือ มีสำนักมวยในพระราชวังสำหรับฝึกหัดมวยไทยให้ทหารและขุนนาง และมีสำนักมวยตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วไป การฝึกหัดก็นิยมฝึกหัดกันในบริเวณวัด เพราะบริเวณวัดกว้างขวางเหมาะสมอย่างยิ่งในการฝึกหัดมวย และอีกอย่างหนึ่งคนแก่ไม่ว่าจะเป็นนักรบและนักมวยเมื่อแก่ชราลงมักจะใช้ชีวิตในบั้นปลาย ออกบวชเป็นพระภิกษุอยู่ที่วัด ลูกศิษย์เมื่อได้ข่าวว่ามีฝีมือดีก็จะติดตามไปขอมอบตัวเป็นลูกศิษย์เพื่อฝึกหัดมวยด้วย จะเห็นว่าครูเที่ยง – บ้านแก่ง ซึ่งเป็นครูมวยของนายทองดี ฟันขาว ก็เป็นศิษย์เอกของสมภารวัดบ้านแก่ง เมืองพิชัย และในยามปลอดภัยจากศึกสงคราม จึงมีการชกมวยในงานเฉลิมฉลองต่าง ๆ ซึ่งลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นการเตรียมพร้อมด้านพลังกำลังของกองทัพไปในตัว ขณะเดียวกันก็เป็นการทดสอบความเป็นชายชาติวีรบุรุษไปด้วย โดยลักษณะของการชกจะชกกันจนกว่าฝ่ายหนึ่งจะยอมแพ้ไปเอง

ดังนั้น การฝึกมวยไทยในยุคนี้ จึงเป็นการฝึกของทหารเพื่อเตรียมความพร้อมของกำลังพลสำหรับยามศึกสงคราม ขณะเดียวกันก็เป็นกิจกรรมการแข่งขันของชายชาติวีรบุรุษในด้านฝีมือมวยไทยอีกด้วย การฝึกมวยยุคนี้จึงมีแพร่หลายออกไปตามบ้าน วัด และก็เกิดบรรดาครูมวยมีชื่อเสียงขึ้นมา

มวยไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

การฝึกมวยไทยยังคงมีจุดประสงค์เพื่อให้ทหารมีความสามารถในการรบระยะประชิด ในขณะที่การรบเริ่มเปลี่ยนรูปแบบจากการรบตะลุมบอนมาเป็นการใช้ปืนไฟและปืนใหญ่ตามเทคโนโลยีของชาติตะวันตก ในขณะที่การแข่งขันชกมวยในงานเทศกาลประจำปีหรืองานประเพณีรื่นเริงก็ยังคงมีอยู่ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชกพนันกันก็มีอยู่ เห็นได้จากที่มีพี่น้องชบเรือกำปั่นชาวฝรั่งเศสสองคนมาทำชกพนันกับนักมวยไทย คือ หมื่นผลาญ ผลการชกครั้งนั้นไม่มีการตัดสิน เพราะการชกมีกติกาไม่รัดกุม (สมศักดิ์ ศิริอนันต์, 2541, หน้า 13)

ในขณะที่มีการเขียน การพิมพ์หนังสือขึ้นพบว่า มีการจารึกตำรามวยไทยไว้ในสมัยรัชกาลที่ 3 จารึกไว้ในสมุดข่อย ประกอบด้วยแม่ไม้และลูกไม้อย่างละ 12 ท่า ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็น ลูกไม้ย่อย ๆ ที่มีผู้นำไปพัฒนาต่อไปอีกเป็นจำนวนมาก

การฝึกมวยในพระราชสำนักยังคงมีอยู่อย่างชัดเจนดังปรากฏหลักฐานว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดและศึกษาศิลปะมวยไทยและกระบี่กระบอง ทรงให้พระเจ้าลูกยาเธอหลายพระองค์หัดกระบี่กระบอง โดยเฉพาะสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงศึกษาศิลปะมวยไทยมาจากสำนักมวยหลวง โดยในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ พ.ศ. 2411 “พระองค์ศึกษาศิลปะมวยไทยมาจากสำนักมวยหลวง ซึ่งมีปรมาจารย์หลวงพลโยธานุโยค” ครูมวยหลวงเป็นผู้ฝึกสอนทำให้พระองค์ทรงโปรดกีฬามวยไทยมาก ในสมัยนี้การฝึกหัดมวยได้แพร่หลายไปตามหัวเมืองต่าง ๆ ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ของประเทศ เพราะได้จัดให้มีการแข่งขันชกมวยหน้าพระที่นั่งในงานศพของกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ ณ ด้านใต้ของทุ่งพระสุเมรุ (ท้องสนามหลวง) นักมวยที่เจ้าเมืองนำมาแข่งขันล้วนแต่คัดเลือกคนที่มีฝีมือดี การแข่งขันครั้งนี้ได้นักมวยที่สามารถชกชนะคู่ต่อสู้หลายคนและได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ ได้แก่

หมื่นมือแม่นหมัด เป็นนักมวยจากลพบุรี

หมื่นซัดเชิงชก เป็นชาวโคราชชื่อ นายแดง ไทยประเสริฐ ลูกศิษย์คุณพระหม่อมสมาหาร เจ้าเมืองโคราช มีชื่อในเรื่องการใช้หมัดเหวี่ยงควาย

หมื่นมวยมีชื่อ เป็นนักมวยจากไชยาชื่อปล่อง จ่านทอง ลูกศิษย์พระยาวิบูลวิเศษฤทธิ (ขำ ศรียาภัย) เจ้าเมืองไชยา การแข่งขันชกมวยในลักษณะดังกล่าวเป็นการชกที่แข่งขันกันระหว่างมวยต่างถิ่น หรือลูกศิษย์ต่างครูกัน และมีชื่อน่าสังเกตได้ชัดเจนก็คือว่า บรรดาเจ้าเมืองและข้าราชการขุนนางชั้นผู้ใหญ่มักมีนักมวยของตนเองอยู่ในสังกัด และนักมวยเหล่านั้นก็มีครูมวยที่มาจากแต่ละถิ่นกัน ไม่ว่าจะเป็นมวยลพบุรี มวยไชยา มวยโคราช แต่ที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ มีการนำนักมวยที่มีฝีมือดีมารับราชการในกรมทนายเลือกหรือกรมนักมวย

กรมทนายเลือกเป็นกรมที่คัดเลือกเอาแต่คนที่ล่ำสัน มั่นคงมีฝีมือชกมวยดีให้เดินแห่ตามเสด็จในที่ใกล้ ๆ ได้ป้องกันอันตรายอันไม่พอที่จะต้องถึงใช้อาวุธ เช่น จับคนบ้า เป็นต้น ซึ่งเกิดกรมทนายเลือกขึ้นนี้ ด้วยพระเจ้าแผ่นดินโปรดทรงมวย เลือคนที่มีฝีมือดีไว้เป็นเพื่อนพระองค์สำหรับเสด็จปลอมแปลงไปในที่แห่งใดที่ไม่ควรจะใช้ป้องกันด้วยอาวุธ แต่เมื่อแห่เสด็จโดยปกติก็ให้ถือหอกเหมือนกรมพระตำรวจ มีเวรประจำการเหมือนกรมพลพัน และไม่มีหน้าที่ชำระความศาลรับสั่งทั้งสองกรม เพราะฉะนั้นกรมเหล่านี้เป็นกรมที่ใกล้ชิดเคียงเป็นกำลังของพระเจ้าแผ่นดิน จึงมิให้ผู้ใดบังคับบัญชาได้ ทหารรักษาพระองค์ในกรมทนายเลือกยังคงทำหน้าที่ตามเสด็จ ฝึกหัดมวยไทยให้กับพระราชโอรส ทหาร และข้าราชการในพระราชวัง รวมทั้งควบคุมการชกมวยและจัดการชกมวยถวายให้พระมหากษัตริย์ทอดพระเนตร

สภาพของการชกมวยไทยในสมัยนี้จึงมีการพัฒนาไปสู่หัวเมืองและต่างจังหวัด ในขณะที่
ในสำนักพระราชวังมีการตั้งกรมมหาดเล็กรักษาพระองค์ขึ้น สำหรับในพระราชวังทรงโปรดเกล้าฯ
ให้ตั้งกรมมหาดเล็กขึ้นเพื่อทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในพระราชวัง และถวายการรักษาแด่
พระมหากษัตริย์ กรมมหาดเล็กเกิดขึ้นหลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิง
ถวัลย์ราชสมบัติแล้วไม่นาน ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ได้โปรดให้คัดเลือกบุตรหลานผู้มีตระกูลสูง
มาฝึกหัดจัดเป็นกรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ และโปรดให้ศึกษาหาความรู้ในราชสำนักและ
สำนักราชการด้วยปี พ.ศ. 2423 ได้ย้ายมาอยู่ที่พระตำหนักสวนกุหลาบและได้โปรดให้จัดตั้ง
โรงเรียนนายทหารมหาดเล็กขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2425 มีนักเรียนประมาณ 10 คน เป็นหม่อมเจ้าและ
หม่อมราชวงศ์ทั้งสิ้น ในปี พ.ศ. 2427 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบจึงเปลี่ยนเป็นโรงเรียน
พลเรือนสำหรับนักเรียนที่ประสงค์จะเข้ารับราชการเป็นนายทหารมหาดเล็กนั้น เมื่อเรียนวิชาความรู้
เบื้องต้นในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบแล้วให้แยกไปฝึกหัดวิชาการทหาร ซึ่งมีวิชามวยไทย
อยู่ด้วย

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 36 - 37)

ส่วนทางด้านของ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้มีการฝึกวิชามวยไทยอยู่ใน
หลักสูตร โดยเรียนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยเริ่มในปี พ.ศ. 2437

ในสมัยรัชกาลที่ 6 แม้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2463 แต่ก็ได้เกิดสนามมวย
ขึ้นครั้งแรก ระบุว่า ได้มี สนามมวยสวนกุหลาบเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2463 คือ สนามมวยสวน
กุหลาบ จัดให้มีการชกมวยไทยเป็นประจำ เมื่อแรกเริ่มนั้นให้นักมวยชกกันบนพื้นดิน ผู้คู้่นั่งและ
ยืนอยู่รอบบริเวณสังเวียนซึ่งกว้างกว่า 20 เมตร มีการขีดเส้นกำหนดให้คนนั่งห้ามล้ำเข้าไปในเขต
สังเวียน นักมวยคาดเชือกที่พันมือด้วยด้ายดิบ สวมมงคล แม้ขณะชกก็ยังสวมอยู่ มีผ้าประเจียดมัด
ไว้ที่ต้นแขนซ้ายและขวา สวมกางเกงขาสั้นมีผ้าพาดทับอย่างแน่นหนาตรงบริเวณอวัยวะสำคัญ
ปกคลุมมาจนถึงด้านบนตรงเอว ไม่สวมเสื้อและปลายเท้าเปลือยเปล่า กรรมการแต่งกายด้วยผ้าม่วง
นุ่งโจงกระเบน สวม ถุงเท้าขาวเสื่อราชประแตน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,
2540, หน้า 22)

ใน พ.ศ. 2464 ได้มีการจัดการแข่งขันมวยไทยอย่างเป็นทางการที่สนามมวยสวนกุหลาบ (บริเวณโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย) นักมวยคู่แรกที่ชกกัน คือ “หมิ่นมือแม่นหมัด” ซึ่งเป็นนักมวยฝีมือดีในสมัยรัชกาลที่ 5 ขณะขึ้นชกมีอายุประมาณ 50 ปี ชกกับนักมวยรุ่นหนุ่มชื่อ นายผ่อง ปราบสบก อายุประมาณ 22 ปี เป็นนักมวยมาจากโคราช การชกครั้งนี้เป็นการชกแก้แค้นแทนบิดาของนายผ่อง ซึ่งเคยชกพ่ายแพ้หมิ่นมือแม่นหมัดเมื่อครั้งงานพระเมรุกรมขุนมรุพงศ์ศิริพัฒน์ นายผ่องจึงตั้งใจชกเพื่อล้างแค้น ประกอบกับหมิ่นมือแม่นหมัดมีอายุมากแล้วจึงพ่ายแพ้ในเวลาไม่เกิน 2 นาที นายผ่องได้รับรางวัลหัวเสือ และสร้อยเงิน จากการที่ผู้ชมดีใจวิ่งเข้าไปห้อมล้อมนักมวยทั้งสองทำให้เกิดความวุ่นวายไม่เป็นระเบียบ คณะกรรมการจัดมวยจึงได้สร้างสนามมวยใหม่โดยจัดยกพื้นสนามมวยขึ้นสูงประมาณ 4 ฟุต ปลูกด้วยเสื่อจันทบูรณ มีเชือกกั้นเวทีสองเส้น เสาเชือกทาสีขาวเว้นช่องประตูไว้ตรงกันข้ามให้นักมวยขึ้นลง 2 ช่อง และมีบันไดก้าวขึ้นลงกรรมการตัดสินล้วนแต่งตัวเต็มยศแบบเสื้อป่า

การชกมวยไทยข้างต้นมีลักษณะเฉพาะของสนามมวยสวนกุหลาบ ซึ่งการชกมวยในยุคนี้มีการนำเอาความรู้ทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการพลศึกษาเข้ามาช่วยในการฝึกมวยมากขึ้น เช่นการฝึกด้วยอุปกรณ์ เช่น กระสอบทราย เป้าสั้น เป้ายาว การฝึกในโรงยิม แต่สิ่งพิเศษอีกอย่างก็คือมีการใช้นวมแทนการคาดเชือก สมัยนี้เป็นหัวเดียวหัวต่อของกีฬามวยไทย มีการเปลี่ยนแปลงจากการคาดเชือกมาเป็นแบบสวมนวม สาเหตุเพราะในสมัยนั้นมีการชกกันถึงตาย ในสมัยหลักเมืองท่าช้าง นายแพ เลียงประเสริฐ นักมวยฝีมือดีจากท่าเสา อุตรดิตถ์ ต่อยทายนายเจีย แยกเขมร ด้วยหมัดคาดเชือกจนตาย หลังเหตุการณ์อันน่าสลดใจนี้ ทางคณะกรรมการหลายฝ่ายรวมทั้งทางการตำรวจได้ตกลงให้การชกมวยไทยทั่วประเทศมีการสวมนวมชก หลังสมัยรัชกาลที่ 6 มวยไทยพัฒนาขึ้นเป็นลำดับมีค่ายมวยเกิดขึ้นหลายค่าย และมีนักมวยหลายคนที่มีชื่อเสียง เช่น ค่ายเทียมกำแหง ค่ายนฤภัย ค่ายเจริญเมือง ค่ายเกษตรสงคราม ค่ายสมานฉันท วงษ์เทเวศ ฯลฯ จุดเด่นของยุคนี้คือการหนึ่งคือ เริ่มมีเชือกกั้นเวที มีการกำหนดยกนักมวย แต่งกายตามมุม คือ มุมแดงและมุมน้ำเงิน มีการชกมวยสากลและเกิดพระราชบัญญัติการพนันขึ้นครั้งแรกในพุทธศักราช 2478 และ พ.ศ. 2478 – 2485 คนบดผีผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งคือ เจ้าเชษฐ ได้ตั้งสนามมวยในที่ดินของตนเอง เพื่อนำรายได้จากการชกมวยไปบำรุงกิจการทหาร การแข่งขันชกมวยหยุดไปเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่สอง หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 การแข่งขันชกมวยไทยฟูเฟื่องขึ้นมาก เพราะประชาชนสนใจมวยและมีการแข่งขันกันอยู่มิได้ขาด แม้ไม่มีสนามเนื่องจากภาวะสงครามก็ยังแอบจัดชกกันตามโรงภาพยนตร์

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 49)

เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2488 มีการจัดตั้งสนามมวยราชดำเนิน ในสมัยนี้มีการแข่งขันชกมวยอาชีพกันเป็นจำนวนมาก แจ็งเกิดนักมวยมีชื่อเสียงมากมาย เช่น สุข ปราสาทหินพิมาย, พล พระประแดง, ประเสริฐ ส.ส. ประสิทธิ์, ชม ศรีเมฆ, สมาน ดิลกวิลาศ, เบ็ญจัน เทียมกำแหง, สุริยา ลูกทุ่ง ฯลฯ การชกมวยในยุคนี้มีลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งคือ มีการชกมวยข้ามรุ่นต่าง ๆ นอกจากนี้การตกแต่งของนักมวยก็ถูกปรับปรุงให้แต่งกายโดยใช้สีตามมุมของตนเอง

สนามมวยลุมพินีได้เปิดตัวขึ้นอีกแห่งหนึ่งเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2596 นักมวยส่วนใหญ่จึงใช้เวทีมวยราชดำเนินและเวทีมวยลุมพินีในการจัดแข่งขันชกมวย และทั้งสองสนามนี้ถือว่าเป็นสนามมวยมาตรฐานของประเทศไทย มีการจัดแบ่งประเภทของนักมวยเป็นรุ่นต่าง ๆ ตามน้ำหนักตัวที่กำหนด เกิดดึกกมวยไทยอาชีพฉบับปี พ.ศ. 2498 แก้ไขปรับปรุงจากฉบับปี พ.ศ. 2480 ของกรมพลศึกษา และเมื่อวันเสาร์ที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2498 ไทยทีวีได้มีการถ่ายทอดการชกมวยไทยจากสนามมวยราชดำเนินเป็นครั้งแรก จนกระทั่งชาวต่างประเทศเดินทางมาฝึกมวยไทยและจัดชกแข่งกับนักมวยไทยอยู่เสมอ เช่น ชาวญี่ปุ่น ชาวจีน โดยเฉพาะการชกมวยฟรีสไตล์ระหว่างมวยไทยกับมวยของชาติอื่น ๆ จากการถ่ายทอดการชกมวยทางโทรทัศน์ไปสู่ผู้ชมที่บ้านส่งผลให้กีฬามวยไทยแพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็ว มีการฝึกมวยไทยกันมากทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยนักมวยที่มีฝีมือดี ๆ จะเดินทางเข้ามาชกในเวทีมวยมาตรฐานทั้ง 2 แห่งดังกล่าว ในขณะที่กระแสธุรกิจเริ่มเข้ามาสู่ประเทศไทย มวยไทยได้กลายเป็นธุรกิจการค้าและธุรกิจการพนันมากขึ้น โดยยึดถือเรื่องแพ้ชนะมาเป็นปัจจัยสำคัญในการได้เสียทรัพย์ ทำให้นายทุนบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและไม่คิดถึงศิลปะมวยไทยที่แท้จริง มุ่งฝึกนักมวยเพียงเพื่อเอาชนะอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงศิลปะแม่ไม้มวยไทย การชกจึงตกอยู่ในเกมของการพนันหรือเรียกว่า เซียนพนัน ทำให้มวยไทยละเลยออกจากสาระและคุณค่าภูมิปัญญาที่แท้จริงออกไปมากขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะสื่อและกลุ่มนายทุนชั่วอายุให้ใช้วิชามวยไทยทำร้ายคู่ต่อสู้อย่างรุนแรง ขาดคุณธรรมและเมตตาธรรม ส่งผลให้การแข่งขันชกมวยส่อไปในทำนองโหดร้าย เช่น ถ้าชกฝ่ายตรงข้ามได้ผลแตกนับเย็บได้ก็เข็มจะได้เงินเพิ่มอีกเท่าไร ถ้าชนะน็อกภายในสามยกจะได้เงินเพิ่มอีกเท่าไร เป็นต้น

ลักษณะดังกล่าวข้างต้นทำให้เยาวชนไทยมองกีฬามวยไทยว่ามีลักษณะโหดร้ายป่าเถื่อน ไร้มนุษยธรรม ขาดการฝึกมวยอย่างสร้างเสริมตามแบบคุณค่าและประเพณีที่แท้จริง ตกอยู่ในวังวนของสื่อความรุนแรงเป็นกีฬาของนักพนัน คนชั้นต่ำ ป่าเถื่อน และตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักเลงการพนัน การชกมวยซึ่งอยู่ในวังวนของคนกลุ่มหนึ่งที่ทำธุรกิจมุ่งผลแพ้ชนะจากเรือนร่างของนักมวยที่ถูกมองว่าเป็นสินค้าชนิดหนึ่ง ในขณะที่ชาวต่างประเทศพากันชื่นชมศิลปะมวยไทยที่แท้จริงโดยมองถึงคุณค่าและภูมิปัญญาไทย หลายประเทศเดินทางมาจ้างนักมวยไทยไปสอนยังประเทศของตน เช่น ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ฮอลแลนด์ เยอรมัน ฯลฯ

อย่างไรก็ดีประเทศไทยได้มีพัฒนาการด้านมวยไทยจนเกิดเป็นสมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทย การชกมวยไทยมีเครื่องป้องกันอันตรายให้นักมวยมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ทำให้ชาวต่างชาติเดินทางมาแข่งขันมากขึ้นในแต่ละปี และมีการแพร่ภาพการชกมวยทางโทรทัศน์มากยิ่งขึ้น ทำให้ธุรกิจมวยขยายออกไปกว้างขวาง เกิดเวทีมวยหลายแห่งในต่างจังหวัด ลักษณะดังกล่าวทำให้มีนักมวยมีฝีมือจากต่างจังหวัดเดินทางเข้ามาชกในกรุงเทพฯ มากยิ่งขึ้น

การชกมวยไทยส่วนใหญ่จึงมุ่งชกเพื่อผลแพ้ชนะทางธุรกิจ ตกอยู่ในวังวนของการพนันและทุนอุปถัมภ์ ทำให้ขาดศิลปะและแก่นแท้ แม้มีหลักสูตรการเรียนหรือสอนกันบ้าง แต่ก็เพียงรายวิชาหนึ่งในการเรียนสาขาพลศึกษาเท่านั้น แต่ปัจจุบันมีการเรียนการสอนมวยไทยในระดับบัณฑิตศึกษาเกิดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยเปิดสอนในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คือ ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต มวยไทย และปริญญาโทหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามวยไทยศึกษา โดยเริ่มเปิดสอนมาตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547

ดังนั้น มวยไทยจึงเริ่มมีพัฒนาการเข้าสู่วิชาการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์ ถอดรหัสแสวงหาคคุณค่าทางภูมิปัญญาไทยในฐานะที่เป็นทุนทางสังคมที่แท้จริงมากขึ้นในยุคปัจจุบัน แม้ว่าอีกกระแสหนึ่งที่มีการดำเนินธุรกิจมวยก็ยังคงดำเนินต่อไป มีการจัดตั้งสภามวยไทยโลกและสหพันธ์มวยไทยนานาชาติทำธุรกิจเกี่ยวกับมวยไทยทั่วโลก ซึ่งทั้งสองส่วนกำลังประสานสัมพันธ์กันและส่งผลให้มวยไทยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นทั้งกีฬามวยและยุทธศาสตร์แบบไทย ที่สำคัญเป็นทุนทางสังคมที่จะพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้าต่อไป

ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของมวยไทย

ความหมายของมวยไทย

คำว่า มวยไทย มีผู้ให้ความหมายไว้ ซึ่งแต่ละความหมายมีคุณค่าดังนี้ เช่น

มวยไทยเป็นวิชาการต่อสู้และป้องกันตัวชนิดหนึ่งที่มีลักษณะผิดแผกแตกต่างไปจากมวยต่างประเทศ โดยอวัยวะทุกส่วนมิได้ปล่อยนิ่งเฉย ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิด เป็นสิ่งที่ทุกคนพึงมีและเป็นสิ่งที่นักมวยทุกคนต้องมีความว่องไวระหว่างตัวต่อตัวโดยปราศจากอาวุธ ต่อสู้กันด้วยความดุเดือดโหดโชน (ปัญญา ไกรทัศน์, 2524, หน้า 15)

มวยไทย หมายถึง กีฬามวยบนเวทีที่มีกติกาขอมให้คู่ชกใช้เท้า สอก และเข้าได้ มวยไทยจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่เป็นศาสตร์เพราะเป็นวิชาการที่ทุกคนอาจจะศึกษาหาความรู้ได้เหมือนวิชาแขนงอื่น ๆ ส่วนที่เป็นศิลป์ก็เพราะแขนงนี้เต็มไปด้วยกลยุทธ์และลวดลายซึ่งยากจะเรียนรู้และปฏิบัติได้อย่างชัดเจน (ชาญณรงค์ สุหงษา, 2545, หน้า 2)

กีฬามวยไทย หมายถึง กิจกรรมเคลื่อนไหวชนิดหนึ่งที่ใช้วัยวะเกือบทุกส่วน เช่น สอก เข่า เท้า หมัด เป็นศิลปะในการต่อสู้แข่งขัน ฝึกซ้อมออกกำลังกายเพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา (โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง, 2522, หน้า 25)

มวยไทยเป็นทั้งกีฬาและเป็นยุทธวิธีของไทย ซึ่งประดิษฐ์คิดเอาวัยวะบางส่วนของร่างกายเป็นอาวุธประหารศัตรู และทำการป้องกันตัวให้นักเป็นเบาได้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 2)

ดังนั้น มวยไทยจึงเป็นได้ทั้งวิธีการต่อสู้ กีฬา กิจกรรมการเคลื่อนไหว และถือว่าเป็นยุทธวิธีการป้องกันตัวที่มีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ได้

ความสำคัญของมวยไทย

มวยไทยมีความสำคัญดังมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

ฟอง เกิดแก้ว (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 8) กล่าวว่า กีฬามวยไทยมีประโยชน์ ดังนี้

1. มีความมั่นใจในตนเอง
2. ทำให้เกิดความกล้าหาญ
3. มีอำนาจบังคับจิตใจดีขึ้น
4. มีความสุขุม รอบคอบ และเยือกเย็น
5. มีความพินิจ พิจารณา รู้จักเหตุผล
6. มีสมรรถภาพทางกายดี
7. มีความมานะอดทน
8. มีเชาวน์ไหว ไหวพริบดี ตัดสินใจได้ฉับพลัน
9. มีความเข้มแข็ง อดทน
10. มีความสุจริต ยุติธรรม
11. มีความสนุกสนาน ร่าเริง เบิกบาน
12. มีความสามัคคี
13. มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย
14. มีวินัย ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน
15. มีความโอบอ้อม อารี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่
16. เป็นพลเมืองดีของชาติ
17. มีรูปร่างทรงตรงสง่างาม

18. สร้างภูมิคุ้มกันทานโรคให้กับร่างกาย

19. สามารถป้องกันตนเองและคุ้มครองผู้อื่นในยามมีอุบัติภัยต่าง ๆ

สมศักดิ์ ศิริอนันต์ (2541, หน้า 5 – 6) กล่าวว่า ศิลปะมวยไทยมีคุณค่าสูงสำหรับผู้เรียนหลายประการ คือ

1. ร่างกายมีสมรรถภาพดีสมส่วน มีภูมิคุ้มกันทานโรคสูง
2. มีจิตใจเข้มแข็ง มีความสุขุมรอบคอบ
3. สามารถป้องกันตัวและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในชีวิตประจำวันได้
4. มีความเชื่อมั่นต่อตนเอง มีระเบียบวินัย กล้าหาญ อดทน
5. ดำรงไว้ซึ่งศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทยให้ยั่งยืนแพร่หลายตลอดไป
6. มีไหวพริบ เขวี้ยงปัญญา แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
7. มีความเป็นสุภาพบุรุษไม่กล้ากระทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ
8. มีความกล้าหาญ
9. ยึดเป็นอาชีพได้

การฝึกมวยไทยก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม สร้างความมีระเบียบวินัยและส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยอันดีงาม เป็นศิลปะการต่อสู้ที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในยามคับขันอีกด้วย นอกจากนี้หากผู้ฝึกมวยไทยได้ฝึกอย่างจริงจังก็สามารถเป็นนักกีฬาที่ทำรายได้ให้แก่ตนเองได้ (ชาญณรงค์ สุหงษา, 2545, หน้า 1)

ความสำคัญของมวยไทยมี 6 ประการ คือ

1. มวยไทยสำคัญต่อบุคคล

บุคคลที่ฝึกมวยไทยจะมีพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. มวยไทยสำคัญต่อชุมชนและสังคม

กิจกรรมการชกมวยไทยเป็นกิจกรรมทางสังคมร่วมกันหลาย ๆ คน เมื่อมีการแข่งขันในโอกาสต่าง ๆ ย่อมเป็นกิจกรรมการออกกำลังกายและนันทนาการสนุกสนานไปด้วยกัน

3. มวยไทยสำคัญต่อประเทศชาติ

ประเทศไทยใช้วิชามวยไทยปกป้องการรุกรานจากชาติอื่น ๆ พระเจ้าตากสินและทหารกล้าใช้วิชามวยไทยกอบกู้ราชบัลลังก์จากพม่า ดังนั้นวิชามวยไทยจึงใช้ปกป้องอิสรภาพ กอบกู้อิสรภาพ พิทักษ์ราชบัลลังก์และพระมหากษัตริย์

4. มวยไทยสำคัญต่อนานาชาติ

ปัจจุบันชาวต่างชาติหัดชกมวยไทยกันมากทั้งในและต่างประเทศ ทำให้เข้าใจวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีของไทย ดังนั้น มวยไทยจึงเป็นมรดกของชาวโลกที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทย

5. มวยไทยคู่ราชบัลลังก์

นักมวยไทยได้ใช้วิชามวยไทยเข้ารับราชการในกรมทนายเลือก หรือกรมนักมวยรับราชการสนองคุณพระมหากษัตริย์และพิทักษ์ราชบัลลังก์ ทำให้มวยไทยคู่ราชบัลลังก์

6. มวยไทยช่วยทำให้ชาติมั่นคง

ความมั่นคงทางวัฒนธรรมคือเป็นความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะด้านเอกลักษณ์ไทยถือว่าเป็นทุนทางสังคมร่วมกันที่หล่อหลอมบุคลิกภาพรวมใจของคนไทยให้เข้ามาอยู่ด้วยกัน

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 4 – 6)

มวยไทยจึงจัดเป็นสื่อในการสร้างทุนทางสังคมด้านวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย

ประโยชน์ของกีฬามวยไทย

มวยไทยมีประโยชน์ ดังนี้

1. กีฬามวยไทยช่วยพัฒนาการทางร่างกาย

ผู้ที่ฝึกมวยไทยมีร่างกายแข็งแรงสมชายชาติตรีมีบุคลิกภาพเหมาะสมในการเป็นผู้นำ

2. กีฬามวยไทยช่วยพัฒนาการทางอารมณ์

การแข่งขันกีฬามวยไทยมีแพ้ชนะ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ การเข้าแข่งขันและมีประสบการณ์มาก ๆ จะทำให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เข้าใจความเป็นมาเป็นไปของชีวิตได้ดี

3. กีฬามวยไทยช่วยพัฒนาการทางด้านสังคม

การฝึกกีฬามวยไทยทำให้ผู้ฝึกมีสังคมใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ช่วยให้เยาวชนหันเหออกจากพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม ส่งผลให้สังคมดีขึ้น

4. กีฬามวยไทยช่วยพัฒนาด้านจิตใจ

วัฒนธรรมมวยไทยเป็นวัฒนธรรมที่เคารพพ่อ แม่ ครู อาจารย์ พี่ น้อง ฝึกมารยาทวินัย ความอดทน กล้าหาญ มีน้ำใจนักกีฬาผู้แพ้รู้ชนะ

5. กีฬามวยไทยช่วยให้เกิดสติปัญญาแก่นุคคลและสังคม

ผู้ฝึกมวยไทยสามารถใช้วิชาป้องกันร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สินของตนเองและบุคคลอื่น ๆ ได้ในภาวะคับขัน

6. กีฬามวยไทยช่วยเพิ่มสมรรถภาพและประสิทธิภาพทางอาชีพทหารและตำรวจได้ เนื่องจากอาชีพทหารและตำรวจเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ป้องกันตัว ถ้าหากบุคคลหรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้ได้เรียนวิชามวยไทยแล้ว สามารถจะเสริมอาชีพให้มั่นคงได้

7. กีฬาสร้างเสริมคุณธรรม

คนที่ฝึกมวยจะถูกปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้เกิดในตัวผู้ฝึกมวย นับตั้งแต่การครอบครู การสาบานตน และหลักการของนักมวยไทยปรากฏในข้อความที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540, หน้า 7) กล่าวว่า หลักการฝึกมวยมิได้มุ่งเพียงฝึกฝนให้มีสมรรถภาพในด้านกำลังกาย ความว่องไว ความมีปฏิภาณเท่านั้น แต่มุ่งฝึกจิตใจให้สุภาพ และมีศีลธรรมอันดีด้วย ดังที่ พล พระประแดง (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 7) กล่าวไว้ว่า นักกีฬามวยไทยเป็นผู้รังความเสื่อมโทรมของศีลธรรมให้ยับยั้งอยู่ เพราะกีฬามวยไทยเป็นผู้มีความตั้งใจ สม่ครใจสามัคคี พร้อมเพรียงหมู่คณะ แพ้ไม่เสียใจ ชนะไม่หลงตัว ไม่อาฆาตแค้น ไม่เยาะเย้ยคู่ต่อสู้ มีวินัยยอมรับคำตัดสินโดยดี ไม่เอาเปรียบคู่ต่อสู้ โดยการซ้ำเติม เมื่อคู่ต่อสู้พั้งเพลอ ไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คนอื่น

สรุป ประโยชน์และคุณค่ามวยไทย มีดังนี้

1. คุณค่าต่อบุคคล ส่งเสริมพัฒนาการด้านกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา
2. คุณค่าต่อสังคม ส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมด้านนันทนาการระหว่างกลุ่มและชุมชน
3. คุณค่าต่อประเทศชาติ ช่วยบูรณาการความเป็นชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
4. ช่วยส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวข้อง
5. คุณค่าที่สื่อสารทางวัฒนธรรมนานาชาติ
6. คุณค่าในการพิทักษ์ราชบัลลังก์และสถาบันพระมหากษัตริย์
7. คุณค่าในด้านคุณธรรมจริยธรรมทางสังคม
8. คุณค่าในการสร้างเสริมบุคลิกภาพและภาวะผู้นำ
9. คุณค่าในการปกป้องชีวิตทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น
10. คุณค่าในการใช้ดำรงชีวิตประจำวัน

มวยไทยในฐานะต้นทุนทางสังคม

มวยไทยมีความสำคัญในฐานะเป็นต้นทุนทางสังคมที่ช่วยสร้างพื้นฐานด้านจิตใจแก่คนไทยมาช้านาน

ทุนทางสังคม หมายถึง ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ทุนสติปัญญาของมนุษย์ ทุนทางด้านสิ่งแวดล้อม แล้วยังมีทุนด้านวัฒนธรรมเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ โดยเฉพาะด้านต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมด้านศิลปศาสตร์แขนงศิลปะการต่อสู้ที่แฝงไว้ด้วยนาวอาวุธที่สั่งสมถ่ายทอดกันมาช้านาน ตั้งแต่สร้างชาติ รักษาชาติไว้ด้วยอาวุธมวยไทยและมวยไทยต่อมือ ศิลปศาสตร์แขนงดังกล่าวใช้ในการฝึกทหาร จนเป็นที่สังเกตได้ว่าขุนพลแก้วคู่ราชบัลลังก์มักมีพื้นฐานมาจากการเป็นนักมวย เช่น นายทองดี ฟินขาว (พระยาพิชัยดาบหัก) ขุนพลแก้วคู่ราชบัลลังก์ของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ดังกล่าวว่า “...พระยาศรีสังขาลย์บิดบรยายนิสัยของนายทองดี ฟินขาวไว้เป็นที่น่าเอาเยี่ยงอย่างว่า มีไหวพริบดี และมีนิสัยทำอะไรทำจริงไม่เกียจคร้าน มีวิชาความรู้ด้านมวยและดาบจนมีเด็กรุ่นหนุ่มสมัครขอเป็นศิษย์มากมาย ฝีมือมวยเป็นที่พอใจเจ้าเมืองตาก...” (หลักแก้ว อัมโรสถ, 2547, หน้า 99) จนในที่สุด นายทองดี ฟินขาว ก็ได้เป็นข้าหลวงของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี หรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นขุนพลแก้วคู่ราชบัลลังก์ และเป็นบุคคลสำคัญในการทำศึกกอบกู้อิสรภาพจากพม่าด้วยผู้หนึ่ง ดังปรากฏพระบรมรูปของพระยาพิชัยดาบหักคู่เคียงข้างพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระเจ้าตากสินมหาราชที่จังหวัดจันทบุรีด้วยผู้หนึ่ง

วัฒนธรรมที่เป็นยุทธศาสตร์แบบไทยที่ใช้รักษาชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์นี้ฝังลึกอยู่ในสายเลือดของคนไทยทุกคน เมื่อยามหวนระลึกถึงคราใดก็จะมีความรู้สึกผูกพันและตื่นเต้นในต้นทุนทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้มอบไว้ให้เป็นอนุสรณ์

2. วัฒนธรรมด้านกีฬาและนันทนาการ

มวยไทยถือเป็นการนันทนาการและเป็นกีฬาที่ใช้แข่งขันกันในงานเทศกาลรื่นเริงตามประเพณีมีการพนันขันต่อกันเพื่อความสนุกสนานครื้นเครง และเป็นการแสดงออกในด้านความเป็นลูกผู้ชาย เพราะถือว่าชายไทยทุกคนต้องมีความเป็นมวย ดังนั้น แม้ว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นนักมวยก็ยังเข้าร่วมเชียร์และร่วมสนทนากัน ถือเป็นการรวมใจกันเพื่อการสมัครสมานสามัคคี มีความรู้สึกเป็นพวกพ้องญาติพี่น้องร่วมเผ่าพันธุ์ ลักษณะเช่นนี้ถ้าอยู่ต่างประเทศจะรู้สึกถึงความคนไทยที่มีคุณสมบัติพิเศษร่วมกันอย่างหาชาติใดเทียบได้ยาก

3. วัฒนธรรมด้านมนุษยศาสตร์ ได้แก่ ความกตัญญูรู้คุณ และความโอบอ้อมอารีมีน้ำใจ มวยไทยต้องเรียนจากครูต้องไหว้ครู กตัญญูต่อครูอาจารย์ ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ คนเป็นมวยจะต้องเป็นคนที่มีคุณลักษณะที่สอนได้ มีจิตใจงดงาม ไม่ทรยศต่อ ชาติ การทรยศต่อครูอาจารย์และต่อชาติถือเป็นสิ่งอัปยศ ดังที่ หลักแก้ว อัมโรสถ (2547, หน้า 9) กล่าวถึง หลวงไกรพิชิต หัวหน้ากลุ่มครูชวตาคำนพลแก้ว ก่อนเสียชีวิตครั้งแรกว่า “...เราไม่มีวิธีอื่นใดที่จะจัดการกับคนทรยศต่อชาติ การฆ่าคนขายชาติคนหนึ่งจะต่ออายุของชาติออกไปห้าปี ถ้าฆ่าเสียสิบคนอายุของชาติจะยืนยาวไปห้าสิบปี ถ้าฆ่าได้สักหนึ่งร้อยคนชาติจะอายุยืนไปห้าร้อยปี...”

กีฬามวยไทยยึดถือการเคารพครูมาตั้งแต่โบราณ เพราะการที่ครูจะรับบุคคลไว้เป็นศิษย์ ไม่ใช่่ง่าย บุคคลที่ครูจะรับไว้เป็นศิษย์ ต้องผ่านการคัดเลือกและกลั่นกรองอย่างถี่ถ้วน เมื่อครู ตระหนักว่าไม่ใช่คนพาล และมีคุณสมบัติพอที่จะรับการถ่ายทอดวิชาจากท่านได้ ครูจึงรับไว้เป็น ศิษย์ การที่ศิษย์ทรยศ ขาดความเคารพ ไม่อ่อนน้อมถ่อมตน โดยผู้ที่ขาดความเคารพครูย่อมตกอยู่ ในสถานภาพต่อไปนี้

1. ไม่มีโอกาสได้รับการถ่ายทอดความรู้ความดีทั้งหลายจากครู
2. เป็นผู้ที่สร้างเวรให้แก่ตนเองเพราะความโง่ หรือไม่รู้ หากเกิดแก่ใครบุคคลนั้นย่อม เอาตัวรอดลำบาก เพราะความโง่นั้นไม่สิ้นสุด
3. เป็นที่ทำให้สังคมเสื่อมทราม เพราะสังคมใดหากเต็มไปด้วยบุคคลที่มีแต่ความโง่ เวลาและอันธพาล สังคมนั้นย่อมจะเสื่อมสลายไป คนในสังคมมีแต่จะคอยทำลายกันไม่มีคนคิด สร้างสรรค์
4. ทำให้ความรู้ทางวิชาการและวิทยาการทั้งหลายสาบสูญไป

(ชาตุนรงค์ สุหงษา, 2545, หน้า 21)

ดังนั้น ความกตัญญูรู้คุณ จึงเป็นคุณธรรมที่เป็นทุนทางสังคมของคนไทยที่ฝังมา กับ มวยไทย แผ่กว้างออกไปถึงชาติบ้านเมืองของไทย นอกจากนี้ กีฬามวยไทยยังสอนให้ เป็น สุภาพบุรุษมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นคนที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะ เพราะต้อง เข้าพิธีรับสัจด์์ปฏิญาณซึ่ง พิธีรับสัจด์์นี้เป็นเสมือนคำสาบานของลูกผู้ชาย ดังปฏิญาณที่ศิษย์จักมี ต่อครู สัจจะย่อมอยู่เหนือกว่าชีวิต นักมวยคนใดนอกรีตจากคำปฏิญาณและรับสัจด์์นี้ มักจะเกิด ภัยนะ แก่ตนในภายหน้าทุกราย โดยต้องปฏิญาณตน ดังนี้

1. ข้าฯ จะบำรุงร่างกายให้สะอาด แข็งแรง และดำรงชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต บริสุทธ์
2. ข้าฯ จะไม่รังแกผู้อ่อนแอ ร่วมรักสามัคคี และช่วยเหลือกันเมื่อช่วยได้
3. ข้าฯ จะบำเพ็ญกรรมดีเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น และจงรักภักดีต่อชาติ
4. ข้าฯ จะหลีกเลี่ยงเหตุการณ์อันไม่สงบทุกกรณี

คำโบราณ กล่าวไว้ “มันผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสัตย์ปณิธานที่ให้ไว้กับครู มันผู้นั้น จะฉิบหาย...” ผลจากการรับสัตย์ดังกล่าว จึงทำให้นักมวยไทยส่วนใหญ่เป็นสุภาพบุรุษ (ปัญญา ไกรทัศน์, 2524, หน้า 31)

จากการที่มวยไทยพัฒนาให้เป็นคนดี คนเก่ง เชื่อว่าบุคคลนั้น ๆ และบุคคลที่แวดล้อม จะมีความสุข เพราะมวยไทยสร้างคนให้เป็นทุนทางสังคมแก่ทรัพยากรมนุษย์มานานนับเป็นพัน ๆ ปี มวยนั้นมีความหมายลึกซึ้ง แปลว่า ผู้รวมกันเป็นหนึ่งซึ่ง คำว่าผู้นี้มีถึงสี่ผู้ด้วยกัน ผู้แรก ได้แก่ ผู้ศรัทธา คนไทยเราถือกันมากกว่า ศรัทธาเป็นของสูง สมัยก่อนพ่อแม่ที่มีลูกเป็นทหารเวลา ออกไปรบก็จะอำนวยการให้ลูกกลับมาด้วยความปลอดภัย พร้อมกับลูกชายฟ้าสูง ชายโสร่งพันกับ หมวกหรือพันกับศรัทธา ซึ่งก็ว่า เป็นมงคลสูงสุดเช่นเดียวกับครูที่รักศิษย์เหมือนกับพ่อแม่ที่ห่วงใย ลูก ก็จะทำมงคลซึ่งต่างจากสิ่งที่ไม่ดีที่เคารพบุรุษรวมเข้ากับด้าย ที่ได้รับการปลุกเสกจากพระเกจิอาจารย์ เพื่อมอบให้ศิษย์เป็นเครื่องป้องกันตัวกำชับไม่ให้ถลอกออก เพราะมีเหตุผลซ่อนอยู่คือ หากโดนศอก ของคู่ต่อสู้ ศรัทธาก็จะไม่แตก โดยเฉพาะบริเวณที่คอดอกไม้ซึ่งเป็นจุดอันตรายต่อชีวิต

มาถึงผู้ที่สอง คือ แหวนพิรอดสำหรับผูกแขน เพื่อให้กำลังใจ มั่นใจว่า เป็นเครื่อง ป้องกันที่ครูคุ้มให้ พร้อม ๆ กันนั้นหากถูกเตะมาโดนแขน จะช่วยให้กล้ามเนื้อที่มัดไว้แล้วไม่แตก

ผู้ที่สาม เป็นการผูกมือสำหรับใช้เป็นอาวุธ สมัยก่อนจะมีการพันมือหรือที่เรียกกันว่า มวยคาดเชือก ซึ่งเป็นการป้องกันข้อมือไม่ให้มือช้ำ

และผู้สุดท้ายคือผูกใจ หมายถึง ครูกับศิษย์จะต้องรักกัน เคารพกันไปตลอดชีวิต ทั้งสามผูกจึงถือว่าเป็นการผูกสังคมไทยไว้ให้แน่นแฟ้นมั่นคงนับเป็นพัน ๆ ปี จนมาถึงปัจจุบันนี้ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวข้างต้นถือเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณลักษณะเฉพาะ พิเศษสำหรับสังคมไทยที่น่าจะเป็นต้นแบบขยายผลไปให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านของไทย โดยเฉพาะทุนทางสังคมไทยที่บรรพบุรุษได้ใช้อบรมกล่อมเกลารักชาติบ้านเมืองและแผ่นดิน ถิ่นเกิดไว้ให้บุตรหลาน

(สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์, อ้างถึงใน มนนิภา สังข์ศักดิ์ นิสวันต์ พิชญ์ดำรง และธีระพงษ์ มาลัยทอง, 2547, หน้า 58)

บรรพบุรุษเรามีเพียงหอก คานต่อมือ แต่ก็สามารถรักษาชาติไว้ได้ มนุษย์พันธุ์ไทยเป็นมนุษย์พันธุ์พิเศษที่มีอาวุธ 9 ชนิดอยู่ในตัว คือ สองหมัด สองศอก สองเข่า สองเท้า หนึ่งหัว โดยเฉพาะหนึ่งหัวคือมันสมองอันเลิศล้ำของคนไทยที่เป็นนักแก้ปัญหา เป็นนักประนีประนอม จึงรักษาชาติเอาไว้ได้ ถ้าเราเอาสิ่งเหล่านี้มาเป็นสื่อ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้ “เป็นมวย” หมายถึง ฟังเป็น คิดเป็น พูดเป็น แก้ปัญหาเป็น และเรียนรู้วัฒนธรรมไทยอย่างถ่องแท้ ก็พร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมโลกอย่างสง่างาม จึงเรียกได้ว่า “คนเป็นมวย” อย่างแท้จริงดังที่ (วิชิต ชีชีพู อ่างถึงใน มนนิภา สังข์ศักดิ์ นิสวันต์ พิชญ์ดำรง และธีระพงษ์ วัลย์ทอง, 2547, หน้า 59)

นอกจากนี้ มวยยังเป็นการชกกันเป็นการต่อสู้กันของมนุษย์ทั่วโลกไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ ชาย หรือหญิง ด้วยพลังกำลังโดยใช้อวัยวะบางส่วนเป็นอาวุธหรือแม้กระทั่งทุกส่วนของร่างกายที่มีอยู่ในตัวเข้าทำการสู้รบ (ปัญญา ไกรทัศน์, 2524, หน้า 15)

สรุปมวยไทยจึงสามารถใช้เป็นทุนทางสังคมได้ในฐานะเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ช่วยจรรโลงจิตใจ และยึดโยงจิตใจของคนเป็นมวยเข้าไว้ด้วยกัน เป็นศักยภาพที่เป็นทุนสำหรับการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน

การไหว้ครูมวยไทย

การไหว้ครูกับมวยไทยมีประเด็นสำคัญ ๆ จะกล่าวถึงดังนี้

1. ประเพณีการไหว้ครูในการฝากตัวเป็นศิษย์
2. การไหว้ครูก่อนทำการแข่งขันชกมวยไทย
3. คุณค่าของการไหว้ครู

ประเพณีการไหว้ครูในการฝากตัวเป็นศิษย์

การไหว้ครูถือว่าเป็นประเพณีที่สำคัญของมวยไทย และถือว่าเป็นพิธีการอันศักดิ์สิทธิ์ มวยไทยประกอบด้วยคุณลักษณะของการว่าง่าย ความรู้จริง กล้าหาญ อดทน มีน้ำใจและกตัญญู ซื่อสัตย์ หากขาดข้อใดข้อหนึ่งแล้วจะเรียกว่า มวยไทยที่สุดจะฝืน โบราณกาลจึงมีการทดสอบสิ่งเหล่านี้ด้วยการ “ขึ้นครู” ก่อนเสมอ และเปลี่ยนมาเป็น “ไหว้ครู” เมื่อเวลาล่วงเลยผ่านไป (ปัญญา ไกรทัศน์, 2524, หน้า 1)

ในสมัยโบราณการ “ขึ้นครู” เปรียบเสมือนพิธีการมอบตนเองในลักษณะขอขึ้นอยู่ได้ บังคับบัญชาของครู เพื่อมาเรียนวิชาการในฐานะคนที่ว่างสอนง่ายและกล้าหาญ เพื่อเตรียมตัว และปรับปรุงตนก้าวขึ้นสู่ความเป็นทหารพระราช การที่นักมวยไทยคนใดไร้ความรู้ ขาดการเชื่อฟัง คำสอนครูและกระทำตัวเยี่ยงอันธพาล บุคคลที่ขี้ขลาดตาขาวจะเป็นนักมวยไทยและทหารพระราช มิได้

นักมวยจะต้องมีครู ต้องเคารพและเทิดทูนครู เพราะว่าการที่ครูจะยอมรับศิษย์แต่ละคน นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้แบบหนึ่งของคนไทยอันเป็นมรดกสืบทอดกันมา แต่โบราณกาล ในอดีตผู้เข้าสมัครเป็นศิษย์จะมีความรู้สึกลัวยากแสนยาก กว่าจะได้เรียนรู้ถึง ศิลปศาสตร์ขั้นนี้ได้เพราะในสมัยนั้นครูอาจารย์ที่เชี่ยวชาญมีอยู่ไม่มากนัก อีกประการหนึ่งท่าน ไม่ได้คิดค่าสอนแต่อย่างใด ผู้ที่มีความประสงค์จะศึกษาเล่าเรียนจำต้องมาฝากเนื้อฝากตัวกับครู คอยปรนนิบัติอยู่เป็นเวลานาน จนกว่าจะได้รับการถ่ายทอดวิชาพาหุยุทธครบถ้วน ด้วยเหตุฉะนั้นครู และศิษย์มวยในสมัยก่อนจึงมีความสัมพันธ์กันแนบแน่นดุจบุตรกับบิดามารดา (ปัญญา ไกรทัศน์, 2524, หน้า 93)

ผู้เป็นศิษย์จะต้องให้การเคารพเทิดทูนและนับถือครูของตนไว้เบื้องสูง ด้วยเหตุนี้ ในขณะที่ก่อนจะลงมือทำการต่อสู้บนสังเวียนทุกครั้ง นักมวยจำเป็นต้องกราบไหว้เพื่อระลึกถึง พระคุณเป็นการสำแดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณอันเป็นวัฒนธรรมประจำตัวคนไทยสืบมาแต่ครั้ง โบราณกาล

การไหว้ครูก่อนทำการแข่งขันชกมวยไทย

การไหว้ครูก่อนการแข่งขันนั้น ถ้าเป็นการต่อสู้ในเชิงศิลปะมวยไทยตามประเพณีโบราณ ต้องมีการไหว้ครูเพื่อเป็นการระลึกถึงคุณครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา เพื่อความเป็น สวัสดิมงคล ทำให้จิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว ไม่ครั่นคร้ามคุมสติได้มั่นคง ส่วนการรำรำเป็น การสังเกตคู่แข่งต่อสู้โดยปริยาย และเป็นการยืดเส้นยืดสายให้คลายความเคร่งเครียดทางจิต และ ทางกายก่อนเข้าโรมรันฟันคู่ต่อสู้ (รังสฤษฎ์ บุญชลอ, 2541, หน้า 71 – 74)

ในปัจจุบันตามกติกากการแข่งขันชกมวยไทยนั้น ก่อนเริ่มชกในยกแรกนักมวยทุกคนต้อง ไหว้ครูรำรำตามประเพณี เมื่อไหว้ครูรำรำเสร็จแล้วจึงให้เริ่มชกแข่งขันได้ เพราะความกตัญญู คือ เครื่องหมายของคนดี

ผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทีเป็นที่ตั้ง คือ คุณสมบัติของนักมวยอย่างสมบูรณ์ นักมวยทุกคน ก่อนที่จะชกเป็นอย่างดีถูกหลักวิธีการและมีความก้าวหน้าได้ จำต้องอาศัยครูเป็นผู้สอนสั่งประสิทธิประสาทพร้อมถ่ายทอดวิชาการความรู้เล่ห์เหลี่ยม (Tactics) และลูกเล่นต่าง ๆ ครูมวยบางคน ถ่ายทอดให้แก่ศิษย์โดยไม่คิดหวังผลตอบแทน โดยหวังแต่เพียงว่า หากการส่งเสริมนี้ศิษย์ดำรงอยู่ได้อย่างสุขสบายก็พึงพอใจได้แล้ว (ปัญญา ไกรทัศน์, 2524, หน้า 92)

ในพิธีการไหว้ครูมวยไทยมีพิธีการเตรียมการดังนี้

1. จัดที่บูชา มีพระพุทธรูปเป็นประธาน
2. มีดอกไม้สด รูป เทียน สำหรับบูชา
3. มีเครื่องอุปกรณ์มวยไทยทุกอย่างเท่าที่มีวางไว้ 2 ข้างที่บูชา เช่น มงคล ผ้าพันมือนวม เวที ดำรา ฯลฯ

4. มีเทียนจี๊ผึ้งหนัก 1 บาท หนึ่งเล่ม เพื่อใช้ประกอบพิธีทำน้ำมนต์
5. น้ำ 1 ขัน เพื่อทำน้ำมนต์หรือให้มากพอกับจำนวนคน
6. แป้งกระแจะใส่ในถ้วยสำหรับเจิม

เครื่องบูชาที่ศิษย์พึงเตรียมไป ได้แก่

1. ดอกไม้สดสีต่าง ๆ จะเป็นช่อ เป็นกำ หรือเป็นพวงก็ได้ (จัดแต่ละคน)
2. ผ้าขาวยาวประมาณ 1 เมตรครึ่ง (จัดรวมกัน)
3. รูปแพ เทียนแพ 1 สำหรับ (จัดรวมกัน)
4. พาน หรือถาด 1 ใบ สำหรับใส่เครื่องบูชา (จัดรวมกัน)

ระเบียบการประกอบพิธีไหว้ครูนี้ ได้คัดมาจากอาจารย์สุนทร (กิมเต็ง) ทวีสิทธิ์ อดีตอาจารย์ผู้สอนวิชามวยไทยของโรงเรียนพลศึกษากลาง และ นายจรรยา แก่นวงษ์คำ ก็ได้ระเบียบการอันนี้จาก ปรมจารย์แสง ศิริไพล์ จึงขอกราบคารวะด้วยความขอบพระคุณอย่างสูงต่อครูอาจารย์ในขณะนี้ด้วยจิตกตัญญู กตเวที

(ครุณา) สุปฏิปันโน (รับพร้อมกัน) ภควโต สวากสงโฆ

อุชุปฏิปันโน ภควโต สวากสงโฆ

ญายปฏิปันโน ภควโต สวากสงโฆ

สามิจิปฏิปันโน ภควโต สวากสงโฆ

ยทิท จตตาริ ปุริสยุคานิ อภฺฐ ปุริสปุคคลา

เอส ภควโต สวากสงโฆ

อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทกขิเนยโย อญฺชลิกรณิโย

อนฺตุครํ ปญฺญุกเขตตํ โลกสสาติ

เสร็จแล้วกราบ 3 ครั้ง ครุณาสวดกลับยังที่หัวหน้าชั้นหรือหมู่เรียน ออกมาที่หน้า
ประชุมกล่าวนำไหว้ครู ศิษย์ว่าตามเป็นวรรค ๆ ไป

ข้าพเจ้ามาบูชาครูวันนี้ / ขอปฏิญาณตัวของข้าพเจ้ามาเป็นศิษย์ / และขอให้สัตย์ปฏิญาณ
ด้วยความจริงใจว่า / ข้าพเจ้าจะมีความเคารพ / และมีความจงรักภักดีต่อครูบาอาจารย์ / สิ่งใดที่ได้
ศึกษามาแล้ว / จะพยายามรักษาระเบียบแบบแผน / อันเป็นประเพณีไว้อย่างเคร่งครัดทุกประการ /
เมื่อข้าพเจ้าขึ้นทำของครูแล้ว / จะถือเอาแบบขึ้นทำไหว้ครูนี้ / เป็นสิทธิ์แก่ตัวข้าพเจ้าต่อไปภายหน้า
/ ข้าพเจ้าจะไม่อาฆาตลบหลู่ครูหรือศิษย์ด้วยกัน / เป็นความสัตย์จริง / ที่ข้าพเจ้าไหว้ขึ้นทำครูเมื่อใด
/ ขอให้อำนาจบารมีของครู / เป็นที่พึ่งปกป้อง / ค้ำครองตลอดเวลา

เอหิตะวัง / กะตินิกใจ / มะอะอุสิวัง /

ข้าพเจ้าขอประณตน์อ้อมยอมเป็นสานุศิษย์ / พร้อมด้วยกาย วาจา ใจ / และความเคารพ
นับถือยิ่ง /

ฉะนั้น / ขอคุณครูทั้งหลาย / จงได้โปรดกรุณาประสิทธิ์ประสาทผล / ให้ข้าพเจ้าลุล่วง
สมมโนรสทุกประการ / และขอจงช่วยปกป้องคุ้มครอง / รักษาปวงข้าพเจ้าทั้งหลาย / ให้ปราศจาก
ภัยอันตรายทั้งปวง / ประสบแต่ความสุข / ความเจริญชั่วกาลปาวสานเทอญ /

นั่งสำรวมจิตระลึกถึงครูบาอาจารย์ 1 นาที แล้วกราบ 3 ครั้ง ต่อจากนี้ประธาน
ประกอบพิธีทำน้มนต์ โดยนำเทียนเล่มใหญ่มาหยดพร้อมกับสวดบทมนต์สการ 3 จบ แล้วว่า

จักรกวาวุธโส อรหัง สัมมา สัมพุทโธ นะโมพุททายะ ออย่าเข้ามาใกล้ เสมามณฑล
มณฑลเข้าอยู่สารพัด ศัตรูวินาศสันติ

อิมินา สักกาเรนะ พุทธังปุเชมิ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมังปุเชมิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆังปุเชมิ

ดื่มน้ำมนต์พรหมลงบนศีรษะแล้วเจิมอุปกณ์มวยทั้งหมด

ศิษย์เข้าไปดื่มน้ำมนต์ แล้วพรหมลงบนศีรษะ (โดยดื่มให้เหลือติดกันด้วยเล็กน้อยเพื่อไว้
พรหมศีรษะ) แล้วเข้าไปไหว้ครู (ประธาน) ใช้นิ้วหัวแม่มือขวาจุ่มกระแจะและเจิมที่กลาง
กระหม่อม พร้อมกับว่า ข้าพเจ้าขออาราธนาพระบรมครู พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า
ทั้ง 3 พระองค์ทรงมาบันดาลปกป้องรักษาตลอดกาล พร้อมทั้งพระพุทธรูปองค์ พระยานาค มาเป็น
มงคลตั้งวางป้องกันอันตรายทั้งหลายแล

(รังสฤษฎ์ บุญชลอ, 2541, หน้า 72)

การขึ้นครู หมายถึง การที่ครูรับศิษย์และศิษย์ก็มีครูอย่างเป็นทางการ ทำให้ศิษย์เกิดกำลังใจฝึกซ้อม พิธีการขึ้นครูทำโดยให้นักมวยนำดอกไม้ ธูปเทียน และเงินค่าขึ้นครูมาให้ครูมวย ครูมวยบางคนก็นิยมเอาข้าวของแทนเงิน เช่น ผ้าแพร ผ้าขาวม้า เป็นต้น ครูมวยจะพานักมวยไปที่วัดให้นักมวยจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยแล้วกล่าวคำปฏิญาณตนว่าจะเคารพนับถือ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสอนของครูมวย จะประพฤติตนเป็นคนดีทั้งกาย วาจา และจิตใจ จะมานะอดทนฝึก ศิลปะมวยไทยให้สำเร็จ และจะนำศิลปะมวยไทยไปใช้ในทางที่ถูกที่ควร ต่อจากนั้นครูมวยก็จะให้ โอวาทแนะนำการปฏิบัติตนในการฝึกหัดมวยไทย กำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนและตาราง การฝึกจนนักมวยเข้าใจดีแล้ว ครูมวยจะให้นักมวยฟังเทศน์เพื่ออบรมจิตใจ การขึ้นครูดังกล่าว อาจจะทำคนเดียวหรือทำพร้อมกันหลายคนก็ได้ เมื่อนักมวยขึ้นครูหรือยกครูแล้ว ครูมวยจะเริ่ม สอนท่าไหว้ครูให้ ซึ่งท่าไหว้ครูเป็นท่าหนึ่ง ท่ายืน และก้าวอย่างด้วยลีลาอ่อนช้อยสวยงาม เมื่อฝึกหัด ท่าไหว้ครูได้ชำนาญดีแล้วครูมวยก็จะเริ่มสอนวิธีการใช้อาวุธของมวยไทยชนิดต่าง ๆ เช่น กลมมวย จู๋โจม กลมมวยแก้หมัด กลมมวยแก้เข้า เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 76 – 77)

นักมวยจะต้องทำให้ครูมวยแน่ใจว่าตนเป็นคนดี มีนิสัยสุภาพเรียบร้อย ขยันหมั่นเพียร มีความต้องการในการที่จะฝึกหัดศิลปะมวยไทย บางครั้งถ้ามีเวลาครูมวยจะให้นักมวยพักอาศัยอยู่ที่ บ้านครูมวยเพื่อช่วยทำงานบ้าน เพื่อที่จะศึกษานิสัยใจคอลูกศิษย์อยู่เป็นเวลานาน เมื่อแน่ใจว่า ลูกศิษย์เป็นคนดีแล้ว จึงให้นำดอกไม้ธูปเทียนและเงินค่ายกครูมาให้ครูมวย แล้วครูมวยก็จะทำพิธี จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยให้นักมวยสวดมนต์ไหว้พระแล้วกล่าวคำปฏิญาณตนว่าจะตั้งใจ ฝึกซ้อมศิลปะมวยไทยอย่างจริงจัง จะใช้ศิลปะมวยไทยในทางที่ดีงามและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่นำไปใช้ในทางที่ผิด จะซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพ เคารพเชื่อฟังครูมวย สุภาพเรียบร้อยต่อคน ทั่วไป

การรับสัจของนักมวยในพิธีรับสัจนี้เสมือนคำสาบานของลูกผู้ชาย เป็นการกล่าวคำ ปฏิญาณที่ศิษย์มีต่อครู โดยถือว่าสัจจะยอมเหนือกว่าชีวิต ซึ่งแต่ละคณะหรือครูแต่ละคนจะให้ศิษย์ รับสัจที่แตกต่างกัน เช่น ครูเขตร ศรียาภัย ให้ศิษย์รับสัจ ดังนี้

1. ข้าฯ จะบำรุงกำลังกายให้สะอาด แข็งแรง และดำรงชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต บริสุทธ์
2. ข้าฯ จะไม่รังแกผู้อ่อนแอ ร่วมรักสามัคคี ช่วยเหลือกันเมื่อช่วยได้
3. ข้าฯ จะบำเพ็ญกรณียเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นและจงรักภักดีต่อชาติ
4. ข้าฯ จะหลีกเลี่ยงเหตุการณ์อันไม่สงบทุกกรณี

(สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์, 2540, หน้า 170)

ข้อควรปฏิบัติของผู้ฝึกมวย (กฎของนักสู้) ในหนังสือตำรามวยไทยคำรับพระเจ้าเสือ มีข้อพึงปฏิบัติสำหรับนักมวย ดังนี้

1. จงทำตนเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน
2. จงสุภาพต่อคนทั่วไป
3. จงเป็นผู้มีสันติธรรมไม่พาลเกร
4. จงเป็นผู้ซื่อสัตย์ต่อตัวเองและผู้อื่น
5. ต้องเป็นผู้มีมานะบากบั่น ไม่ย่อท้อต่อทุกสิ่ง
6. จงเป็นผู้เสียสละต่อหมู่ชน เมื่อประเทศชาติต้องการ
7. จงสร้างแก่นแท้ของจิต ให้แกร่งกร้าวเยี่ยงเหล็กเพชร
8. จงเป็นผู้เห็นธรรมในหลักพระพุทธศาสนา และมีศีลธรรมประจำใจ
9. ต้องเป็นคนตรงต่อเวลา รักชื่อเสียงและค่าของของตน
10. ต้องออกกำลังกายอยู่เสมอเป็นประจำ
11. ต้องไม่เอาเปรียบคู่ต่อสู้ในทางผิดกติกา และศีลธรรม
12. ต้องเคารพกฎหมายของบ้านเมือง

(ยศเรือ่งสา อ้างถึงใน สุจิตรา สุคนทรทรัพย์, 2540, หน้า 172)

อาจารย์กิมเส็ง ทวีสิทธิ์ ให้ลูกศิษย์รับสัจ 4 ข้อ คือ

1. จะบำรุงร่างกายให้สะอาด แข็งแรง และดำรงชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต บริสุทธิ์
2. จะไม่รังแกผู้อ่อนแอ ร่วมรักสามัคคี และช่วยเหลือกันเมื่อช่วยได้
3. จะบำเพ็ญกรรมเพื่อประโยชน์ผู้อื่น และรักษาดี
4. จะหลีกเลี่ยงเหตุการณ์อันไม่สงบ

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 77)

นอกจากนี้ยังมีพิธีครอบครู ซึ่งหมายถึง การที่ศิษย์ได้ศึกษาศิลปะมวยไทยจนหมดสิ้นแล้ว และสามารถถ่ายทอดวิชาให้ผู้อื่นได้แล้ว ครูพอใจจะให้เป็นครุมวยต่อไปก็จะทำพิธีครอบครูให้ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540, หน้า 80) กล่าวว่า ตามประเพณีเดิมของ มวยสายครูเมฆแห่งบ้านท่าเสาและพระยาพิชัยดาบหัก การครอบครูหมายถึงการที่ลูกศิษย์ได้ศึกษา เล่าเรียนศิลปะมวยไทยจนหมดสิ้นแล้ว มีความสามารถที่จะสืบทอดศิลปะมวยไทยตามคำรับของ ครุมวยสายนั้น มีความสามารถที่จะประยุกต์มวยให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ และแก้ไขปรับปรุง ลูกไม้และเกร็ดไม้ต่าง ๆ ได้จนเป็นที่พอใจของครู ได้รับการถ่ายทอดเคล็ดลับและไม้ต่าง ๆ พอจะ เป็นครุมวยต่อไปได้ ทั้งยังสามารถขึ้นเวทีมวยโดยไม่ทำให้สำนักมวยต้องขายหน้าแล้ว ครุมวย

จะทำพิธีครอบครูสวมมงคลที่ถูกต้องตามประเพณีของสำนักมวยให้ ซึ่งส่วนใหญ่จะทำในวันพฤหัสบดีก่อนเวลาเพลที่บ้านของครูมวยหรือในโบสถ์ เป็นที่น่าสังเกตว่ามงคลที่สวมให้ นั้นอาจจะ เป็นมงคลประจำตัว เพราะมงคลนี้จะมีดวงพิชัยสงครามของผู้ผู้นั้นอยู่บนแผ่นยันต์สีแดง ซึ่งพันอยู่ รอบมงคล มงคลนี้จะมีสีขาวแดงถักด้วยด้ายดิบสีขาว 4 เส้น และสีแดง 4 เส้น แต่ละเส้น ประกอบด้วยด้ายดิบหลายสิบเส้น ถักพอดีกับขนาดของศีรษะ แล้วบรรจุเป็นเส้นเดียวพอได้ระยะ จากนั้นก็แยกถักเป็น 2 หาง โดยมีการผูกมัดไว้ที่ปลายและจะไม่ใช้วัตถุแข็งเลย เพราะในอดีต นักมวยจะสวมมงคลขึ้นเวทีต่อสู้และไม่ถอดมงคลตลอดการต่อสู้ หลังจากนั้นจะนำเอาแผ่นยันต์ที่ ลงอักขระประจำสำนักและดวงพิชัยสงครามของผู้ได้รับการครอบครูพันรอบมงคลส่วนหน้าเอาไว้ มงคลนี้โดยปกติจะได้รับการสวดขัติไว้เรียบร้อยแล้ว (ถ้าใช้แผ่นยันต์พันรอบ) ถ้าไม่มีแผ่นยันต์ก็ ไม่ต้องสวดขัติแต่ประการใด แต่ถ้ามีโอกาสก็นำเข้าไปร่วมพิธีสวดขัติเมื่อมีการบวชพระใหม่

สรุป การไหว้ครู ถือเป็นประเพณีที่สำคัญของการเป็นนักมวยไทย เกิดความเป็นสิริมงคล แก่ทุกฝ่าย ลักษณะของกิจกรรม เช่น การขึ้นครู การครอบครู และการไหว้ครูประจำปี ซึ่งมี วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป ในด้านของการไหว้ครูประจำปี ซึ่งจัดกันเป็นประจำหรือเป็น ประเพณีนี้ดูเหมือนในโลกนี้จะมีเพียงประเทศไทยเท่านั้นที่ปฏิบัติกัน ส่วนประเทศอื่นไม่เห็นมี แม้ประเทศจีนเองจะมีกล่าวถึงการไหว้ครูไว้บ้างในหนังสือนิยายบางเรื่องก็ทำกันเป็นการเฉพาะใน บางสำนักเท่านั้น ไม่ได้ทำกันทั้งประเทศอย่างไทย ประเทศไทยเรามีประเพณีการไหว้ครูมาแต่ โบราณ เราไหว้ครูเพราะความเคารพในความเป็นผู้รู้และความเป็นผู้มีคุณธรรม คุณสมบัติทั้ง 2 ประการของครูต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับคุณธรรมของศิษย์การเรียนการสอนจึงจะดำเนินไปด้วยดี และจากคำปฏิญาณที่ศิษย์กล่าวต่อหน้าครูในพิธีไหว้ครูนี้ จะทำให้ศิษย์ระลึกถึงอยู่เสมอแม้จะจบ การศึกษาอบรมไปแล้วเป็นเวลานานก็ตาม ก็ยังมีใจระลึกถึงครูอยู่ด้วยความเคารพยกย่อง บางสาขา วิชาชีพก่อนจะนำความรู้มาใช้ มักจะทำพิธีบูชาครูก่อน เพื่อระลึกถึงครู เพื่อเป็นกำลังใจ และ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตน เช่น พวกอาชีพศิลปิน อาทิ โขน ละคร ลิเก หรือพวกอาชีพชก มวยไทย เป็นต้น

วันประกอบพิธีไหว้ครูจะถือเอา “วันพฤหัสบดี” เป็นหลัก เพราะเชื่อว่าวันนี้เป็น “วันครู”

ความหมายของไม้มวยไทย

ไม้มวยไทย หมายถึง ท่าของการผสมผสานการใช้หมัด เท้า เข่า ศอก เพื่อการรุกหรือรับในการต่อสู้ด้วยมวยไทย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 250)

ไม้มวยไทยถือเป็นจุดเด่นที่สำคัญที่สุดของมวยไทย เพราะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความชาญฉลาดของคนไทยในการบูรณาการนวดอาวุธเข้าด้วยกัน

ประเภทของไม้มวยไทย

ไม้มวยไทยแบ่งออกได้หลายท่าต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับक्रमมวยแต่ละท่าน แม้บางท่าจะมีชื่อเรียกเหมือนกันก็ตาม ไม้มวยไทยที่มีการกล่าวถึงในตำรามวยหลายตำราและแบ่งลักษณะไว้ชัดเจนคือ แบ่งตามลักษณะการแก้ทางมวยและการจู่โจม เรียกชื่อว่า กลมวย แบ่งตามลักษณะการใช้หมัด เท้า เข่า ศอก เรียกว่า เเชิงมวย บางตำราแบ่งเป็นแม่ไม้มวยไทย หรือแบ่งเป็นไม้ครู ไม้เกร็ด ซึ่งไม้ครู หมายถึง ไม้สำคัญ เป็นไม้หลักที่क्रमมวยเน้นให้ลูกศิษย์ทุกคนต้องทำให้ได้ ทำได้ดี และทำให้ชำนาญ เพราะเมื่อรู้และชำนาญเรื่องไม้ครูแล้ว จะสามารถแตกไม้ครูแต่ละแบบออกเป็นไม้เกร็ดได้อีกมากมาย รายละเอียดของไม้มวยที่มีการแบ่งไว้ชัดเจนมี 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. กลมวย
2. เเชิงมวย
3. แม่ไม้และลูกไม้มวยไทย

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ , 2540, หน้า 250-254, 341-343, 414-415)

1. กลมวย

กลมวย หมายถึง ท่าของการใช้ศิลปะมวยไทยทั้งการรุกและการรับในการต่อสู้ด้วยมวยไทย เรียกชื่อตามลักษณะการใช้ ถ้าใช้ในการรุกเรียกว่า กลมวย จู่โจม ถ้าใช้ในการรับหรือตอบโต้ เรียกว่า กลมวยแก้ ถ้ารับและตอบโต้หมัด เรียกว่า กลมวยแก้หมัด ถ้ารับและตอบโต้เท้า เรียกว่า กลมวยแก้เท้า ถ้ารับและตอบโต้เข่า เรียกว่า กลมวยแก้เข่า ถ้ารับและตอบโต้ ศอก เรียกว่า กลมวยแก้ศอก ยศ เรื่องสา ได้กล่าวถึงกลมวยไว้ในตำรามวยไทยตำรับพระเจ้าเสือ ดังนี้ กลมวยแบ่งเป็นกลมวยแก้หมัด 29 กล กลมวยแก้เท้า 23 กล กลมวยแก้เข่า 3 กล กลมวยแก้ศอก 4 กล และกลมวยจู่โจม 23 กล

- 1.1 กลมवलแก้หมัด 29 กล
  - 1.1.1 สลับฟันปลา
  - 1.1.2 ปีกษาแหวกรัง
  - 1.1.3 ซวาซัดดอก
  - 1.1.4 อีเหนาแทงกริซ
  - 1.1.5 ยอเขาพระสุเมรุ
  - 1.1.6 ตาเถรค้ำฝัก
  - 1.1.7 มอญยันหลัก
  - 1.1.8 ชุนศึกตีทวน
  - 1.1.9 ดับชวลา
  - 1.1.10 หนูไต่ราว
  - 1.1.11 เอราวันเสยงา
  - 1.1.12 หนูมานถวายเป็นแหวน
  - 1.1.13 หงส์ปีกหัก
  - 1.1.14 สักพวงมาลัย
  - 1.1.15 ฝานลูกบวบ
  - 1.1.16 ปิดปกชกด้วยศอก
  - 1.1.17 สวนทวน
  - 1.1.18 คลื่นกระทบฝั่ง
  - 1.1.19 บาทาลูบพักตร์
  - 1.1.20 ชุนยักษ์พานาง
  - 1.1.21 พระรามจองถนน
  - 1.1.22 นารายณ์บันเสียร
  - 1.1.23 ลูกคางจับหมัด
  - 1.1.24 รักเร้าหักแขน
  - 1.1.25 ศอกท้ายทอย
  - 1.1.26 นารายณ์ขว้างจักร
  - 1.1.27 ล้มชุนทวน
  - 1.1.28 หนูมานหักค่าน
  - 1.1.29 จระเข้ฟาดหาง

- 1.2 กลมวยแก้เท้า 23 กล
  - 1.2.1 ปีกตุกทอย
  - 1.2.2 นาคาบิดหาง
  - 1.2.3 หักวงไอยรา
  - 1.2.4 วิรุพหกกลับ
  - 1.2.5 ไกรสรข้ามห้วย
  - 1.2.6 หิริณม้วนแผ่นดิน
  - 1.2.7 นาคมุดบาดาล
  - 1.2.8 ทะแยคำเสา
  - 1.2.9 ฤาษีเหิน
  - 1.2.10 พระรามเดินดง
  - 1.2.11 บรรพตถล่ม
  - 1.2.12 นางมณโฑนั่งแทน
  - 1.2.13 รัศวงเฮอร์วณ
  - 1.2.14 ยันรุกรขมุล
  - 1.2.15 โคนรุกรขมุล
  - 1.2.16 นางมณโฑนั่งตัก
  - 1.2.17 หักหลักเพชร
  - 1.2.18 หนุมานฟาดกุมภัณฑ์
  - 1.2.19 ลิงพริ้ว
  - 1.2.20 ญวนทอดแห
  - 1.2.21 ทวนขุนศึก
  - 1.2.22 กวาดมาร
  - 1.2.23 หนุมานแบกแข็ง
- 1.3 กลมวยแก้เข้า 3 กล
  - 1.3.1 พลิกแผ่นดิน
  - 1.3.2 กิ่งหันต้องลม
  - 1.3.3 เบนสุเมรุ

- 1.4 กลมวอยแก้ศอก 4 กล
  - 1.4.1 พระรามน้ำวศร
  - 1.4.2 พระรามหักศร
  - 1.4.3 พระรามฟาดศร
  - 1.4.4 พระรามยันศร
- 1.5 กลมวอยจุ่ม 23 กล
  - 1.5.1 หักคอไอยรา
  - 1.5.2 ขุนยักษ์จับลิง
  - 1.5.3 กวางเหลียวหลัง
  - 1.5.4 ตลบขึ้น
  - 1.5.5 อีกาณีกรัง
  - 1.5.6 ตลบลง
  - 1.5.7 หนุมานแหวกฟอง
  - 1.5.8 นกคุ้มเขารัง
  - 1.5.9 ฤาษีมุศสระ
  - 1.5.10 หนุมานทะยาน
  - 1.5.11 หักคอเอราวัน
  - 1.5.12 ตะเพียนแฝงตอ
  - 1.5.13 จระเข้ฟาดหาง
  - 1.5.14 ยันเอราวัน
  - 1.5.15 เถรกวาดลาน
  - 1.5.16 พระรามตีทัพ
  - 1.5.17 พระรามสะกดทัพ
  - 1.5.18 บ้านเศียรทศกัณฐ์
  - 1.5.19 ขว้างจักรนารายณ์
  - 1.5.20 พระรามเหยียบลงกา
  - 1.5.21 รามสูรขว้างขวาน
  - 1.5.22 หนุมานข้ามลงกา
  - 1.5.23 นารายณ์ข้ามสมุทร

2. เริงมวย

เริงมวย หมายถึง วิธีการใช้หมัด เท้า เข่า และศอก เป็นท่าทางหรือแบบแผนในการรุกและรับแบบต่าง ๆ อุทัย สนิธสาร ได้กล่าวถึงเริงมวยไว้ดังนี้ เริงมวยแบ่งเป็น 4 เริง คือ เริงหมัด 15 เริง เริงเท้า 15 เริง เริงเข่า 11 เริง เริงศอก 24 เริง มีชื่อเรียกแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

2.1 เริงหมัด 15 เริง

- 2.1.1 กาจิกไข่ (หมัดตรงนำ)
- 2.1.2 พระพายล้อมสิงขร (หมัดตรงตาม)
- 2.1.3 วานรหักค่าน (หมัดเหวี่ยงข้าง)
- 2.1.4 พระกาฬเปิดโลก (หมัดหงาย)
- 2.1.5 โขกนาสา (หมัดงอตัว)
- 2.1.6 อินทราชวังจักร (หมัดขว้าง)
- 2.1.7 พระลักษณะห้ามพล (หมัดอัด)
- 2.1.8 ผจญช้างสาร (ชกพร้อมกับเท้า)
- 2.1.9 หนูมานถวยแหวน (หมัดคู่)
- 2.1.10 ล้วงแดนเหรา (ชกพร้อมเข่า)
- 2.1.11 นาคาพันไฟกาฬ (หมัดสลับ)
- 2.1.12 หักค่านลมกรด (หมัดปนศอก)
- 2.1.13 องคตควงพระขรรค์ (หมัดควง)
- 2.1.14 ฤาษีล้อมญาณ (หมัดหลอก)
- 2.1.15 หนูมานจองถนน (หมัดคว่ำบน)

2.2 เริงเท้า 15 เริง

- 2.2.1 เปิดทวาร (เตะนำ)
- 2.2.2 ลงदानประตุ (เตะเหวี่ยง)
- 2.2.3 กระทุ้งร้าวตา (เตะถีบ)
- 2.2.4 โยธาสินธพ (ถีบเตะตรง)
- 2.2.5 มานพเล่นขา (เท้าหน้าเตะเหวี่ยง)
- 2.2.6 มัจฉาเล่นหาง (เตะสามไม้ เตะเท้า คาง และถีบ)
- 2.2.7 กวางเล่นโป่ง (กระโดดเตะ)
- 2.2.8 ฌรงค์พยุหบาท (ถีบเตะเหวี่ยง)
- 2.2.9 จระเข้ฟาดหาง (เตะเหวี่ยงหลัง)

- 2.2.10 กิรินีเล่นน้ำ (สั้นเท่าตีขึ้น)
  - 2.2.11 ตามด้วยแข็ง (เตะด้วยแข็ง)
  - 2.2.12 แปลงอินทรีย์ (เท่าพร้อมหมัด)
  - 2.2.13 พาชีสะบัดอย่าง (เตะติดตาม)
  - 2.2.14 นางสลับบาท (เตะสลับเท่า)
  - 2.2.15 กวาดรรณี (เตะเหวี่ยงต่ำ)
- 2.3 เริงเข้า 11 เริง
- 2.3.1 กุมภันธุ์พุ่งหอก (เข้าตรง)
  - 2.3.2 หยอกนาง (เข้าตะแคง)
  - 2.3.3 เขยคาง (เข้าคู่)
  - 2.3.4 พรางศัตรู (เข้าข้าง)
  - 2.3.5 ฐโล่คู่กแก (เข้าสลับ)
  - 2.3.6 ตาแก่ตีชุด (เข้าคู่สอก)
  - 2.3.7 หยุดโยธา (เข้าพร้อมสอก)
  - 2.3.8 ภูผาสะท้าน (เข้าอัด)
  - 2.3.9 หักคอช้างเอราวัณ (โน้มคอดีเข้า)
  - 2.3.10 คั่นภูผา (เข้าพร้อมหมัด)
  - 2.3.11 สีลากระทบ (เข้ากระทบ)
- 2.4 เริงสอก 24 เริง
- 2.4.1 พุ่งหอก (สอกนำ)
  - 2.4.2 สอกผ่านหน้า (สอกพินหน้า)
  - 2.4.3 พร้าขายแก่ (สอกเหวี่ยง)
  - 2.4.4 แง่ลูกคาง (สอกตัด)
  - 2.4.5 ถางป่า (สอกคว่ำ)
  - 2.4.6 ฟ้าลั่น (สอกปนแขน)
  - 2.4.7 ยันพยัคฆ์ (สอกอัด)
  - 2.4.8 จักรนารายณ์ (สอกกลับ)
  - 2.4.9 ทรายเหลียวหลัง (สอกเฉียงหลัง)
  - 2.4.10 กวางสะบัดหน้า (สอกสลัด)
  - 2.4.11 คชาตกมัน (สอกพินหลัง)

- 2.4.12 พสุธาสะท้าน (ดีสองศอก)
- 2.4.13 ยันโยธี (ศอกอัดหลัง)
- 2.4.14 อักคีส่องแสง (ศอกสลับหมัด)
- 2.4.15 กำแพงภูผา (ศอกสลับหลัง)
- 2.4.16 นาคาคาบหาง (ศอกพร้อมเข่า)
- 2.4.17 ช้างประสานงา (ศอกคู่)
- 2.4.18 คู่แดนนาคา (ศอกตบกลับ)
- 2.4.19 โยธาเคลื่อนทัพ (ศอกพุ่งหน้า)
- 2.4.20 ยันสองกร (ศอกยันหลัง)
- 2.4.21 หม้อนตีทั้ง (ศอกปีก)
- 2.4.22 ขว้างพสุธา (ศอกขว้างหลัง)
- 2.4.23 ฤาษีบดยา (ศอกค้ำปีก)
- 2.4.24 นาคาเคลื่อนกาย (ศอกควง)

3. แม่ไม้และลูกไม้มวยไทย

แม่ไม้มวยไทย หมายถึง ท่าของการใช้ศิลปะมวยไทยที่สำคัญที่สุด อันเป็นพื้นฐานของการใช้ไม้มวยไทย ซึ่งผู้ฝึกมวยไทยจะต้องเรียนรู้และปฏิบัติให้ได้ก่อนที่จะฝึกลูกไม้ซึ่งถือว่าเป็นการใช้ไม้มวยไทยที่ละเอียดขึ้น (โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 414) โบราณจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิได้จัดแบ่งแม่ไม้มวยไทยเป็น 15 ไม้ ดังนี้ (พอง เกิดแก้ว และสุภาพ เจริญสวัสดิ์ อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 414)

3.1 แม่ไม้ 15 ไม้

- 3.1.1 สลับฟันปลา
- 3.1.2 ปักขาแหวกรั้ง
- 3.1.3 ขวาซัดดอก
- 3.1.4 อิเหนาแทงกริช
- 3.1.5 ขอเขาพระสุเมรุ
- 3.1.6 ตาเถรค้ำฝัก
- 3.1.7 มอญยันหลัก
- 3.1.8 ปักลูกทอย

3.1.9 จระเข้ฟาดหาง

3.1.10 หักงวงไอยรา

3.1.11 นาคาบิดหาง

3.1.12 วิรุพหกกลับ

3.1.13 ดับชวาลา

3.1.14 ขุนยักษ์จับลิง

3.1.15 หักคอเอราวัณ

ลูกไม้มวยไทย หมายถึง ท่าของการใช้ศิลปะมวยไทยที่แตกย่อยออกไปจากแม่ไม้มือลักษณะละเอียดอ่อนมากมายหลายอย่าง ซึ่งผู้ฝึกจะต้องผ่านการฝึกหัดแม่ไม้มวยไทยก่อนจึงจะฝึกลูกไม้ได้ดี โบราณอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิได้จัดแบ่งลูกไม้มวยไทยออกเป็น 15 ไม้มือ ดังนี้ (โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 414)

3.2 ลูกไม้ 15 ไม้มือ

3.2.1 เอราวัณเสงา

3.2.2 บาทาลูปพัคตร์

3.2.3 ขุนยักษ์พานาง

3.2.4 พระรามนิ้วศร

3.2.5 ไกรสรข้ามห้วย

3.2.6 กวางเหลียวหลัง

3.2.7 หิริญม้วนแผ่นดิน

3.2.8 นาคมุดบาดาล

3.2.9 หนุมานถวายเป็น

3.2.10 ญวนทอดแห

3.2.11 ทะแยค้ำเสา

3.2.12 หงส์ปีกหัก

3.2.13 สักพวงมาลัย

3.2.14 เถรกวาดลาน

3.2.15 ฟานลูกบวบ

โครงการมหกรรมกีฬาไทยเฉลิมพระเกียรติ

โครงการมหกรรมกีฬาไทยเฉลิมพระเกียรติเกิดขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อการศึกษาไทย และเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีพระชนมายุครบ 72 พรรษา กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดให้มีโครงการมหกรรมกีฬาไทยเฉลิมพระเกียรติขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระมหากรุณาธิคุณต่อวงการศึกษาศึกษาและกีฬาไทยในวาระเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 72 พรรษา
2. เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่กีฬาไทยอันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. เพื่อสร้างจิตวิญญาณของความเป็นไทย
4. เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมในการเล่นและการชมกีฬา
5. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

เป้าหมายของโครงการมุ่งให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วประเทศเกิดพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ โดยมีหน่วยงานหลายหน่วยงานมาร่วมมือกันผลักดันกิจกรรมนี้มีสำนักพัฒนาการพลศึกษา สุขภาพ และนันทนาการ กรมพลศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก และมีหน่วยงานสนับสนุนอีกหลายหน่วยงาน เช่น กรมอื่น ๆ ทุกกรมในกระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร จังหวัดทุกจังหวัด สหพันธ์สมาคมมวยไทยสมัครเล่นนานาชาติ การกีฬาแห่งประเทศไทย การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย การบินไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด และหน่วยงานภาคเอกชนต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุน

ทั้งนี้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการนี้หลายกิจกรรม คือ

1. การแสดงมวยไทย กระบี่กระบอง
2. การจัดนิทรรศการ
3. การแข่งขันมวยไทยสมัครเล่นชิงแชมป์โลกครั้งที่ 4
4. การจัดการแข่งขันกีฬาและสาธิตกีฬาไทยชนิดต่าง ๆ เช่น ชักเย่อ วาว กระโดดเชือก วิ่งเปี้ยว ตะกร้อวงตะเทน ตะกร้อลอดบ่วง ตะกร้อพลิกแพลง ตีจับ สะบ้า ช่วงรำ ฯลฯ และกีฬาพื้นเมืองทั้ง 4 ภาค ทั่วประเทศ

กิจกรรมทั้ง 4 ใช้งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการและผู้ให้การสนับสนุนภาคเอกชน ใช้เวลาดำเนินกิจกรรมตามโครงการ 1 ปี คือ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2541 – ธันวาคม 2542 โดยมุ่งผลที่คาดว่าจะได้รับ ก็คือ มุ่งให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนมีโอกาสได้เฉลิม

ฉลองและแสดงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้กีฬาไทยเป็นสื่อ เล่นกีฬาไทยประเภทต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เกิดความสามัคคีในชุมชน ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ร่วมกันส่งเสริมอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยที่ทำให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสามารถใช้กิจกรรมกีฬาไทยเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ

กิจกรรมมวยไทยและกระบี่กระบองเป็นกิจกรรมหนึ่งในการดำเนินการตามโครงการข้างต้น โดยมุ่งเน้นการฝึกดังนี้ กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ในวงกว้างทุก ๆ จังหวัด และเมื่อมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 กรมพลศึกษาก่อนยุบรวมกับกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ได้ดำเนินการโครงการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปมวยไทยขึ้น เพื่อดำเนินกิจกรรมตามโครงการมหกรรมกีฬาไทยเฉลิมพระเกียรติ มีกิจกรรมรวม 9 กิจกรรม

- กิจกรรมที่ 1 การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมมวยไทย
- กิจกรรมที่ 2 การอบรมเยาวชนมวยไทย
- กิจกรรมที่ 3 การอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ฝึกสอนมวยไทยขั้นสูง
- กิจกรรมที่ 4 การแข่งขันไหว้ครู การใช้ทักษะและการใช้แม่ไม้มวยไทย
- กิจกรรมที่ 5 การให้บริการศูนย์อนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปมวยไทยกรมพลศึกษา
- กิจกรรมที่ 6 การผลิตคู่มือ เอกสาร และสื่อการสอน เผยแพร่ศิลปมวยไทย
- กิจกรรมที่ 7 การติดตามและประเมินผลโครงการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปมวยไทย
- กิจกรรมที่ 8 มหกรรมกีฬาไทยด้านภัยสิ่งเสพติด
- กิจกรรมที่ 9 การจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์พลศึกษาและกีฬาจังหวัดในส่วนภูมิภาค

75 ศูนย์

เมื่อกรมพลศึกษาถูกยุบไปเป็นหน่วยงานในกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา นายวิจิต ธีชัย ได้มาบริหารสำนักนันทนาการและกีฬาพื้นบ้าน โดยได้บูรณาการกิจกรรมตามโครงการมหกรรมกีฬาเฉลิมพระเกียรติมาเป็นการบูรณาการกีฬามวยไทย กระบี่กระบอง และภูมิปัญญาไทยอื่น ๆ โดยเฉพาะการนวดกล้ามเนื้อ เช่น การจัดกิจกรรมนันทนาการกีฬาไทยในกลุ่มเป้าหมายอาสาพัฒนาตนเอง จัดอบรมกีฬาไทยและทักษะแม่ไม้มวยไทยและแอโรบิกมวยไทย กีฬานันทนาการแบบไทยในโครงการนันทนาการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ การแสดงคีตมวยไทยในวันสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่งเสริมกีฬาและออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ 76 จังหวัด จัดทำซีดี (C.D.) คีตมวยไทยเผยแพร่ทุก อบต. ทั่วประเทศ อบรมแม่ไม้มวยไทยให้กับอาสาสมัครโครงการสอนมวยไทยและวัฒนธรรมไทย ในต่างประเทศ ณ บ้านสวนขอเซฟ จังหวัดนครปฐม มหกรรมภูมิปัญญากีฬานันทนาการสร้างคน

ชุมชนเข้มแข็งเป็นพลังแผ่นดินขจัดสิ้นยาเสพติด ค่ายภูมิปัญญาันทนาการแบบไทย นันทนาการมวยไทย กีฬาไทยและแอโรบิคมวยไทย อบรมผู้นำส่งเสริมภูมิปัญญาไทยสร้างคนชุมชนเข้มแข็ง ฯลฯ

โครงการดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นการบูรณาการภูมิปัญญากีฬาไทย มวยไทย กระบี่กระบอง กีฬาพื้นบ้านและนันทนาการเข้าด้วยกันอย่างแยกขาด ซึ่งผลดังกล่าวมีรากฐานที่มาจากโครงการมหกรรมกีฬาไทยเฉลิมพระเกียรติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 และพัฒนาการมาจนถึงปี พ.ศ. 2547

ผลจากการประเมินในการอบรมของโครงการมีผลดังที่สำนักพัฒนาการพลศึกษา สุขภาพและนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 7) ระบุว่า การประเมินผลการอบรมของโครงการ พบว่า โครงการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะมวยไทยสามารถพัฒนานักเรียนเยาวชน และประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี นอกเหนือจากการฝึกมวยไทยเพื่อเป็นศิลปะป้องกันตัว เพราะในรายละเอียดของโครงการในแต่ละกิจกรรมล้วนมุ่งฝึกผู้เรียนผู้ร่วมโครงการในเรื่องความรัก และความภูมิใจในความเป็นไทย

ความกตัญญูรู้คุณในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นอกจากนี้แล้วศิลปะมวยไทยยังช่วยฝึกเรื่องความอดทน ฝึกความแข็งแรงของร่างกาย ความเข้มแข็งของจิตใจ การเป็นนักสู้ที่ไม่ยอมท้อถอยต่ออุปสรรคที่สำคัญ มุ่งเน้นการฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ และแนวคิดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะมวยไทยสามารถพัฒนาเด็กเยาวชนและประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวมวยไทยอย่างแท้จริง โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการนี้

กิจกรรมการพัฒนา และสร้างเสริมกีฬาไทยแบบบูรณาการ

กิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬาไทยแบบบูรณาการเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการบูรณาการมวยไทย กระบี่กระบอง และการนวดเข้ามาประยุกต์ใช้ในการอบรมแม่ไม้มวยไทย โดยในปี พ.ศ. 2547 ที่เริ่มการบูรณาการจาก นายวิชิต ชี้เชิญ สามารถสร้างคุณค่าต่อการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬาไทย จนเป็นที่กล่าวขวัญกันโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็น มนนิภา สังข์ศักดิ์ นิสวันต์ พิษณุดำรง และธีรพงษ์ มาลัยทอง (2547, หน้า 63) กล่าวในวารสาร สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีที่ 41 ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม 2547 กล่าวถึงการสอนของอาจารย์วิชิต ชี้เชิญ ไว้ว่า “มวยไทยยังเป็นอะไรได้อีกมากมาย หากเราสามารถเข้าใจถึงแก่นของมวยไทย คือการสร้างพื้นฐานการเป็นมวยให้คนไทยแข็งแรง ทั้งการฟังเป็น คิดเป็น พูดเป็น แก้ปัญหาเป็น เรียนรู้และรักษาวัฒนธรรมไทยภูมิปัญญาไทย รวมไปถึงสุขภาพด้วยนั้น ก็จะส่งผลให้คนไทยพร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมโลกได้อย่างสง่างาม”

การเป็นมวยโดยการฟังเป็น คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นแนวทางการสอนของ นายวิชิต ชี้เชิญ ที่เป็นต้นแบบของการสอนมวยไทยแบบบูรณาการที่ประสบความสำเร็จจาก กระบวนการถ่ายทอดทั้งในและต่างประเทศ

รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ

รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทยแบบบูรณาการนี้ เกิดจากการสัมภาษณ์ นายวิชิต ชี้เชิญ ผู้ให้ข้อมูลโดยตรง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์ อาจารย์อรอนงค์ พัฒนพงษ์ไพบุลย์ และอาจารย์ลักษณะ เอกบุตร และนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต มวยไทย สังเกตการสอนจากเทปวีดิทัศน์ทั้งในและต่างประเทศ ได้กรอบ แนวคิดกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทย ดังนี้

อาจารย์วิชิต ชี้เชิญ	ผศ.ดร.สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์	อาจารย์อรอนงค์ พัฒนพงษ์ไพบุลย์	อาจารย์ลักษณะ เอกบุตร
ขั้นที่ 1 ขั้นสร้าง ความเข้าใจ และพอใจ	เหมือนอาจารย์วิชิต แต่เพิ่ม - การใช้เกมส์ - การจัดกิจกรรม แสดงความสามารภ	เหมือนอาจารย์วิชิต การใช้ความเมตตา จงใจให้คนฟังอยากเรียน การพูดให้เห็นประโยชน์	เหมือนอาจารย์วิชิต ใช้การนวดผ่อนคลาย การฝึกให้เกิดประโยชน์ ต่อส่วนรวมหรือ สาธารณะ
ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างพลัง ในการฝึก	การฝึกโยคะ	การเหยียดยืดกล้ามเนื้อ	ผลิตภัณฑ์นวด
ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างทักษะและ เทคนิคมวยไทย	สมาธิ	การใช้คำพูดสร้าง ความเชื่อมั่น เดินลมปราณ	
ขั้นที่ 4 ขั้นบูรณาการทักษะ	สอนตามพื้นฐานผู้เรียน	ฝึกจิตแน่วแน่ในการเรียน	
ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน	ให้ผู้เรียนแสดงการคิด ออกแบบท่าทางเฉพาะ ตนเอง	นันทนาการระหว่างเรียน การเปิดโอกาสให้มีเวทีแสดง ความสามารถ	ให้แสดงออกอย่างเป็นทางการ ให้ถักมกมล

ตารางที่ 2.1 กรอบแนวคิดกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทย

สังเกตการสอนครั้งที่ 1 มีการใช้พุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการในการฝึก

- การฝึกกระบี่กระบอง
- การพูดให้คนเป็นมวย
- คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
- การให้นำการฝึกมวยไทยไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ศึกษาจากม้วนวิดีโอทัศน์

- การทำพิธีไหว้ครูมวยไทย
- การดำเนินตามขั้นตอน 1 – 5
- จบลงด้วยพิธีครอบครู

ได้กรอบแนวคิด

- ตารางแนวนอน
- ชั้นที่ 1 – ชั้นที่ 5

ตารางที่ 2.2 การจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยตามแนว วิชิต ชีวีญู

ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจและพอใจ	ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างพลังในการฝึก	ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย	ขั้นที่ 4 ขั้นบูรณาการทักษะ	ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน
<p>1.1 สร้างพื้นฐานความเข้าใจ แนวคิดปรัชญา คุณค่าของมวยไทย</p> <p>1.2 เข้าใจหลักสูตร เนื้อหา กิจกรรมการฝึก และการประเมินผล</p> <p>1.3 การเห็นคุณค่าของมวยไทย</p> <p>1.4 แสดงความพอใจต่อสิ่งที่จะเข้ารับการอบรมในเบื้องต้น</p>	<p>2.1 การสร้างพลังใจ การทำสมาธิ</p> <p>2.2 การสร้างพลังกาย การอบอุ่นร่างกาย การฝึกโยคะ</p> <p>2.3 การสร้างพลังความสำเร็จ</p> <p>2.4 การสร้างพลังความทนทาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค้างข้อ - กล้ามเนื้อ <p>2.5 สร้างทักษะพื้นฐานมวยไทย</p>	<p>3.1 ขั้นฝึกทักษะมวยไทยขั้นพื้นฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สาธิต - ทำตามแบบ <p>3.2 ขั้นแตกทักษะย่อย</p> <p>3.3 การฝึกทักษะรวม</p> <p>3.4 ฝึกตามวัยและธรรมชาติและประสบการณ์</p> <p>3.5 การใช้เทคนิครุ่นพี่สอนรุ่นน้อง / คนเก่งสอนคนที่อ่อนกว่า</p> <p>3.6 ฝึกทักษะและเทคนิคประกอบดนตรี</p> <p>3.7 การแสดงกีฬามวยไทย</p>	<p>4.1 บูรณาการมวยไทยด้วยการผสมผสานการฝึกกระบี่ กระบอง</p> <p>4.2 การผ่อนคลายด้วยการนวด</p> <p>4.3 ออกแบบท่าทางการฝึกทักษะ และเทคนิคเฉพาะของตนเอง</p>	<p>5.1 จัดมหกรรมกีฬาไทย</p> <p>5.2 จัดพิธีการไหว้ครูและสาธิตผลการฝึก</p> <p>5.3 ประเมินผลงานรายบุคคล</p> <p>5.4 ประเมินผลงานรวม</p>

การสอนมวยไทย

การสอนมวยไทยเป็นกระบวนการเรียนการสอนเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่างตามหลักการแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายของสังคม และทิศทางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนทั่วไป

การสอนโดยทั่วไปจะกล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนที่มีหลักการเรียนรู้หลักการสอนที่ตอบสนองต่อผู้เรียน และความเป็นนักวิชาชีพของครู แต่การสอนเฉพาะอย่างมีลักษณะที่มุ่งผลเฉพาะต่อพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของผู้เรียน ดังนั้น

ความหมายของการสอนเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่าง หมายถึง การสอนที่มีลักษณะมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเฉพาะด้าน หรือเฉพาะเป้าหมายที่สังคมได้คาดหวังเอาไว้เป็นกรณีพิเศษ การสอนเหล่านี้จะถูกเน้นย้ำในช่วงหนึ่งของสังคมที่ต้องการคุณลักษณะหรือคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือหลายลักษณะ ดังนี้

1. การสอนพุทธิพิสัย
2. การสอนจิตพิสัย
3. การสอนทักษะพิสัย

การสอนตามสารบบจำแนกวัตถุประสงค์

การสอนเพื่อผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมุ่งให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปในคุณลักษณะการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านพุทธิพิสัย หรือด้านปัญญาความคิด (Cognitive Domains)
2. ด้านจิตพิสัย หรือทัศนคติ (Affective Domains)
3. ด้านทักษะพิสัย หรือการปฏิบัติ (Psychomotor Domains)

การสอนทั้ง 3 ด้านเรียกรวม ๆ ว่า CAP หรือการพัฒนาคนได้ทั้ง 3 ส่วน คือ ด้านสมองหรือหัว จิตใจ และร่างกาย

บางครั้งเรียกอีกอย่างว่า 3 Hs คือ Head, Heart และ Health ปัจจุบันเพิ่มอีก 1 ตัว คือ Human Relationship

การพัฒนามนุษย์ในลักษณะดังกล่าวถือว่าสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาโบราณของไทย ที่เป็นพุทธิศึกษา พลศึกษา จริยศึกษา และหัตถศึกษา ตรงกับเป้าหมายการจัดการศึกษาสากลที่เน้นความเจริญงอกงามทั้ง 4 ด้าน คือ กาย อารมณ์ สังคม และปัญญา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (2540) ระบุในมาตรา 81 ว่า “...รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม...” กฎหมายดังกล่าวถ่ายทอดสู่กฎหมายการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542) ระบุในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545-2549 (2544) ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายและค่านิยมร่วมในสังคมไทยที่พึงประสงค์ว่า คนไทยทุกคนมีโอกาสและความเสมอภาคที่จะพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นคนดี คนเก่ง ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกสาธารณะ มีความสามารถ คิด ทำเอง และพึ่งพาตนเองมากขึ้น

ดังนั้น ด้วยนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามทิศทางของการพัฒนาประเทศ และทฤษฎีการพัฒนามนุษย์ตามหลักของการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้เกิดแนวทางในการสอนที่ตอบสนองต่อคุณลักษณะเฉพาะใน 3 ประเด็นดังกล่าว คือ

1. การสอนเพื่อพัฒนาปัญญา (Cognitive Development)
2. การสอนเพื่อพัฒนาจิตลักษณะ (Affective Development)
3. การสอนเพื่อพัฒนาทักษะ (Psychomotor Development)

แนวคิดเกี่ยวกับปัญญาและการคิด

ปัญญาและความคิดเป็นความเจริญงอกงามของนวัตกรรมของมนุษย์ หรือเรียกว่า วัฒนธรรมทางสมองของมนุษย์ มีแหล่งที่มาอยู่ 2 แหล่งด้วยกัน โดยสรุปวัฒนธรรมด้านการคิดไว้ 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมทางการคิดในเชิงปรัชญา

การคิดของนักปรัชญาทั้งตะวันตก และตะวันออกในยุคก่อน เป็นพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในยุคต่อมาอย่างยิ่ง

2. วัฒนธรรมทางการคิดในเชิงจิตวิทยา

การคิดด้านนี้เกิดจากการค้นคว้าทดลองใช้ในทางวิทยาศาสตร์ สามารถสังเกตความรู้สึนึกคิด การสัมผัสจากร่างกายของมนุษย์และสัตว์ได้ โดยเฉพาะผลการทดลองในห้อง Leipzig ของวันด์ (Wundt) สามารถสืบค้นการรู้สึก และการรับรู้ของมนุษย์ได้ ต่อมาก็มีนักจิตวิทยาอื่น ๆ ได้ทดลองตามทฤษฎีที่ตั้งขึ้นมาอีกหลายคนด้วยกัน เช่น กลุ่มพฤติกรรมนิยม กลุ่มเกสตัท์ กลุ่มการวัดทางจิตวิทยา กลุ่มกระบวนการทางสมอง ในการประมวลข้อมูลกลุ่ม

ปฏิสัมพันธ์ทางด้านความเข้าใจ (cognitive interaction field) แนวการคิดดังกล่าวได้ผสมผสานเข้าสู่ศาสตร์ของการคิดและการสอนการคิดออกไปอย่างแพร่หลาย ทำให้การเรียนการสอนมีทิศทางและแนวทางที่จะทำนายผลสำเร็จได้อย่างชัดเจน อันเกิดผลการศึกษานักคิดด้านปัญญา และการคิดด้านพุทธิพิสัยหรือด้านสมองดังนี้

2.1 การสอนเพื่อพัฒนาปัญญา (Cognitive Development)

แนวความคิดนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมอง เป็นกระบวนการทางสมองเกี่ยวกับการคิด การแก้ไขปัญหา ความคิดสร้างสรรค์จนไปถึงการคิดหยั่งรู้ ฯลฯ ในบทนี้นำเสนอกระบวนการพัฒนาปัญญาจากกระบวนการของสมองด้านการคิด การแก้ปัญหาเพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องด้านการพัฒนาปัญญาตามจุดประสงค์เฉพาะต่อไป

(ทิสนา เขมมณี, 2545, หน้า 73)

แนวความคิดนี้ สปริงเกอร์ และคัตซ์ ระบุว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับสมองพบว่า สมองทั้งสองซีกทำหน้าที่ไม่เหมือนกันโดยมีความแตกต่างกันในหน้าที่ ดังนี้

สมองซีกซ้าย	สมองซีกขวา
เป็นคำพูด	ไม่เป็นคำพูด
เป็นขั้นตอน ช่วงของเวลา	เป็นทัศนปริภูมิ เป็นไปพร้อม ๆ กัน
เป็นจำนวนตัวเลข	ปริภูมิเป็นเชิงหยั่งรู้
เป็นตรรกวิทยา การวิเคราะห์	การสังเคราะห์เป็นสัญชาตญาณ
ความเป็นเหตุผล	ความคิดแนวตะวันออก
ความคิดแนวตะวันตก	

ตารางที่ 2.3 การทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา

ดังนั้น กระบวนการทางสมองจึงเป็นองค์ประกอบของแนวคิดใหม่ในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน นอกเหนือจากองค์ประกอบด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ฝ่ายเดียว ลักษณะเช่นนี้ เราสามารถนำพื้นฐานความรู้เรื่องสมองมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ (เชิธร พาณิช, 2544, หน้า 9)

สรุปว่า “หากเราเข้าใจการทำงานของสมองแล้ว ก็สามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ และทำให้เด็กทุกคนเรียนได้อย่างมีความสุข”

2.2 แนวความคิดเรื่องพหุปัญญา เชดส์กั๊ด ชุมนุมน (2539, หน้า 3) นำแนวความคิดของ การ์ดเนอร์ (Gardner) มากล่าวว่า คนเรามีสติปัญญา 7 ประเภท คือ

- 2.2.1 สติปัญญาด้านดนตรี (musical, rhythmic)
- 2.2.2 สติปัญญาด้านภาษา (verbal / ling, vistic)
- 2.2.3 สติปัญญาด้านการคิดเลขและการใช้เหตุผล (logical / mathematic)
- 2.2.4 สติปัญญาการเคลื่อนไหวทางกาย (body kinesthetic)
- 2.2.5 สติปัญญาด้านพื้นที่ (visual / spatial)
- 2.2.6 สติปัญญาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal)
- 2.2.7 สติปัญญาที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตนเอง (interpersonal)

แล้วสรุปว่า ความสามารถที่จะค้นหาและแก้ปัญหา และสร้างสรรค์ ผลผลิตที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของสังคมคือสิ่งที่เราเรียกว่าปัญญา

ดังนั้น อาจกล่าวได้โดยสรุปว่าทฤษฎีของการ์ดเนอร์เป็นบ่อเกิดของทฤษฎีปัญญานิยมในการศึกษาการเรียนการสอนแบบปัญญานิยมนั่นเอง

2.3 แนวคิดปฏิสัมพันธ์ด้านความรู้สึกล (Cognitive Interaction)

ทฤษฎีนี้จัดว่าเป็นทฤษฎีร่วมสมัยในการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีนี้เกิดจากการสังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ในปัจจุบันมาอธิบายการเรียนรู้ของชีวิตบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทางจิตวิทยา โดยมีรากฐานมาจากกระบวนการสังเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้น (emergent synthesis) จากรากฐานทฤษฎีทางจิตวิทยาของ เลวิน (Kurt Lewin) (บริจจ์ และเซอร์มิส, Bigge and Samuel, 1992, p. 165)

การสอนพุทธิพิสัย

พุทธิพิสัยเกี่ยวข้องกับการคิด การที่คนคิดต่างกันอาจส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติต่างกัน การประพฤติปฏิบัติอาจกำหนดชะตากรรมของบุคคลตลอดชีวิต การคิดเป็นความสามารถทางสมองของมนุษย์ที่สามารถใช้สติปัญญาแปลความจากสัญลักษณ์ทั้งรูปธรรมและนามธรรมออกมาเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ได้ การคิดจึงเป็นความสามารถด้านปัญญาของมนุษย์โดยแท้จริง โดยที่การคิดมีหลายประเภทแตกต่างกันไป ตั้งแต่คิดง่าย ๆ เช่น คิดสรุปความเหมือนแยกความต่าง คิดรวบยอด คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ จนไปถึงคิดขั้นสูงคือคิดหยั่งรู้ (insight) การเรียนการสอนการคิดจะทำให้มนุษย์สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เกิดนวัตกรรมทางสติปัญญาในสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นในบทนี้จึงนำเสนอการสอนตามลำดับ ดังนี้

คิด หมายถึง ทำให้ปรากฏเป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง คาคะเน คำนวน มุ่ง จงใจ ตั้งใจ นึก ตรงกับภาษาอังกฤษว่า thinking (เริงชัย จงพิพัฒน์สุข, 2531, หน้า 115)

คิด แปลว่า ความคิด การพิจารณา การนึกคิด (วิทช์ เทียงบุญธรรม, 2541, หน้า 887) ความคิดเป็นความสามารถด้านปัญญาของมนุษย์เป็นกลไกทำงานของสมอง ถ้าสมองดี การคิดก็จะตามมา (เขาวภา ทนันชัยบุตร, 2543, หน้า 52)

มีทฤษฎีการคิดทั้งของต่างประเทศและในประเทศกล่าวไว้ต่าง ๆ กัน ในประเทศ เช่น เลวิน (Lewin) กลุ่มเกสต์สท์เชื่อว่าความคิดของบุคคลเกิดจากการรับรู้สิ่งเร้าหรือรับรู้ในภาพรวม ๆ ก่อน บลูม (Bloom) ระบุว่า ความคิดของคนแบ่งออกเป็นความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ นอกจากนี้ ยังมีนักจิตวิทยาอื่น ๆ ที่กล่าวถึงการคิดไว้ เช่น ทอเรนซ์ (Torrance) ออซูเบล (Ausubel) เพียเจต์ (Piaget) บรูเนอร์ (Bruner) กานเย (Gagne') กิลฟอร์ด (Guiford) ลิปแมน (Lipman) คลอสโมเออร์ (Klausmier) สเติร์นเบิร์ก (Sternberg) และการ์ดเนอร์ (Gardner) ฯลฯ ส่วน นักคิดไทย เช่น พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตต์โต) ได้กล่าวถึง โยนิโสมนสิการ ว่าเป็นการคิดเป็น โดยคิดใน 4 องค์ประกอบ คือ

1. อุบายมสิการ คือ การคิดอย่างเข้าถึงความจริง
2. ปถมนสิการ คือ การคิดอย่างมีลำดับขั้นตอนไม่สับสน
3. การณมสิการ คือ การคิดอย่างมีเหตุผล
4. อุปาทกมมสิการ คือ การคิดอย่างมีเป้าหมาย ไม่ใช่คิดเรื่อยเปื่อย

(ทิสนา เขมมณี, 2543, หน้า 3 – 4)

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปก็คือ การคิดเป็นกลไกทำงานของสมองที่มุ่งพิจารณา ไตร่ตรอง เรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ที่จะแปลสัญลักษณ์ต่าง ๆ ออกมาเป็น ความเข้าใจ

ระลึกทำให้ปรากฏเป็นรูปธรรมขึ้นแสดงให้เห็นได้จริง

ความคิดมีความสำคัญต่อความเจริญของมนุษย์ เพราะความคิดช่วยสร้างวัฒนธรรม ให้แก่มนุษย์ และการที่มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ก็เพราะการคิดนั่นเอง

การคิดที่มีเป้าหมายเป็นการคิดที่ถูกทาง โดยมีพื้นฐานการคิด ได้แก่ การคิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียดละออ การคิดให้ ชัดเจน เข้าสู่การคิดระดับกลางคือการคิดลึกซึ้ง คิดกว้าง ได้แก่ การคิดหาเหตุผลความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีการประมวลความคิด ความมี เหตุผล การทำนาย การอ้างเหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัย จนถึงขั้นสุดท้ายคือเกิดความคิดขั้นสูง เป็นขั้นตอนซับซ้อนมีกระบวนการคิดที่ตกลึกและได้รับการพัฒนามาแล้ว วิธีคิดแบบนี้ได้แก่การ คิดวิจารณ์ญาณ (ทิสนา เขมมณี, 2543, หน้า 13)

นอกจากนี้ผู้เขียนดังกล่าวได้จำแนกมิติการคิดออกได้ 6 ด้าน ดังนี้ คือ

1. มิติด้านข้อมูลหรือเนื้อหาที่ใช้ในการคิด ได้แก่
  - 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง
  - 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม
  - 1.3 ข้อมูลวิชาการ
2. มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้อต่อการคิด ได้แก่ ความเป็นผู้มีใจกว้าง เป็นธรรมชาติ ใฝ่รู้ กระตือรือร้น ช่างวิเคราะห์ผสมผสาน ขยันต่อผู้ กล้าเสี่ยง อดทน มั่นใจในตนเองและนำรักนำคบ
3. มิติด้านการคิด
ด้านนี้แบ่งออกได้ 3 ประการคือ
  - 3.1 ทักษะการคิดขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร เช่น
    - ทักษะการฟัง
    - ทักษะการจำ
    - ทักษะการอ่าน
    - ทักษะการรับรู้
    - ทักษะการเก็บเกี่ยวความรู้
    - ทักษะการดึงความรู้
    - ทักษะการจำได้
    - ทักษะการใช้ความรู้
    - ทักษะการอธิบาย
    - ทักษะการทำความเข้าใจ
    - ทักษะการบรรยาย
    - ทักษะการพูด
    - ทักษะการเขียน
    - ทักษะการแสดงออก
  - 3.2 ทักษะที่เป็นแกนหรือทักษะขั้นพื้นฐานทั่วไป เช่น
    - ทักษะการสังเกต
    - ทักษะการสำรวจ
    - ทักษะการตั้งคำถาม
    - ทักษะการรวบรวมข้อมูล
    - ทักษะการจัดหมวดหมู่
    - ทักษะการตีความ
    - ทักษะการเชื่อมโยง
    - ทักษะการใช้เหตุผล
    - ทักษะการระบุ
    - ทักษะการจำแนกความแตกต่าง
    - ทักษะการจัดลำดับ
    - ทักษะการเปรียบเทียบ
    - ทักษะการอ้างอิง
    - ทักษะการแปลความ
    - ทักษะการขยายความ
    - ทักษะการสรุปความ
  - 3.3 ทักษะการคิดขั้นสูง
    - ทักษะการนิยาม
    - ทักษะการผสมผสาน
    - ทักษะการสร้าง
    - ทักษะการวิเคราะห์
    - ทักษะการจัดระบบ
    - ทักษะการจัดโครงสร้าง

- ทักษะการปรับโครงสร้าง
- ทักษะการหาแบบแผน
- ทักษะการหาความเชื่อพื้นฐาน
- ทักษะการทำนาย
- ทักษะการตั้งสมมุติฐาน
- ทักษะการทดสอบสมมุติฐาน
- ทักษะการกำหนดเกณฑ์
- ทักษะการพิสูจน์
- ทักษะการประยุกต์

4. มิติด้านลักษณะการคิด 7 ประการ ได้แก่ การคิดคล่อง การคิดหลากหลาย การคิดละเอียด การคิดชัดเจน การคิดกว้างไกล การคิดลึกซึ้ง และการคิดอย่างมีเหตุผล

5. มิติด้านกระบวนการคิด

มิติด้านนี้อาศัยทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและขั้นสูง เช่น การคิดวิจารณ์ การคิดแก้ไขปัญหา การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระบวนการวิจัย ฯลฯ

6. มิติด้านการควบคุมและประเมินการคิดของตนเอง

มิติด้านนี้เป็นการประเมินการคิดของตนเอง และใช้ความรู้ควบคุมปรับปรุงการกระทำของตนเอง เรียกมิติด้านนี้ว่าเป็นการคิดอย่างมียุทธศาสตร์

การคิดทั้ง 6 มิติ ถ้าหากมีครบถ้วนจะทำให้การคิดเกิดคุณภาพด้วย

(ทศนา เขมมณี, 2543, หน้า 13 - 19)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การคิด (Thinking) เป็นกระบวนการทางสมองในการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นจินตภาพ รูปธรรม โดยการคิดมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. พื้นฐานด้านการคิด เป็นกระบวนการทางด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่สะสมของบุคคล ซึ่งเป็นข้อมูลในหน่วยความจำที่ได้จากการฟัง อ่าน และพบกระบวนการเรียนรู้โดยตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะบุคคลที่มีข้อมูลมาก ๆ จะช่วยมีพื้นฐานการคิดได้ดี

2. เป้าหมายการคิด เป็นจุดเล็ง (focus) ที่คิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคล ประกอบด้วยสมาธิและความตั้งใจเพื่อแก้ปัญหาหรือหาเหตุผล ไตร่ตรองหรือกระจ่างชัดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้น การที่มีเป้าหมายเท่ากับเป็นการคิดที่มีทิศทางไม่พร่ามัวหรือเพื่อเจ้อ ซึ่งกลายเป็นคนขาดสติหรือคิดมาก

3. กระบวนการคิด เป็นความสามารถของบุคคลที่ใช้แก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการทางสมองที่ปรับปรุงขึ้นจากความคิดในเบื้องต้น ตั้งแต่กระบวนการสังเกต คิดเปรียบเทียบ คิดเหตุผลแยกความเหมือน แยกความแตกต่าง คิดสรุป คิดอธิบาย คิดทำนาย คิดสัมพันธ์เชื่อมโยง คิดสร้างกฎสูตร คิดวิจารณ์ การทฤษฎีคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ จนถึงคิดหยั่งเห็น (insight) คนที่มีกระบวนการคิดดีย่อมมีพัฒนาการมาจากขั้นที่ 1 และ 2 ก่อน

การคิดเป็นการทำงานที่แตกต่างกันของสมอง 2 ซีก คือ

สมองซีกซ้าย - ควบคุมการคิดที่เป็นเรื่องตรรกะ การวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผล
การคิดคำนวณในเชิงลึกซึ้ง เชิงระบบ

สมองซีกขวา - ควบคุมการคิดในเชิงสร้างสรรค์ คิดในแง่มุมต่าง ๆ ควบคุมอารมณ์
และจิตใจ รวมไปถึงการคิดหยั่งรู้ต่าง ๆ

(ฝ่ายวิชาการ บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ทบุ๊ก, 2544, หน้า 12 – 13)

วิธีคิดของคนเราที่ดีที่สุด คือ

1. คิดให้ลึกเชิงวิเคราะห์ (analytical thinking)
2. คิดให้กว้างอย่างสร้างสรรค์ (creative thinking)
3. คิดให้ครบจบเรื่อง (integrated thinking)
4. คิดในภาพรวมทั้งระบบ (systems thinking)

การสอนการคิดให้ลึกเชิงวิเคราะห์

การคิดแบบนี้โดยทั่วไประบุไว้ 2 วิธี คือ

1. ใช้วิธีของสูตร W₅ H คือ

- อะไร (what) มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีรายละเอียดเป็นอย่างไร
- ใคร (who) ใครกันที่เป็นต้นเรื่อง เจ้าของเรื่อง บุคคลสำคัญของเรื่อง ผู้ได้รับ

ผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ

- ที่ไหน (where) สถานที่ หรือตำแหน่งแห่งหนที่ชัดเจน
- เมื่อใด (when) ที่เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น
- ทำไม (why) ทำไมหรือเพราะเหตุใดเรื่องนี้จึงเกิดขึ้น ทำไมแต่ละเหตุการณ์

จะต้องเป็นไปอย่างนั้นอย่างนี้

- อย่างไร (How) เป็นรายละเอียดในสิ่งที่ได้เกิดไปแล้ว หรือกำลังจะเกิดขึ้นว่า

จะมีความเป็นไปได้ในลักษณะใด

2. ใช้กระบวนการเปรียบเทียบเชิงวิทยาศาสตร์ เช่น เปรียบเทียบรูปภาพ การ
เปรียบเทียบคะแนนตามเกณฑ์ (criteria rating) และการวิเคราะห์สมรรถนะเทียบราคา (Price
Performance Ration, PPR) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ทั้งด้านการเงิน ด้านเทคนิค ด้าน
กำหนดเวลา และการวิเคราะห์ตามอนุกรมเวลา

(ฝ่ายวิชาการ บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ทบุ๊ก, 2544, หน้า 12 – 13)

การสอนจิตพิสัย

จิตพิสัย (Affective Domains) เป็นพฤติกรรมด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก เจตคติ หรือทัศนคติของบุคคล เป็นคุณลักษณะที่สำคัญด้านหนึ่งของการพัฒนามนุษย์ บางแห่งถือว่าการพัฒนาคนต้องพัฒนาจิตใจก่อน ถ้าคนดีแล้วจะพัฒนาส่วนใดก็ได้ไปด้วย บางแห่งเรียกพฤติกรรมด้านนี้ว่า เจตคติ ทัศนคติ ค่านิยม ความฉลาดทางอารมณ์ ฯลฯ แต่ที่กล่าวถือว่า อยู่ในสาระระบบจำแนกวัตถุประสงค์ด้านจิตพิสัย (affective) ของบลูม (Bloom) กล่าวไว้แล้วทั้งสิ้น

พฤติกรรมด้านนี้บางครั้งมีผู้ให้ความหมายว่า เป็นระบบความเชื่อของบุคคล (system of belief) หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่พบ โดยความรู้สึกดังกล่าวเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับมาตลอดช่วงวัยแล้วเก็บสะสมไว้ อาจเป็นความรู้สึกทางบวกหรือทางลบก็ได้ ส่วนอีกด้านหนึ่งมีความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่เลือกรับรู้แล้วเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ชอบ จนปฏิบัติซ้ำจนเป็นปกติวิสัย เรียกว่า ค่านิยม (value) ลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล ซึ่งแต่ละคนไม่เหมือนกัน นักจิตวิทยาบางท่านกล่าวว่าไม่สามารถวัดออกมาได้ แต่ปัจจุบันสามารถนำมาจัดระดับและวัดระดับด้วยเครื่องมือทดสอบที่มีข้อความให้เลือกได้

การสอนจิตพิสัยจึงสามารถพัฒนาในตัวบุคคลได้ แม้พัฒนาได้ไม่หมดตามที่ต้องการ แต่ก็สามารถพัฒนาจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งได้ ดังที่ กานเย่ (Gagne', 1977, p. 243) กล่าวว่า การให้การเรียนรู้เจตคติ (attitude) สามารถแสดงได้ 3 วิธีการ คือ

1. การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (classical conditioning) ได้แก่ การให้สิ่งเร้าพร้อมกับการวางเงื่อนไขในการแสดงพฤติกรรม บางครั้งไม่ได้ให้สิ่งเร้าแต่ได้รับการคาดหมายว่าจะได้รับการตอบสนอง จึงแสดงพฤติกรรมออกมาลักษณะดังกล่าว เช่น การเปลี่ยนแปลงทัศนคติความรักชอบ โกรธ หลง การโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่มีการให้สิ่งเร้าพร้อมกับการวางเงื่อนไขให้ตอบสนองในการชื่นชอบ หรือมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าและผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น อ่างคุณภาพ อ่างบุคคล อ่างมาตรฐานที่เชื่อถือได้ เป็นต้น

2. การรับรู้ความสำเร็จจากพฤติกรรมที่แสดงออก (Perception of success in behavior) ได้แก่ การได้รับการเสริมแรง (reinforcement) จากการได้รับความสำเร็จจึงเกิดทัศนคติเชิงบวก เช่น การได้รับรางวัลประกวดการเขียนเรียงความทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย เป็นต้น

3. การมีแบบอย่างของบุคคล (human modeling) การมีประสบการณ์พบกับบุคคลที่เป็นแบบอย่างแล้วอยากเลียนแบบแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลนั้น จะเกิดทัศนคติที่ดีและถ้าหากนำแบบพฤติกรรมของบุคคลตรงข้ามกับพฤติกรรมของคนนั้นขึ้นมาจะเกิดทัศนคติในเชิงลบ ดังนั้น พฤติกรรมการเลียนแบบอย่างจึงสามารถนำมาใช้ในการเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลได้ โดยการให้สังเกตพฤติกรรมแบบอย่างนั่นเอง

เงื่อนไขของการเรียนรู้เจตคติประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. เงื่อนไขภายใน (internal conditions) เงื่อนไขนี้เป็นองค์ประกอบภายในของแต่ละบุคคลที่มีสติปัญญา ความคิด และประสบการณ์แตกต่างกันออกไป คนที่มีประสบการณ์มาก จะมีโอกาสมีข้อมูลมาก สามารถสรุปความคิดรวบยอดของสิ่งต่าง ๆ ได้มาก โดยเฉพาะการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องทำให้จัดสารนิเทศด้านการคิด การรู้สึกไว้ได้ดี เพราะมีกระบวนการภายในดี ส่วนคนที่ไม่มีพื้นฐานทางสติปัญญาดำอาจจัดระบบสารสนเทศภายในได้น้อยกว่า

2. เงื่อนไขภายนอก (external conditions) คือการสอนจิตพิสัยโดยตรง เพื่อให้มีคุณลักษณะ ทักษะ ค่านิยมที่ดีต่อสิ่งที่เราต้องการหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคม มีขั้นตอนดังนี้

2.1 เสนอตัวแบบของบุคคลที่น่าเชื่อถือนำมาเสนอในการเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน

2.2 ให้ผู้เรียนระลึกถึงสิ่งที่เป็นความรู้สึกต่อสิ่งที่ถูกนำมาเร้า

2.3 สาธิตหรือแสดงพฤติกรรมแวดล้อมของบุคคล

2.4 สาธิตหรือชี้ให้เห็นพฤติกรรมตัวอย่างต่อการเป็นแบบอย่าง เช่น นำภาพการขับขี่ยารถยนต์โดยเกิดอุบัติเหตุจากสาเหตุการดื่มสุรามาให้นักเรียนดู แล้วพิจารณาสภาพและผลที่เกิดขึ้น แล้วนำตัวอย่างบุคคลที่มีพฤติกรรมการขับขี่ย่างปลอดภัยมาแสดงให้ดู แล้วให้นักเรียนอภิปรายตัวแบบเปรียบเทียบ พร้อมทั้งให้นักเรียนตัดสินใจเลือกการขับขี่ยที่ตนเองชอบ เป็นต้น สิ่งที่จะเพิ่มทักษะต่อการขับขี่ย่างปลอดภัยให้แก่ผู้เรียนได้อย่างดี

การสอนด้านนี้แม้เป็นการสอนด้านอารมณ์ ความรู้สึก หรือทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียน แต่การสอนจิตพิสัยนี้อาจเรียกว่า การสอนความฉลาดทางอารมณ์ก็ได้

พฤติกรรมจิตพิสัยที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถจำแนกได้ 4 ประการ ดังนี้

1. ลดความกังวล
2. การให้กำลังใจตนเอง
3. การดูแลตนเอง
4. การชื่นชมตนเอง

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2539, หน้า 32 – 34)

บุคคลที่มีพฤติกรรมจิตพิสัยดีจะช่วยให้บุคคลมีความสุขเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความตระหนักในตนเอง (self awareness) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (self confidence) คาดหวังในความสำเสร็จ (self management)

การให้การเรียนรู้เพื่อสร้างจิตพิสัย มีรูปแบบดังนี้

1. ให้สถานการณ์ ข้อมูล หรือบุคคลตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ
2. ให้อภิปรายถึงผลพฤติกรรมของบุคคลตัวอย่าง
3. เปิดโอกาสให้เลือกตัดสินใจปฏิบัติ
4. ให้ข้อมูลป้อนกลับและแรงเสริม
5. ให้ปฏิบัติจนเป็นนิสัย

(กานเย่ (Gagne'), 1977, p. 254)

การพัฒนาเจตคติมีแนวการสอน ดังนี้

1. ให้ความรู้ข้อมูลอย่างเพียงพอ
2. สร้างหรืออ้างบุคคลตัวอย่าง
3. อภิปรายถึงการกระทำของบุคคลตัวอย่าง
4. เปิดโอกาสให้เลือกตัดสินใจ
5. ให้ทำซ้ำ ๆ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2539, หน้า 34)

การให้เลือกตัดสินใจหลังจากการอภิปรายสิ้นสุดลงจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฟังเหตุผลจากบุคคลอื่นแล้วมาประมวลผลข้อมูล แล้วตัดสินใจว่าเชื่อหรือไม่

จริยธรรมตามแนวคิดของ โคลท์เบอร์ก (Kolhberg) มี 3 ระดับ 6 ชั้น ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับเริ่มมีจริยธรรม ระดับนี้เป็นระดับเริ่มมีจริยธรรม แบ่งได้ 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 หลบเลี่ยงการถูกลงโทษ คือทำตามผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจเหนือเพื่อประโยชน์ต่อตนเองเป็นหลัก

ชั้นที่ 2 แสวงหารางวัลตามที่ใจปรารถนา (อายุ 7 – 10 ปี)

ระดับที่ 2 จริยธรรมระดับกติกาสังคม ระดับนี้จะฝึกกฎเกณฑ์ กติกาตามสังคมกำหนดไว้ แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 ให้ความสำคัญแก่กลุ่ม ต้องการยอมรับในกลุ่ม ยึดกฎกติกาจากกลุ่ม (วัย 10 – 13 ปี)

ชั้นที่ 4 จริยธรรมตามหน้าที่ของสังคม ให้ความสำคัญตามกติกาของหมู่คณะ ใช้ระเบียบแบบแผนของสังคมตัดสินใจกระทำ

ระดับที่ 3 จริยธรรมระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม ชีตการกระทำจากกติกาของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน โดยใช้เหตุผลระดับสากลเข้าตัดสินการกระทำ

ขั้นที่ 5 เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มองภาพรวมของสังคมเป็นหลักการ อายุ 16 ปีขึ้นไปจึงพัฒนามาสู่ขั้นนี้

ขั้นที่ 6 หลักการอุดมคติสากลที่มีพัฒนาการเจริญทางปัญญา มองสังคมทั้งโลกภายใต้จริยธรรมสากล

(เวนสไตน์ (Weinstein), 1991, p. 11-14)

ดังนั้น ในการสอนจริยธรรมต้องสอนให้สอดคล้องกับวัย และพัฒนาให้เป็นระดับล่างไปสู่ระดับสากล

การสร้างคุณลักษณะแก่ผู้เรียนตามการใช้วิธีการกระจ่างค่านิยม (values clarification) ของ แรธส์ (Raths) ฮาร์มัน (Hamin) และไซมอน (Simon) มีขั้นตอน 7 ประการ ดังนี้

การเลือกค่านิยม	1. การเลือกกระทำอย่างอิสระ
	2. การเลือกจากทางเลือกหลากหลาย
	3. การเลือกที่เกิดจากการพิจารณาผลของทางเลือกแต่ละทางเลือกแล้ว
การเห็นคุณค่าในค่านิยม	4. การรู้สึกภูมิใจและมีความยินดีที่ได้เลือกกระทำสิ่งนั้น
	5. ยืนยันการเลือกตัดสินใจการเลือกของตนอย่างเปิดเผย
	6. กระทำตามที่ตนตัดสินใจเลือก
การกระทำต่อค่านิยม	7. การกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

(สุดา จันทรสุโข, 2536, หน้า 52)

การเขียนค่านิยมและสร้างคุณลักษณะจึงต้องลำดับขั้นตอนและดำเนินกิจกรรมทั้ง 7 ขั้นข้างต้น

กระบวนการเรียนการสอน พฤติกรรม และความรู้สึกนึกคิดในด้านจริยศึกษาและศาสนาว่าควรมีลักษณะดังนี้

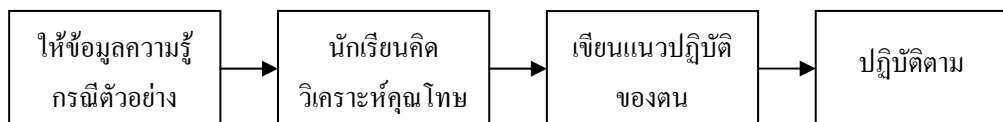
1. การใช้สื่อหรือเทคนิควิธีการกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ และมีส่วนร่วมในการเรียนและร่วมกิจกรรม
2. ใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม เช่น เกม เพลง บทบาทสมมุติ การอภิปราย การใช้กรณีศึกษา การระดมพลังสมอง

- ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกวิเคราะห์หาเหตุผล สนับสนุน และสนใจหาความรู้เพิ่มเติม
- นำผลที่ได้จากการศึกษาไปปฏิบัติจริงตามวิจารณ์ญาณ
- สรุปและประเมินผลการเรียนรู้ตามพฤติกรรมการเรียนรู้
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 264)

ครูควรดำเนินการสอนจริยธรรมตามขั้นตอนต่อไปนี้

- ขั้นจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน (ปรโตโมสะ – กัลยาณมิตร)
  - ข้อมูล ความรู้เบื้องต้น อาจเป็นนิทาน สไลด์ วิดีโอ กรณีตัวอย่าง
  - พูดกระตุ้นให้นักเรียนสนใจสร้างศรัทธาภายนอก
- กระตุ้นให้คิดด้วยคำถาม ตามวิธีโยนิโสมนสิการ
- สังเกตและให้กำลังใจระหว่างนักเรียนปฏิบัติ
- รับรู้ความคิดและแนวปฏิบัติของนักเรียน และแนะนำเพิ่มเติมตามความเหมาะสม
- ติดตามผลเพื่อพัฒนาและเสนอแนะ
(เขาวภา ทนันชัยบุตร, 2543, หน้า 142)

ผู้เขียนได้เสนอรูปแบบการสอนจิตพิสัย ดังนี้

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการสอนจิตพิสัย

การเกิดจิตพิสัยตามแนวทางของบลูม (Bloom) กล่าวว่า จิตพิสัย หรือพฤติกรรมด้านคุณลักษณะจะเกิดจากความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย พฤติกรรมด้านจิตพิสัยมีการพัฒนาจากต่ำสุดไปสู่ขั้นสูงสุด 5 ขั้น ดังนี้

- ขั้นรับรู้
  - รู้ตัว เช่น รู้ความแตกต่างของสิ่งที่มากระทบ
  - ตั้งใจรับ เช่น ฝึกใฝ่ต่อสิ่งเร้า
  - เลือกสรรสิ่งที่ได้มา เช่น เลือกรับเฉพาะสิ่งที่สนใจ

2. ขั้นตอบสนอง

- เต็มใจ ยินยอม ปฏิบัติตามสิ่งเร้านั้น
- ตั้งใจตอบสนอง เช่น อาสาเข้าร่วมงาน
- พอใจยินดีในการตอบสนอง

3. ขั้นเห็นคุณค่า

- ยอมรับว่าสิ่งเร้านั้นมีความหมายต่อตนเอง
- การแสดงค่านิยมนั้น
- การเข้าร่วมงาน

4. ขั้นจัดระบบ

ปรับตัวพิจารณาค่านิยมหลาย ๆ อย่างเป็นระบบ สร้างระบบค่านิยมของตน

5. ขั้นเกิดลักษณะนิสัย

ปฏิบัติยึดถือโดยอัตโนมัติเพราะเกิดจากหลักการของตนเองแล้ว

(ชาลชัช ยมคิษฐ์, 2533, 215)

สรุป จิตพิสัย เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางพุทธิพิสัย พฤติกรรมของผู้เรียนด้านจิตใจจะเป็นสิ่งแรกที่จะทำนายความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน โดยเฉพาะคุณลักษณะ ความรู้สึก และทัศนคติต่อการเรียนในบทเรียน ในบางครั้งถือว่าขั้นตระหนัก (awareness) เป็นขั้นตอนแรกของการสอนอีกด้วย

การสอนจิตพิสัย สามารถสอนได้โดยใช้สิ่งเร้าที่มีเงื่อนไขแบบคลาสสิก (classical conditioning) การให้รับรู้ความสำเร็จจากพฤติกรรมที่แสดงออก (perception of success in behavioral) และการรับแบบอย่างของบุคคลตัวแบบ (human modeling) ในการสอนจิตพิสัยนั้นอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เข้ามาใช้พัฒนาได้ เช่น การพัฒนาจริยธรรมตามแนวของโคลท์เบอร์ก์ การกระจำงัดค่านิยมของเรสส์ ฮาร์มิน และไซมอน การใช้รูปแบบพัฒนาเจตคติของกานเย่ ฯลฯ

การสอนจิตพิสัยขึ้นอยู่กับว่าจะใช้แนวทางใดตามทฤษฎีที่นำมาใช้ แต่ในภาพรวมควรมี

1. สถานการณ์หรือประเด็นที่ต้องการให้เกิดปัญหา ต้องตัดสินใจ
2. ตัวแบบของพฤติกรรมให้เปรียบเทียบอย่างชัดเจนในรายละเอียดพอที่จะเป็นข้อมูล
3. มีบรรยากาศให้โอกาสได้เลือกตัดสินใจ
4. ใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยและได้รับการเสริมแรงอย่างถูกต้อง
5. ใช้การอภิปรายกลุ่มใหญ่อย่างกว้างขวาง
6. ให้โอกาสตัดสินใจอย่างเสรีเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางของตนเองในการปฏิบัติ

การสอนทักษะพิสัย

ทักษะ (skill) มีความสำคัญกับมนุษย์ในฐานะที่มนุษย์ต้องอาศัยอวัยวะปฏิบัติงานต่าง ๆ ใ้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย ตั้งแต่พื้นฐานง่าย ๆ จนไปถึงทักษะที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานนั่นเอง เช่น การพิมพ์ดีด การเขียน การพูด การเล่นกีฬา การร้องเพลง การเคลื่อนย้ายสิ่งของ การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ การขับรถ การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

พฤติกรรมทักษะพิสัย (Psychomotor Domains) มีลักษณะที่เป็นกระบวนการทางปัญญา กับสิ่งเร้าภายนอกมาสัมพันธ์กัน แล้วพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ ถ้าฝึกบ่อย ๆ ทักษะนั้นจะมีความชำนาญมากยิ่งขึ้น เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ใ้ใ้ใช้งานใ้ได้คล่องแคล่วเหมาะสมกับงานหรือหน้าที่จนถึงขีดสูงสุดที่บุคคลจะพัฒนาได้ พฤติกรรมด้านทักษะพิสัยนี้ นักการศึกษาบางท่านได้แบ่งชั้นต่าง ๆ แตกต่างกันไป เช่น กระทรวงศึกษาธิการ (2532, หน้า 19-25) กล่าวถึงแนวคิดของ ซิมป์สัน (Simpson) ว่า ได้แบ่งระดับของพฤติกรรมทางด้านทักษะพิสัยตามระดับความซับซ้อนของการกระทำของกล้ามเนื้อเป็น 5 ชั้น คือ

1. การรับรู้ (perception) การรับรู้เป็นขั้นแรกของการกระทำของกล้ามเนื้อ เช่น การรับรู้ วัตถุ ปริมาณ หรือความสัมพันธ์ โดยอวัยวะทางด้านความรู้สึก การรับรู้แบ่งเป็น 3 ชนิด มีระดับต่าง ๆ กัน

1.1 การเร้าอวัยวะสัมผัส (sensory stimulation) การกระทบกับสิ่งเร้า โดยอวัยวะสัมผัสอย่างเดียว หรือหลายอย่าง เช่น

1.1.1 ทางหู (auditory) คือ การได้ยิน หรือความรู้สึกหรืออวัยวะการได้ยิน

1.1.2 ทางตา (visual) เกี่ยวกับภาพทางสมอง หรือเห็นภาพโดยผ่านทางตา

1.1.3 ทางสัมผัส (tactile) เกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกทางการสัมผัส

1.1.4 ทางลิ้มรส (taste) โดยการชิมทางปาก

1.1.5 ทางกลิ่น (smell) เป็นการรับรู้โดยผ่านประสาทการรับรู้

1.1.6 ทางความรู้สึกเคลื่อนไหว (kinesthetic) ความรู้สึกของกล้ามเนื้อ ความไวเนื่องจากการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อสัมผัส เอ็นและข้อต่อ

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษาด้านนี้ใ้ได้แก่

1. มีความไวในการรู้รสอาหารทุก ๆ รสใ้ได้

2. สามารถรับรู้ความแตกต่างของผ้าชนิดต่าง ๆ โดยผ่านทางมือ

3. มีความไวทางการได้ยินเมื่อเล่นเครื่องดนตรีอยู่ในวงดนตรี

1.2 มองหาแนวทางปฏิบัติ (cue selection) คือตัดสินใจเลือกพฤติกรรม การตอบสนองให้เหมาะสมกับความต้องการของงานที่กระทำ เรื่องนี้จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดพฤติกรรม เดียวหรือหลายพฤติกรรมและสัมพันธ์กับงานซึ่งได้ปฏิบัติไป การกำหนดพฤติกรรมนั้นจะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ได้รับการเลือกไว้ เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การกระทำพฤติกรรมใดที่ไม่เกี่ยวข้องก็จะไม่รับรู้และละทิ้งไป

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

1. ความรู้สึกที่บอกได้ว่า เจมในจักรได้เริ่มต้นเย็บตะเข็บแล้ว
2. มีความสามารถในการจำลองประกอบต่างๆ ในการเล่นกีฬาแบดมินตัน

1.3 การแปลเป็นทางปฏิบัติ (translation) สามารถสัมพันธ์การรับรู้ต่อการกระทำของกล้ามเนื้อ สิ่งนี้เป็นกระบวนการทางสมองในการตัดสินใจความหมายของการกำหนดพฤติกรรมในการกระทำ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการแปลสัญลักษณ์ ใช้จินตนาการหรือเตือนให้ระลึกถึงบางสิ่งบางอย่างได้ “มีความคิด” ซึ่งเป็นผลของการกำหนดพฤติกรรมที่ได้รับมา มันอาจจะเกี่ยวกับปัญหาที่เห็นหรือรู้ภายในและเข้าใจโดยปรุโปร่ง ซึ่งสิ่งนี้จำเป็นต่อการแก้ปัญหาโดยผ่านการรับรู้ ความสัมพันธ์ระดับนี้ถือว่าการแปลโดยใช้ความรู้สึก

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

1. ความสามารถที่จะเอาคนตรีไปสัมพันธ์กับแบบเดินรำ
2. ความสามารถที่จะเตรียมอาหารตามคู่มือปรุงอาหาร

2. การเตรียมพร้อมปฏิบัติ (set) เป็นการเตรียมการปรับตัวหรือความพร้อมในการกระทำหรือประสบการณ์เฉพาะ การลงมือกระทำ แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

2.1 ความพร้อมทางสมอง (mental set) ความพร้อมของความรู้สึกทางสมองเพื่อการกระทำอันแน่นอนของกล้ามเนื้อ เรื่องนี้จะเกี่ยวกับระดับการรับรู้ในแต่ละอย่างที่มีมาก่อน ซึ่งพร้อมจะชี้แจงเพื่อจำแนกการใช้การตัดสินใจในการกระทำที่แตกต่างกัน

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

1. มีความรู้ในชั้นต่างๆ ของการจัดโต๊ะ
2. มีความรู้ในเครื่องมือต่างๆ ที่จะเย็บสิ่งต่างๆ ได้เหมาะสม

2.2 ความพร้อมทางกาย (physical set) เป็นความพร้อมในความรู้สึกที่ทำกับการปรับตัวของร่างกายที่จำเป็นเพื่อการกระทำของกล้ามเนื้อ ความพร้อมในการลงมือกระทำทางกายเกี่ยวกับประสาท การรับรู้ต่างๆ เช่น ความรู้สึกที่มีส่วนร่วมหรือความตั้งใจของอวัยวะ ความรู้สึกที่จำเป็นตรงกัน หรือการกำหนดอวัยวะของร่างกาย

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

1. ความสัมฤทธิ์ผลของท่าทางในการเตรียมโยนโบว์ลิ่ง
2. การวางตำแหน่งของมือในการเตรียมพิมพ์ดีด

2.3 ความพร้อมทางอารมณ์ (emotional set) เป็นความพร้อมในความหมายของทัศนคติทางความชอบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของกล้ามเนื้อ ความเต็มใจที่จะตอบสนองเกี่ยวกับความจริง

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

1. สามารถเย็บได้โดยไม่ต้องกำหนดแบบไว้ก่อนได้อย่างดี
2. มีความต้องการลงมือผลิตสิ่งพิมพ์อย่างมีทักษะ

3. การตอบสนองตามที่มีคนนำ (guided response) เป็นก้าวแรกของการพัฒนาทักษะในที่นี้จะเน้นเกี่ยวกับส่วนประกอบของทักษะที่รวมกลุ่มกันอยู่ การตอบสนองตามที่มีคนนำก็คือการแสดงพฤติกรรมโดยเปิดเผยของแต่ละคน ภายใต้คำแนะนำของผู้สอน สิ่งใดที่ได้กระทำมาก่อนก็พร้อมที่จะตอบสนองได้ การเลือกการตอบสนองให้คำนิยามได้ว่า เป็นการตัดสินใจว่าจะอะไรที่จะต้องมีการตอบสนองเพื่อจะทำความพอใจแก่ความต้องการที่เฉพาะของการปฏิบัติงานแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 การเลียนแบบ (imitation) เป็นการดำเนินการกระทำการตอบสนองโดยตรงต่อการรับรู้ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่กระทำต่อกัน

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

1. การเลียนแบบกระบวนการทำตะเข็บคอเสื้อ
2. ทำการสาธิตขั้นตอนการเดินรำ

3.2 การลองผิดลองถูก (trial and error) ความพยายามที่จะตอบสนองจะสัมฤทธิ์ผลซึ่งปกติการตอบสนองแต่ละครั้งจะมีเหตุผล การตอบสนองที่เหมาะสมจะทำให้การปฏิบัติงานที่ต้องการนั้นสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น การลองผิดลองถูก ก็คือการตอบสนองการเรียนรู้หลาย ๆ อย่าง ซึ่งการตอบสนองที่เหมาะสมได้รับการเลือกออกจากพฤติกรรมที่แตกต่างกัน หรืออาจเป็นไปได้ว่า เป็นเพราะอิทธิพลของการให้รางวัลและการลงโทษ

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

1. การค้นพบวิธีการตัดเสื้อสตรีที่มีประสิทธิภาพ โดยลองใช้วิธีการต่าง ๆ
2. มั่นใจในขั้นตอนการทำความสะอาดห้อง โดยลองใช้แบบต่าง ๆ

4. ปฏิบัติ (mechanism) เรียนรู้การตอบสนองจนเป็นนิสัย ในระดับนี้ผู้เรียนจะสัมผัสกับความมั่นใจในสิ่งนั้น รวมทั้งระดับทักษะของการกระทำ การกระทำเป็นส่วนหนึ่งของการรวบรวมข้อมูลของการตอบสนองที่จะเป็นไปได้ เพื่อสิ่งเร้าและความต้องการของสถานการณ์ ซึ่งการตอบสนองนั้นเหมาะสมกับการกระทำ และการตอบสนองนี้อาจจะสับสนกว่าการตอบสนองในระดับก่อน ๆ

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

1. ความสามารถในการเย็บขอบผ้าให้ติดกันด้วยมือ
2. ความสามารถในการผสมเกสรดอกข้าวโพด

5. การตอบสนองที่ซับซ้อน (complex overt response) ในระดับนี้แต่ละความสามารถกระทำโดยกล้ามเนื้อซึ่งถือว่าซับซ้อน เพราะแบบของความเคลื่อนไหวที่ต้องการในระดับนี้ต้องได้รับทักษะในขั้นสูง แล้วการตอบสนองต้องสามารถแสดงออกอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ คือใช้เวลาและพลังงานน้อยที่สุด แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

5.1 ความแน่นอนในการแก้ปัญหา (resolution of uncertainty) การกระทำจะปฏิบัติโดยปราศจากความลังเลใจที่จะทำให้เกิดภาพขั้นตอนของงานทางสมอง โดยเราจะต้องรู้ขั้นตอนที่ต้องการและสิ่งที่จะทำต่อไปด้วยความมั่นใจ การกระทำในที่นี้เป็นความซับซ้อนทางธรรมชาติ

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

1. ทักษะในการใช้เครื่องสีข้าว
2. ทักษะในการจัดตั้งและใช้เลื่อยสายพาน
3. ทักษะในการออกแบบสิ่งของและการตัดเย็บเสื้อผ้า

5.2 กระทำโดยอัตโนมัติ (automatic performance) ในระดับนี้แต่ละคนสามารถใช้ทักษะของกล้ามเนื้อ ซึ่งประสานงานกันอย่างดีโดยสะดวกรวมทั้งควบคุมกล้ามเนื้อได้

ตัวอย่างจุดประสงค์ทางการศึกษา เช่น

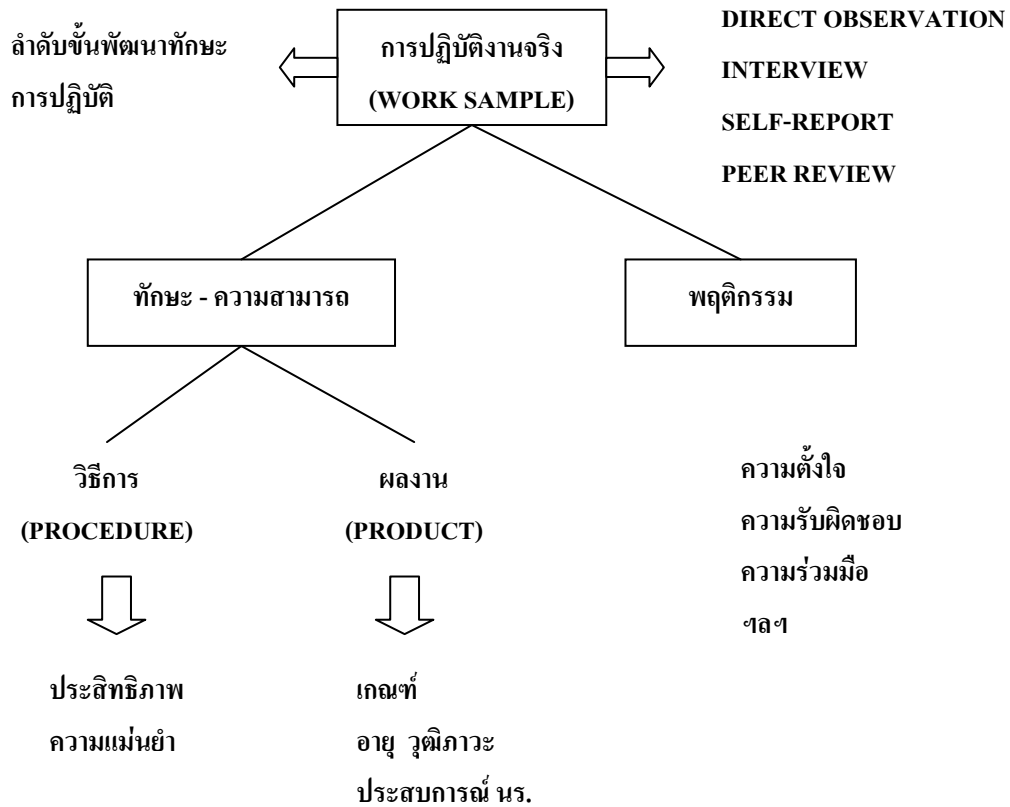
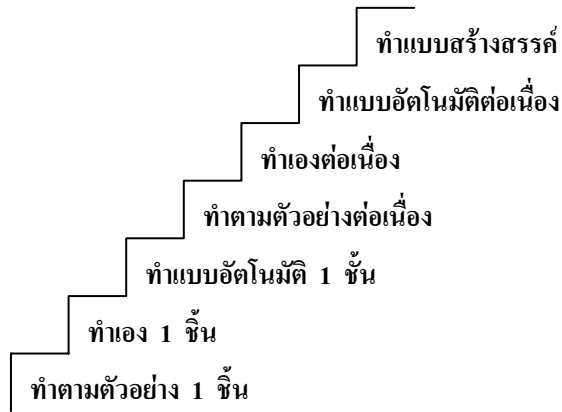
1. ทักษะในการเดินรำห่มไม้ได้ตามขั้นตอนพื้นฐาน
2. ทักษะในการตัดชุดสากล
3. ทักษะในการเล่นไวโอลิน

สามารถแบ่งพฤติกรรมด้านนี้ตามระดับพฤติกรรมเคลื่อนไหว ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวตอบโต้ (reflex movement) โดยการเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหว หรือผสมผสานกัน
2. การรับรู้ (perceptual) โดยทางการรู้สึกเคลื่อนไหวทางตา ทางหู ทางการสัมผัส และทางการประสานกันของอวัยวะดังที่กล่าวมาแล้ว
3. ความสามารถทางกาย (physical ability) หมายถึง ความทนทาน ความแข็งแรง ความยืดหยุ่น ความคล่องแคล่ว
4. ทักษะทางการเคลื่อนไหว (skilled movement) เป็นทักษะที่ปรับจากขั้นที่ง่าย ยากขึ้น และซับซ้อน
5. การสื่อความหมายที่ไม่อ้อมค้อม (non – discursive communication) เป็นการแสดงออกเพื่อสื่อความหมายโดยการเคลื่อนไหว หรือการเคลื่อนไหวนั้นเป็นการแสดงออกที่มีความหมายอยู่ในตัว

(แฮโรว์ (Harrow) อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2545, หน้า 243)

การพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน การกำหนดงานให้นักเรียนปฏิบัติ ผู้สอนควรคำนึงถึงการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานด้วยว่าจะเริ่มต้นให้นักเรียนทำงานอย่างไร นักเรียนจึงจะพัฒนาถึงขั้นสร้างสรรค์งานเองได้ดังภาพ

เครื่องมือประกอบการสังเกต ,

RANKING. PRODUCT SCALE.

PAIR COMPARESESONS. CHECKLIST.

RATING SCALE, ANECDOTAL RECORD

ภาพที่ 2.2 การปฏิบัติงานจริง

ในการวัดการปฏิบัติงานจริง (work sample) ในการวัดการปฏิบัติงานจริงมีสิ่งที่จะต้องวัด 2 ประการ คือ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติ กับการวัดพฤติกรรมของนักเรียน

1. ความสามารถและทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน จุดมุ่งหมายของการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงาน สามารถแยกเป็น 2 ส่วน คือ วิธีการ (procedure) และผลงาน (product) การตัดสินใจขั้นของการพัฒนาทางทักษะจะพิจารณาในประเด็นที่ว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติอย่างไรมากกว่าที่จะวัดว่านักเรียนรู้อะไร

วิธีการ (procedure) คือ ชุดหรือลำดับขั้นของการกระทำของนักเรียน ส่วนผลงาน (products) ก็คือ ผลจากการปฏิบัติตามวิธีการนั้น ตัวอย่างเช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์ วิธีการ ได้แก่ การนั่ง การเปิดเครื่อง การวางนิ้วบนแป้นให้เหมาะสมก่อนเริ่มพิมพ์ การเข้าโปรแกรม การจับตาอยู่ที่สิ่งพิมพ์มากกว่าตัวอักษรบนแป้น การเคาะแป้นแต่ละนิ้ว เป็นต้น ส่วนผลงานคือสิ่งที่พิมพ์ได้ แล้วปรินต์ออกมาแสดงให้เห็นผลงานนั่นเอง

ในการวัดวิธีการ มีวิธีการใช้เครื่องมือในการวัดต่าง ๆ กัน เช่น การทดลอง วิธีการวาดภาพ วิธีการแก้ปัญหา ผู้วัดจะต้องใช้เวลาในการสังเกตการปฏิบัติ ทุกขั้นตอนจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะดูอะไรบ้าง โดยเน้นประสิทธิภาพและความแม่นยำของการดำเนินงาน

ส่วนการวัดผลงาน (product) เป็นการวัดที่เป็นอัตนัยมาก และงานแต่ละชนิดจะมีเกณฑ์ในการประเมินต่างกันไป ซึ่งจะต้องมีมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ยอมรับในระดับหนึ่ง ๆ เช่น การตั้งเกณฑ์หรือมาตรฐานจะต้องคำนึงถึงอายุของนักเรียน ระดับวุฒิภาวะและประสบการณ์ของนักเรียน การตัดสินผลงานต้องเลือกเกณฑ์ให้เหมาะสม ควรเป็นไปเพื่อการพัฒนามากกว่าการนำมาตรฐานคนอื่น ๆ มาตัดสิน

2. การวัดทางด้านพฤติกรรมของนักเรียน เป็นการวัดผลว่าพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียนจะต้องวัด เช่น ขณะที่อยู่ในห้องเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไร นักเรียนมีความตั้งใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ มีความสนใจ มีวินัยในตนเองหรือไม่ ก็สามารถสร้างแบบสังเกตไปวัดผลได้

การสอนทักษะปฏิบัติเป็นการสอนให้มีการเคลื่อนไหวของร่างกาย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้ความรู้ความเข้าใจในขั้นต้น (Early, or Cognitive Phase) โดยใช้การให้สัญลักษณ์
2. ให้เห็นความสัมพันธ์ในส่วนประกอบย่อย ๆ ของแต่ละส่วน (intermediate or associative) โดยการสาธิต

3. ปฏิบัติเอง (practice) โดยได้รับการเสริมแรง

4. ปฏิบัติโดยอัตโนมัติ (final, autonomous)

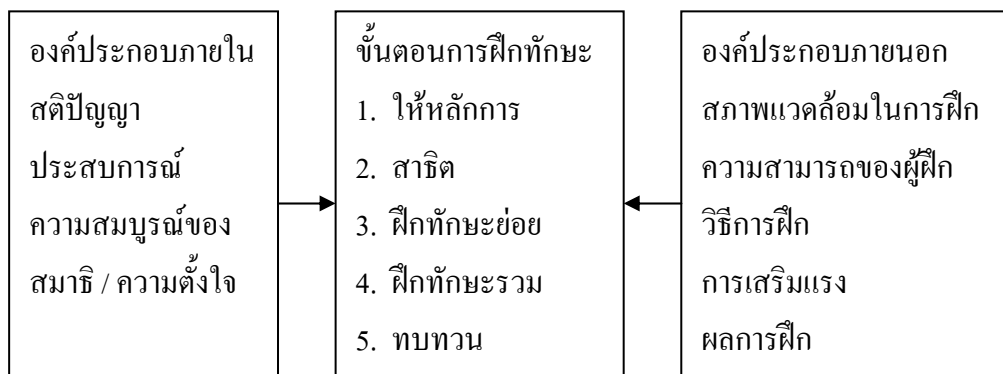
(กานเย่ (Gagne'), 1977, p. 217)

การสอนทักษะเคลื่อนไหวมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้ความรู้หลักการ วิธีการ หรือกระบวนการ
2. ฝึกทักษะย่อยทีละทักษะ
3. ฝึกทักษะรวม
4. ลงมือปฏิบัติจริง
5. ให้ข้อมูลป้อนกลับในขณะที่ปฏิบัติ
6. ฝึกทบทวนบ่อย ๆ

(หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6, 2537, หน้า 43)

การฝึกทักษะอาจประกอบด้วยรูปแบบดังนี้

ภาพที่ 2.3 รูปแบบการฝึกทักษะ

การสอนทักษะมีลำดับขั้นดังนี้

1. นำเสนอหลักการ วิธีการ หรือขั้นตอน โดยเสนอในรูปแบบของภาพ แผนภูมิ โครงสร้างที่เป็นสัญลักษณ์ที่สร้างความเข้าใจที่ชัดเจน
2. สาธิตให้เห็นการใช้ทักษะย่อยทีละด้าน ซึ่งไม่ซับซ้อน โดยให้เห็นในแต่ละส่วนที่สัมพันธ์กันอย่างชัดเจน โดยผู้เรียนสามารถสร้างมโนภาพได้
3. ผู้เรียนฝึกตามโดยการนิเทศของครู พร้อมทั้งรับการเสริมแรง
4. ผู้เรียนฝึกทักษะรวมที่ซับซ้อน โดยการเสริมแรงของครู
5. ผู้เรียนหมั่นทบทวน และฝึกทักษะที่พัฒนาให้ซับซ้อนตามวิธีการของตนเอง

นอกจากนี้ ทักษะพิสัยเป็นพฤติกรรมด้านการใช้วิยะเคลื่อนไหวของร่างกายในการปฏิบัติกิจกรรมหรืองานทั้งปวง ทักษะพิสัยเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพุทธิพิสัยกับสิ่งเร้าภายนอกตั้งแต่ขั้นการรับรู้ การพร้อมปฏิบัติ การตอบสนองตามผู้ปฏิบัติ นำ การปฏิบัติและการตอบสนองที่ซับซ้อน การปฏิบัติดังกล่าวอาจพิจารณาจากวิธีปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติ

ดังนั้นในการสอนทักษะพิสัยจึงควรเริ่มต้นตามขั้นตอนดังนี้

1. การใช้หลักการ
2. การสาธิตทักษะ ทั้งทักษะย่อยและรวม
3. การฝึกปฏิบัติ และการใช้การเสริมแรง
4. ฝึกทักษะรวม
5. การทบทวนและฝึกซับซ้อน

สรุป การสอนเฉพาะอย่าง เป็นการสอนที่ตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นการสอนมุ่งตรงสนองต่อพฤติกรรมพัฒนามนุษย์ใน 3 ด้าน คือ

- ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domains)
- ด้านจิตพิสัย (Affective Domains)
- ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domains)

รูปแบบและวิธีการสอนมีความแตกต่างกันออกไป เช่น พุทธิพิสัยเป็นการสอนปัญญาและการคิด หรือกระบวนการพัฒนาด้านสมอง วิธีสอนด้านนี้ เช่น แนวคิดการสอนพหุปัญญา การสอนการคิด การสอนด้วยการสร้างองค์ความรู้ การคิดวิจารณ์ การสอนการคิดสร้างสรรค์

การสอนจิตพิสัยเป็นการสอนคุณลักษณะหรือความรู้สึก เจตคติในการพัฒนาบุคคล เช่น วิธีการกระจำชัดคำนิยาม การสอนตามแนวทางจริยธรรมของโคลท์เบอร์ท การสอนเจตคติของกานเย การสอนทักษะพิสัยเป็นการสอนทักษะการปฏิบัติงาน โดยอาศัยกล้ามเนื้อและวิยะในการปฏิบัติงาน มีวิธีการสอนต่าง ๆ กัน เช่น การสอนทักษะเคลื่อนไหวตามแนวทางของกานเย การสอนทักษะตามวิธีการของซิมสัน ฯลฯ การสอนตามจุดประสงค์เฉพาะอย่าง จึงต้องสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาเพื่อให้ตรงตามทิศทางของศักยภาพที่มุ่งหมายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั่นเอง

การสอนตามสาระบบจำแนกวัตถุประสงค์ข้างต้นเป็นหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนมวชไทยในเชิงทฤษฎีการเรียนรู้ทั่วไปทางการศึกษา ในขณะที่ขั้นตอนและกระบวนการสอนของ อาจารย์วิชิต ชีชีญ มีสิ่งต่าง ๆ ประกอบอยู่ในทั้ง 3 ส่วน คือ การทำความเข้าใจและพอใจ การสร้างพลังการสอน ทักษะ และเทคนิคการชกมวชไทยเบื้องต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง (2522, หน้า ง.) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการกีฬามวยไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกีฬามวยไทยทางด้านจุดมุ่งหมาย วิธีการฝึก และการแข่งขันมวยไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารจดหมายเหตุ ทั้งที่เป็นปฐมภูมิและทุติยภูมิ รวมทั้งสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกีฬามวยไทย ผลการวิจัยพบว่า จุดกำเนิดของกีฬามวยไทยมาจากการดำรงชีวิตในสมัยโบราณที่ต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติ โดยวิธีการใช้วิธีต่าง ๆ เหล่านี้ให้เหมาะสม มีการฝึกหัด ฝึกซ้อมในสำนักมวย โดยครูมวยที่มีชื่อ เมื่อยามสงครามก็ได้นำเอาศิลปะมวยไทยมาใช้ควบคู่กับอาวุธประเภทต่าง ๆ เพื่อให้การรบมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเมื่อยามว่างจากสงครามก็นิยมจัดให้มีการแข่งขันชกมวย โดยระยะแรกเป็นการชกแบบคาดเชือก ต่อมาได้มีการร่างและใช้กฎกติกาขึ้นมาทำให้การดำเนินการแข่งขันชกมวยเป็นไปอย่างเรียบร้อย ปัจจุบันมีการแข่งขันชกมวยไทยกันอย่างแพร่หลาย

ครองจักร งามมีศรี (2530, หน้า 37 – 41) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบทดสอบทักษะกีฬามวยไทยสำหรับนักศึกษาชายวิทยาลัยพลศึกษา โดยมีความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างแบบทดสอบสำหรับใช้ทดสอบทักษะกีฬามวยไทย สำหรับนักศึกษาชายวิทยาลัยพลศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นนักศึกษาชายวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ ประจำปีการศึกษา 2528 ที่ผ่านการเรียนมวยไทยมาแล้ว จำนวน 30 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบทักษะกีฬามวยไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยรายการทดสอบ 4 รายการ คือ การเตะเฉียงบริเวณลำตัว การตีเข้าเฉียงบริเวณลำตัว การถีบบริเวณลำตัว และการชกหมัดตรงบริเวณใบหน้า ผลการหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบทักษะกีฬามวยไทยของผู้วิจัย พบว่า คะแนนของการทดสอบจากแบบทดสอบทักษะกีฬามวยไทยของผู้วิจัย มีความสัมพันธ์กับแบบเส้นตรงเชิงนิมิตกับคะแนนของผู้เชี่ยวชาญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.8306$) แสดงว่าแบบทดสอบทักษะกีฬามวยไทยของผู้วิจัยมีความเที่ยงตรง

มงคล คำเมือง (2532, หน้า 101 – 110) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับกีฬามวยไทย โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของกีฬามวยไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับกีฬามวยไทย เพื่อศึกษาแนวทางอนุรักษ์รวมถึงการส่งเสริมกีฬามวยไทยให้เป็นศิลปะต่อสู้

ประจำชาติและการเป็นกีฬาอาชีพ เพื่อศึกษาแนวโน้มของกีฬามวยไทยในอนาคต ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลประเภทเอกสาร ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลต้นกำเนิด เช่น พระราชบัญญัติ คำสั่งทางราชการ ประกาศ บันทึกการประชุม บันทึกเหตุการณ์ เอกสารรายงานประจำปี ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น ข้อมูลร่วมสมัย เช่น เอกสารส่วนบุคคล บันทึกความทรงจำ เอกสาร และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ วารสาร บทความ หนังสือพิมพ์ และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาข้อมูลประเภทบุคคล ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลผู้มีความรู้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เกี่ยวข้องกับวงการกีฬามวยไทย ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปทั้งวงการกีฬาและวงการกีฬามวยไทย ผลการวิจัยพบว่า กีฬามวยไทยได้มีบทบาทสู่สังคมไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันอยู่เสมอมา เป็นศิลปะประจำชาติที่แสดงถึงวัฒนธรรมประเพณีอันงดงามของไทย เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนไทยที่ใช้ฝึกศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของลูกผู้ชาย ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลและเกี่ยวข้องกับกีฬามวยไทย พบว่า กติกาการแข่งขันที่ใช้ในการตัดสินของสนามมวยเวทีต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน แนวทางในการตัดสินของกรรมการแต่ละสนามมวยก็แตกต่างกันออกไป แม้แต่รูปแบบของเวทีการแข่งขันไม่เหมือนกัน การอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬามวยไทยให้เป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติและเป็นกีฬาอาชีพ พบว่า ในหลักสูตรชั้นประถมศึกษาไม่ได้บรรจุเนื้อหาวิชาศิลปะมวยไทยไว้ในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงระดับอุดมศึกษาก็กำหนดรายวิชามวยไทยไว้เป็นวิชาเลือก ด้านการจัดการแข่งขันในปัจจุบันมีเวทีในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ตลอดจนเวทีชั่วคราว ขณะเดียวกันก็มีการเผยแพร่ทางสื่อมวลชนแทบทุกแขนง แนวโน้มในอนาคตมวยไทยจะมีลักษณะเป็นธุรกิจมากขึ้น มีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่ และมีการพนันเข้ามาเกี่ยวข้อง

เชวง ผาสุก (2534, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการฝึกกายบริหารท่าแม่ไม้มวยไทยที่มีต่อการพัฒนาความสามารถทางกลไกความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการฝึกกายบริหารด้วยท่าแม่ไม้มวยไทยที่มีต่อการพัฒนาความสามารถทางกลไกโดยการกำหนดความหนักและความนานในการฝึกต่างกัน 4 แบบ คือ แบบ 4 จังหวะ 12 นาที แบบ 8 จังหวะ 12 นาที แบบ 4 จังหวะ 25 นาที และ 8 จังหวะ 25 นาที กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายระดับประถมศึกษาอายุระหว่าง 11 – 13 ปี ที่เคยฝึกกายบริหารด้วยท่าแม่ไม้มวยไทยมาก่อน จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) แล้วเลือกเข้ากลุ่มโดยการทดสอบความสามารถทางกลไกด้านการขึ้น กระโดดไกล การลุก-นั่ง การดันพื้น การวิ่งกลับตัว และการวิ่ง 5 นาที เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน หลังจากนั้นให้แยกฝึกตามกลุ่มและแบบฝึกที่กำหนด ฝึกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน และทำการทดสอบความสามารถทางกลไกหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางกลไกด้านการขึ้นกระโดดไกล ด้านการลุก – นั่ง ด้านดันพื้น ด้านการวิ่งกลับตัว ด้านการวิ่ง 5 นาที ทุกกลุ่มมีความสามารถเพิ่มขึ้น

เดชา ทิพย์เดโช (2535, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการลดน้ำหนักของนักมวย ที่มีต่อเวลาปฏิบัติภารกิจ มีจุดประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อต้องการทราบเวลาปฏิบัติภารกิจของนักมวย ก่อนการลดน้ำหนัก หลังการลดน้ำหนัก และก่อนการขึ้นชก โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักกีฬาของวิทยาลัยพลศึกษาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาวิทยาลัยพลศึกษา ครั้งที่ 17 ประจำปี 2534 สนามกีฬาแห่งชาติ โดยกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีน้ำหนักเกินรุ่นที่เข้าทำการแข่งขัน 1 – 3 ปอนด์ จำนวน 30 คน

ผลการศึกษาพบว่า การลดน้ำหนักของนักมวย 1 – 3 ปอนด์ ทำให้เวลาปฏิบัติภารกิจก่อน การลดน้ำหนักและหลังการลดน้ำหนักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เวลาปฏิบัติภารกิจหลัง การลดน้ำหนักกับก่อนการขึ้นชกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเวลา ปฏิบัติภารกิจก่อนการลดน้ำหนักและก่อนการขึ้นชกไม่แตกต่างกันทางสถิติ

วิชัย โรจนานนท์ (2535, หน้า ข.) ได้ทำวิจัย เรื่อง การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อ การศึกษาเรื่องแม่ไม้มวยไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเรื่องแม่ไม้มวยไทย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการผลิตรายการด้วยการศึกษาทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการผลิต รายการโทรทัศน์โดยการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับแม่ไม้มวยไทย เขียนบท โทรทัศน์ ดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์และสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพรายการโทรทัศน์ สร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้และแบบประเมินการฝึกปฏิบัติโดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ นำ รายการโทรทัศน์ไปทดลองหาประสิทธิภาพ โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย 10 คน และนักเรียนกลุ่มย่อยจำนวน 5 คน เพื่อหาจุดบกพร่องแล้วปรับปรุงแก้ไข ต่อจากนั้นนำไปใช้ภาคสนามกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6) ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนสระแก้ว อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งไม่เคยผ่านการฝึกทำแม่ไม้มวยไทยมาก่อน จำนวน 20 คน ผลการศึกษารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเรื่องแม่ไม้มวยไทยมี คุณภาพดี จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและผลจากการทดสอบประเมินความรู้ของนักเรียน จำนวน 20 คน ภายหลังจากชมรายการโทรทัศน์นี้แล้ว โดยได้ระดับคะแนนเฉลี่ยที่สูง และ จากการประเมินด้านการฝึกปฏิบัติปรากฏว่านักเรียนสามารถปฏิบัติทำแม่ไม้มวยไทย จำนวน 15 ท่า ได้อย่างถูกต้อง

อนันต์ เมฆสวรรค์ (2535, หน้า 62 – 64) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เกณฑ์ปกติทักษะกีฬา มวยไทยของนักกีฬาชายวิทยาลัยพลศึกษา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า จากการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบ ทักษะกีฬามวยไทย ของนักกีฬาชายวิทยาลัยพลศึกษาในภาคกลาง โดยใช้แบบทดสอบทักษะ กีฬามวยไทยที่มี 4 รายการ คือ การเตะเฉียงบริเวณลำตัว ภายในเวลา 30 วินาที การตีเข้าเฉียง บริเวณลำตัว ภายในเวลา 30 วินาที การชกหมัดตรงหลังบริเวณใบหน้า ภายในเวลา 30 วินาที และจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis) พบว่า มีความแตกต่างกัน ในทุกรายการทดสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุ

1. สมรรถภาพทางกายของนักกีฬาชายวิทยาลัยพลศึกษาแต่ละวิทยาลัยมีสมรรถภาพ ทางกายที่แตกต่างกัน เพราะเนื่องจากปัจจุบันในการสอบเข้าเรียนต่อวิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยพล ศึกษาบางแห่ง ไม่ได้มีการทดสอบสมรรถภาพทางกาย เพื่อคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียน แต่บาง วิทยาลัยมีการทดสอบ จึงมีผลทำให้สมรรถภาพทางกายของนักศึกษามีความแตกต่างกัน

2. นักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษาแต่ละแห่ง มีนักศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ทางด้าน มวยไทยมาก่อน โดยเป็นนักมวยไทยอาชีพ แล้วได้เข้าเรียนต่อที่วิทยาลัยพลศึกษาแห่งนั้น มีจำนวน มากกว่านักศึกษารวมของวิทยาลัยพลศึกษาแห่งอื่น ๆ

3. บุคลากร ผู้สอนของแต่ละวิทยาลัยพลศึกษา มีประสบการณ์ในการสอนและการ ถ่ายทอดความรู้ไม่เท่ากัน

4. เกี่ยวกับอุปกรณ์ เช่น นวม กระสอบทราย เป้าสำหรับเตะ เป้าสำหรับชกที่นำมาใช้ ในการเรียน การสอน และให้นักศึกษาได้นำไปใช้ในการฝึกซ้อมเพิ่มเติมของแต่ละวิทยาลัยมี จำนวนที่แตกต่างกัน

5. ในการวัดผลและประเมินผลสำหรับวิชามวยไทยของวิทยาลัยพลศึกษาแต่ละแห่ง วิทยาลัยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบวัดผลและประเมินผลที่ไม่เหมือนกัน เช่น วิทยาลัยพลศึกษา บางแห่งมีการทดสอบทักษะทางด้านกีฬามวยไทยทุกทักษะ แต่วิทยาลัยพลศึกษาบางแห่งไม่มี การทดสอบ โดยอาจจะประเมินผลการเรียนจากการแข่งขันชกมวย การตัดสิน และการสอบข้อเขียน เท่านั้น จึงมีผลทำให้นักศึกษาที่ไม่ได้มีการทดสอบทักษะทางด้านต่าง ๆ ไม่ได้ทำการฝึกซ้อมทักษะ เหล่านั้น ซึ่งต่างกับกับนักศึกษารวมของวิทยาลัยพลศึกษาบางแห่ง ที่มีการฝึกซ้อมเพิ่มเติมเพื่อที่จะได้ นำมาใช้ในการทดสอบ

วัชรระ คำเพ็ง (2537, หน้า 54 – 56) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักมวยไทยอาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเป็นนักมวยไทยอาชีพ เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกที่ส่งผลต่อการเป็นนักมวยไทยอาชีพ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากนักมวยไทยอาชีพ จำนวน 60 คน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักมวยที่มีผลสัมฤทธิ์ในการชกมวยไทยสูงในอดีต กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักมวยที่มีผลสัมฤทธิ์ในการชกมวยไทยต่ำในอดีต กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักมวยที่มีผลสัมฤทธิ์ในการชกมวยไทยสูงในปัจจุบัน และกลุ่มที่ 4 กลุ่มนักมวยที่มีผลสัมฤทธิ์ในการชกมวยไทยต่ำในปัจจุบัน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักมวยไทยอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สาเหตุที่นักมวยหันมาชกมวยอาชีพนั้น เพราะต้องการมีรายได้ ยากมีชื่อเสียงเมื่อได้รับชัยชนะ นอกจากนี้ยังต้องการได้รับการยกย่องจากสังคมอีกด้วย การที่ชายหนุ่มหันมาชกมวยนั้น เนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นสาเหตุใหญ่และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการชกมวยของนักมวย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักมวยส่วนมากมาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการฝึกซ้อมและแข่งขันชกมวยเพราะต้องการเงินรางวัลมาใช้จ่ายในครอบครัว ส่วนระดับการศึกษาของนักมวยอาชีพสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่มีถิ่นกำเนิดมาจากชนบท ซึ่งส่งผลให้นักมวยไทยอาชีพทั้งในอดีตและปัจจุบันมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักมวยที่มีผลสัมฤทธิ์สูงในปัจจุบันมีมากกว่านักมวยในอดีต เพราะในสภาพปัจจุบันการแข่งขันชกมวยมักจะมีเงินรางวัลให้แก่ นักมวยเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นสิ่งล่อใจภายนอก เช่น ทองคำ เงิน บ้าน ที่ดิน เมื่อผลการชกชนะคู่ต่อสู้ ชกได้ประทับใจ หรือได้ครองตำแหน่งแชมป์ สิ่งเหล่านี้ทำให้ได้รับเงินรางวัลและทำให้ให้นักมวย ค่าตัวสูงขึ้นด้วย แต่การที่นักมวยมีผลสัมฤทธิ์ในการชกมวยต่ำ เพราะเกิดจากสภาพแวดล้อม เช่น แหล่งท่องเที่ยว สถานเริงรมย์ เป็นต้น ซึ่งแหล่งบันเทิงเหล่านี้มีส่วนทำให้นักมวยขาดความรับผิดชอบในการฝึกซ้อม เพราะแม้จะรู้ว่าเป็นอบายมุขแต่ก็เป็นสิ่งล่อใจให้นักมวยหลงใหลได้ง่าย ทำให้ขาดความตั้งใจในการฝึกซ้อม และขาดความรับผิดชอบในที่สุด

อำนาจ สายฉลาด (2537, หน้า.) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ไสยศาสตร์และความเชื่อโชคลางของนักมวยระดับแชมป์ในการแข่งขันมวยไทย ตามการรับรู้ของนักมวย หัวหน้าคณะและผู้ฝึกสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ไสยศาสตร์และความเชื่อโชคลางของนักมวยระดับแชมป์ในการแข่งขันชกมวยไทย ตามการรับรู้ของนักมวย หัวหน้าคณะและผู้ฝึกสอน กลุ่มประชากรเป็นนักมวย หัวหน้าคณะและผู้ฝึกสอน จำนวน 55 คน ดำเนินการวิจัยโดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มประชากรตอบ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่กลับคืนมาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ หากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏว่าโดยส่วนรวมของ

นักมวยระดับแชมป์ขึ้นในการแข่งขันมวยไทยตามการรับรู้ของนักมวย หัวหน้าคณะและผู้ฝึกสอน มีการใช้ไสยศาสตร์และความเชื่อโชคลางอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การใช้ไสยศาสตร์ก่อนสวมมงคลที่ศรียะ ก่อนถอดมงคลออกจากศรียะ การใช้ผ้าประเจียดผูกแขน สำหรับความเชื่อด้านโชคลาง พบว่า ความเชื่ออยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นการแต่งกายที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยและข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเชื่อโชคลางในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเชื่อโชคลางที่ว่า นักมวยต้องยืมเข็ม เข็มไสก่อนออกจากบ้านและห้ามมีเพศสัมพันธ์ก่อนแข่งขัน

คุสิต สุขประเสริฐ (2539, หน้า ก.) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเป็นนักมวยไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการเป็นนักมวยไทยของนักมวยไทย นักศึกษา นักมวยไทยสมัครเล่น และนักมวยไทยอาชีพ เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกที่ส่งผลต่อการเป็นนักมวยไทยของนักมวยไทยสมัครเล่นและนักมวยไทยอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักมวยไทย 3 กลุ่ม คือ (1) นักมวยไทยในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 71 คน (2) นักมวยไทยสมัครเล่น จำนวน 40 คน (3) นักมวยไทยอาชีพ จำนวน 82 คน รวมทั้งสิ้น 193 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเป็นนักมวยไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักมวยไทยทั้ง 3 กลุ่ม มีแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเป็นนักมวยไทยใกล้เคียงกัน คือ ด้านการเข้าใจเหตุผล ด้านการชนะตนเอง ด้านสมรรถภาพทางกายและสุขภาพ ด้านสิ่งตอบแทนที่เด่นชัดและด้านการเป็นที่ยอมรับ

พรหมชินทร์ มหาดิถกนพรัตน์ (2539, หน้า 74 – 83) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาของการจัดกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย และเปรียบเทียบระดับปัญหาในการจัดกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ จำนวน 143 คน ครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ จำนวน 145 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยมีดังนี้

1. เกี่ยวกับปัญหาในด้านการบริหารและการจัดการกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย มีความคิดเห็นสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ระดับความเป็นปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาผู้บริหารไม่จัดสรรงบประมาณให้แก่งิจกรรมแม่ไม้มวยไทยอย่างเพียงพอ ปัญหาไม่มีการจัดครูช่วยควบคุมการฝึกซ้อมและปัญหาในด้านการไม่มีนโยบายในการที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสาธิต และให้คำแนะนำการจัดการกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย นอกจากนี้ครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย เห็นว่า เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลางมากกว่าผู้บริหารอีก 3 ข้อ คือ ปัญหาผู้บริหารมองไม่เห็นความสำคัญในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ของกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย ปัญหาผู้บริหารมีแนวความคิดว่ากิจกรรมแม่ไม้มวยไทยที่กำลังดำเนินอยู่เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องเน้นหนักเพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่บังคับและผู้บริหารขาดความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยในโรงเรียน

2. เกี่ยวกับปัญหาด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ระดับความเป็นปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหาครูผู้สอนไม่เคยผ่านการอบรมเทคนิควิธีสอนและเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย ปัญหาการขาดผู้เชี่ยวชาญมาร่วมปรึกษาและสาธิตศิลปะท่าทางกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยที่ถูกต้องให้กับครูผู้สอนและนักเรียน ปัญหาครูผู้สอนขาดแคลนคู่มือ หนังสือประกอบการสอนท่าไม้มวยไทย นอกจากนี้ครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยมีความเห็นว่ายังมีปัญหาที่อยู่ในระดับมากเพิ่มขึ้น 1 ข้อ คือ ปัญหางานรับผิดชอบการสอนและงานอื่น ๆ มีมากทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะทำการฝึกกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยได้ตลอดทั้งโปรแกรมและบรรลุเป้าหมายได้

3. เกี่ยวกับปัญหาในด้านตัวผู้เรียนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อปัญหาในด้านตัวผู้เรียน ความเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งต่างจากครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยที่มีความคิดเห็นให้ความสำคัญกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ปัญหาในการเรียนการสอนนอกเวลาเรียน ปัญหานักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการที่จะพัฒนาประสิทธิภาพของการเรียนกิจกรรมให้ดีขึ้นและปัญหานักเรียนขาดความมั่นใจในการประกอบกิจกรรม

4. เกี่ยวกับปัญหาในตัวผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยมีความคิดเห็นตรงกันโดยระดับความเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า มีเพียงข้อเดียวที่ผู้บริหารและครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยเห็นว่าความสำคัญของปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกข้อ คือ ปัญหาการไม่อนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันเสาร์ – อาทิตย์ และหลังเลิกเรียน

5. เกี่ยวกับปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยมีความคิดเห็นต่อปัญหาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ระดับความเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ มีเพียงข้อเดียวเท่านั้นที่ผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือ การประเมินผลที่ทำอยู่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย เห็นว่าความสำคัญของปัญหาในข้อนี้อยู่ในระดับปานกลาง

6. เกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็น ระดับปัญหาการจัดกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย พบว่า ปัญหาในด้านผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยกับปัญหาในด้านการวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย โดยค่าเฉลี่ยรวมแล้วไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาในด้านการบริหารและการดำเนินการ ปัญหาด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทย และปัญหาในด้านตัวผู้เรียน โดยค่าเฉลี่ยรวมแล้วทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระดับปัญหาทั้ง 5 ด้านของผู้บริหารกับครูผู้สอนกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยโดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ยุทธนา วงศ์บ้านคู่ (2540, หน้า 54 – 60) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้โปรแกรมการฝึก 2 วิธีที่มีต่อความสามารถในการเตะเฉียงในกีฬามวยไทย มีความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทราบผลของการฝึกทักษะการเตะเฉียงบริเวณลำตัวควบคู่กับการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนด้วยน้ำหนัก และการฝึกทักษะการเตะเฉียงบริเวณลำตัวควบคู่กับการฝึกพลังของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนแบบพลัยโอเมตริก และเพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกทักษะการเตะเฉียงบริเวณลำตัวควบคู่กับการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนด้วยน้ำหนัก และการฝึกทักษะการเตะเฉียงบริเวณลำตัวควบคู่กับการฝึกพลังของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนแบบพลัยโอเมตริก กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชายชั้นปีที่ 3 ของคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2539 ซึ่งเรียนมวยไทยมาแล้วโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โปรแกรมการฝึกทักษะการเตะเฉียงบริเวณลำตัวควบคู่กับการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนด้วยน้ำหนัก และโปรแกรมการฝึกทักษะการเตะเฉียงบริเวณลำตัวควบคู่กับการฝึกพลังของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนแบบพลัยโอเมตริกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 8 สัปดาห์ โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร วีดีโอ และสังเกตจากการแข่งขันจริงแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้ง ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลของการฝึกทักษะการเตะเฉียงบริเวณลำตัวควบคู่กับการฝึกพลังของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนแบบพลัยโอเมตริกดีกว่าการฝึกทักษะการเตะเฉียงบริเวณลำตัวควบคู่กับการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนด้วยน้ำหนักทุกช่วงการฝึก

2. ผลของการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนของกลุ่มที่ใช้น้ำหนักเพิ่มเข้านั้น มีความก้าวหน้าขึ้นทุก 2 สัปดาห์ และมีผลดีที่สุดเมื่อสิ้นสุดการฝึกในสัปดาห์ที่ 8

3. ผลของการฝึกพลังของกล้ามเนื้อเฉพาะส่วนของกลุ่มที่ใช้พลัยโอเมตริกเพิ่มเข้านั้น มีความก้าวหน้าเช่นเดียวกับกลุ่มแรก และมีผลดีที่สุดเมื่อสิ้นสุดการฝึกในสัปดาห์ที่ 8 เช่นเดียวกัน

สมศักดิ์ เสียงหลาย (2540, หน้า 158 – 175) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ของผู้ชี้ขาดมวยสากลสมัครเล่น มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้ชี้ขาดมวยสากลสมัครเล่น และเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ของผู้ชี้ขาดมวยสากลสมัครเล่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักมวย ผู้ฝึกสอนและผู้ช่วยผู้ฝึกสอน ผู้จัดการทีมและผู้ช่วยผู้จัดการทีม ผู้ชี้ขาด ผู้ชม และผู้สื่อข่าว ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามทัศนคติ และการประเมินค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ของผู้ชี้ขาดมวยสากลสมัครเล่นปีพุทธศักราช 2538 ตามทัศนะของนักมวย ผู้ฝึกสอนและผู้ช่วยผู้ฝึกสอน ผู้จัดการทีมและผู้ช่วยผู้จัดการทีม ผู้ชี้ขาด ผู้ชม และผู้สื่อข่าว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญในแต่ละด้านแล้วเปลี่ยนเป็นร้อยละ และเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้ชี้ขาดมวยสากลสมัครเล่นภายในกลุ่ม โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยพบว่า

ความคิดเห็นของนักมวยเกี่ยวกับผู้ชี้ขาดมวยสากลสมัครเล่น ด้านคุณสมบัติส่วนตัวที่เป็นจริงมากที่สุด ได้แก่ เป็นผู้มีความยุติธรรม และมีความสามารถในการพูดเป็นอย่างดีในภาษาที่เป็นทางการของ เอ.ไอ.บี.เอ. หนึ่งภาษา ด้านความรู้กติกามวยสากลสมัครเล่น ได้แก่ มีความรู้และตีความในเรื่องกติกามวยสากลสมัครเล่นอย่างถูกต้อง ติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าทางวิชาการด้านกีฬามวยสากลสมัครเล่นอยู่เสมอ ด้านการวางแผนเตรียมการฝึกซ้อมสมรรถภาพทางกาย และฝึกซ้อมการชี้ขาดมวยสากลสมัครเล่นของผู้ชี้ขาด ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการฝึกซ้อมสมรรถภาพทางกาย ด้านมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานของผู้ชี้ขาดมวยสากลสมัครเล่น ได้แก่ สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้ชี้ขาดและบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม และมีอัธยาศัยไมตรีกับคนทั่วไป ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ สุภาพเรียบร้อยทั้งกาย วาจา และจิตใจ เป็นผู้มีวิจรรย์ญาณในการคิดและแสดงออกอย่างมีเหตุผลทั้งขณะทำการชี้ขาดและนอกเวลาการชี้ขาด

สุจิตรา สุขนทรทรัพย์ (2540, หน้า ๕.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์คุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย : กระบี่กระบอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย เพื่อวิเคราะห์เชิงคุณภาพในด้านคุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง และเพื่อนำเสนอกระบวนการถ่ายทอดคุณลักษณะไทย คุณค่า ในศิลปปะการต่อสู้ป้องกันตัวกระบี่กระบอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล 3 ลักษณะ คือ การสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สอน ผู้เรียน และการสนทนากลุ่มผู้เรียน โดยคัดเลือกสถานที่เป็นตัวแทนของความรู้วิชากระบี่กระบอง ประกอบด้วยสนามที่ศึกษา จำนวน 6 สนาม ซึ่งประกอบด้วย สำนักดาบพุทธไสยวรรณ์เป็นตัวแทนของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในลักษณะของสำนักดาบที่จะเชื่อมโยงระบบความคิดและการจัดการเรียนการสอนจากอดีตสู่ปัจจุบัน โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นตัวแทนโรงเรียนทหารที่ทำหน้าที่สร้างนักรบให้แก่ประเทศ และถือกำเนิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง เป็นตัวแทนโรงเรียนพลศึกษาภาคกลาง ที่ทำหน้าที่ผลิตครูพลศึกษาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้กระบี่กระบองให้แก่สังคม และมีผลงานดีเด่นด้านกระบี่กระบอง วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นตัวแทนสถาบันการศึกษาวิชาเฉพาะที่มีการนำวิชากระบี่กระบองมาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านกิจกรรมการแสดง โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคมนเป็นตัวแทนของโรงเรียนกรมสามัญศึกษาที่สอนวิชากระบี่กระบองตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีผลงานดีเด่นทางด้านวิชากระบี่กระบอง และโรงเรียนพุทธจักรวิทยา เป็นตัวแทนของโรงเรียนกรมสามัญศึกษาที่สอนวิชากระบี่กระบอง ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทยมี 3 ระยะ คือ ยุคการรบและการทหารแบบโบราณ ยุคเริ่มการรบและการทหารสมัยใหม่ และยุคการรบและการทหารสมัยใหม่ คุณลักษณะไทยที่ประกอบไปด้วยองค์รวมของความกตัญญูกตเวทิตะ ความวิริยะ ความขันติ ความสามัคคี และพรหมวิหารสี่ ซึ่งประกอบด้วย คุณค่าในวิชา คือการใช้ป้องกันตัว คุณค่าในตัวผู้เรียน คือ รักชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย และคุณค่าในสังคม คือ การมีวินัย เสียสละเพื่อส่วนรวม กระบวนการถ่ายทอดที่สำคัญประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน โดยมีครูต้นแบบที่มีคุณภาพ ด้วยการสอนทักษะพร้อมไปกับการอบรมบ่มนิสัยผู้เรียน

สมบุรณ์ บุญชุ่ม (2541, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการฝึกกายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทยที่มีต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกลไกของนักเรียนระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการฝึกกายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทยในระดับความหนักที่ต่างกันต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกลไกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชายระดับประถมศึกษา จำนวน 60 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 10 – 11 ปี ศึกษาในภาคต้นปีการศึกษา 2540 โรงเรียนศรีมหาโพธิ์ (ประชาสรรค์) จังหวัดสุโขทัย ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับการทดสอบด้วยแบบทดสอบสมรรถภาพทางกลไกของสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ให้กลุ่มที่หนึ่งฝึกกายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทยแบบ 4 จังหวะ ส่วนกลุ่มที่สองฝึกด้วยกิจกรรมแบบเดียวกัน แต่ฝึกแบบ 8 จังหวะ การบริหารชุดแม่ไม้มวยไทยประกอบด้วยท่าฝึกจำนวน 24 ท่า ทำการฝึกเป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ พุธ และศุกร์ ฝึกวันละ 14 นาที เมื่อสิ้นสุดการฝึก ทุกคนได้รับการทดสอบสมรรถภาพทางกลไกอีกครั้งหนึ่ง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยการทดสอบหาค่า “ที”

ผลการวิจัยพบว่า

1. เมื่อสิ้นสุดการฝึกสมรรถภาพกลไกในแต่ละรายการและรวมของทั้งสองกลุ่มพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. การพัฒนาสมรรถภาพทางกลไกแต่ละรายการและรวมเมื่อสิ้นสุดการฝึกระหว่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

พัชรินทร์ ยาพิมาย (2542, หน้า ๕.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักมวยไทย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักมวยไทย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้มีความรู้เกี่ยวกับมวยไทย เจ้าของค่ายมวย นักมวยไทยในอดีต นักมวยไทยในปัจจุบันและผู้ชมในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 96 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและแบบบังเอิญ การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพทางเศรษฐกิจของนักมวยส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชานา ชาวไร่ มีฐานะยากจน ดังนั้นจึงนิยมส่งบุตรหลานมาฝึกหัดมวยไทย ทั้งนี้เพื่อนำรายได้มาใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งรายได้ของนักมวยนั้นประกอบด้วยเงินค่าตัว เงินเดิมพัน และรางวัลพิเศษ การที่นักมวยจะมีรายได้เหล่านี้จะต้องพยายามฝึกหัดเพื่อให้ผลการแข่งขันชนะ จึงจะทำให้ค่าตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งเงินเดิมพันและรางวัลพิเศษก็เพิ่มตามมาซึ่งทำให้นักมวยมีเงินออมมีทรัพย์สิน ส่วนรายจ่ายของนักมวยส่วนมากเจ้าของค่ายมวยจะเป็นผู้รับผิดชอบ สำหรับสภาพสังคมของนักมวยพบว่านักมวยเริ่มฝึกหัดมวยไทยตั้งแต่อายุ 10 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิตการเป็นนักมวย แม้จะต้องใช้ความอดทนฝึกฝนเป็นเวลานานและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อความเป็นเลิศทางอาชีพและรายได้จำนวนมาก ตลอดจนรางวัลต่าง ๆ ด้วย นักมวยส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษาเพราะต้องมีรายได้เพื่อการศึกษา การเป็นทั้ง

นักมวย นักเรียน นักศึกษาในเวลาเดียวกัน ทำให้ไม่ค่อยมีโอกาสได้พบปะครอบครัว เพราะชีวิตในการเป็นนักมวยนั้นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของค่ายมวยในด้านความเชื่อ นั้น นักมวยยังมีการเคารพบูชาครูมวยและมีการสวมมงคลดังเช่นศิลปะมวยไทยในอดีต

สุรสิทธิ์ มิทรราชส์ (2542, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลของกายบริหารท่าแม่ไม้มวยไทยที่มีต่อสมรรถภาพทางกลไกของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนนกหอ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของการฝึกกายบริหารแม่ไม้มวยไทยที่มีต่อสมรรถภาพทางกลไกของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 อายุระหว่าง 10 – 12 ปี ของโรงเรียนบ้านโนนนกหอ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2541 จำนวน 60 คน โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงแล้วนำมาแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบสมรรถภาพกลไกของสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทยฉบับใหม่ โดยใช้รายการทดสอบ 4 รายการ คือ ยืนกระโดดไกล ลูกนั่ง ดันพื้น วิ่งกลับตัว และโปรแกรมการฝึกกายบริหารแม่ไม้มวยไทยที่ใช้เวลาในการฝึก 8 สัปดาห์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่า “ที” และการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดวัดซ้ำ และหาความแตกต่างระหว่างคู่โดยวิธีของคูทิกความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภายหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีสมรรถภาพทางกลไกดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ฝึกกายบริหารแม่ไม้มวยไทยเป็นเวลา 8 สัปดาห์ มีสมรรถภาพทางกลไกดีกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. สมรรถภาพทางกลไกของนักเรียนในกลุ่มทดลองหลังการฝึก 4 สัปดาห์ และ 8 สัปดาห์ ดีกว่าก่อนการฝึก โดยผลการทดสอบหลังการฝึก 4 สัปดาห์ดีกว่าก่อนการฝึกและหลังการฝึก 8 สัปดาห์ ดีกว่าหลังการฝึก 4 สัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

แสงเดือน ดันเจริญ (2542, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมของครูอนุบาลสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมของครูอนุบาลสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรเป็นครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2541 เครื่องมือ

ที่ใช้ได้แก่ แบบสำรวจลักษณะทางกายภาพของห้องเรียนและศูนย์/ มุม แบบสังเกตการจัดกิจกรรมเสรีของครูอนุบาล และแบบสัมภาษณ์การจัดกิจกรรมเสรีของครูอนุบาล

ผลการวิจัยพบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและในศูนย์/ มุม ได้เหมาะสมสวยงาม มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับครูและเด็ก ในห้องเรียนจัดเป็นศูนย์/ มุมไม่น้อยกว่า 4 ศูนย์/ มุม ลักษณะกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่จัดคือ จัดเตรียมสื่อ/ วัสดุอุปกรณ์ทั้งของจริงและของจำลองไว้ในศูนย์/ มุมที่ครูจัดเพิ่ม และศูนย์/ มุมที่มีอยู่เดิมในห้อง กิจกรรมมีความหลากหลายเหมาะสมกับวัย พัฒนาการและชีวิตประจำวันของเด็ก สื่อ/ วัสดุอุปกรณ์ที่ครูใช้ในศูนย์/ มุมมีความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก มีคุณภาพคงทน และเด็กอนุบาลสนใจกิจกรรมสนใจสื่อ/ วัสดุอุปกรณ์ที่ครูจัด โดยใช้เวลาทำกิจกรรม/ เล่นในศูนย์/ มุมบ้าน ศูนย์/ มุมเครื่องเล่นสัมผัสและเกมการศึกษามากที่สุด ลักษณะการเล่น/ ทำกิจกรรมของเด็กมีทั้งเล่นคนเดียว เล่นคู่ขนานและเล่นเป็นกลุ่มขั้นตอน ในการดำเนินกิจกรรมครูใช้วิธีแนะนำ อธิบาย สาธิตขั้นตอนในการทำกิจกรรมและส่งเสริมการเรียนรู้เด็กทั้งรายบุคคล รายกลุ่มย่อย เมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ครูใช้วิธีกล่าวตักเตือน พูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและให้การเสริมแรง และจากวิธีที่ครูใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือการให้แรงเสริมทางลบ เด็กส่วนใหญ่ยอมรับและปฏิบัติตามจากการให้แรงเสริมทางบวก เด็กแสดงอาการดีใจ และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม

สายพิน พุทธิสาร (2543, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดวงดนตรีไทยด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทย และปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลการประกวดวงดนตรีไทยด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ได้รับรางวัลการประกวดวงดนตรีไทยในปี 2538 – 2542 รวม 8 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษา ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แบบสังเกตและแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมการจัดกิจกรรมโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมโดยจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการ โดยครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้เขียนโครงการมีการประสานงานในการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ มีการเชิญวิทยากรพิเศษ และศิษย์เก่าเพื่อช่วยในการจัดกิจกรรม งบประมาณในการจัดกิจกรรมได้รับจากเงินบำรุงการศึกษาและเงินสมาคมผู้ปกครอง

และครู ครูที่ปรึกษากิจกรรมประชาสัมพันธ์การรับสมัครสมาชิกกับนักเรียนในห้องเรียน นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย ปัญหาที่พบในการเตรียมการจัดกิจกรรมคือ สถานที่ฝึกซ้อมไม่เหมาะสม ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญและงบประมาณไม่เพียงพอ

ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม พบว่า มีการปฐมนิเทศสมาชิก สำหรับคณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วยคณะกรรมการครูที่ได้จากการแต่งตั้งและคณะกรรมการนักเรียนที่ได้จากการเลือกตั้งร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม กิจกรรมที่จัดให้กับนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมฝึกซ้อมเพื่อประกวด ร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน กิจกรรมบริการชุมชน โดยใช้เวลาเย็นหลังเลิกเรียน และเวลาเช้าก่อนเข้าแถวเป็นเวลาฝึกซ้อม แนวการจัดกิจกรรมมุ่งส่งเสริมความถนัด พัฒนาความสามารถส่งเสริมทักษะและสร้างโอกาสในการเรียนต่อ ลักษณะการฝึกซ้อมมีทั้งการฝึกซ้อมทักษะและฝึกซ้อมรวมวงครูที่ปรึกษากิจกรรมดูแลการจัดกิจกรรมอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารติดตามการจัด กิจกรรมจากรายงานผลการจัดกิจกรรมและการเยี่ยมชมให้ขวัญกำลังใจ ปัญหาที่พบคือมีเวลาฝึกซ้อมน้อย

ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและจัดทำเอกสารรายงานผลการจัดกิจกรรมเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม ปัญหาในการประเมินผลการจัดกิจกรรม คือ ไม่มีการบันทึกผลการประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร การรายงานผลการจัดกิจกรรมล่าช้าและจัดทำไม่สม่ำเสมอ

สุดา กาญจนะวณิชย์ (2543, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลของการเดินแอโรบิกแบบศิลปะมวยไทยกับการเดินแอโรบิกแบบแรงกระแทกต่ำที่มีต่อสมรรถภาพทางกาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของการเดินแอโรบิกแบบศิลปะมวยไทยกับการเดินแอโรบิกแรงกระแทกต่ำที่มีต่อน้ำหนัก อัตราการเต้นของหัวใจขณะพักความดันโลหิตขณะหัวใจบีบตัวและคลายตัวขณะพัก ความอ่อนตัว เปอร์เซ็นต์ไขมันของร่างกาย ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแขนและขา ความจุปอด สมรรถภาพการจับออกซิเจนสูงสุด และอัตราการเต้นของหัวใจสูงสุดขณะปั่นจักรยาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตหญิงที่พักอยู่ในหอพักของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อายุ 18 - 22 ปี ที่มีสุขภาพดี อาสาสมัครเข้าร่วมการทดลองครั้งนี้จำนวน 40 คน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มฝึกเดินแอโรบิกแบบศิลปะมวยไทย และกลุ่มฝึกเดินแอโรบิกแบบแรงกระแทกต่ำ หลังการทดลอง 10 สัปดาห์ กลุ่มฝึกเดินแอโรบิกแบบศิลปะมวยไทยมีเปอร์เซ็นต์ไขมันสมรรถภาพการจับออกซิเจนสูงสุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรส่วนใหญ่พบว่า เริ่มมีความแตกต่างกันตั้งแต่สัปดาห์ที่ 5

จตุพร ลือชัย (2545, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบทางไกลในกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมแบบบูรณาการในการให้ความรู้ เจตคติ ทักษะในการป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบทางไกลในกรุงเทพมหานคร และทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ที่ศึกษาทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในการป้องกันโรคเอดส์ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเพศหญิงและเพศชาย กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ วิธีเรียนแบบทางไกลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แผนการจัดกิจกรรม แบบทดสอบความรู้ เจตคติ ทักษะก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม และแบบประเมินผลกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบกิจกรรมที่สร้างขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ จุดประสงค์ เนื้อหา วิธีการและเทคนิคในการจัดกิจกรรม สื่อ เวลา โดยเนื้อหาความรู้ เรื่องเอดส์บูรณาการกับหลักภาษาไทยและสังคมศึกษา โดยใช้วิธีบรรยาย และการประชุมแบบฟอรัม ส่วนเจตคติต่อโรคเอดส์ บูรณาการกับหลักภาษาไทยและพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการระดมสมอง และการประชุมแบบฟอรัม และทักษะเพื่อป้องกันโรคเอดส์บูรณาการกับหลักภาษาไทยโดยใช้วิธีการระดมสมอง กรณีศึกษาและการแสดงบทบาทสมมติ
2. หลังเข้าร่วมกิจกรรม ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. หลังเข้าร่วมกิจกรรม ค่าเฉลี่ยระดับเจตคติสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. หลังเข้าร่วมกิจกรรม ค่าเฉลี่ยระดับทักษะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาหญิงมีเจตคติต่อโรคเอดส์สูงกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. ในการประเมินผลกิจกรรมพบว่า นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งกับหัวข้อผู้จัดกิจกรรมและสื่อการสอน

กอบชัย นิธิวัฒนากุล (2546, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ระดับทักษะมวยไทยสมัครเล่นของนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาวิทยาลัยพลศึกษา แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 28 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับทักษะมวยไทยสมัครเล่นของนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาวิทยาลัยพลศึกษา แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 28 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน

67 คน โดยใช้แบบทดสอบทักษะมวยไทย 4 รายการ รายการละ 30 วินาที คือ ทักษะเตะเฉียง บริเวณลำตัว ทักษะการตีเข้าเฉียงบริเวณลำตัว ทักษะการตีบบริเวณลำตัว ทักษะการชกหมัดตรง บริเวณใบหน้า ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการเตะเฉียงบริเวณลำตัวของนักกีฬามวยไทยสมัครเล่น มีค่าเฉลี่ย 41.11 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.87 ครั้ง ระดับทักษะของนักกีฬามวยไทยสมัครเล่นมีค่าคะแนนที่เฉลี่ย 50.20 ครั้ง

2. ทักษะการตีเข้าเฉียงบริเวณลำตัวของนักกีฬามวยไทยสมัครเล่น มีค่าเฉลี่ย 42.16 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.83 ครั้ง ระดับทักษะของนักกีฬามวยไทยสมัครเล่นมีค่าคะแนนที่เฉลี่ย 50.11 ครั้ง

3. ทักษะการตีบบริเวณลำตัวของนักกีฬามวยไทยสมัครเล่น มีค่าเฉลี่ย 38.67 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.83 ครั้ง ระดับทักษะของนักกีฬามวยไทยสมัครเล่น มีค่าคะแนนที่เฉลี่ย 50.20 ครั้ง

4. ทักษะการชกหมัดตรงบริเวณใบหน้าของนักกีฬามวยไทยสมัครเล่น มีค่าเฉลี่ย 73.37 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.66 ครั้ง ระดับทักษะของนักกีฬามวยไทยสมัครเล่นมีค่าคะแนนที่เฉลี่ย 50.02 ครั้ง

5. ระดับทักษะคะแนนรวมของนักกีฬามวยไทยสมัครเล่นของนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาวินัยพลศึกษาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 28 มีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนที่เฉลี่ยรวม 50.13 ครั้ง

เทอดทูล โตศิริ (2546, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างเครื่องวัดแรงกระแทก สำหรับทักษะกีฬามวยไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาคุณภาพเครื่องวัดแรงกระแทกสำหรับทักษะกีฬามวยไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตตาก ปีการศึกษา 2546 ซึ่งผ่านการเรียนวิชามวยไทย รหัสวิชา 01 - 610 - 020 มาแล้ว ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling Method) จำนวน 60 คน แยกเป็น 4 กลุ่มตามการใช้ทักษะกีฬามวยไทยทดสอบคือ กลุ่มทักษะการชก กลุ่มทักษะการศอก กลุ่มทักษะการเข้า และกลุ่มทักษะการเตะ ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ทดสอบหาความเที่ยงตรงตามสภาพที่เป็นจริง (Concurrent Validity) โดยการใช้การทดสอบแบบทิ้งน้ำหนัก (Drop-Weight Testing) และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องวัดแรงกระแทกด้วยวิธีการสอบซ้ำ (Test-retest Method) แล้วนำผลการทดสอบทั้งสองครั้งมาหาสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า เครื่องวัดแรงกระแทกสำหรับทักษะกีฬามวยไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ในระดับสูง ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพที่เป็นจริง (Concurrent Validity) = .80 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = .96 ซึ่งนับว่าเครื่องวัดแรงกระแทกสำหรับทักษะกีฬามวยไทยนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

อนุวัฒน์ ถืออยู่ (2546, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ทักษะมวยไทยสมัครเล่นในการแข่งขันกีฬาวินัยพลศึกษาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 28 ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าเพื่อทราบการใช้ทักษะมวยไทยสมัครเล่นในการแข่งขันกีฬาวินัยพลศึกษาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 28 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักกีฬามวยไทยสมัครเล่นที่ทำการแข่งขันในรอบรองชนะเลิศและ รอบชิงชนะเลิศ จำนวน 29 คู่ รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 58 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ กล้องถ่ายภาพวิดีโอ โดยทำการบันทึกภาพ และนำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงความถี่ แล้วเปลี่ยนเป็นค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า

1. ทักษะเดี่ยวที่ใช้มากที่สุดคือ เตะ จำนวน 194 ครั้ง เป็นร้อยละ 47.20 เข่า จำนวน 89 ครั้ง เป็นร้อยละ 21.66 ถีบ จำนวน 60 ครั้ง เป็นร้อยละ 14.59
2. ทักษะชุดที่ใช้มากที่สุดคือ เข่า – เข่า จำนวน 23 ครั้ง เป็นร้อยละ 23.00 เตะ – เตะ จำนวน 21 ครั้ง เป็นร้อยละ 21.00 เตะ – ต่อย 17 ครั้ง เป็นร้อยละ 17.00

เฉลิม อุ้นทอง (2547, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องมวยไทยยุคโลกาภิวัตน์ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระเบียบแบบแผน และประเพณีของศิลปะมวยไทยและศึกษาระบบการถ่ายทอดศิลปะมวยไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ดำเนินการวิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ เก็บข้อมูลโดยวิธีสังเกตและสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง 5 สนาม ซึ่งได้แก่ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ค่ายมวยศศิประภาyim ศูนย์สอนศิลปะมวยไทยด้านกัยยาเสพติด โรงเรียนมวยไทย และสนามมวยเวทีลุมพินี แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ระเบียบแบบแผนและประเพณีของศิลปะมวยไทยมีทั้งการยกครูหรือการมอบตัวเป็นศิษย์ การร่ายรำไหว้ครู การแต่งกายของนักมวยไทย เครื่องรางของขลัง วงดนตรีและดนตรีที่บรรเลงประกอบการชกมวยไทย และกระบวนการถ่ายทอดศิลปะมวยไทยมีวิวัฒนาการมาหลายร้อยปี ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยถึงแม้จะมีความแตกต่างกันบ้างทั้งในเรื่องการยกครู ก็เมื่อสมัยก่อนต้องทำทุกครั้งก่อนมีการถ่ายทอดศิลปะมวยไทย แต่ปัจจุบันทำการยกครูเป็นบางแห่ง การร่ายรำไหว้ครูก่อนการชกของนักมวยสมัยก่อนพิธีพิถันมาก แต่ปัจจุบันแสดงการร่ายรำไหว้ครูไปเพราะเป็นสิ่งที่ปฏิบัติต่อ ๆ กันมาเท่านั้นไม่เน้นมากนัก ในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลังสมัยก่อนนับถือและเชื่อมากแต่ปัจจุบันไม่เชื่อมากนัก วงดนตรีที่บรรเลงประกอบการชกมวยไทยสมัย

ก่อนบรรเลงกันสด ๆ แต่ปัจจุบันมีการแสดงสดบ้างแต่ก็มีบางสนามที่ใช้วิธีการเปิดแถบบันทึกเสียงหรือแผ่นบันทึกเสียงแทนการบรรเลงสด ในเรื่องการแต่งกายสมัยก่อนไม่มีกติกากำหนด ปัจจุบันให้มีการสวมนวม สวมกางเกงตามสีมุมของตนเอง สวมกระชับ ในสมัยก่อนใช้อาวุธมวยไทยครบทั้งหมัด เท้า เข่า สอก ปัจจุบันใช้เฉพาะที่นักมวยถนัดเท่านั้น อาวุธมวยไทยใช้ไม่ครบ ระเบียบแบบแผนและประเพณีของศิลปะมวยไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป เพราะจุดมุ่งหมายของถ่ายทอดศิลปะมวยไทยเปลี่ยนไปจากเดิม คือแต่เดิมมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเป็นนักรบเพียงอย่างเดียว ปัจจุบันนักมวยและครูมวยจะมุ่งฝึกการใช้อาวุธที่ทำให้ได้คะแนนมากที่สุด เนื่องจากผู้จัดการแข่งขันชกมวยไทยจะต้องจัดการแข่งขันชกมวยไทยตามความนิยมของผู้ชม ทำให้หัวหน้าค่ายมวยต้องผลิตนักมวยตามความต้องการของผู้ชมและผู้จัดการแข่งขันชกมวยไทย

การศึกษากระบวนการถ่ายทอดศิลปะมวยไทยยุคโลกาภิวัตน์จากกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ภาคสนาม 5 สนาม พอสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การถ่ายทอดศิลปะมวยไทยทั้ง 5 สนาม มีความแตกต่างกัน คือมีทั้งใช้ป้องกันตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นในหน้าที่ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ เพื่อเป็นการออกกำลังกายเพื่ออนุรักษ์แม่ไม้มวยไทย เพื่อสร้างนักมวยอาชีพและอนุรักษ์ศิลปะมวยไทย เผยแพร่วัฒนธรรมการชกมวยไทยเพื่อสร้างครูมวยไทย เพื่อสร้างกรรมการตัดสินมวยไทย ผู้รับการถ่ายทอดศิลปะมวยไทยก็เช่นกันมีความแตกต่างกันคือ นายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 2 ผู้ที่สนใจทั่วไป ผู้ชมการแข่งขันชกมวยไทยก็ถือว่าเป็นผู้รับการถ่ายทอดศิลปะมวยไทยเช่นกัน ลักษณะวิชาการถ่ายทอดศิลปะมวยไทยมีทั้งการกำหนดหลักสูตรไว้แน่นอนและไม่กำหนดหลักสูตรครูมวยสอนจากประสบการณ์และสอนไปตามที่ผู้เรียนสนใจเพื่อรองรับวัตถุประสงค์ของการถ่ายทอด เนื้อหาที่ถ่ายทอดมีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ สำหรับภาคทฤษฎีสอนประวัติมวยไทยสอนการเป็นกรรมการตัดสินมวยไทยภาคปฏิบัติสอนการไหว้ครูและศิลปะการใช้อาวุธมวยไทย สอนดนตรีที่บรรเลงประกอบการแข่งขันชกมวยไทย สอนการเป็นครูมวยไทย การถ่ายทอดศิลปะมวยไทยให้ความสำคัญกับแบบแผนและทักษะการต่อสู้มากกว่าเรื่องคุณธรรม เน้นศิลปะการใช้อาวุธมวยไทยมากกว่าการรำรำไหว้ครู วิธีการถ่ายทอดศิลปะมวยไทยเป็นถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม จากนั้นผู้เรียนฝึกฝนกันเองโดยมีครูคอยแนะนำแก้ไข สำหรับผู้ที่ฝึกเป็นนักมวยอาชีพจะฝึกให้มีความทรหดอดทนของร่างกาย ตลอดจนการใช้อาวุธแม่ไม้มวยไทยที่คล่องแคล่ว สำหรับการถ่ายทอดเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเน้นในเรื่องลีลาท่าทางที่มีความละเอียดอ่อนและสวยงาม นอกจากนี้การวิจัยพบว่าผู้เรียนศิลปะมวยไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับความกตัญญูคุณครูบาอาจารย์ เคารพนับถือในตัวครู มีการเคารพระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องและเชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลังอีกด้วย สำหรับสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดแก่ครูมวย ผู้เรียนรุ่นพี่ สิ่งพิมพ์ หนังสือ ป้ายโฆษณาต่าง ๆ การแพร่สัญญาณ

ภาพทางโทรทัศน์ วิดิทัศน์ เทปบันทึกเสียง และการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตมีการวัดและประเมินผล โดยการสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ หากเป็นการฝึกเพื่อเป็นนักมวยอาชีพวัดผลด้วย ผลการชกแข่งขันบนเวที

สมศักดิ์ ชัยนโธ (2547, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักมวย ผู้ฝึกสอนและหัวหน้าค่ายมวยที่มีต่อพระราชบัญญัติกีฬามวย พุทธศักราช 2542 โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักมวย ผู้ฝึกสอน และหัวหน้าค่ายมวยที่มีต่อพระราชบัญญัติกีฬามวย พุทธศักราช 2542 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ นักมวยจำนวน 243 คน ผู้ฝึกสอน จำนวน 64 คน และหัวหน้าค่ายมวย จำนวน 61 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 368 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักมวย ผู้ฝึกสอน และหัวหน้าค่ายมวยที่มีต่อพระราชบัญญัติกีฬามวย พุทธศักราช 2542 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติกีฬามวย ด้านการส่งเสริมและคุ้มครอง ด้านการควบคุม ด้านสวัสดิการและด้านบทกำหนดลงโทษ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยหาความถี่ และค่าร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า

1. นักมวยมีความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติกีฬามวย พุทธศักราช 2542 ด้านความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติกีฬามวย ด้านการส่งเสริมและคุ้มครอง ด้านการควบคุม และด้านบทกำหนดลงโทษอยู่ในระดับคิดด้วยมากที่สุด ส่วนด้านสวัสดิการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

2. ผู้ฝึกสอนมีความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติกีฬามวย พุทธศักราช 2542 ด้านความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติกีฬามวย ด้านการส่งเสริมและคุ้มครองและด้านการควบคุมอยู่ในระดับคิดด้วยมากที่สุด ด้านบทกำหนดลงโทษ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และด้านสวัสดิการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

3. หัวหน้าค่ายมวย มีความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติกีฬามวย พุทธศักราช 2542 ด้านความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติกีฬามวย ด้านการส่งเสริมและคุ้มครอง ด้านการควบคุมและด้านบทกำหนดลงโทษ อยู่ในระดับคิดด้วยมากที่สุด ส่วนด้านสวัสดิการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

สมาส จันทะกล้อย (2547, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรในวงการมวยไทยสมัครเล่นที่มีต่อบทบาทของสมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2546 มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาถึงความคิดเห็นของบุคลากรในวงการมวยไทยสมัครเล่นที่มีต่อบทบาทของสมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คัดเลือกจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการกีฬามวยไทยสมัครเล่นที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาวิทยาลัยพลศึกษาปี พ.ศ. 2546 ได้แก่ นักกีฬามวยไทยสมัครเล่น ผู้ฝึกสอน ผู้จัดการทีม ผู้ตัดสินกีฬามวยไทยสมัครเล่น กรรมการสมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทยและเจ้าหน้าที่การกีฬาแห่งประเทศไทย จำนวน 191 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ผลนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

ผลการศึกษา พบว่า นี้ บุคลากรในวงการมวยไทยสมัครเล่นแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของสมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทย โดยจำแนกได้ดังนี้ นักกีฬามวยไทยสมัครเล่นมีความคิดเห็นด้านนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.27 ด้านการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.58 ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 และด้านผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.58 ผู้ฝึกสอนนักกีฬามวยไทยสมัครเล่น มีความคิดเห็นด้านนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.06 ด้านการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.12 ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.59 และด้านผลสัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.88 ผู้จัดการทีมนักกีฬา มวยไทยสมัครเล่นมีความเห็นด้วยด้านนโยบาย อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.88 ด้านการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.82 ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 และด้านผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.24 ผู้ตัดสินกีฬามวยไทยสมัครเล่นมีความคิดเห็นด้านนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.33 ด้านการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.67 ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.67 และด้านผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42 กรรมการบริหารสมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทยมีความคิดเห็นด้านนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.33 ด้านการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54 ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.33 และด้านผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.67 และเจ้าหน้าที่การกีฬาแห่งประเทศไทยประจำศูนย์กีฬาจังหวัด มีความคิดเห็นด้านนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.67 ด้านการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.87 ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.93 และด้านผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.60

สุเทพ สิทธิโสภณ (2547, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการฝึกกายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทย 2 แบบที่มีต่อการพัฒนาสมรรถภาพกลไกของนักเรียนหญิงโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการฝึกกายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทย 2 แบบ ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถภาพกลไกของนักเรียนหญิงโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนอนุบาลศิริมาศ (วัดบึง) ตำบลทุ่งหลวง อำเภอศิริมาศ จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2546 จำนวน 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง แบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน โดยให้กลุ่มทดลองที่ 1 ฝึกกายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทยแบบ 4 จังหวะ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ๆ ละ 20 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ และกลุ่มทดลองที่ 2 ฝึกกายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทยแบบ 8 จังหวะ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ๆ ละ 10 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นท่ากายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทย และแบบทดสอบสมรรถภาพกลไกของโอเรกอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ ที (t - test Independent) และกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยสมรรถภาพกลไกหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 ของกลุ่มทดลองที่ 1 ในรายการทดสอบงอแขนห้อยตัว ยืนกระโดดไกล และลุก-นั่ง มีค่าเท่ากับ 8.29 วินาที 148.86 เซนติเมตร และ 41.26 ครั้งตามลำดับ กลุ่มทดลองที่ 2 ในรายการทดสอบงอแขนห้อยตัว ยืนกระโดดไกล และลุก-นั่ง มีค่าเท่ากับ 9.05 วินาที 150.13 เซนติเมตร และ 39.33 ครั้ง ตามลำดับ
2. ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยสมรรถภาพกลไกในการทดสอบงอแขนห้อยตัว ยืนกระโดดไกลและลุก-นั่ง หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 2, 4, 6 และ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานการวิจัย

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรเกี่ยวกับการสอนมวยไทย ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์อบรม และผลการเรียนโดยเฉลี่ยต่างกันมีสภาพ เจตคติ การปฏิบัติตน และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทยแตกต่างกัน
2. ตัวแปรตามทุกตัวเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทย
3. ปัจจัยอิทธิพลเชิงสาเหตุจากแบบจำลองมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแบบจากข้อมูลเชิงประจักษ์

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยการศึกษารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมองค์ประกอบของกิจกรรม รูปแบบกิจกรรม ทักษะคิดและผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) ดำรวจสภาพการจัดกิจกรรมการศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และการวิจัยเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Research) ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ประชากร

ประชากรในการวิจัยนี้เป็นเยาวชนในจังหวัดต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการอบรมตามกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทย สำนักพัฒนานันทนาการและกีฬาพื้นบ้าน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เฉพาะที่เข้าร่วมกิจกรรมในปี พ.ศ. 2547 เท่านั้น โดยมีจำนวนเยาวชนทั้งสิ้น 5,362 คน จาก 6 จังหวัด ดังนี้

1. จังหวัดนครปฐม ได้แก่ โรงเรียนสิรินทรราชวิทยาลัย จำนวน 800 คน โรงเรียนกปร. ราชวิทยาลัย จำนวน 1,762 คน
2. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลเมืองหัวหิน จำนวน 200 คน
3. จังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7 จำนวน 200 คน และวิทยาลัยเทคนิคบูรพาปราจีนบุรี จำนวน 800 คน
4. จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ โรงเรียนหนองปล้องโป่งนก จำนวน 500 คน
5. จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม จำนวน 800 คน
6. จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ โรงเรียนชั้นพื้นฐาน จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณตัวอย่างครั้งนี้ใช้สูตรคำนวณของยามาเน่ (Yamane, Taro, p. 886 - 887)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$

ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 352 คน

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

1. สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จังหวัดที่เป็นตัวแทนครั้งนี้ 4 จังหวัด จาก 6 จังหวัด คือ

1.1 จังหวัดนครปฐม ได้แก่ โรงเรียนสิรินทรราชวิทยาลัย และ ภปร. ราชวิทยาลัย

1.2 จังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7 และวิทยาลัยเทคนิคบูรพาปราจีนบุรี

1.3 กรุงเทพมหานคร ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาม

1.4 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลเมืองหัวหิน

2. คำนวณสัดส่วนจากจำนวนตัวอย่างประชากรทั้งหมดต่อประชากรของแต่ละโรงเรียน ที่มีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมได้สัดส่วนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนที่ให้ข้อมูล โดยให้จำนวนผู้เข้าอบรมน้อยกิตสัดส่วนร้อยละ 25 ในขณะที่โรงเรียนที่มีผู้เข้าอบรมมากกิตตามสัดส่วนจากกลุ่มตัวอย่างและประชากรจริง ได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน ดังนี้

2.1 จังหวัดนครปฐม ได้แก่

2.1.1 โรงเรียนสิรินทรราชวิทยาลัย จำนวน 56 คน

2.1.2 โรงเรียน ภปร. ราชวิทยาลัย จำนวน 122 คน

2.2	จังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่	
2.2.1	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7	จำนวน 50 คน
2.2.2	วิทยาลัยเทคนิคบูรพาปราจีนบุรี	จำนวน 56 คน
2.3	จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่	
2.3.1	วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม	จำนวน 56 คน
2.4	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่	
2.4.1	โรงเรียนเทศบาลเมืองหัวหิน	จำนวน 50 คน
		รวม 390 คน

3. สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เพื่อขอสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการและครู โรงเรียนละ 3 คน

4. สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กับจำนวนนักเรียนผู้ให้ข้อมูลตามสัดส่วนที่คำนวณไว้ในข้อ 2

5. สุ่มแบบ Snow ball technique จากรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ จำนวน 10 คน ได้แก่

5.1	ดร. ศักดิ์ชาย	ทัพสุวรรณ
5.2	รองศาสตราจารย์ระดม	ณ บางช้าง
5.3	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบุลย์	ศรีชัยสวัสดิ์
5.4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา	สุคนธ์ทรัพย์
5.5	อาจารย์วิชิต	ชีเชิญ
5.6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัตน์	เสียงหล่อ
5.7	อาจารย์จรัสเดช	อุลิต
5.8	อาจารย์วิฑูรย์	บำพิมาย
5.9	อาจารย์ณรงค์	เทียมเมฆ
5.10	อาจารย์ศุภชัย	กันทรง

เครื่องมือและการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เครื่องมือเพื่อการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 9 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ นายวิจิต ชีเชิญ และบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา สุคนทรทรัพย์ อาจารย์อรอนงค์ พัฒนพงษ์ไพบุลย์ อาจารย์ลักขณ์ เอกบุตร

ตอนที่ 2 แบบสังเกตการสอนจากการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต มวยไทย และศึกษาจากม้วนวิดีโอ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทย

ตอนที่ 4 แบบสอบถามองค์ประกอบกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ

ตอนที่ 5 แบบวัดเจตคติ

ตอนที่ 6 ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทย

ตอนที่ 7 การปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ตอนที่ 8 แบบสัมภาษณ์ผู้จัดกิจกรรม และผู้เข้าร่วม

ตอนที่ 9 แบบสังเกตการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อสรุปรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนมวยไทย
2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ นายวิจิต ชีเชิญ และผู้เกี่ยวข้อง
3. ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ผู้จัดกิจกรรม แบบสำรวจและแบบสอบถาม

ผู้เข้าร่วมโครงการ แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน ได้แก่ นายวิจิต ชีเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา สุคนทรทรัพย์ ดร. ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช อาจารย์วรินทร์ ชันติรงค์ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

4. ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียนเทศบาล 5 จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน นำไปหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) แล้วปรับปรุงให้อยู่ในระดับที่เชื่อมั่น ดังนี้

4.1 แบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยได้ค่าความเชื่อมั่น = .9488

4.2 แบบวัดเจตคติกีฬามวยไทยได้ค่าความเชื่อมั่น = .7735

4.3 แบบสอบถามผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยได้ค่าความเชื่อมั่น = .9402

4.4 แบบสอบถามการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่อการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยได้ค่าความเชื่อมั่น = .8454

5. ผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามที่มีค่า Corrected Item – Total Correlation ต่ำๆ แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญและไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังนี้

6.1 ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

6.2 ผู้วิจัยนัดหมายและเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 90.25 มาวิเคราะห์ โดยดำเนินการ ดังนี้

7.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการจัดกิจกรรม โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูล

7.2 วิเคราะห์สภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายค่าคะแนน ดังนี้

4.50 - 5.00	=	มากที่สุด
3.50 - 4.49	=	มาก
2.50 - 3.49	=	ปานกลาง
1.50 - 2.49	=	น้อย
0 - 1.49	=	น้อยที่สุด

7.3 วิเคราะห์การปฏิบัติตนต่อกิจกรรม และผลกระทบของการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standardization) และวิเคราะห์องค์ประกอบกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทยแบบบูรณาการโครงการ วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) แปลความหมายค่าคะแนน ดังนี้

4.50 - 5.00	=	มากที่สุด
3.50 - 4.49	=	มาก
2.50 - 3.49	=	ปานกลาง
1.50 - 2.49	=	น้อย
0 - 1.49	=	น้อยที่สุด

7.4 วิเคราะห์เจตคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standardization) และวิเคราะห์องค์ประกอบกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทยแบบบูรณาการโครงการ วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) แปลความหมายค่าคะแนน ดังนี้

4.50 - 5.00	=	ดีที่สุด
3.50 - 4.49	=	ดี
2.50 - 3.49	=	ปานกลาง
1.50 - 2.49	=	ค่อนข้างไม่ดี
0 - 1.49	=	ไม่ดี

7.5 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean) ของเจตคติ สภาพการจัดกิจกรรม สภาพการปฏิบัติตน และผลกระทบต่อการเข้าร่วมโครงการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีเพศ ประสบการณ์การอบรม และสถานศึกษาต่างกันด้วยการทดสอบค่าที (t - test) และทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์และชั้นปีแตกต่างกัน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F - test) และวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุที่มีผลต่อผลกระทบการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

7.6 วิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มย่อย (Focus group discussion) โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อความ และค่าความถี่

7.7 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิดโดยการวิเคราะห์ความถี่ของข้อความ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง รูปแบบการศึกษาเพื่อพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยครั้งนี้ ผู้วิจัย นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

1. สภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  2. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม
  3. ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม
  4. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย
  5. ผลการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แสดงเส้นสัมพันธ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมอบรมกิจกรรมมวยไทย โดยการทดสอบแบบจำลองกับข้อมูลดิบที่เก็บได้จากการวิจัย
  6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
  7. สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “แนวทางการสร้างเสริมและพัฒนากีฬามวยไทย”
- วันอังคารที่ 10 พฤษภาคม 2548 ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ อาคารสุขประพฤติ กรุงเทพฯ

สภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	257	73
หญิง	95	27
ระดับการศึกษา		
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	251	71.3
อาชีวศึกษา	101	28.7
ระดับผลการเรียนเฉลี่ย		
น้อยกว่า 1.99	40	11.4
2.00 - 2.49	123	34.9
2.50 - 3.49	90	25.6
3.50 - 4.00	99	28.1
ประสบการณ์การเข้าร่วมฝึกกิจกรรมมวยไทย		
ไม่เคย	188	53.4
เคย	159	45.2
อื่นๆ	5	1.4

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 73 และเพศหญิง ร้อยละ 27 ส่วนมากระดับการศึกษาอยู่ในขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 71.3 และระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 28.7 มีระดับผลการเรียนโดยเฉลี่ย 2.00 - 2.49 คิดเป็นร้อยละ 34.9 และไม่เคยมีประสบการณ์เข้าร่วมฝึกกิจกรรมมวยไทยมาก่อน ร้อยละ 53.4 ในขณะที่อีกร้อยละ 45.2 เคยมีประสบการณ์การฝึกอบรมมาก่อน

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม

ตารางที่ 4.2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนา และสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ ภาพรวม และรายด้าน เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย

ตัวแปรที่ศึกษา	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D
สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนา		
และสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ	3.95	0.46
ชั้นสร้างความเข้าใจและพอใจ	4.01	0.43
ชั้นสร้างพลังในการฝึก	3.95	0.49
ชั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย	3.92	0.56
ชั้นบูรณาการทักษะ	3.89	0.56
ชั้นนำเสนอผลงาน	3.89	0.67
เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย	3.80	0.52
สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	3.87	0.57
ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	4.04	0.50

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนา และสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการภาพรวมและรายด้าน เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย มีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมในระดับมาก โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย ($\bar{X} = 4.04$) รอง ๆ ลงมา ได้แก่ สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในชั้นสร้างความเข้าใจและพอใจ ($\bar{X} = 4.01$) สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในภาพรวม และในชั้นสร้างพลังในการฝึก ($\bar{X} = 3.95$) ชั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย ($\bar{X} = 3.92$) ชั้นบูรณาการทักษะและชั้นนำเสนอผลงาน ($\bar{X} = 3.89$) และที่ต่ำสุด คือ เจตคติต่อคุณค่ามวยไทย ($\bar{X} = 3.80$)

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และ ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย จำแนกตามเพศ

ตัวแปรที่ศึกษา	ชาย (n=257)		หญิง (n=95)		t-test	p-value
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ	3.95	0.47	3.94	0.45	0.23	0.82 ^{ns}
เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย	3.75	0.55	3.94	0.41	-3.43	0.00 ^{**}
สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	3.88	0.58	3.84	0.56	0.53	0.59 ^{ns}
ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	4.06	0.51	3.98	0.44	1.29	0.20 ^{ns}

ns = not significant

** = level significant < .01

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเพศต่างกันมีเจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรเพศกับตัวแปรอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และ ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย จำแนกตามระดับการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	การศึกษาชั้น พื้นฐาน (n=251)		อาชีวศึกษา (n=101)		t-test	p-value
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
	สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริม กีฬามวยไทยแบบบูรณาการ	4.04	0.44	3.73		
เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย	3.87	0.51	3.62	0.51	4.07	0.00**
สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	3.95	0.53	3.65	0.62	4.55	0.00**
ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการ พัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	4.09	0.51	3.91	0.44	3.13	0.00**

** = level significant < .01

ตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรระดับการศึกษากับตัวแปรทุกตัว ได้แก่ สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และ ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย จำแนกตามประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมฝึกมวยไทย

ตัวแปรที่ศึกษา	ไม่เคยมีประสบการณ์ (n=188)		เคยมีประสบการณ์ (n=159)		t-test	p-value
	X	S.D	X	S.D		
	สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ	3.93	0.48	3.97		
เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย	3.81	0.52	3.80	0.52	0.33	0.74 ^{ns}
สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	3.87	0.59	3.88	0.56	-0.15	0.88 ^{ns}
ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	4.03	0.52	4.06	0.47	-0.69	0.40 ^{ns}

ns = not significant

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกมวยไทยกับตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ
จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ย

สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริม กีฬามวยไทยแบบบูรณาการ	Sum of squares	df	Mean square	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	6968.87	3	2322.96	1.74	0.16 ^{ns}
ภายในกลุ่ม	464292.35	348	1334.17		
รวม	471261.22	351			

ns = not significant

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรผลการเรียนโดยเฉลี่ยกับสภาพการจัดกิจกรรม
การพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบเจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ย

เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย	Sum of squares	df	Mean square	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	830.00	3	276.67	2.57	0.05 ^{ns}
ภายในกลุ่ม	37396.93	348	107.46		
รวม	38226.93	351			

ns = not significant

ตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรผลการเรียนโดยเฉลี่ยกับตัวแปรเจตคติต่อคุณค่า
มวยไทยมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำแนกตามระดับ
ผลการเรียนเฉลี่ย

สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	Sum of squares	df	Mean square	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	240.27	3	80.09	0.95	0.42 ^{ns}
ภายในกลุ่ม	29265.64	348	84.10		
รวม	29505.91	351			

ns = not significant

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรผลการเรียน โดยเฉลี่ยกับตัวแปรสภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย
จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ย

ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	Sum of squares	df	Mean square	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	1190.48	3	396.83	1.92	0.13 ^{ns}
ภายในกลุ่ม	71663.60	348	205.93		
รวม	72854.08	351			

ns = not significant

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรระดับผลการเรียนเฉลี่ย กับตัวแปรผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและสร้างเสริมกีฬา มวยไทย

ตารางที่ 4.10 ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและ สร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ	1.00								
2. ขึ้นสร้างความเข้าใจและพอใจ	.88**	1.00							
3. ขึ้นสร้างพลังในการฝึก	.94**	.79**	1.00						
4. ขึ้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย	.89**	.69**	.81**	1.00					
5. ขึ้นบูรณาการทักษะ	.89**	.68**	.77**	.76**	1.00				
6. ขึ้นนำเสนอผลงาน	.81**	.62**	.70**	.71**	.73**	1.00			
7. เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย	.51**	.51**	.48**	.44**	.41**	.38**	1.00		
8. สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	.70**	.58**	.61**	.67**	.67**	.59**	.53**	1.00	
9. ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการ พัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	.70**	.65**	.65**	.61**	.61**	.56**	.58**	.66**	1.00

** = level significant < .01

ตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรตามทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. เพศ	1.00												
2. ระดับการศึกษา	-.15**	1.00											
3. ระดับผลการเรียนเฉลี่ย	.17**	.26**	1.00										
4. ประสบการณ์การเข้าร่วมฝึกกิจกรรมมวยไทย	.03	.05	.14**	1.00									
5. สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ	-.01	-.30**	.05	.01	1.00								
6. ขึ้นสร้างความเข้าใจและพอใจ	-.02	-.24**	.07	.01	.88**	1.00							
7. ขึ้นสร้างพลังในการฝึก	-.02	-.26**	.04	.01	.94**	.79**	1.00						
8. ขึ้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย	.00	-.32**	.00	.00	.89**	.69**	.81**	1.00					
9. ขึ้นบูรณาการทักษะ	.00	-.25**	.07	.02	.89**	.68**	.77**	.76**	1.00				
10. ขึ้นนำเสนอผลงาน	-.02	-.26**	.05	.06	.81**	.62**	.70**	.71**	.73**	1.00			
11. เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย	.16**	-.21**	.05	-.06	.51**	.51**	.48**	.44**	.41**	.38**	1.00		
12. สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	-.03	-.24**	.03	-.02	.70**	.58**	.61**	.67**	.67**	.59**	.53**	1.00	
13. ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย	-.05	-.16**	.08	.00	.70**	.65**	.65**	.61**	.61**	.56**	.58**	.66**	1.00

ns = not significant

** = level significant < .01

ตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

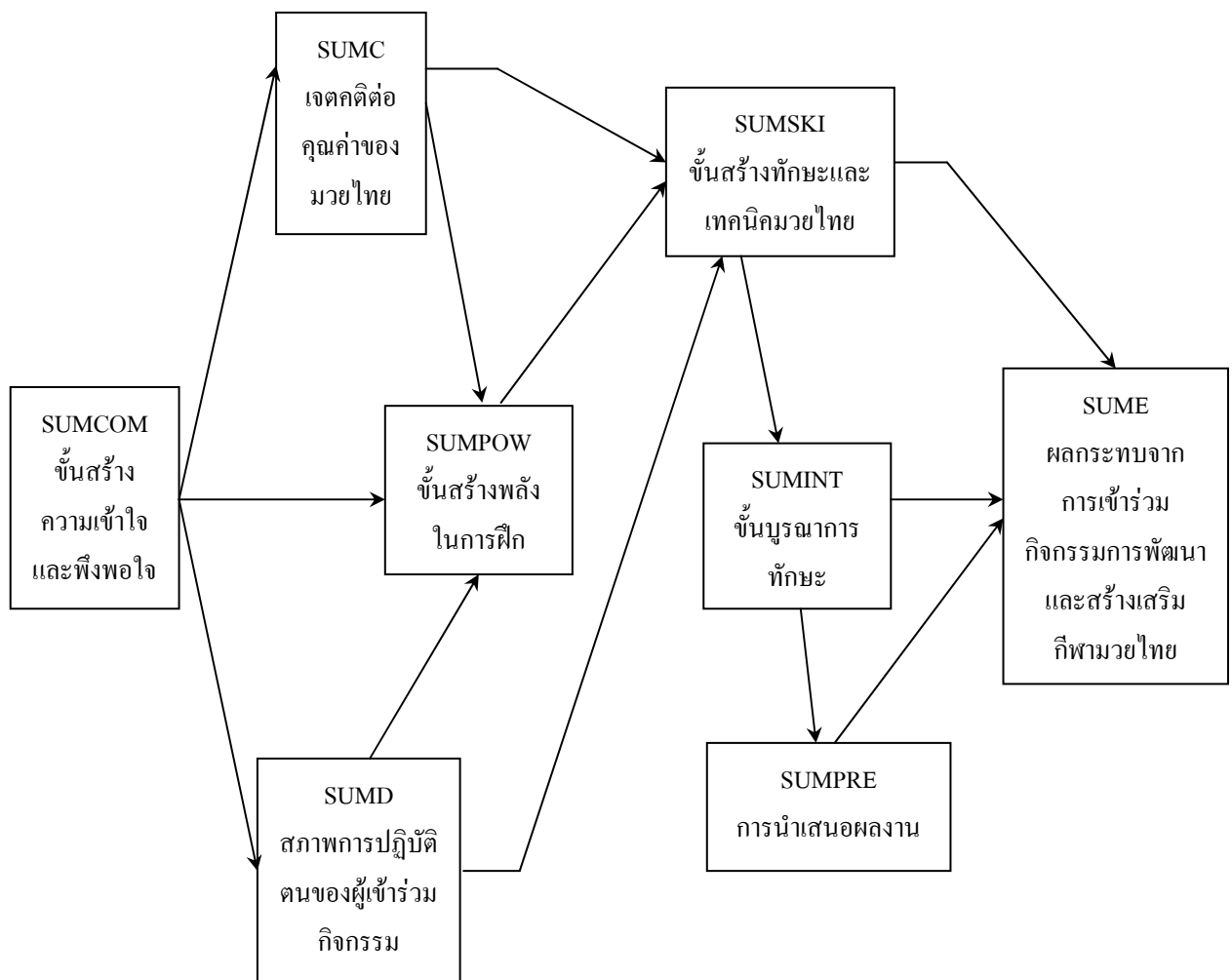
ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดกิจกรรม

ตัวแปรย่อยที่ร่วมเป็นองค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ
เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย	.685
สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	.795
ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม	.797
ชั้นสร้างความเข้าใจและพอใจ	.819
ชั้นสร้างพลังในการฝึก	.877
ชั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย	.890
ชั้นบูรณาการทักษะ	.857
ชั้นนำเสนอผลงาน	.818
สภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและ สร้างเสริมกีฬามวยไทย	.977
ค่า SSQ น้ำหนักร่วมขององค์ประกอบ = 6.327	
ร้อยละของความแปรปรวนร่วมองค์ประกอบ = 70.301	

ตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่า ทุกตัวแปรเป็นองค์ประกอบร่วมของรูปแบบของการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยตามลำดับ น้ำหนักองค์ประกอบจากน้อยไปหามากคือ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย (.685) สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม (.795) ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม (.797) ชั้นนำเสนอผลงาน (.818) ชั้นสร้างความเข้าใจและพอใจ (.819) ชั้นบูรณาการทักษะ (.857) ชั้นสร้างพลังในการฝึก (.877) ชั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย (.890) และภาพรวมทั้งหมดของสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย (.977) ค่าน้ำหนักร่วมขององค์ประกอบ เท่ากับ 6.327 มีร้อยละของความแปรปรวนร่วมองค์ประกอบ เท่ากับ 70.301 แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบมีค่าน้ำหนักความเป็นองค์ประกอบร่วมอยู่ในระดับที่สูง

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แสดงเส้นสัมพันธ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมอบรมกิจกรรมมวยไทย โดยการทดสอบแบบจำลองกับข้อมูลดิบที่เก็บได้จากการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ในตอนนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 6 ซึ่งระบุว่า “เพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทย” ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ (Path analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.30 เพื่อตรวจสอบอิทธิพลเชิงสาเหตุในแบบจำลองเชิงสมมุติฐาน ดังภาพ

ภาพที่ 4.1 แบบจำลองเชิงสมมุติฐานแสดงอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย

SUMCOM	ชั้นสร้างความเข้าใจและพอใจ
SUMC	เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย
SUMPOW	ชั้นสร้างพลังในการฝึก
SUMD	สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
SUMSKI	ชั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย
SUMINT	ชั้นบูรณาการทักษะ
SUMPRE	ชั้นนำเสนอผลงาน
SUME	ผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริม กีฬามวยไทย

ในการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรในแบบจำลองข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. การเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง
2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ และการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. การวิเคราะห์แยกค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร

การเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง

ในการเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรม SPSS.11.0 for windows วิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบ Pearson ผลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง

ตัวแปร	SUMCOM	SUMC	SUMD	SUMPOW	SUMSKI	SUMINT	SUMPRE	SUME
SUMCOM	1.000							
SUMC	.508**	1.000						
SUMD	.577**	.450**	1.000					
SUMPOW	.794**	.475**	.609**	1.000				
SUMSKI	.694**	.436**	.670**	.807**	1.000			
SUMINT	.680**	.406**	.672**	.774**	.758**	1.000		
SUMPRE	.620**	.382**	.587**	.700**	.707**	.731**	1.000	
SUME	.652**	.590**	.660**	.649**	.611**	.612**	.555**	1.000

* P < .05 , ** P < .01

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และลักษณะความสัมพันธ์เป็นเชิงบวก โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ขั้นสร้างพลังในการฝึก (SUMPOW) กับ ขั้นสร้างทักษะและเทคนิคมวยไทย (SUMSKI) ($r = .807$) ขั้นสร้างความเข้าใจและพึงพอใจ (SUMCOM) กับ ขั้นสร้างพลังในการฝึก (SUMPOW) ($r = .794$) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย (SUMC) กับ ขั้นนำเสนอผลงาน (SUMPRE) ($r = .382$) ซึ่งจากลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้างต้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์ห้อธิพลงเชิงสาเหตุต่อไป

การประมาณค่าพารามิเตอร์และการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

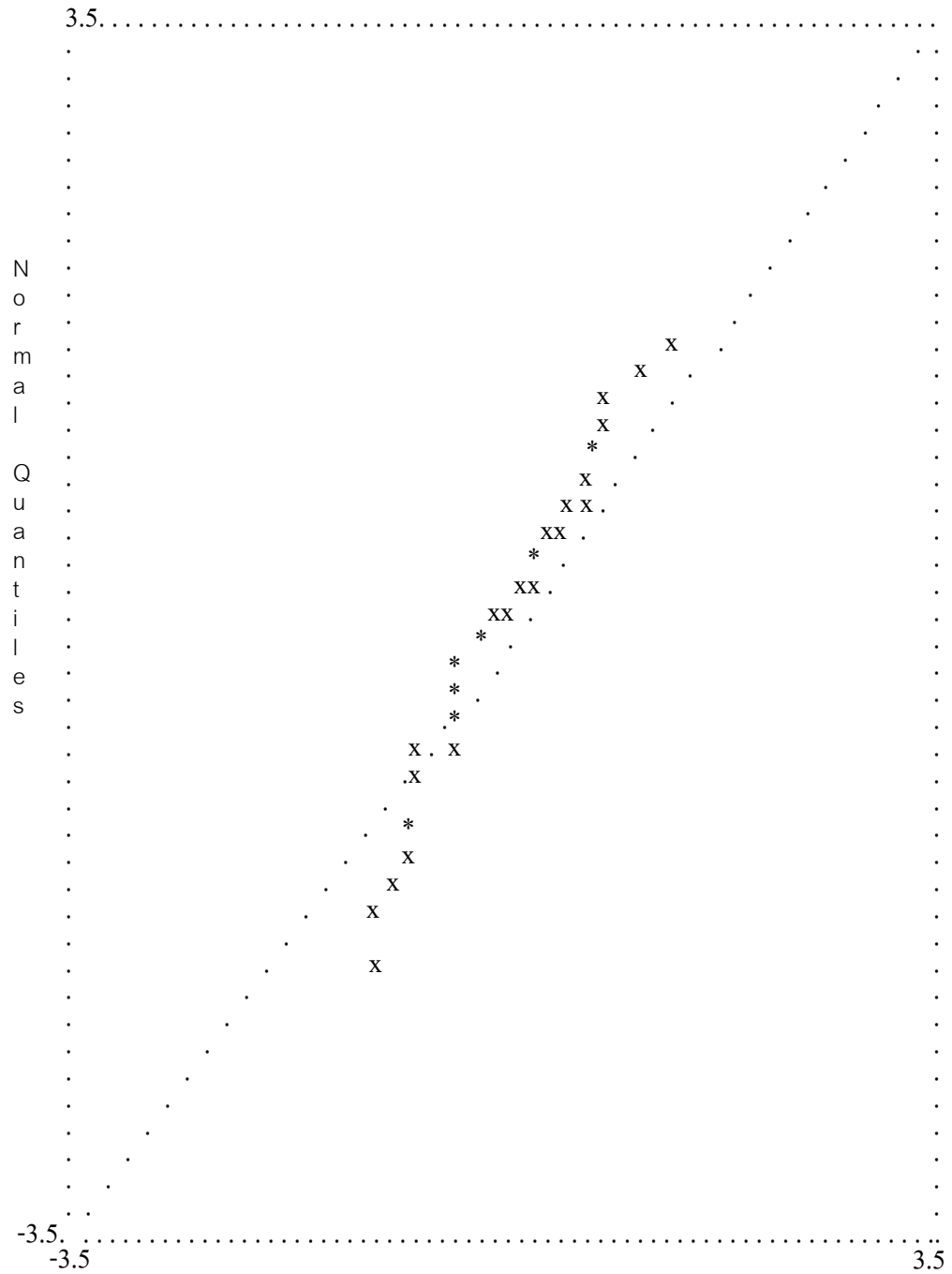
ผู้วิจัยได้นำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ข้างต้นมากำหนดข้อมูลจำเพาะตามรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสมมุติฐานในแบบจำลอง แล้วทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ตลอดจนตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรม LISREL 8.30 ผลปรากฏดังภาพที่ 4.2 และตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าสถิติวัดความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างแบบจำลองเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

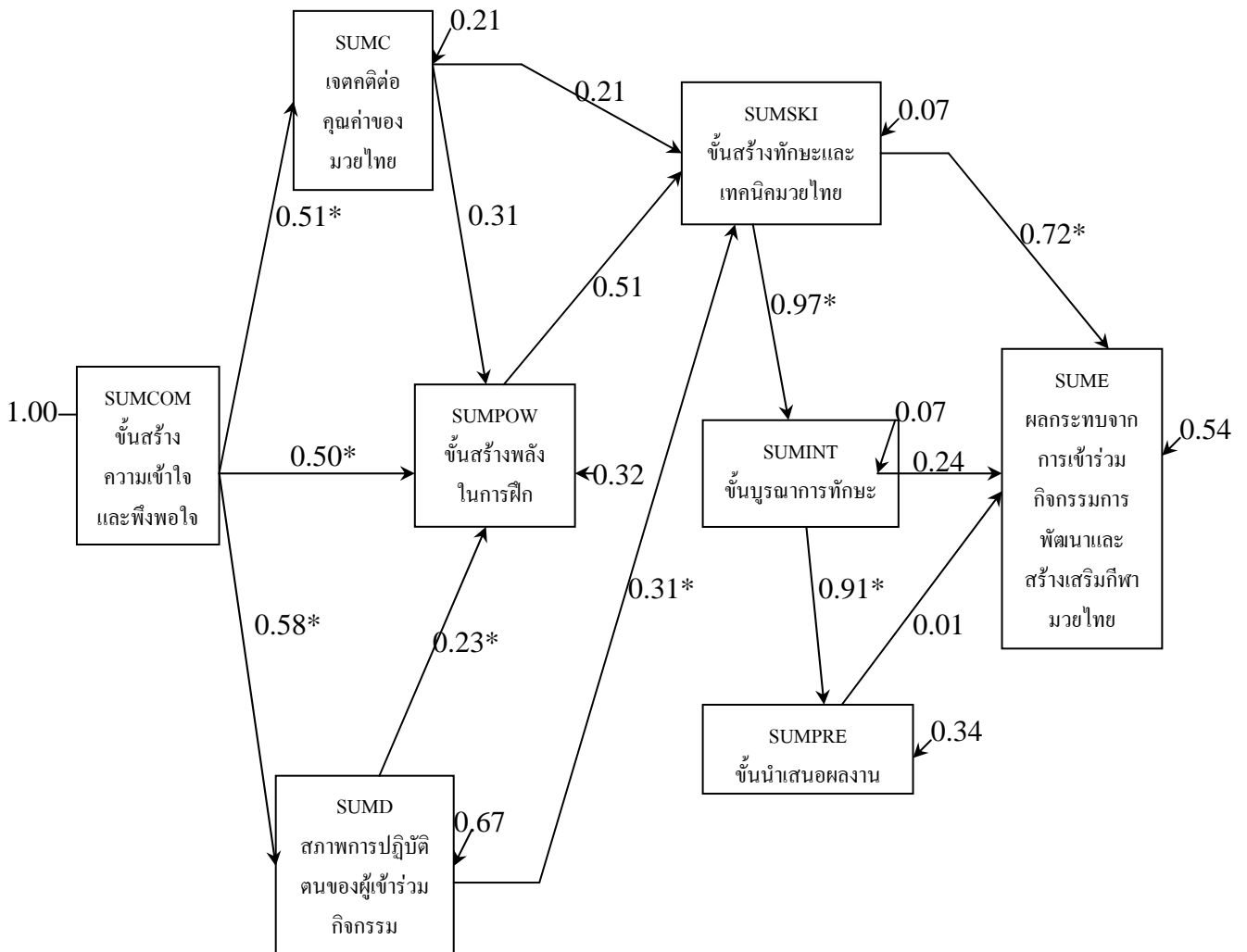
ค่าสถิติ	ค่า	เกณฑ์ของความสอดคล้อง
ไค – สแควร์ (X^2)	4.76 (P = .85)	มีค่าต่ำเข้าใกล้ศูนย์ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit : GFI)	1.00	มีค่าเข้าใกล้ 1
ดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of fit : AGFI)	0.99	มีค่าเข้าใกล้ 1
ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root mean Squared Residual : RMR)	0.0061	มีค่าเข้าใกล้ศูนย์
ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐานที่มีค่าสูงสุด (Largest Standardized residual)	1.40	มีค่าไม่เกิน 2.0
กราฟคิว – พลอต (Q – Plot)	ชันกว่าเส้น ทะแยงมุม	มีความชันมากกว่าเส้นทะแยงมุม

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ค่าไค – สแควร์ (X^2) มีค่าเท่ากับ 4.76 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P = .85) แสดงว่า ขอมรับสมมุติฐานศูนย์ (H_0) ที่ว่า แบบจำลองเชิงสมมุติฐานมีรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่แตกต่างจากข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนอื่น ๆ เช่น GFI, AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่า RMR มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐานไม่มีค่าใด มีค่าเกิน 2.0 ตลอดจนกราฟ Q – Plot มีความชันมากกว่าเส้นทะแยงมุม (แสดงในภาพที่ 4.2) ซึ่งค่าต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนบ่งชี้ให้เห็นถึงความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างแบบจำลองเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น

Qplot of Standardized Residuals

ภาพที่ 4.2 แสดงกราฟคิวพลอต (Q-Plot)

* P < .05 , ** P < .01

Chi - Square = 4.82 , df = 9 , P - value = 0.84960 , RMSEA = 0.000

ภาพที่ 4.3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่ได้จากการประมาณค่าพารามิเตอร์ในแบบจำลองเชิงสมมุติฐาน

จากภาพพบว่า ค่าประมาณสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุในแบบจำลองที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ส่วนใหญ่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 แทบทุกค่า ยกเว้นอิทธิพลจากการบูรณาการ (SUMINT) และการนำเสนอผลงาน (SUMPRES) ที่มีต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย (SUME) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้วิจัยยังคงไว้ในแบบจำลอง

การวิเคราะห์แยกค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร

ผู้วิจัยได้นำผลจากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุมาวิเคราะห์แยกค่าเพื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง (Direct effect : DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect : IE) และอิทธิพลรวม (Total Effect : TE) แสดงค่าดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปร
ในแบบจำลองเชิงสมมุติฐานที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว

ตัวแปรผล	ตัวแปรสาเหตุ																							
	SUMCOM			SUMC			SUMD			SUMPOW			SUMSKI			SUMINT			SUMPRES					
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE			
SUMC	.51**	-	.51**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
SUMD	.58**	-	.58**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
SUMPOW	.50**	.29**	.79**	.31*	-	.31*	.23**	-	.23**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
SUMSKI	-	.69**	.69**	.21*	.16*	.37*	.31**	.11**	.42**	.51**	-	.51**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
SUMINT	-	.67**	.67**	-	.36*	.36*	-	.41**	.41**	-	.50**	.50**	.97**	-	.97**	-	-	-	-	-	-	-		
SUMPRES	-	.61**	.61**	-	.33*	.33*	-	.37**	.37**	-	.45**	.45**	-	.88**	.88**	.91**	-	.91**	-	-	-	-		
SUME	-	.66**	.66**	-	.36*	.36*	-	.40**	.40**	-	.49**	.49**	.72*	.23	.95**	.24	.01	.25	.01	-	.01	-		
R ²	SUMC			SUMD			SUMPOW			SUMSKI			SUMINT			SUMPRES			SUME					
	.56			.33			.68			.91			.92			.66			.46					

* P < .05 , ** P , .01

จากภาพที่ 4.3 และตารางที่ 4.15 พบว่า ตัวแปรในแบบจำลองเชิงสมมุติฐานที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ส่วนใหญ่มีอิทธิพลซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับ .05 โดยมีลักษณะอิทธิพลเชิงสาเหตุ ดังนี้

อิทธิพลทางตรง

ตัวแปรผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย (SUME) ซึ่งเป็นตัวแปรตามลำดับสุดท้ายของแบบจำลองได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) เป็นปริมาณสูงสุด ($B = .72$) รองลงมา คือ อิทธิพลจากการบูรณาการ (SUMINT) ($B = .24$) ส่วนการนำเสนอผลงานมีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด ($B = .01$) ซึ่งแม้ว่าอิทธิพลของการบูรณาการ (SUMINT) และการนำเสนองาน (SUMPRES) จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ผู้วิจัยยังคงยืนยันตัวแปรตามกรอบแนวคิด โดยไม่ตัดตัวแปรดังกล่าวออกจากแบบจำลองประกอบกับการนำเสนอผลงานได้รับอิทธิพลทางตรงจากการบูรณาการเป็นปริมาณค่อนข้างสูง ($B = .91$) และการบูรณาการเองก็ได้รับอิทธิพลจากการสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) เป็นปริมาณสูงด้วยเช่นกัน ($B = .97$) โดยอิทธิพลดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาตัวแปรการสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) เป็นตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การสร้างพลังในการฝึก (SUMPOW) ($B = .51$) รองลงมา คือ สภาพการปฏิบัติตนของผู้ฝึก (SUMD) ($B = .31$) โดยอิทธิพลของตัวแปรทั้งสองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรเจตคติ (SUMC) มีอิทธิพลต่ำสุดต่อการสร้างทักษะและเทคนิค ($B = .21$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาตัวแปรการสร้างพลัง (SUMPOW) เป็นตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การสร้างความเข้าใจและพึงพอใจ (SUMCOM) ($B = .50$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ เจตคติ (SUMC) และสภาพการปฏิบัติตนของผู้ฝึก (SUMD) ตามลำดับ ($B = .31, .23$) โดยอิทธิพลดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ สภาพการปฏิบัติตนของผู้ฝึกและเจตคติต่างก็ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสร้างความเข้าใจและพึงพอใจเป็นปริมาณ .58 และ .51 ตามลำดับ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวม

จากแบบจำลองในภาพที่ 4.3 และตารางที่ 4.15 พบว่า อิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลผ่านไปยังตัวแปรผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย สามารถพิจารณาได้หลายเส้นทาง โดยเส้นทางที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมีค่าสูงเป็นส่วนใหญ่ คือ อิทธิพลของตัวแปรการสร้าง ความเข้าใจและพึงพอใจ (SUMCOM) ที่ส่งผ่านไปตัวแปรการสร้างพลัง (SUMPOW) ก่อนส่งผลผ่านไปยังการสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) และตัวแปรผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย (SUME) ในลำดับสุดท้าย

นอกจากนั้น ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ ตัวแปรการสร้างทักษะและเทคนิคมีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย ($B = .95$) รองลงมา คือ การสร้างความเข้าใจและพึงพอใจ (SUMCOM) ($B = .66$) โดยค่าอิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองตัวแปร

ทั้งนี้ อิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรของผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยได้ร้อยละ 46 ($R^2 = .46$) โดยตัวแปรการสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) และการบูรณาการ (SUMINT) มีความผันแปรอันเนื่องมาจากตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลองสูงสุดเป็นปริมาณใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 91 และ ร้อยละ 92 ตามลำดับ ($R^2 = .91, .92$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผลสัมภาษณ์อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ ได้แก่

1. อาจารย์เพชร มีธรรม	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7
2. อาจารย์ราศรี ไยนิร์	โรงเรียนเทศบาลบ้านหัวหิน
3. ผู้ช่วยผู้อำนวยการ : นายดำรง ช่อสัดย์	วิทยาลัยเทคนิคบูรพาปราจีนบุรี
4. อาจารย์บุญทวี บุญใช้	โรงเรียนเทศบาลบ้านสมอโพรง
5. อาจารย์สมใจ มีเอี่ยม	โรงเรียน ภปร. ราชวิทยาลัย
6. อาจารย์สุพจน์	วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม
7. อาจารย์วัฒนา	โรงเรียนเทศบาลบ้านเขาพิทักษ์
8. อาจารย์พิชญา ประยูรเทพ	โรงเรียนเทศบาล 4 ราชบุรี

แรงบันดาลใจในการร่วมกิจกรรมในโครงการ

โรงเรียนมีจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมนันทนาการให้เด็กได้แสดงออกในลักษณะเป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและพัฒนาจิตใจ เมื่อทราบว่าสำนักพัฒนานันทนาการและกีฬาพื้นบ้าน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดโครงการอบรมตามกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ โดยความร่วมมือกับโรงเรียน และมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ของไทย เป็นวัฒนธรรมที่ภาคภูมิใจของคนในชาติ จึงเห็นว่าโรงเรียนควรสนับสนุนให้เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว หนึ่งในเพื่อเป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจ สองเป็นกิจกรรมที่มีการปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรมที่ดีให้กับเด็ก สามส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักและภาคภูมิใจในศิลปะการต่อสู้ของไทย สี่ช่วยลดพฤติกรรมเกราะและพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นของนักศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรม

มีความเห็นว่ากระบวนการฝึกมีคุณภาพ วิทยากรมีบุคลิกและวิธีพูดที่นุ่มนวลใจและชักจูงให้เด็กปฏิบัติตามกิจกรรมได้ง่าย และมีการบรรยายเชิงพรรณาประวัติของมวยไทยตามที่ปรากฏในประวัติศาสตร์และมีบทเพลงประกอบการบรรยาย ทำให้เกิดความภูมิใจและความฮึกเหิมที่จะเรียนรู้ศิลปะมวยไทย เมื่อฝึกอบรมเสร็จสิ้นก็ให้เด็กได้แสดงความสามารถโดยการแสดงโชว์ในงานพิธีต่าง ๆ ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในความสามารถของตน

ในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาระบบการฝึกมีความน่าเชื่อถือที่สามารถชักจูงนักศึกษาที่ปกติจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือในกิจกรรมเท่าไร แต่คณะวิทยากรมีความสามารถในการชักจูงให้นักศึกษาปฏิบัติตาม เช่น มีการยกตัวอย่างหนังสือประวัติศาสตร์ และมีเพลงปลุกใจและชอบตรงที่ระหว่างการฝึกอบรมทั้งการบรรยายและการให้นักศึกษาปฏิบัติตามมีการแทรกคุณธรรมและการปฏิบัติตนที่ดีต่อตัวเองและผู้อื่น ช่วยขัดเกลานิสสัยและพฤติกรรมของนักศึกษาได้ดีขึ้นมาก สัมผัสจากการที่นักศึกษารู้จักทำความเคารพครูอาจารย์ด้วยความอ่อนน้อมขึ้น เรื่องทำดีทำต่อๆ ชกกันลดน้อยลง

ก่อนเริ่มการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีการนำหลายอย่างมาบูรณาการเข้าด้วยกัน เช่น การเล่านิทาน การบรรยายมวยไทยในประวัติศาสตร์โดยมีเพลงประกอบ อาทิ เพลงศึกบางระจันและเพลงประกอบภาพยนตร์จับร็องโดยวงคาราบาว เป็นต้น ทำให้นักศึกษามีความสนุกสนาน และเพลิดเพลิน ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมด้วยดี

ในการฝึกอบรมนอกจากมีท่าแม่ไม้มวยไทยท่าต่าง ๆ แล้ว ยังมีการเรียนนวดคลายกล้ามเนื้อ เล่นเกม และการแสดงโชว์ของวิทยากร เด็ก ๆ ชื่นชอบมาก อีกทั้งวิทยากรมีการดูแลการฝึกปฏิบัติของเด็กทุกชั้นตอน ทำให้รู้สึกปลอดภัยต่อเด็ก

ขั้นตอนไหว้ครูมวยไทย (ในระดับอาชีวศึกษา) มีการทำพิธีไหว้พระวิษณุกรรม และการกล่าวคำสัจยัญญาว่าจะประพฤติดีเป็นคนดี และมีสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมโดยพูดถึงการนำมวยไทยไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร คือ ใช้ป้องกันตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น ไม่นำมวยไทยไปใช้ชกต่อยกันในเชิงอันทพาลเกร เป็นส่วนที่ช่วยลดปัญหาวัยรุ่นตีกัน ในสังคมได้อย่างดี เพราะพวกเขาเกิดการยอมรับและนับถือด้วยใจ แล้วจึงปฏิบัติตาม

จุดเด่นของการฝึกในรูปแบบแนวทางของครูวิชิต ชีเชิญ

จุดเด่นอยู่ที่บุคลิกและทักษะในการถ่ายทอดของวิทยากร เช่น น้ำเสียงประกอบการพูดมีน้ำหนักเบา สั้น ยาวเป็นจังหวะ มีการชักจูงใจให้นักเรียนนักศึกษามีความรักและภาคภูมิใจในกีฬามวยไทยเผยแพร่เอกลักษณ์และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อกีฬามวยไทย ทำให้เกิดความหึกเหิมและรักในศิลปะการต่อสู้ด้านมวยไทย ทำให้นักศึกษาปฏิบัติตามได้ง่าย

มีรูปแบบการฝึกที่ง่ายต่อการปฏิบัติ โดยแบ่งฐานฝึกจากขั้นต้นไปจนถึงการปฏิบัติจริง ผู้หญิง ผู้ชาย มีหรือไม่มีประสบการณ์ เด็กทุกวัยสามารถเรียนรู้ได้ง่ายเท่า ๆ กัน

กิจกรรมง่ายและสนุก นักเรียนที่เข้าอบรมชื่นชอบการจัดกิจกรรม มีความตั้งใจและให้ความร่วมมือในการฝึก ทำให้เด็กมีความกล้าแสดงออกตามงานรื่นเริงต่าง ๆ อีกทั้งเป็นกระบวนการ

การสอนที่มีระบบโดยสร้างความศรัทธาและการปฏิบัติได้จริง แสดงออกได้ในสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปขยายผลได้

การบูรณาการนำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี เช่นการเล่าประวัติศาสตร์ทำให้นักถึงบรรพบุรุษ และมองเห็นภาพอนาคต รู้สึกเหมือนเป็นตัวเอกในภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ มีการเล่านิทาน การผลัดกันนวดคลายกล้ามเนื้อ ทำให้รู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย มีการฝึกพื้นฐานของการใช้นวอาวุธของร่างกายเพื่อใช้ในการป้องกันตัว อธิบายถึงความสำคัญของแต่ละอาวุธและท่าทางการเคลื่อนไหว การป้องกัน และการระวังอาวุธของคู่ต่อสู้ เป็นการฝึกให้รู้วิธีการต่อสู้และป้องกันตัวได้เป็นอย่างดี

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความชื่นชมกระบวนการฝึกในชั้นตอนการไหว้ครู โดยการจัดพิธีไหว้ครูแบบพราหมณ์ มีการจัดโต๊ะบวงสรวงและการทำพิธีครอบครู ไม่เคยเห็นมาก่อน ทำให้รู้สึกขลังและมีพลังในการปฏิบัติตาม

ข้อที่ควรปรับปรุง

อยากให้มีการบูรณาการโดยนำเอาภาษาอังกฤษ ท่าทาง อุปกรณ์ จังหวะเพลงสตริง เพลงลูกทุ่งสนุก ๆ สอดแทรกเข้าไป เพราะนักเรียนที่ส่วนใหญ่เป็นเด็กชอบการทำกิจกรรม ประกอบเสียงเพลง อีกทั้งเสียงเพลง ท่าทาง และอุปกรณ์ช่วยให้เด็กมีความสนใจและสนุกในการแสดงออก และสามารถชักจูงผู้ชมการแสดงได้ดีด้วย และต้องการให้นำเอาภาษาอังกฤษเข้ามาบูรณาการด้วยเพราะว่า โรงเรียนได้จัดส่งนักเรียนที่ผ่านการอบรมไปแสดงในงานต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลจัดขึ้น ปรากฏว่ามีนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจ เข้ามาถ่ายรูปและถามถึงท่าทางที่นักเรียนใช้ประกอบการแสดงคือ ท่าไหว้ครูและท่าแม่ไม้มวยไทยต่าง ๆ ว่าเรียกว่าอะไรหมายถึงอะไร เพื่อเด็กจะได้เผยแพร่และดึงดูดความสนใจได้มากขึ้น

ส่วนใหญ่หลังจากนักเรียนผ่านการอบรมแล้วผู้ปกครองให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านนี้ แต่ก็ควรให้ความสนใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมและการฝึกฝนกีฬามวยไทยให้มากขึ้น เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจและไม่อยากส่งบุตรหลานเข้าอบรม กลัวเจ็บตัว

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้

1. เด็กได้เรียนรู้ศิลปะมวยไทยท่าแม่ไม้มัดต่าง ๆ และได้มีส่วนในการเผยแพร่ออกไป
2. นักเรียนนักศึกษาได้ทำกิจกรรม และกล้าแสดงออก มีผลงานออกไปแสดงต่อบุคคลภายนอก
3. เด็กได้รับความสนุก ร่าเริง เบิกบาน ผ่อนคลาย และไม่ตื้อร้อน

4. ฝึกความเป็นผู้นำ รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
5. เป็นการออกกำลังกายที่ดี รู้จักใช้อาวุธที่มีอยู่ในร่างกายทุกส่วนในการต่อสู้ป้องกันตัวเองให้รอดพ้นจากอันตราย และช่วยเหลือผู้อื่นได้
6. ช่วยกล่อมเกลาคิดใจนักเรียนนักศึกษา ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และความอ่อนน้อมถ่อมตน พฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาดีขึ้น ลดความก้าวร้าว
7. ความรุนแรงของปัญหาสาเหตุดีขึ้น
8. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศิษย์กับครู เด็กมีความรักครู รักโรงเรียน
9. เป็นกิจกรรมที่สร้างคุณภาพคนได้ทั้งกายและใจไปในทางที่ดีพร้อมกัน
10. เกิดความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ รักและภูมิใจในศิลปะการต่อสู้ของชาติ
11. ได้รับความรู้เกี่ยวกับกีฬามวยไทยที่ถูกต้อง และได้ช่วยรักษาวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่และเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไป
12. เป็นโครงการที่ปฏิบัติแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์เร็วและเป็นรูปธรรม มองเห็นได้ชัดเจน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาคือ ต้องรับท่าทางการฝึกมาทบทวน ทำให้ผู้ฝึกลืม จึงควรมีเทปหรือซีดีไว้ประกอบการฝึกซ้อมเพื่อทวนการปฏิบัติจริง
2. ปัญหาผู้บริหารขาดความรู้เรื่องการสนับสนุน จุดประสงค์การจัดอบรม และผลที่จะได้รับ
3. ปัญหาการขาดการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องด้านงบประมาณที่มีให้น้อย
4. ปัญหาด้านนักเรียนบางคนให้ความสนใจกิจกรรมน้อยเกินไป ต้องควบคุม
5. เสนอแนะให้มาจัดอบรมที่โรงเรียนอีก
6. เสนอแนะให้อบรมครูผู้สอน และประชาชนทั่วไปด้วย
7. เสนอแนะว่าอยากให้อบรมกระบี่กระบองด้วย
8. เสนอแนะให้จัดเป็นกิจกรรมรายวิชาเข้าหลักสูตรสถานศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาในช่วงชั้นที่ 1 เป็นต้นไปเลย
9. อุปสรรคคือเวลาการจัดสั้นไป บางครั้งนักเรียนยังจดจำท่าแม่ไม้มวยไทยได้ไม่ขึ้นใจ จึงอยากให้จัดอบรมแบบต่อเนื่อง
10. อุปสรรคด้านวิทยากรที่เผยแพร่วิชามวยไทยมีน้อย

สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “แนวทางการสร้างเสริมและพัฒนากีฬามวยไทย”
วันอังคารที่ 10 พฤษภาคม 2548 ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ อาคารสุขประพฤติ
กรุงเทพฯ

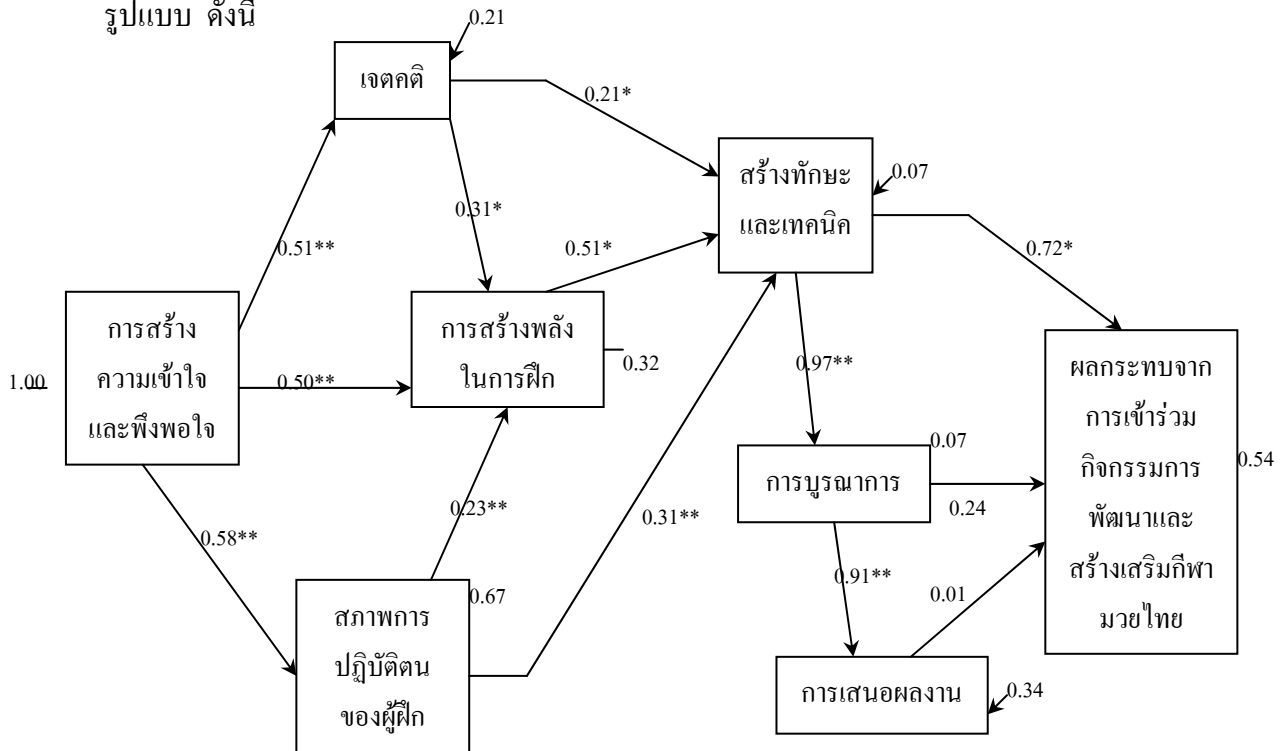
มวยไทยในมุมมอง ของ ดร.ศักดิ์ชาย ทัพสุวรรณ รศ. ระดม ณ บางช้าง
และ ผศ. สุรัตน์ เสียงหล่อ

ในต่างประเทศมีการฝึกมวยไทยกันกว่า 110 ชาติ มีการตั้งค่ายมวย และสโมสรมวย
กันอย่างแพร่หลาย แต่ในประเทศกลับมีการส่งเสริมมวยไทยอยู่ในวงจำกัด การจะทำให้มวยไทย
แพร่หลายอาจทำได้ ดังนี้

1. ให้มีการส่งเสริมมวยไทยเข้าสู่การแข่งขันในระดับโอลิมปิก
2. หาแนวทางสร้างเอกภาพในการบริหารจัดการทั้งในและนอกประเทศ
3. กรณีการตัดสินใจชกมวยอาชีพบนเวที ต้องสร้างเกณฑ์ในการให้คะแนน นักมวย
คนใดชกดี ออกอาวุธแม่ไม้มวยไทยดีกว่า มีคะแนนมากกว่าก็ให้เป็นผู้ชนะ เพื่อให้คนดูสามารถ
ทายได้ว่าฝ่ายไหนจะเป็นผู้ชนะ
4. ควรส่งเสริมมวยไทยใน 2 ด้านพร้อม ๆ กัน ได้แก่ 1) มวยธุรกิจ ที่มีการจัดแข่งขัน
กันในปัจจุบัน 2) มวยศิลปะ ต้องคงไว้เพื่อสืบสานมรดกด้านศิลปะการต่อสู้
5. ในสถานศึกษาควรมีครูที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ และ
คุณธรรมที่แทรกอยู่ในมวยไทย รวมถึงอุปกรณ์การฝึกซ้อมที่ได้มาตรฐาน

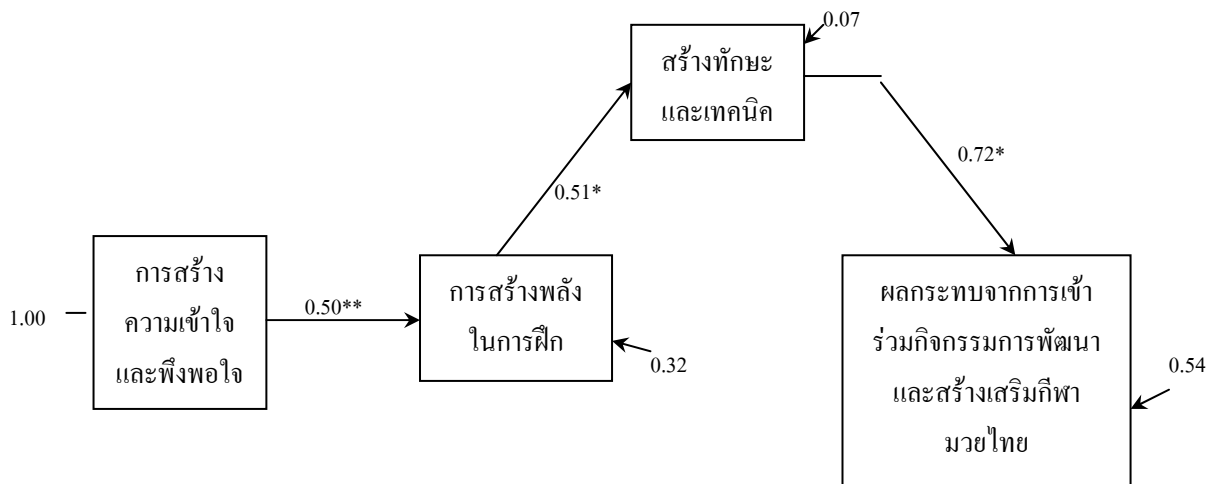
นำเสนอผลวิจัยแนวทางการสร้างเสริมและพัฒนากีฬามวยไทย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นเส้นทางรูปแบบการอบรมของครูวิชิต ชี้เชิญ ที่ส่งผลไปยังผู้เข้าร่วมอบรมกิจกรรมมวยไทย โดยการทดสอบแบบจำลองกับข้อมูลดิบที่เก็บได้จากการวิจัยมีรูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 4.4 แบบจำลองเชิงสมมุติฐานแสดงอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬา มวยไทย

แต่รูปแบบการสอนที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุด มีดังนี้

ภาพที่ 4.5 แบบจำลองเชิงสมมุติฐานแสดงอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีค่ามากที่สุดในการส่งผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬา มวยไทย

ผู้เข้าร่วมสัมมนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ปรากฏข้อเสนอแนะ
ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา สุขนทรทรัพย์

แบบจำลองรูปแบบการอบรมของครูวิจิต ชีเชิญ มีความแตกต่างจากรูปแบบการสอน
พลศึกษาโดยทั่วไปที่มีขั้นตอนทำความเข้าใจก่อนการสอนทักษะ คือ มีขั้นตอนทำความเข้าใจ ต่อด้วย
ขั้นสร้างพลังในการฝึก แล้วจึงสอนทักษะและเทคนิคพร้อมกับสอดแทรกสิ่งต่าง ๆ ลงไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียง 1 ในตัวอย่างของกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยตั้งประเด็นปัญหาไว้ว่า เหตุใด
ครูวิจิต ชีเชิญ ถึงได้รับเชิญเป็นวิทยากรจัดอบรมเผยแพร่แม่ไม้มวยไทยกระบี่กระบองอย่างต่อเนื่อง
ดังนั้น แบบจำลองรูปแบบการอบรมที่ได้นี้อาจยังไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดก็ได้ เพราะแต่ละกลุ่มอาจไม่
เหมือนกัน ถึงแม้ว่าเราจะได้เส้นทางแบบจำลองรูปแบบการอบรมนี้ ครูวิจิต ชีเชิญ เป็นผู้สร้างขึ้น
และทำได้ประสบความสำเร็จ แต่ยังไม่ใช่อื่นใช้รูปแบบการอบรมนี้เช่น ครูวิจิต ชีเชิญ ดังนั้น
อาจเป็นไปได้ว่า ผู้อื่นนำไปใช้แล้วอาจไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ แบบจำลองรูปแบบการอบรมของ
ครูวิจิต ชีเชิญ จึงเป็นตัวแบบให้ได้เจริญรอยตาม และควรต้องมึงานวิจัยขั้นต่อไปว่า ผู้อื่น
สามารถใช้รูปแบบการอบรมนี้แล้วประสบความสำเร็จเหมือนครูวิจิตหรือไม่

ครูวิจิต ชีเชิญ

มวยไทยเป็นศิลปะที่อยู่ใต้อาณัติของคนไทย คำว่า เป็นมวย หมายถึง ความสมบูรณ์
ในตัวคน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เรียนรู้วัฒนธรรมไทยอย่างถ่องแท้ สามารถเผยแพร่
สู่นานาชาติได้อย่างภาคภูมิใจ มวยไทยทำให้คนฉลาดในการแก้ปัญหา ไม่มีวิชาไหนสอน
การป้องกันตัวได้ฉลาดเท่ามวยไทย เช่น การถอยสักระยะจะเห็นวิธีแก้ปัญหาตอบกลับคู่ต่อสู้ได้
การสอนมวยไม่ให้เจ็บตัว สอนวิธีรู้จักแก้ปัญหาในเสี้ยววินาที ทำให้เกิดการพัฒนาศมองมีความฉลาด
การสอนมวยไทยต้องสอนให้เป็นระบบ สอนให้ถูกวิธี และให้เกิดความภาคภูมิใจ

มนุษย์พันธ์ไทยเป็นมนุษย์พันธ์พิเศษของโลก การกล่าวเช่นนี้ องค์กรต่าง ๆ จะให้
ความสนใจและให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการสอนมวยไทยมากยิ่งขึ้น การสอนชาวต่างชาติก็
ต้องสอนให้รู้จักคำว่า “ครู” จากสิ่งที่เราถ่ายทอดให้ แล้วพวกเขาจะยอมรับและให้เกียรติว่าสิ่งที่
เราถ่ายทอดให้มีคุณค่า อีกตัวอย่างเป็นการสอนในวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม กรุงเทพฯ โดยจัด
ปฏิบัติธรรม ทำพิธีไหว้พระวิษณุกรรม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ครูอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค
นับถือ เรียกว่า “พิธีเทวาภิเษก” โดยทำพิธีรอบ ๆ บริเวณพระวิษณุ จากนั้นเราก็สามารถให้สาระ
และคุณธรรมสอดแทรกลงไป เช่น กล่าวไว้ว่า ประเทศไทยต้องอาศัยฝีมือระดับเทคนิค และคุณเป็น
พลังที่จะพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต เป็นต้น เราก็จะได้รับการยอมรับและความร่วมมืออย่างดี

จากนักศึกษา และก็ไม่มีข่าวว่านักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชรามไปก่อปัญหาหากพวกตีกันให้
ได้ยื่น หรือการสอนในสายพลศึกษาว่า พลศึกษาเป็นวิชาที่ใช้ได้ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่นนี้เราจะได้รับ
การยอมรับและสามารถชักจูงให้คนเหล่านั้นรับเอาสาระดี ๆ ที่เราย้ายทอดให้ได้ง่ายขึ้น

ผศ. ไพบุลย์ ศรีชัยสวัสดิ์

เสนอแนะว่า ควรเพิ่มเรื่องของเจตคติลงในงานวิจัยด้วย เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้
ตั้งข้อสังเกตว่า การให้ครูวิชิต ชี้เจริญ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบที่ตนเป็นผู้สร้างขึ้นเองจะมี
ความเหมาะสมหรือไม่ ในที่ประชุมสัมมนาอภิปรายแล้วได้ข้อสรุปว่า งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัย
เชิงคุณภาพสามารถทำได้ และครูวิชิต ชี้เจริญ เป็นคนเดียวที่จะบอกได้ว่า งานวิจัยดังกล่าวได้
ผลสรุปออกมาตรงความเป็นจริงหรือไม่

อาจารย์ณรงค์ เทียมเมฆ

รูปแบบการสอนของครูวิชิต ชี้เจริญ มีขั้นตอนการสร้างความพร้อม สอน สรุป ทำให้
เห็นความชัดเจนมากขึ้น ไม่พบตัวเจตคติเด่นชัด คือ จากการสร้างขั้นต่าง ๆ นี้จะทำให้เกิดเจตคติ
ซ่อนอยู่ ซึ่งเป็นผลระยะยาวต่อการเรียนรู้ ไม่เฉพาะแต่ในมวยไทยเท่านั้น แต่ผู้ที่ได้รับการอบรมมี
ผลการเรียนรู้ที่ดีเยี่ยม จึงควรถอดรูปแบบดังกล่าวไปใช้กับการสอนในทุกระดับ จะทำให้คนที่เรียน
เกิดความภูมิใจและง่ายต่อการสอนทักษะและเทคนิค เชื่อว่ามวยไทยจะไม่สูญหาย และรูปแบบ
การสอนดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้เรียนมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง สามารถไปเสริมสร้างใช้ได้ทั้งมวยไทย
ในสถานศึกษาและมวยไทยมาตรฐาน

ปัจจุบันการผูกขาดว่าการสอนเป็นเรื่องภายในโรงเรียน ทำให้ปัจจุบันในท้องถิ่นขาดแคลน
คนที่เป็นครูมวย จากที่ในอดีตมีการฝึกฝนกันอย่างแพร่หลายทั้งตามลานวัด ลานบ้าน ส่งผลให้ใน
ปัจจุบันต้องไปเรียนมวยไทยกันในโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะ หรือตามค่ายมวยเท่านั้น

แนวทางการสอนมวยไทยเพื่อจรรโลงความเป็นไทย สำหรับมวยไทยมาตรฐาน และเพื่อใช้เพิ่มทุน ทางสังคมสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา

ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางการสอนมวยไทยสำหรับมวยไทย
มาตรฐาน (มวยไทยอาชีพ) และสำหรับสถานศึกษา สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

ดร. ศักดิ์ชาย ทัพสุวรรณ

เห็นด้วยกับรูปแบบการสอนของครูวิชิต ชี้เจริญ และให้ความเห็นในเรื่องการสอนมวย ในสถานศึกษาว่า สมัยก่อนเมื่อ 100 กว่าปี มีครูมวยมาก โดยชาวไทยในสมัยก่อนหลังจากรับใช้ชาติเป็นทนายเลือกก็ออกมาเป็นครูมวยสอนกันตามลานวัด ลานหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันครูมวยลดลงจนมีเพียงการจัดการเรียนการสอนกันในสถาบันที่เปิดสอนหรือในค่ายมวยเท่านั้น ซึ่งเชื่อว่าการเรียนการสอนมาอย่างถูกวิธี แต่บางแห่งก็อาจสอนกันไม่ถูกวิธี เช่น ไม่มีพิธีครอบครูมวย อีกทั้งการเรียนการสอนในสถานศึกษา มวยไทยจากเคยเป็นวิชาหลักกลับกลายเป็นเพียงวิชาเลือก ผู้สอนและผู้เรียนมวยไทยในสถาบันการพลศึกษาลดลง ควรต้องเอารูปแบบการสอนของ ครูวิชิต ชี้เจริญ ที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ไปสนับสนุนให้ผู้สอนมวยไทยได้นำไปใช้ในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลดีทั้งต่อการสอนวิชามวยไทยและวิชาปะทะอื่น ๆ ด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์

ในขั้นตอนการสอนช่วงก่อนสอนเทคนิคและทักษะ ต้องใช้เวลาในช่วงต้นให้มาก และตรงจุดที่จะสร้างพลังในการฝึกต้องใส่รายละเอียดแผนการสอนในแต่ละขั้น เช่น การสร้างความพร้อมต้องสร้างทั้งทางร่างกายและจิตใจก่อนสอนทักษะ ส่วนการปะทะในการเรียนมวยไทยจะทำอย่างไร ต้องคิดว่าเรียนอย่างไรไม่ปะทะ หรือปะทะก็ได้แต่ปะทะเมื่อผู้เรียนเกิดความพร้อมวิธีใช้รูปแบบการสอนจะต้องสร้างแบบจำลองรูปแบบการสอนหลาย ๆ รูปแบบ และสามารถนำไปใช้โดยไม่ใช้ครูวิชิต ชี้เจริญ เพื่อคว้าผลกระทบที่ได้ต่อผู้เรียนยังคงเหมือนเดิมหรือไม่ จากนั้นจึงเผยแพร่ได้ว่ารูปแบบการสอนครั้งนี้สามารถนำไปใช้ได้แล้วประสบความสำเร็จ แบบจำลองรูปแบบการสอนของครูวิชิต ชี้เจริญ ครั้งนี้ สามารถนำไปใช้กับมวยไทยมาตรฐานก็ได้ แต่รายละเอียดการสร้างขั้นตอนอาจต่างกันตามกลุ่มเพศ อายุ และระดับการฝึกมวยไทย

ในเรื่องของความรุนแรงที่อาจเกิดจากการปะทะในการฝึกมวยไทย ไม่มีพ่อแม่ ผู้ปกครองคนใดอยากสนับสนุนให้ลูกหลานต่อมวย เพราะกลัวการบาดเจ็บจากการปะทะนั้น เวลาสอนในแต่ละระดับการสอนแต่ละช่วงชั้น ควรจัดให้เหมาะสมกับความพร้อมของเด็ก โดยคำนึงถึงช่วงอายุจะเน้นอะไรในแต่ละช่วงชั้น และคำนึงถึงว่าทำอย่างไรให้เด็กปลอดภัยที่สุด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบุลย์ ศรีชัยสวัสดิ์

การฝึกฝนมวยคงเลี่ยงการปะทะไม่ได้ แต่ทำอย่างไรจะทำให้การปะทะนั้นเกิดน้อยที่สุดหรือให้เกิดการบาดเจ็บจากการปะทะน้อยที่สุด อุปกรณ์ป้องกันการฝึกต้องพร้อมและได้มาตรฐาน และต้องมีการซ้อมเต็มที่ 100%

อาจารย์จรัสเดช อุลิต

แบบจำลองรูปแบบการสอนจากผลการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบที่ผู้สอนมวยไทยทุกคนสามารถนำไปใช้ได้ แต่อาจเป็นปัญหากับกระบวนการปฏิบัติว่า ผู้สอนท่านอื่นอาจทำได้ไม่ดีเท่าครูวิชิต ชี้เชิญ จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการถ่ายทอดและสอดแทรกสิ่งที่ต้องการจะสอนลงไป จึงควรต้องมีความพร้อมหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านกิจกรรมวิธีสอน เทคนิควิธีสอน คุณธรรม จริยธรรม

นายสุพันธ์ ชะใบรัมย์ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต มวยไทย และอดีตแชมป์เปียนมวยไทยโลก

ในทัศนะของนักมวย การไม่เกิดการปะทะนั้นโดยส่วนตัวแล้วคิดว่าทำไม่ได้ แต่การฝึกซ้อมและการรู้ทักษะเทคนิคป้องกันตัวจะช่วยลดการปะทะให้รุนแรงน้อยลง

อาจารย์ณรงค์ เทียมเมฆ

ควรรูปแบบการสอนที่ได้ไปใช้ร่วมกับส่วนอื่น ๆ ด้วย เช่น ถ้าเป็นในโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้การสนับสนุนสถานที่ อุปกรณ์ในการป้องกันตัว ในการสอนต้องมีหลักสูตรเป็นระดับชั้น การสอนในห้องต้องมีกระบวนการแสดงหลักสูตรควบคู่กับการสอน แผนการสอน คู่มือสอน วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ใครใช้ก็น่าจะใช้ได้ ถอดรูปแบบการสอนของ ครูวิชิต ชี้เชิญ ไปใช้น่าจะได้ผล 80% แต่ความสามารถในการ “ปลุกเสก” ให้ผู้เรียนเกิดพลังที่จะเรียนรู้มวยไทยเป็นความสามารถเฉพาะตัวของครูวิชิต ชี้เชิญ ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนแบบหนึ่ง เราต้องศึกษาข้อมูลว่าวิธี “ปลุกเสก” คนนั้นทำอย่างไร เพื่อว่าอาจมีคู่มือการสอนมวยไทยเพิ่มขึ้นอีกก็เป็นได้ และควรต้องมีการผลักดันมวยไทยเป็นวาระแห่งชาติ เพราะเห็นว่าวิชามวยไทยเป็นพื้นฐานของการฝึกฝนกีฬาแทบทุกประเภท

นายสุภชัย คันทรง ผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ

เห็นด้วยกับการนำรูปแบบการสอนมวยไทยเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และควรเน้นเรื่องการสร้างศรัทธา เนื่องจากปัจจุบันกีฬาประเภทอื่นมีการตื่นตัวกันมากกว่า จึงให้ความเห็นว่า สื่อควรมีส่วนช่วยในการสร้างกระแสให้เกิดความตื่นตัวและชักจูงเยาวชนให้มีความสนใจมวยไทยมากขึ้นกว่าที่เป็นในปัจจุบัน

นายกฤษ คล้ายจิตร นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต มวยไทย

มีความเห็นในส่วนของความรุนแรงของการปะทะในการฝึกมวยไทยว่า วิธีการสอนจะช่วยหลีกเลี่ยงการปะทะได้มาก จึงควรต้องมีการเผยแพร่วิธีการสอนมวยไทยที่ถูกต้อง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและเสริมสร้างกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทย สามารถสรุปอภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทย เจตคติ และสภาพการปฏิบัติตนของผู้เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย เจตคติ ต่อคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล ต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย
4. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ รูปแบบการพัฒนา และสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการศึกษารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมองค์ประกอบของกิจกรรม รูปแบบกิจกรรม ทักษะคิดและผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) สํารวจสภาพการจัดกิจกรรมการศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และการวิจัยเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Research) ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากประชากรในการวิจัยนี้เป็นเยาวชนในจังหวัดต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการอบรมตามกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ ในโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทย สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เฉพาะที่เข้าร่วมกิจกรรม ในปี พ.ศ. 2547 เท่านั้น โดยมีจำนวนเยาวชนทั้งสิ้น 5,362 คน จาก 6 จังหวัด ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 352 คน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 73 เพศหญิงร้อยละ 27 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานร้อยละ 71.3 ระดับอาชีวศึกษาร้อยละ 28.7 ผลการเรียนโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2.00 – 2.49 คิดเป็นร้อยละ 34.9 และส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การเข้าร่วมฝึกกิจกรรมมวยไทยมาก่อนคิดเป็นร้อยละ 53.4

2. สภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการโดยเฉลี่ยอยู่ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือขั้นการสร้างความเข้าใจและความพอใจเป็นลำดับแรก รอง ๆ ลงมา คือ ขั้นสร้างพลังในการฝึกขั้นสร้างทักษะและเทคนิค และขั้นบูรณาการทักษะและนำเสนอผลงาน มีค่าเฉลี่ยเท่า ๆ กันเป็นลำดับ ดังนี้ 40.01, 3.95, 3.92, 3.89 และ 3.89 ส่วนเจตคติต่อคุณค่ากีฬามวยไทยอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีต่อคุณค่ากีฬามวยไทยอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.80

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าเอฟ (F – test) กิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย เจตคติคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม จำแนกตามเพศพบว่า เพศต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทุกตัวแปร ยกเว้น เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทยที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าเอฟ (F – test) กิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย เจตคติคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกตัวแปร

5. ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าเอฟ (F – test) ระหว่างกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย เจตคติคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม จำแนกตามประสบการณ์การฝึกอบรมที่แตกต่างกันพบว่า ประสบการณ์แตกต่างกันมีกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย เจตคติคุณค่าของมวยไทย สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกตัวแปร

6. ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าเอฟ (F – test) ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพการจัดกิจกรรม เจตคติต่อคุณค่าของกีฬามวยไทย สภาพการปฏิบัติตนและผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทุกตัวแปร

7. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบของกิจกรรม ได้องค์ประกอบที่เป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมประกอบด้วยตัวแปรต่อไปนี้ตามลำดับ ขึ้นสร้างทักษะ ขึ้นสร้างพลัง ขึ้นบูรณาการ ขึ้นสร้างความเข้าใจ ขึ้นเสนอผลงาน ผลกระทบ สภาพการปฏิบัติตน เจตคติ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวมในแต่ละตัวแปรตามลำดับ คือ .890, .877, .857, .819, .818, .797, .795, และ .685 มีสภาพการจัดกิจกรรมรวม = .977 ค่าน้ำหนักรวมขององค์ประกอบ = 6.327 และร้อยละของความแปรปรวนองค์ประกอบ = 70.301

จากการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แสดงเส้นสัมพันธ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อผลกระทบจากการเข้าร่วมอบรมกิจกรรมมวยไทย โดย การทดสอบแบบจำลองกับข้อมูลดิบที่เก็บได้จากการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลกระทบที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และมีลักษณะความสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ การสร้างพลังในการฝึก (SUMPOW) กับการสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) ($r = .807$) รองลงมาคือ การสร้างความเข้าใจและพึงพอใจ (SUMCOM) กับการสร้างพลังในการฝึก (SUMPOW) ($r = .794$)

2. ผลการประมาณค่าและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรม LISREL พบว่า แบบจำลองเชิงสมมุติฐานมีรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่แตกต่างจากข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงถึงความความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค่าประมาณสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ ในแบบจำลองที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ส่วนใหญ่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ทุกค่า ยกเว้นอิทธิพลจากการบูรณาการ (SUMINT) และการเสนอผลงาน (SUMPRE) ที่มีต่อผลกระทบการเข้าร่วมกิจกรรม (SUME) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทั้ง 2 ตัว มีค่าสูงจึงคงไว้ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรผลกระทบการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย (SUME) ตามแบบจำลองสูงสุด คือ การสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) (ค่า $B = .72$) เมื่อพิจารณาตัวแปรการสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) เป็นตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การสร้างพลังในการฝึก (SUMPOW) (ค่า $B = .51$) รองลงมา คือ สภาพการปฏิบัติตนของผู้ฝึก (SUMD) (ค่า $B = .31$) โดยอิทธิพลของตัวแปรทั้งสองมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรเจตคติ (SUMC) มีอิทธิพลต่ำสุดต่อการสร้างทักษะและเทคนิค (ค่า $B = .21$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ในขณะที่ตัวแปรการสร้างพลัง (SUMPOW) เป็นตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การสร้างความเข้าใจและพึงพอใจ (SUMCOM) (ค่า $B = .50$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ เจตคติ (SUMC) และสภาพการปฏิบัติตนของผู้ฝึก (SUMD) ตามลำดับ (โดยค่า $B = .31$ และ $.23$) อิทธิพลดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทั้ง 2 ตัวแปรข้างต้นก็ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการสร้าง ความเข้าใจและพอใจ (ค่า $B = .58$ และ $.51$ ตามลำดับ) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรต่าง ๆ สามารถพิจารณาได้หลายเส้นทาง โดยเส้นทางที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมีค่าสูงเป็นส่วนใหญ่ คือ เส้นทางตัวแปรอิทธิพลของตัวแปร การสร้างความเข้าใจและพึงพอใจ (SUMCOM) ที่ส่งผ่านการสร้างพลัง (SUMPOW) ก่อนส่งผ่านไปยังการสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) และตัวแปรผลกระทบ (SUME) ในลำดับสุดท้าย และตัวแปรที่แสดงอิทธิพลรวมสูงสุดต่อผลกระทบ คือ ตัวแปรการสร้างทักษะและเทคนิค (ค่า $B = .95$) รองลงมาคือ การสร้างความเข้าใจและพึงพอใจ (SUMCOM) (ค่า $B = .66$) โดยค่าอิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองตัวแปร

5. อิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรของผลกระทบได้ร้อยละ 46 ($R^2 = .46$) ตัวแปรการสร้างทักษะและเทคนิค (SUMSKI) และการบูรณาการ (SUMINT) มีความผันแปรอันเนื่องมาจากตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลองสูงสุดเป็นปริมาณใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 91 และร้อยละ 92 ตามลำดับ (ค่า $R^2 = .91, .92$)

6. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมพบว่า องค์ประกอบย่อยที่รวมกันเป็นองค์ประกอบใหญ่ได้ 1 องค์ประกอบ ที่ประกอบด้วยเจตคติสภาพการปฏิบัติตน ผลกระทบการสร้างความเข้าใจ การสร้างพลังใจ การสร้างทักษะและเทคนิค การบูรณาการ และการเสนอผลงาน โดยมีค่าน้ำหนักร่วมองค์ประกอบ (SSQ) = 6.327 มีค่าร้อยละของความแปรปรวนร่วมองค์ประกอบร้อยละ 70.30

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ สรุปผลดังนี้

กระบวนการสอนของครูวิชิต ชี้เชิญ เกิดขึ้นจริงในการฝึกอบรมภาคสนาม ตรงกับทั้ง 5 ขั้นตอนที่สัมภาษณ์ ครูวิชิต ชี้เชิญ และบุคคลใกล้ชิด และข้อมูลสำคัญที่พบจากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียน หลังการฝึกอบรมแล้ว พบว่า ปัจจัยสำเร็จในการอบรมมาจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่สร้างความเชื่อถือศรัทธาให้ผู้เข้าอบรมศรัทธาในเนื้อหา วิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนการฝึกตลอดการฝึกอบรม

- กระบวนการฝึกปฏิบัติที่ดีที่สุดมีลักษณะการดำเนินการตามขั้นตอนตั้งแต่การสร้าง ความเข้าใจ สร้างพลังกายและพลังใจ ฝึกทักษะและเทคนิคจากง่าย ๆ ไปยาก การบูรณาการและการนำเสนอผลงานผ่านพิธีการไหว้ครูและครอบครู

- ผลผลิตที่เกิดจากการอบรมทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้เรียนรู้ในการป้องกันตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่น และได้แสดงออกไปในทางที่สร้างสรรค์

- ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ได้ความรู้สึกรัก ห่วงแหนวัฒนธรรมไทย จิตใจโอบอ้อมอารี มีการแก้ไขปัญหาไปในทางที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหาได้

- ผลกระทบส่งผลให้เกิดการบูรณาการทางสังคม รักษาดี ศาสนา พระมหากษัตริย์ แก้ไขปัญหาความรุนแรงด้านพฤติกรรมวัยรุ่นด้านต่าง ๆ เป็นการอบรมที่นำความผาสุกมาให้แก่สังคมไทย

ผลการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อจัดสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับการพัฒนา โดยนำผลจากการวิจัยมาจัดสัมมนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อเสนอของคณะกรรมการวิจัยและพัฒนา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่เห็นว่า เยาวชนในสถานศึกษาและนักมวยอาชีพจะนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาและส่งเสริมได้อย่างไรนั้น ผู้วิจัยได้ร่วมกับสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จัดสัมมนากลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยวิทยากรจำนวน 10 ท่าน และผู้เข้าร่วมสัมมนาอีกจำนวน 11 คน ได้แก่

วิทยากร

1. ดร. ศักดิ์ชาย	ทัฬหสูวรรณ
2. รองศาสตราจารย์ระดม	ณ บางช้าง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบุลย์	ศรีชัยสวัสดิ์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา	สุคนธ์ทรัพย์
5. อาจารย์วิจิต	ชีเชิญ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัตน์	เสียงหล่อ
7. อาจารย์จรัสเดช	อุลิต
8. อาจารย์วิฑูรย์	บำพิมาย
9. อาจารย์ณรงค์	เทียมเมฆ
10. อาจารย์ศุภชัย	คันทรง

ผู้เข้าร่วมสัมมนา

1. นายกฤษ	คล้ายวิจิตร
2. ผศ. แซ่ม	บุญคุ้ม
3. นางพิชญา	ประยูรเทพ
4. นายลัทธน์	เอกบุตร
5. จ.ส.อ. วรพล	ผ่องสังข์
6. นายสาทร	กิมพิทักษ์
7. พ.ต.ท. สุทธิ	ประเสริฐสุนทร
8. นายสุพันธ์	ชะใบรัมย์
9. นางหงส์ดา	ตันเสถียร
10. นางสาวอโนชา	ชูพินิจ
11. นายอำนาจ	อังกุลอาภรณ์

จากการสรุปผลการสัมมนา กลุ่ม ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทั่วไปในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สร้างเอกภาพในการบริหารจัดการมวยไทย
2. ส่งเสริมมวยไทยสู่กีฬาโอลิมปิก
3. ควรมีมาตรฐานในการตัดสินการแข่งขัน โดยยึดการใช้แม่ไม้มวยไทยให้มาก
4. แบ่งการส่งเสริมมวยไทยออกเป็น 2 ประเภท คือ กีฬามวยไทยที่ใช้แข่งขัน และมวยไทยที่ใช้สืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย
5. ส่งเสริมและพัฒนาครูในสถาบันการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ มีคุณธรรมแทรกอยู่ รวมทั้งมีอุปกรณ์การฝึกซ้อมที่ได้มาตรฐาน
6. ส่งเสริมมวยไทยให้กว้างขวางสามารถเรียนรู้ได้ในทุก ๆ ที่ ไม่เพียงในโรงเรียนหรือค่ายมวยเท่านั้น
7. พิจารณาสร้างครูต้นแบบตามแบบอย่าง ครูวิชิต ชีชีญ
8. ควรสอนให้คนเป็นมวย คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สอนให้ถูกวิธีสอนให้เป็นระบบเกิดความภูมิใจ
9. แทรกคุณธรรม จริยธรรม ลงในการสอนมวยไทย เพื่อใช้แก้ปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง
10. กระตุ้นสื่อมวลชนให้สร้างกระแสตื่นตัว ชักจูงเยาวชนให้สนใจมวยไทยมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา

1. ให้นำรูปแบบที่ค้นพบจากผลการวิจัยไปใช้อบรมครูผู้สอนนำไปใช้ถ่ายทอดอย่างจริงจังในสถาบันการศึกษา
2. ให้นำรูปแบบการถ่ายทอดในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เยาวชนสามารถหาเรียนได้ เช่น ลานวัด บ้าน ศูนย์เยาวชน ลานกีฬา ฯลฯ
3. ให้ใช้มวยไทยเป็นวิชาหลักในสถาบันการศึกษา โดยใช้รูปแบบที่ค้นพบจากงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้สอนจริง
4. นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้สอนในวิชาหรือกีฬาต่าง ๆ ลดปัญหาความรุนแรงอันเนื่องมาจากการประทะกัน
5. หาอุปกรณ์ป้องกันการเกิดการบาดเจ็บ
6. เพิ่มเทคนิคของครูวิชิต ชีชีญ ลงในกิจกรรม วิธีสอน เทคนิคการสอน คุณธรรม จริยธรรม

7. เน้นการสร้างครุมวยที่มีแนวทางหลักแบบอย่างที่ได้พบจากการวิจัยและพัฒนาให้เป็นแบบเฉพาะของตนเอง

8. มีอุปกรณ์ที่ปลอดภัยในสถานศึกษาให้นักเรียนได้เรียน

9. เน้นการสร้างศรัทธาในการเรียนการสอนในสถานศึกษา ก่อนฝึกสอนมวยไทย

ข้อเสนอแนะสำหรับนักมวยอาชีพ

1. ค่ายมวยและผู้ฝึกสอนมวยควรใช้รูปแบบที่พบจากผลการวิจัยนี้ไปใช้ฝึกสอน

2. เน้นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นมวยให้แก่นักมวยทุกคน

3. หาทางส่งเสริมการให้คะแนนนักมวยไทยที่ออกอาวุธแม่ไม้มวยไทยมาก ๆ

4. เวทีมวยควรส่งเสริมประเพณีการไหว้ครู และการแสดงแม่ไม้มวยไทย ระหว่างการแข่งขัน และนำมาเป็นคะแนนในการตัดสินด้วย

5. เวทีมวยควรต้องมีนโยบายส่งเสริมมวยไทยทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการแข่งขัน และด้านการส่งเสริมเผยแพร่ศิลปะมวยไทยที่แท้จริง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสภาพการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมากนั้น อาจเป็นผลการสำรวจครั้งนี้ พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นครั้งแรกและมีกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย ทำให้ยังไม่สามารถพัฒนาถึงขั้นมากที่สุดได้ เพราะการฝึกมวยไทยต้องใช้ทั้งทักษะ เจตคติ และสติปัญญาความสามารถเข้ามาร่วมฝึก ซึ่งต้องใช้เวลามากกว่าปกติ ดังที่ ยุทธนา วงศ์บ้านคู่ (2540, หน้า 58) กล่าวว่า นักศึกษาที่เรียนมวยไทยมาแล้วต้องมีทักษะและสมรรถภาพร่างกายที่ดีมาก่อน การฝึกครั้งแรกจึงอาจไม่บรรลุผลถึงขั้นทักษะขั้นสูงที่ต้องการในเวลาสั้น ๆ เพียง 2-3 วัน สอดคล้องกับ คุณิต สุขประเสริฐ (2539, หน้า ค) ที่พบว่า นักมวยไทยต้องมีแรงจูงใจด้านการเข้าใจเหตุผลด้านการชนะตนเอง ด้านสุขภาพกายสุขภาพใจ ด้านสิ่งตอบแทนที่เด่นชัดและด้านการเป็นที่ยอมรับ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะใช้เวลาเพียง 2-3 วัน ในการอบรมก็สามารถทำให้นักเรียนที่เข้าอบรมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นไปตามผลการวิจัยของ สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์ (2540, หน้า ง) ที่พบว่า ถ้ากระบวนการถ่ายทอดมีคุณภาพ จัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน มีครูต้นแบบที่มีคุณภาพ ด้วยการสอนทักษะพร้อมไปกับการอบรมบ่มนิสัยผู้เรียนไปด้วย ก็จะเกิดคุณค่าในวิชา คือ การใช้ป้องกันตัว คุณค่าในตัวผู้เรียน

คือ การรักชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย และคุณค่าในสังคม คือ การมีวินัย เสียสละ เพื่อส่วนรวม ดังนั้น จึงทำให้ผลการวิจัยออกมาในระดับมาก

ผลการวิจัยที่พบว่า เจตคติของผู้เข้ารับการอบรมอยู่ในระดับดีนั้น อาจเป็นเพราะว่าเยาวชนของชาติส่วนใหญ่มักมีเจตคติต่อมวยไทยก่อนอบรมในด้านลบ แต่หลังจากการอบรมแล้วทำให้สามารถพัฒนาเจตคติได้มากขึ้นจนมาอยู่ในระดับดี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าเยาวชนเริ่มมีเจตคติต่อมวยไทยในระดับดีขึ้นแล้ว ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ตัวแปรชั้นสร้างพลังเป็นตัวแปรที่ทั้ง 3 เส้นทางผ่านเข้ามามีผลกระทบโดยตรงต่อผลกระทบของการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น อาจเป็นเพราะทุกคนมีพลังภายในด้านฮอโมนแอดรีนาลิน ดังที่ สุรางค์ มั่นยาภรณ์ (2545, หน้า 36) กล่าวว่า ต่อมแอดรีนาลส่วนในจะจับฮอโมนแอดรีนาลิน ซึ่งฮอโมนชนิดนี้มีความสำคัญในทางจิตวิทยา เพราะมีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ตามปกติแอดรีนาลินจะถูกขับออกมาเป็นจำนวนน้อย แต่ถ้าในเวลาที่เกิดความตกใจ ความโกรธ หรือตื่นเต้นอย่างรุนแรง ฮอโมนชนิดนี้จะถูกขับลงสู่กระแสเลือดมากขึ้น ซึ่งจะไปบีบเส้นเลือดตามผิวหนังและเส้นเลือดแดง หัวใจเต้นแรง ความดันโลหิตสูงขึ้น ดับจะปล่อยน้ำตาล ซึ่งดับจะสะสมไว้ทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรง หลอดลมขยายใหญ่ทำให้อากาศผ่านเข้าปอดได้มากขึ้น ร่างกายมีพลังเพิ่มขึ้นกว่าปกติ สามารถกระทำในสิ่งที่เวลาธรรมดาไม่สามารถทำได้ เช่น วิ่งหนีเสือในป่าได้อย่างรวดเร็ว หรือในเวลาฉุกเฉินไฟไหม้ใกล้ ๆ บ้าน สามารถแบกของหนัก ๆ เช่น ตู้ โต๊ะ หนีไฟได้อย่างสบาย ตามปกติต่อมนี้อยู่นอกจิตใจจะจับแอดรีนาลินออกมามากก็เฉพาะในภาวะที่ร่างกายเกิดอารมณ์ตกใจ โกรธ หรือกลัวอย่างมาก ๆ เท่านั้น

นอกจากนี้ เกษม จันทสร (2541, หน้า 48) กล่าวว่า ความเชื่ออำนาจในตนเป็นการคาดหวังทั่วไปของบุคคล ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับนั้น เป็นผลจากการกระทำของตนไม่ว่าจะเป็นด้านดีหรือร้ายก็ตาม โดยเชื่อว่าถ้าทำดีก็จะได้รับผลดี ถ้าทำชั่วก็จะได้รับผลชั่วตอบแทน และตนสามารถทำนายผลที่เกิดขึ้นกับตนและสามารถควบคุมผลนั้น ๆ ได้ ซึ่งตรงข้ามกับความเชื่ออำนาจภายนอกของตน แต่ขึ้นอยู่กับสาเหตุภายนอก เช่น โชคชะตา ไสยศาสตร์ คนอื่น ๆ หรือคุณสมบัติภายในตนเองที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ความเชื่ออำนาจในตนเป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำในสิ่งที่ตนรับผิดชอบให้สัมฤทธิ์ผล เพราะคนที่เชื่อว่าการกระทำของตนจะก่อให้เกิดความต้องการ ความเชื่ออำนาจในตนจึงส่งผลถึงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เช่น พฤติกรรมอนามัย ดังที่ วัฒนา ประเสริฐสม และ สตรี๊กแลนด์ (Streckland) (อ้างถึงใน แสง ทวีคุณ, 2538, หน้า 34)

ระบุว่า ความเชื่ออำนาจในตนเป็นจิตลักษณะที่ส่งเสริมให้บุคคลกระทำพฤติกรรมที่ปรารถนา เช่น อดทนต่องานหนัก มีแนวโน้มว่าจะใช้ความพยายามเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การทำงานสำเร็จ ความเชื่อมั่นอำนาจในตนนอกจากจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำในสิ่งที่ตนรับผิดชอบ

ให้สัมฤทธิ์ผลแล้ว ยังเป็นแรงผลักดันให้บุคคลรู้จักแสวงหาความรู้เพื่อการปฏิบัติตนดีขึ้น สามารถทำนายสัมฤทธิ์ทางวิชาการได้ โดยเฉพาะผลการวิจัยของ เกษม จันทพร (2541, หน้าบทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนด้านสุขภาพสูงเป็นผู้ที่มีจิตสถานการณ์ที่ไม่ดีต่อยาบ้ามาก

ข้อเสนอแนะ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการอบรมมวยไทย

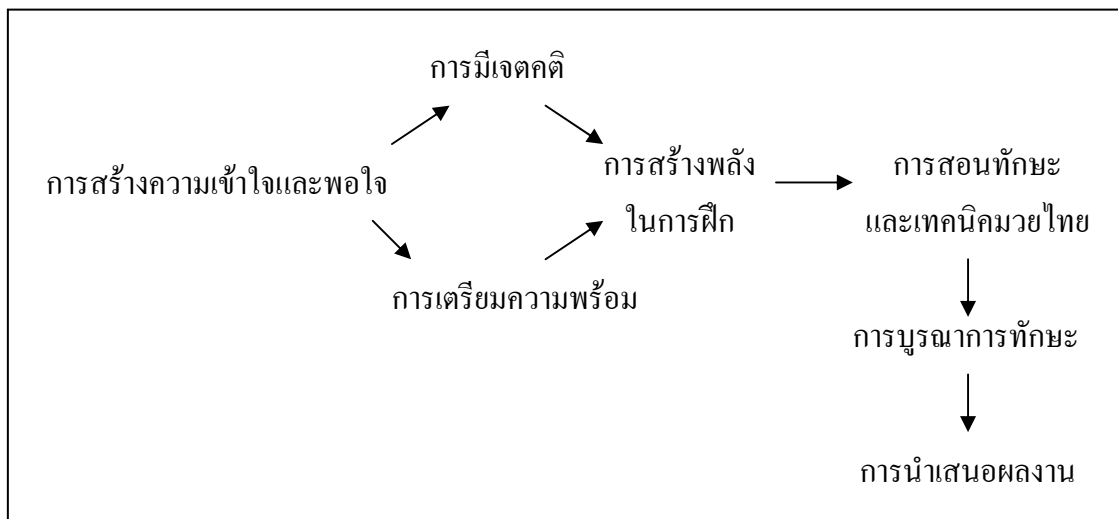
1. อยากให้ประชาชนได้รับการฝึกมวยไทยในรูปแบบของ ครูวิชิต ชี้เจริญ
2. จัดทำสื่อวีดิทัศน์เผยแพร่ไปสู่ประชาชนในวงกว้าง และเพื่อผู้สอนสามารถทบทวนการฝึกได้
3. สร้างวิทยากรแบบอย่าง ครูวิชิต ชี้เจริญ ให้มากขึ้น เพื่อเป็นผู้ฝึกสอนในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1 เป็นต้นไป
4. ผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ควรให้การสนับสนุนทรัพยากรให้เต็มที่
5. เพิ่มเวลาการจัดฝึกอบรม เพื่อความต่อเนื่องและสาระคุณค่าได้มากขึ้น

แนวทางการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย

1. ในการอบรมมวยไทยควรใช้กิจกรรมอบรมแตกต่างกันในระดับการศึกษาที่ต่างกัน
2. การอบรมไม่มีความแตกต่างกันในประสบการณ์ที่แตกต่างกัน
3. การอบรมควรคำนึงถึงเพศที่ต่างกัน
4. การฝึกอบรมและการสอนควรดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนของอาจารย์วิชิต ชี้เจริญ
  - 4.1 ขั้นสร้างความเข้าใจ
  - 4.2 ขั้นสร้างพลัง
  - 4.3 ขั้นสอนทักษะและเทคนิค
  - 4.4 ขั้นบูรณาการทักษะ
  - 4.5 ขั้นนำเสนอผลงาน

5. ควรมีการคำนึงถึงองค์ประกอบของการฝึกอบรมมวยไทยต่อไปนี้ มาใช้เป็นข้อพิจารณา
    - 5.1 เจตคติต่อคุณค่าของมวยไทย
    - 5.2 การเตรียมสภาพความพร้อมของผู้เข้ารับการอบรม
    - 5.3 การสร้างความรู้ความเข้าใจและความพอใจในการอบรม
    - 5.4 การสร้างพลังในการฝึก
    - 5.5 การสอนทักษะและเทคนิคมวยไทย
    - 5.6 การบูรณาการทักษะด้านต่าง ๆ
    - 5.7 การนำเสนอผลงาน
  6. เทคนิคการสร้างพลังในการฝึก มีหลายวิธีการ เช่น
    - 6.1 การสวดมนต์ทำสมาธิ
    - 6.2 การยืดหยุ่นร่างกาย
    - 6.3 การปลูกจิตสำนึกด้านความรักชาติ
    - 6.4 การทำพิธีทางศาสนา
    - 6.5 การทำพิธีไหว้ครู
    - 6.6 การครอบครู
    - 6.7 การเชิญบุคคลสำคัญมาร่วมพิธี
    - 6.8 การนำตัวแบบที่ประสบความสำเร็จมาร่วมเป็นวิทยากร
- ฯลฯ

7. ควรนำเสนอเส้นทางฝึกอบรมที่ค้นพบว่า ส่งผลต่อผลกระทบด้านกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มาใช้เป็นรูปแบบการสอนและการฝึกอบรมมวยไทย ดังนี้

ภาพที่ 5.1 แสดงเส้นทางฝึกอบรมจากผลการวิจัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์. เขตการศึกษา 6. (2537). การสอนตามสมรรถภาพการเรียนรู้.
ลพบุรี : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6, อัดสำเนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2532). การสอนความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ ฯ : ครูสภา.
_____. (2539). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การสอนที่เน้นนักเรียนเป็น
ศูนย์กลาง. โครงการประกันคุณภาพการศึกษา เอกสารทางวิชาการ อันดับที่ 15/2539.
กรุงเทพฯ ฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
_____. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ ฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมพลศึกษา. สำนักพัฒนาการพลศึกษา สุขภาพและนันทนาการ. (2547).
การดำเนินงานตามโครงการมหกรรมกีฬาภูมิภาคมิปัญญาไทยและกีฬาพื้นบ้าน กระทรวง
การท่องเที่ยวและกีฬา. [เอกสาร]. กรุงเทพฯ ฯ : ผู้แต่ง.
- กอบชัย นิธิวัฒนากุล. (2546). ระดับทักษะมวยไทยสมัครเล่นของนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬา
วิทยาลัยพลศึกษา แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 28. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกษม จันทรศร. (2541). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ครองจักร งามมีศรี. (2530). แบบทดสอบทักษะกีฬามวยไทยสำหรับนักศึกษาชายวิทยาลัยพลศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร.
- จรวาย แก่นวงษ์คำ. (2530). มวยไทย – มวยสากล. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
_____. (2546). มวยไทย – มวยสากล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- จตุพร ลือชัย. (2545). การนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อการศึกษา
โรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบทางไกลในกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เฉลิม อุ่นทอง. (2547). **มวยไทยยุคโลกาภิวัตน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
ไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2533). **ศาสตร์ศิลปะแห่งการเรียนรู้การสอน**. ลพบุรี : หน่วยงานนิเทศก์
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.
- ชาญณรงค์ สุหงษา. (2545). **คู่มือการสอนมวยไทยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- เชิดศักดิ์ ชุมนุม. (2539). **การสอนพหุปัญญา โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- แขวง ผาสุก. (2534). **ผลการฝึกกายบริหารด้วยท่าแม่ไม้มวยไทยที่มีต่อการพัฒนาความสามารถ
ทางกลไก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เดชา ทิพย์เดโช. (2535). **ผลการลดน้ำหนักของนักมวยที่มีต่อเวลาปฏิบัติกริยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดุสิต สุขประเสริฐ. (2539). **การศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเป็นนักมวยไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา เขมมณี. (2543). **14 วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____. (2545). **ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ :
ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีร พานิช. (2544). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน**.
กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.
- บริษัท เอ็กเปอร์เน็ทบุ๊ก. ฝ่ายวิชาการ. (2544). **การสอนการคิด**. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ
บริษัท เอ็กเปอร์เน็ทบุ๊ก.
- ปัญญา ไกรทัศน์. (2524). **ยอดศิลปะการต่อสู้**. กรุงเทพฯ : บพิศการพิมพ์.
- พรหมชรินทร์ มหาดีลกนพรัตน์. (2539). **ปัญหาการจัดกิจกรรมแม่ไม้มวยไทยในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). **ราชกิจจานุเบกษา**. ฉบับกฤษฎีกา, 116
(ตอนที่ 74 ก), 5.
- พัชรินทร์ ยาพิมาย. (2542). **สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักมวยไทย อำเภอพิมาย จังหวัด
นครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง. (2522). **พัฒนาการกีฬามวยไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า (พ.ศ. 2545 – 2549). (2544). **ราชกิจจานุเบกษา**. ฉบับกฤษฎีกา, 118 (พิเศษ 99ง), 1.
- ยุทธนา วงศ์บ้านคู. (2540). **ผลการใช้โปรแกรมการฝึก 2 วิธี ที่มีต่อความสามารถในการเตะเฉียงในกีฬามวยไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เยาวภา ทนันทชัยบุตร. (2543). **การสอนเพื่อสร้างคนดี คนเก่ง และมีความสุข**. โครงการตำราวิชาการ เฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ. สุราษฎร์ธานี : สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี, อัดสำเนา.
- มณีนภา สังข์ศักดิ์, นิสวันต์ พิษณุดำรง และธีระพงษ์ มาลัยทอง. (2547, กันยายน – ตุลาคม). **มวยไทย แบบอย่างการสร้างทุนทางสังคมที่ช่วยจรรโลงชาติ**. **เศรษฐกิจและสังคม**, 41 (5), 56 – 63.
- มงคล คำเมือง. (2532). **การศึกษาเกี่ยวกับกีฬามวยไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รังสฤษฎ์ บุญชลอ. (2541). **มวยไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ : สกายบุ๊ก.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. (2540). **ราชกิจจานุเบกษา**. ฉบับกฤษฎีกา, 114, (55ก), 1.
- เริงชัย จงพิพัฒนสุข. (2531). **พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2531**. กรุงเทพฯ ฯ : วัฒนาพานิช.
- วิทย์ เทียงบูรณธรรม. (2541). **แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มมนุษยนิยม**. วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 8 เม.ย. – มิ.ย.
- วิชัย โรจนานนท์. (2535). **การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเรื่องแม่ไม้มวยไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัชรระ คำเพ็ง. (2537). **แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักมวยไทยอาชีพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภศิริ สดประเสริฐ. (2547). **มวยสยาม**. กรุงเทพฯ ฯ : เคล็ดไทย.

- สมบุรณ์ บุญชุ่ม. (2541). ผลการฝึกกายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทยที่มีต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกลไกของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สมศักดิ์ ชัยนโต. (2547). ความคิดเห็นของนักมวย ผู้ฝึกสอน และหัวหน้าค่ายมวยที่มีต่อพระราชบัญญัติกีฬามวย พุทธศักราช 2542. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ เสียงหลาย. (2540). คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้ชกมวยสากลสมัครเล่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ ศิริอนันต์. (2541). ศิลปะมวยไทยชั้นสูง. กรุงเทพฯ ฯ : การศาสนา กรมศาสนา.
- สมาส จันทะคล้อย. (2547). ความคิดเห็นของบุคลากรในวงการมวยไทยสมัครเล่นที่มีต่อบทบาทของสมาคมมวยไทยสมัครเล่นแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2546. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายพิน พุทธิสาร. (2543). การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดวงดนตรีไทยด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขานิเทศศึกษาและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). ศิลปะมวยไทย. กรุงเทพฯ ฯ : อรุณสภา.
- สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์. (2540). การวิเคราะห์คุณลักษณะไทย คุณค่า และกระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย : กระบี่กระบอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดา จันทรสุโข. (2536). ผลของการใช้กิจกรรมการกระจำงัดค่านิยมในการสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรมควมมีวินัยในตนเองเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนชั้น ม.1. ปริญญาโท ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุดา กาญจนะวณิชย์. (2543). การเปรียบเทียบผลของการเต้นแอโรบิกแบบศิลปะมวยไทยกับการเต้นแอโรบิกแบบแรงกระแทกต่ำที่มีต่อสมรรถภาพทางกาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุเทพ สิทธิโสภณ. (2547). ผลการฝึกกายบริหารชุดแม่ไม้มวยไทย 2 แบบ ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถภาพกลไกของนักเรียนหญิงโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรสิทธิ์ มิทรวงค์. (2542). ผลของกายบริหารแม่ไม้มวยไทยที่มีต่อสมรรถภาพทางกลไกของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนบกหอ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรางค์ มั่นยาภรณ์. (2545). จิตวิทยาทั่วไป. ราชบุรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- แสงเดือน ต้นเจริญ. (2542). การศึกษาการจัดกิจกรรมเสรีของครูอนุบาลสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสวง ทวีคุณ. (2538). การฝึกเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะในการป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- หลักแก้ว อัมโรสถ. (2547). เกิดเกียรติคุณพลแก้วแผ่นดินสยาม. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- อนันต์ เมฆสุวรรณค์. (2535). เกณฑ์ปกติทักษะกีฬามวยไทยของนักศึกษาชายวิทยาลัยพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อนุวัฒน์ ถืออยู่. (2546). การใช้ทักษะมวยไทยสมัครเล่นในการแข่งขันกีฬาวิทยาลัยพลศึกษาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 28. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อำนาจ สายฉลาด. (2537). การศึกษาการใช้สยศาสตร์และความเชื่อโชคลางของนักมวยระดับแชมป์ ในการแข่งขันมวยไทย ตามการรับรู้ของนักมวย หัวหน้าคณะและผู้ฝึกสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Beat, J. W. (1981). **Research in Education**. New Jersey : Prentice Hall, Engle wood Clift.
- Bigge, M. and Samuel S. (1992). **Learning Theories for Teachers**. (5th ed). New York : Harper Collins Publishers.
- Gagne', R. M. (1977). **Condition for Learning**. Library of Congress Cataloging in Publication Data. Holt, Rinehart and Winston.

Sports Focus. (2004,). **Muay Thai, a national tradition.** RBSC Magazine (Vol. 4, No. 42,
December 2004).

Weinstein, M. (1991). **Critical Thinking and Education for Democracy.** Resource Publication
Series 4. No.2.

Yamane, Taro. (1967). **An Introductory Analysis.** New York : Harper and Row.

ภาคผนวก ก

ตำรามวยไทยสมัยรัชกาลที่ 3

จากสมุดใบข่อย กรุงรัตนโกสินทร์ (ประเทศไทย)

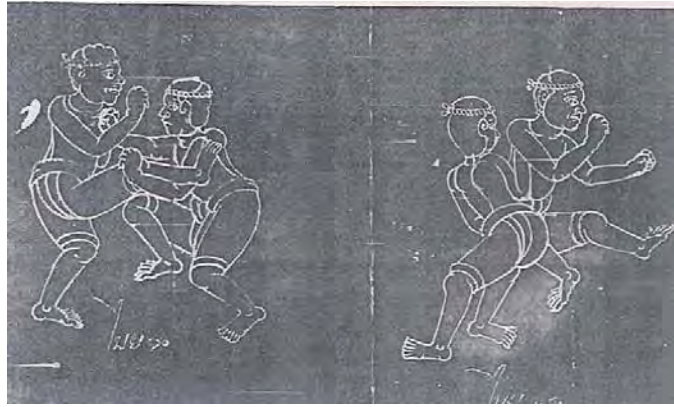

ภาคผนวก ข

ศิลปะไม้มวยไทย

จากหนังสือศิลปะมวยไทย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม

แห่งชาติ, 2540, หน้า

๑. กลมววย

๑.๑ กลมววยแก้หมัด

๑.๑.๑ กลสลับฟันปลา

๑.๑.๒ กลบึกษาแหวกรั้ง

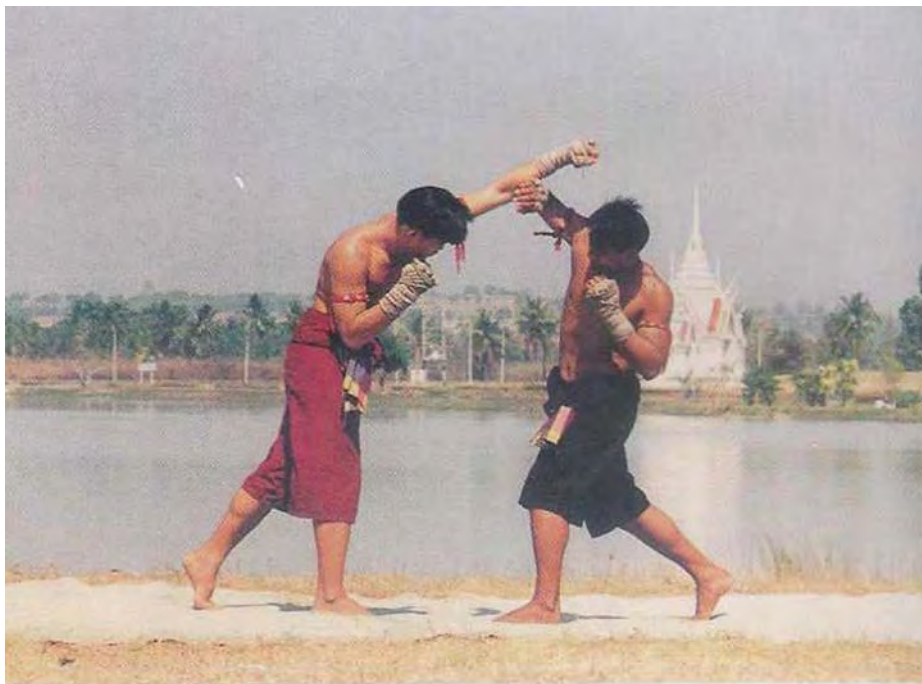
๑.๑.๓ กลขวาชั้ดhook

๑.๑.๔ กลอ้เหนาแทงกริษ

๑.๑.๕ กลยอเขาพระสุเมรุ

๑.๑.๖. กลตาเถรค้ำฝัก

๑.๑.๗ กลมอญยันหลัก

๑.๑.๘ กลขุนศึกตีทวน

๑.๑.๙ กลดัดบชวาลา

๑.๑.๑๐ กลหนุไต่ราว

๑.๑.๑๑ กลเอราวัณเสยงา

๑.๑.๑๒ กลหนุฆานถวยแหวน

๑.๑.๑๕ กลผ่านลูกบวบ

๑.๑.๑๖ กลปิดปากกด้วยศอก

๑.๑.๑๗ กลส้วนทวน

๑.๑.๑๘ กลคลิ่นกระทบฝั่ง

๑.๑.๒๑ กลพระรามจองถนน

๑.๑.๒๒ กลนารายณ์บ้านเดี่ยว

๑.๑.๒๓ กลลูกคางจับหมัด

๑.๑.๒๔ กลรักรั้วหักแขน

๑.๑.๒๕ กลศอกท้ายทอย

๑.๑.๒๖ กลหารายณ์เขว้างจักร

๑.๑.๒๗ กลัดมขุนทวน

๑.๑.๒๘ กลหนุมานหักด่าน

๑.๑.๒๙ กลจระเข้ฟาดหาง (ฟาดหลัง)

๑.๒ กลมวยแก้เท้า

๑.๒.๑ กลบีกลูกทอย

๑.๒.๒ กลนาคาบิดหาง

๑.๒.๓ กลห้กงวงไอยรา

๑.๒.๖ กลหิรัญม้วนแผ่นดิน

๑.๒.๗ กลหนักมุดบาดาล

๑.๒.๘ กลทะแยค้ำเสา

๑.๒.๙ กลภายี่เหิน

๑.๒.๑๐ กลพระรามเดินดง

๑.๒.๑๑ กลบรพรตถลุ่ม (ลัมทับแข็ง)

๑.๒.๑๒ กลนางมกโตนั่งแทน

๑.๒.๑๓ กลร้ดงวงเอรำว้ณ

๑.๒.๑๔ กลย้นรูกขมูล

๑.๒.๑๗ กลัดหลักเพชร

๑.๒.๑๘ กลหมุนานฟาดกุมกัณฑ์

๑.๒.๑๙ กลลึงพลั่ว

๑.๒.๒๐ กลนวัดเทอดแห

๑.๒.๒๑ กลทวนชุนศึก (ถีบด้วยสัน)

๑.๓ กลมวยแก้เข้า

๑.๓.๓ กลเบินสุเมรุ

๑.๔ กลมวยแก้ศอก

๑.๔.๑ กลพระรามหน้าศร

๑.๔.๒ กลพระรามหักศร

๑.๔.๓ กลพระรามฟาดศร

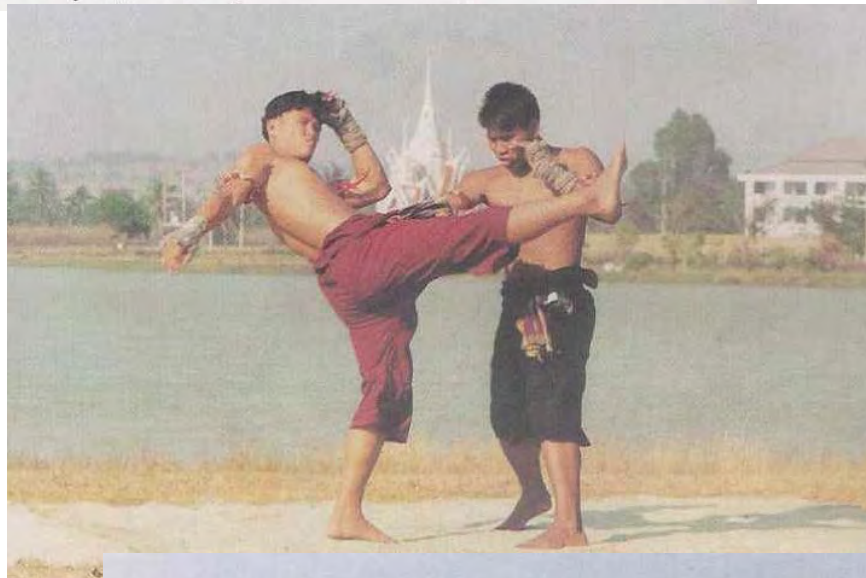

๑.๔.๔ กลพระรามยันตร์

๑.๕ กลมวยจูโจม

๑.๕.๑ กลห้กคอไอยรา

๑.๕.๓ กลกวางเทรียหลัง

๑.๕.๔ การตลบชี่ยน

๑.๕.๗ กลหนุ่ฆานแหวกฟอง

๑.๕.๘ กลนค้ฆ่ฆ่ฆ่ฆ่ฆ่ฆ่

๑.๕.๑๐ กลหนุฆานทะยาน

๑.๕.๑๑ กลห้กคอเอราวัณ

๑.๕.๑๒ กลตะเพียนแฝงตอ

๑.๕.๑๓ กลจระเข้ฟาดหาง

๑.๕.๑๔ กลยี่นเอราวัณ

๑๕.๑๗ กลพระรามสะกดทัพ (เตะสลัดขาด้วยสัน)

๑.๕.๑๘ กลบันเคียรทศกัณฐ์

๑.๕.๑๙ กลขว้างจักรนารายณ์ (หมุนตัวกลับหลังฟาดด้วยหลังหมัด)

๑.๕.๒๐ กลพระรามเหยียบลงกา

๑.๕.๒๑ กลรามสุรขว้างขวาน

๑.๕.๒๒ กลหนุมาช้ำมลงกา

๒. เริงมวย

๒.๑ เริงหมัด

๒.๑.๒ พระพายลัมสิงขร (หมัดตรงตาม)

๒.๑.๓ วานรหักด่าน (หมัดเหวี่ยงข้าง)

๒.๑.๔ พระกาฬเปิดโลก (หมัดหงาย)

๒.๑.๕ โขกนาสา (หมัดงอตัว)

๒.๑.๘ ผจญช้างสาร (ชกพร้อมกันกับเท้า)

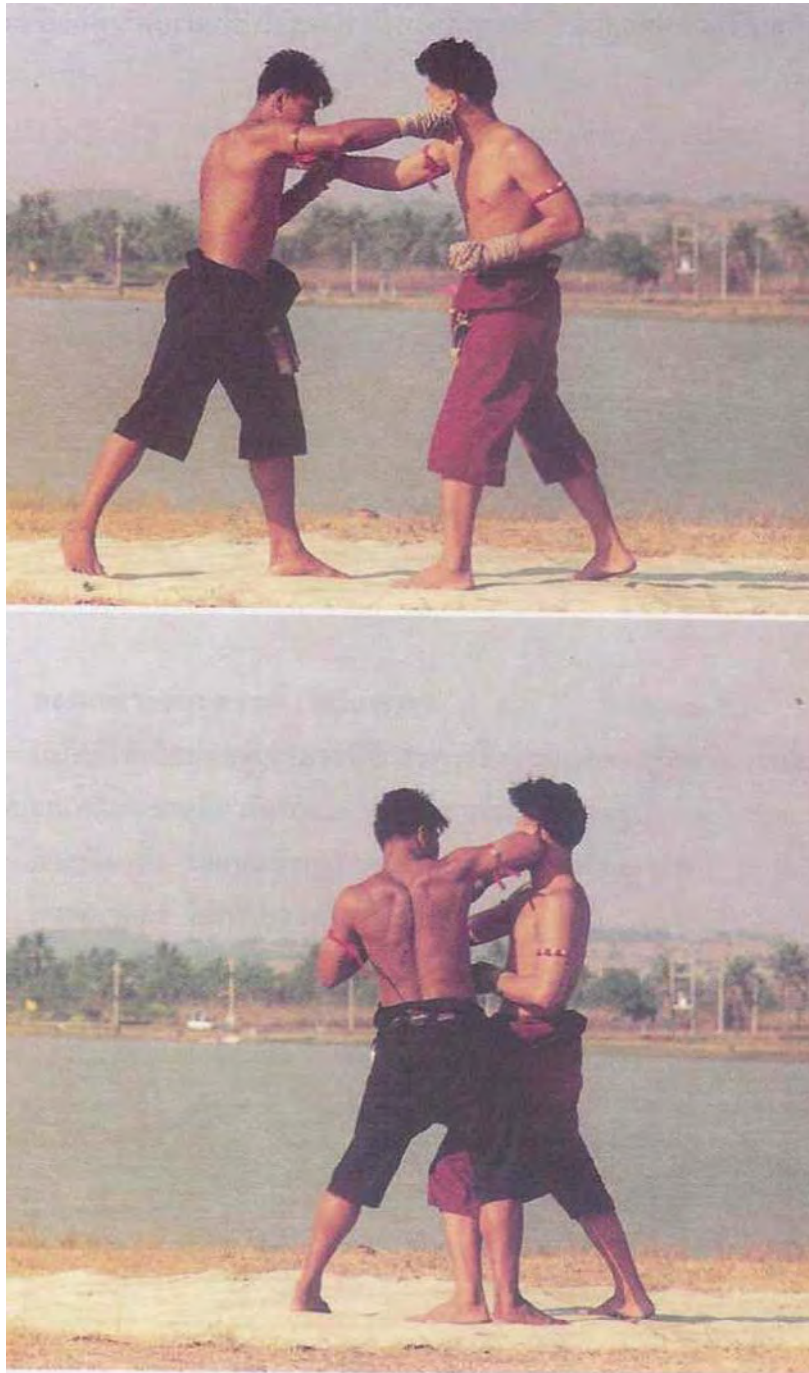
๒.๑.๙ หนุ่ฆานถวายนแหวน (หมัดคู่)

๒.๑.๑๐ ล้วงแดนเหรา (ชกพร้อมเข้า)

๒.๑.๑๑ นาคาพ่นไฟกาฬ (หมัดสลับ)

๒.๑.๑๒ หักด้านลมกรด (หมัดปนกอก)

๒.๑.๑๕. หมัดจอบองถนน (หมัดคว่ำบน)

๒.๒.๑ เปิดทวาร (เตะหน้า)

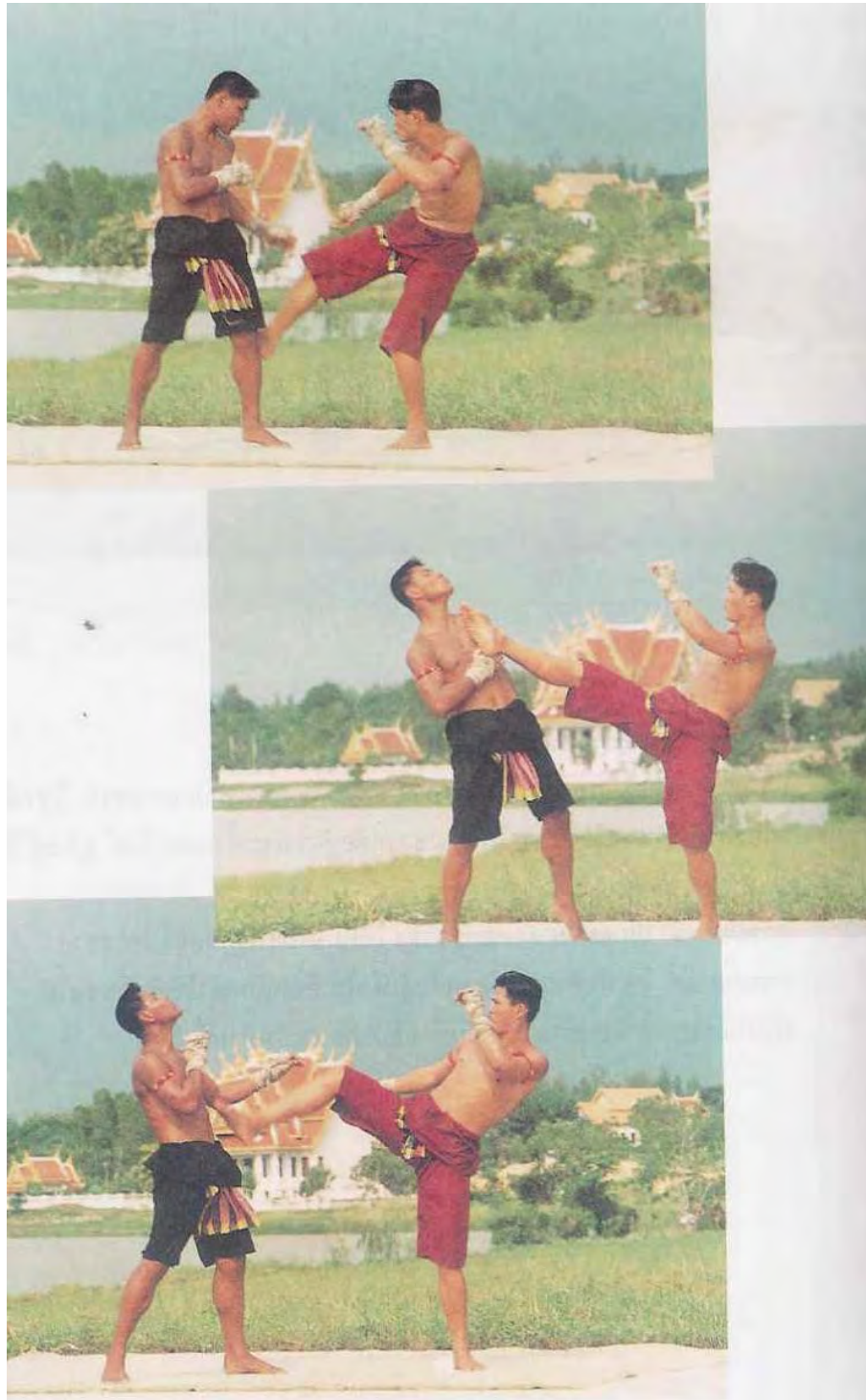

๒.๒.๔ โยธาตินรพ (ตีบเตะตรง)

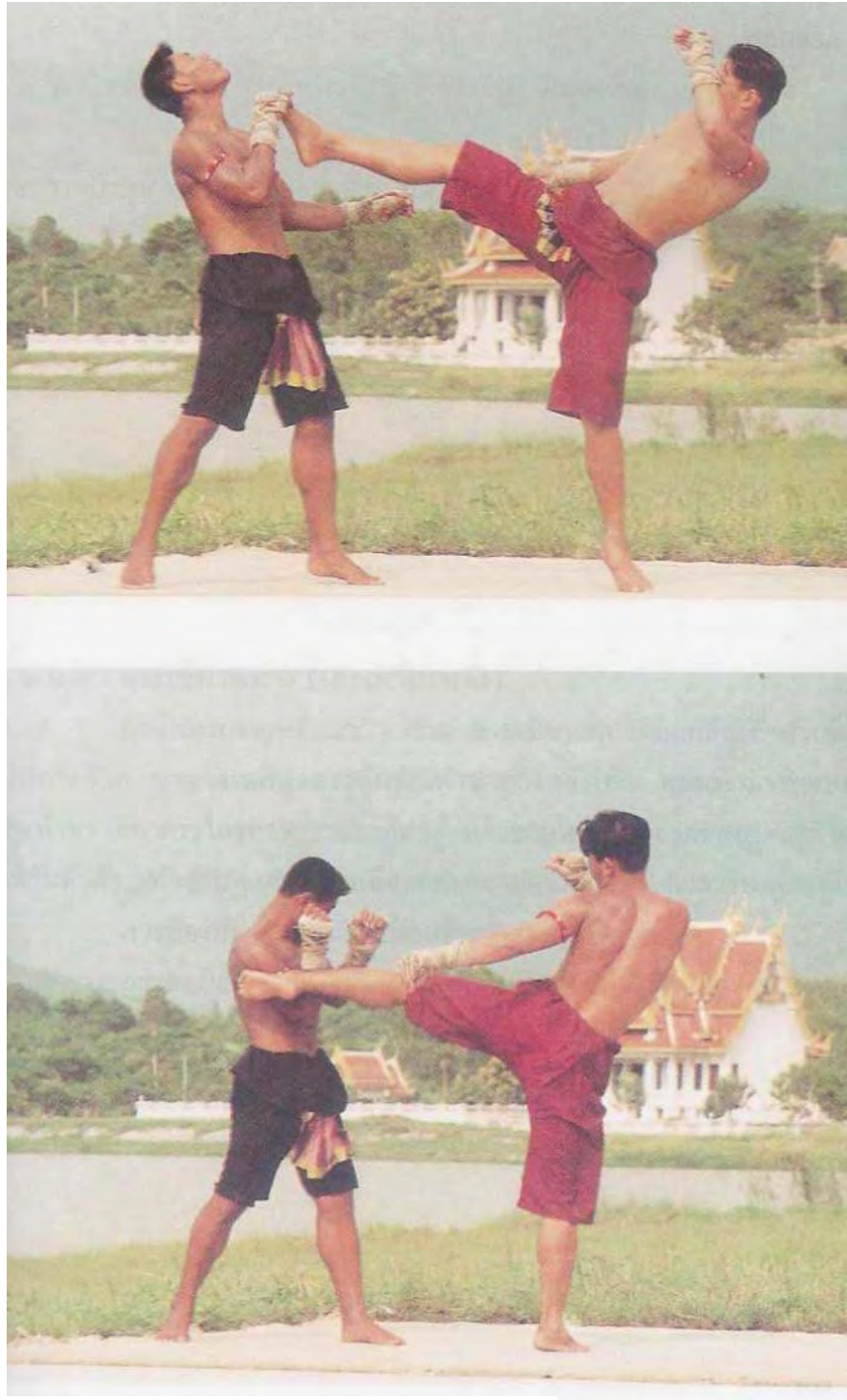
๒.๒.๕ มานพเล่นชา (เท้าหน้าเตะเหวี่ยง)

๒.๒.๖ มัจฉาล่นทาง (เตะสามไม้ เตะเท้า, เตะกาง และถีบ)

๒.๒.๗ กวางเล่นโป่ง (กระโดดเตะ)

๒.๒.๘ ณรงค์พยุหบาท (ตีบเตะเกวียง)

๒.๒.๑๑ ตามด้วยแข้ง (เตะด้วยแข้ง)

๒.๒.๑๒ แผลงอินทรี (เท้าพร้อมหมัด)

๒.๒.๑๔ นางสลับบาท (เตะสลับเท้า)

๒.๒.๑๕ กวาดธรณี (เตะเหวี่ยงต่ำ)

๒.๓ เจึงง่า

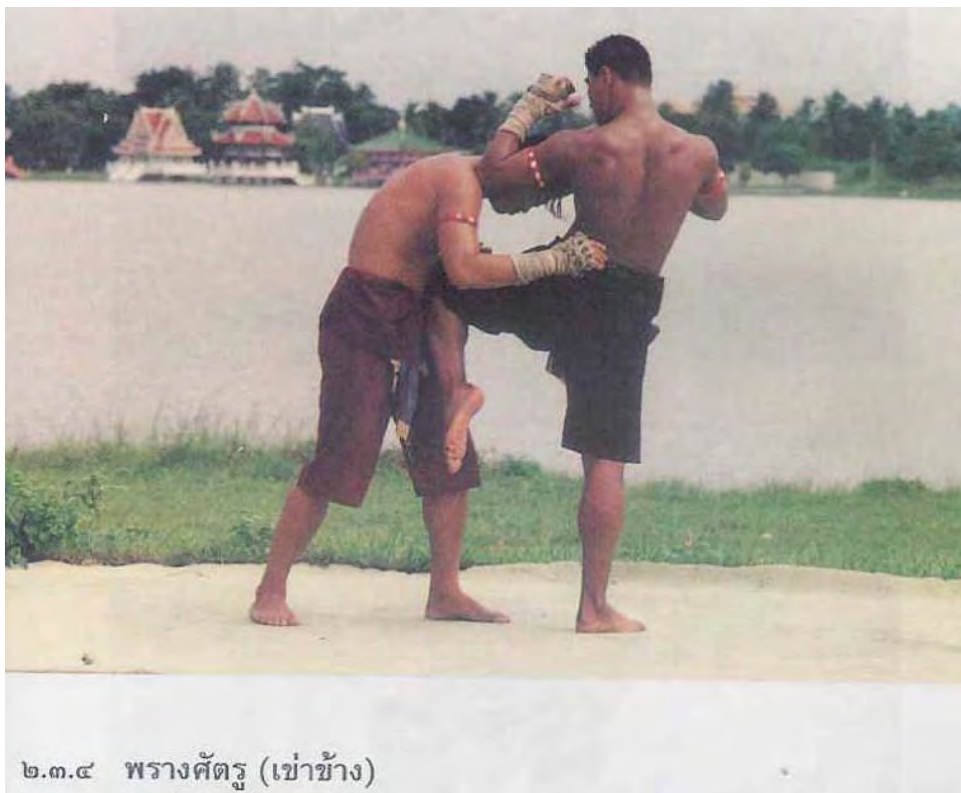
๒.๓.๑ กุมภัณฑ์พุ่งหอก (เข้าตรง)

๒.๓.๒ หยกนาง (เข้าตะแคง)

๒.๓.๓ เขยคาง (เข้าคู่)

๒.๓.๔ พรางศัตรู (เข้าข้าง)

๒.๓.๕ ฐไล้ตุ้กแก (เข่าสลั้บ)

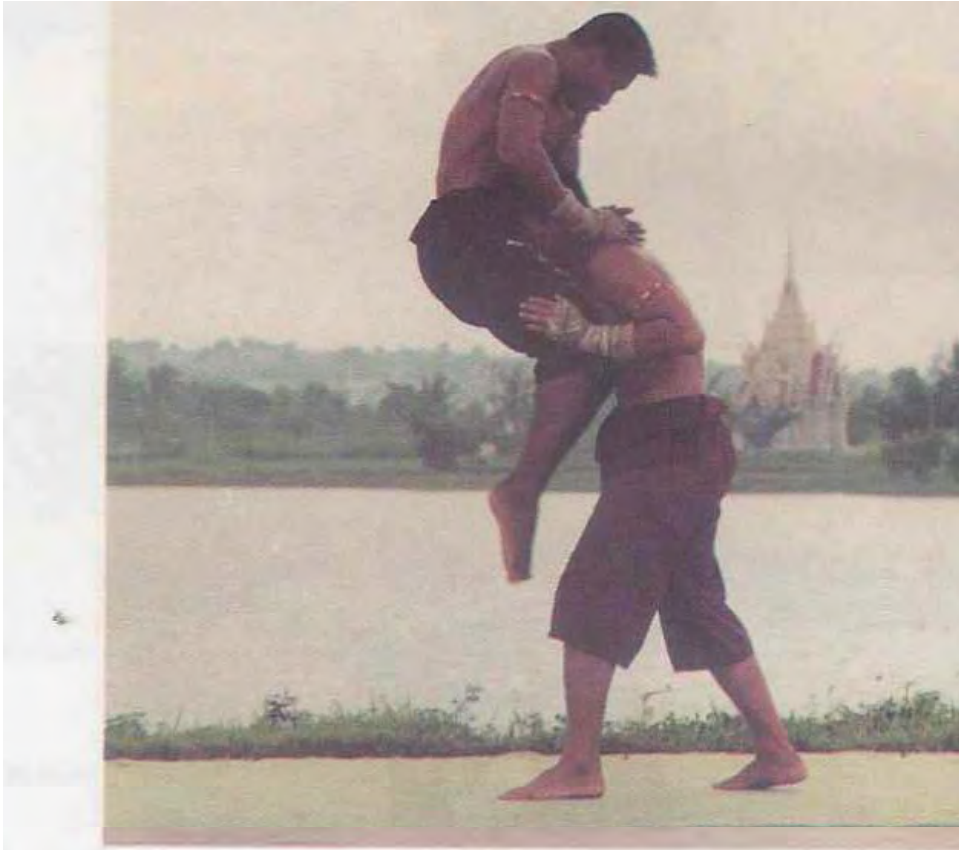
๒.๓.๖ ตาแก่ตีชูด (เข้าคู่ศอก)

๒.๓.๗ หยัดโยธา (เข้าพร้อมศอก)

๒.๓.๘ ภูผาสะท้าน (เข่าอัด)

๒.๓.๙ หักคอข้างเอราวัณ (โน้มคอดีเข้า)

๒.๓.๑๐ ดันภูผา (เข้าพร้อมหมัด)

๒.๔ เชิงศอก

๒.๔.๒ ศอกฟานหน้า (ศอกพินหน้า)

๒.๔.๓ พร้ายายแก่ (ศอกเหวี่ยง)

๒.๔.๔ แ่งลูกคาง (ศอกตัด)

๒.๔.๕ ถางป่า (ศอกคว่ำ)

๒.๔.๖ ฟ้ายัน (ศอกปนแขน)

๒.๔.๗ ยันพยัคฆ์ (ศอกอัด)

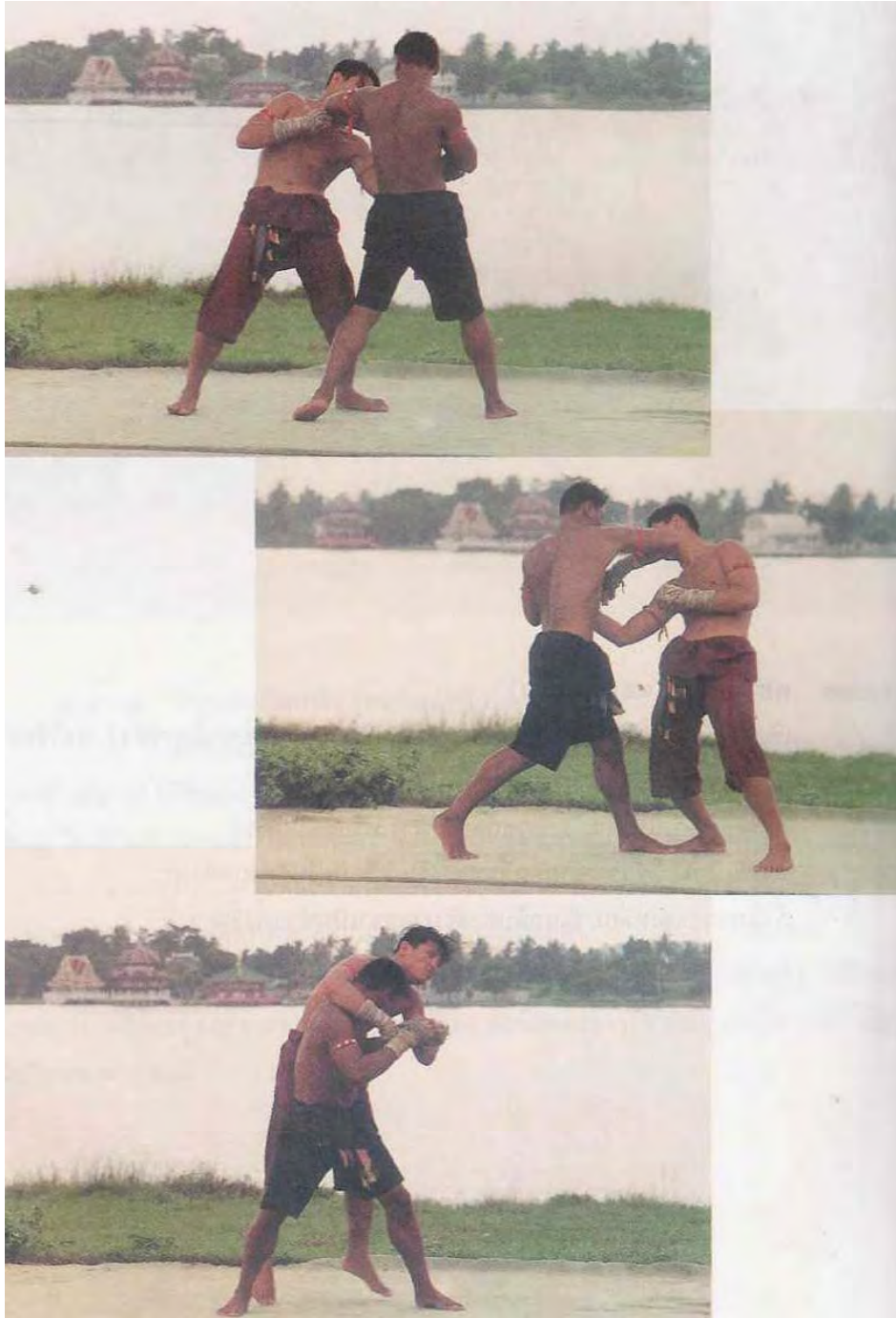

๒.๔.๑๐ กวางสะบัดหน้า (ศอกสลับ)

๒.๔.๑๑ คชาตกม้น (ศอกพ้นหลัง)

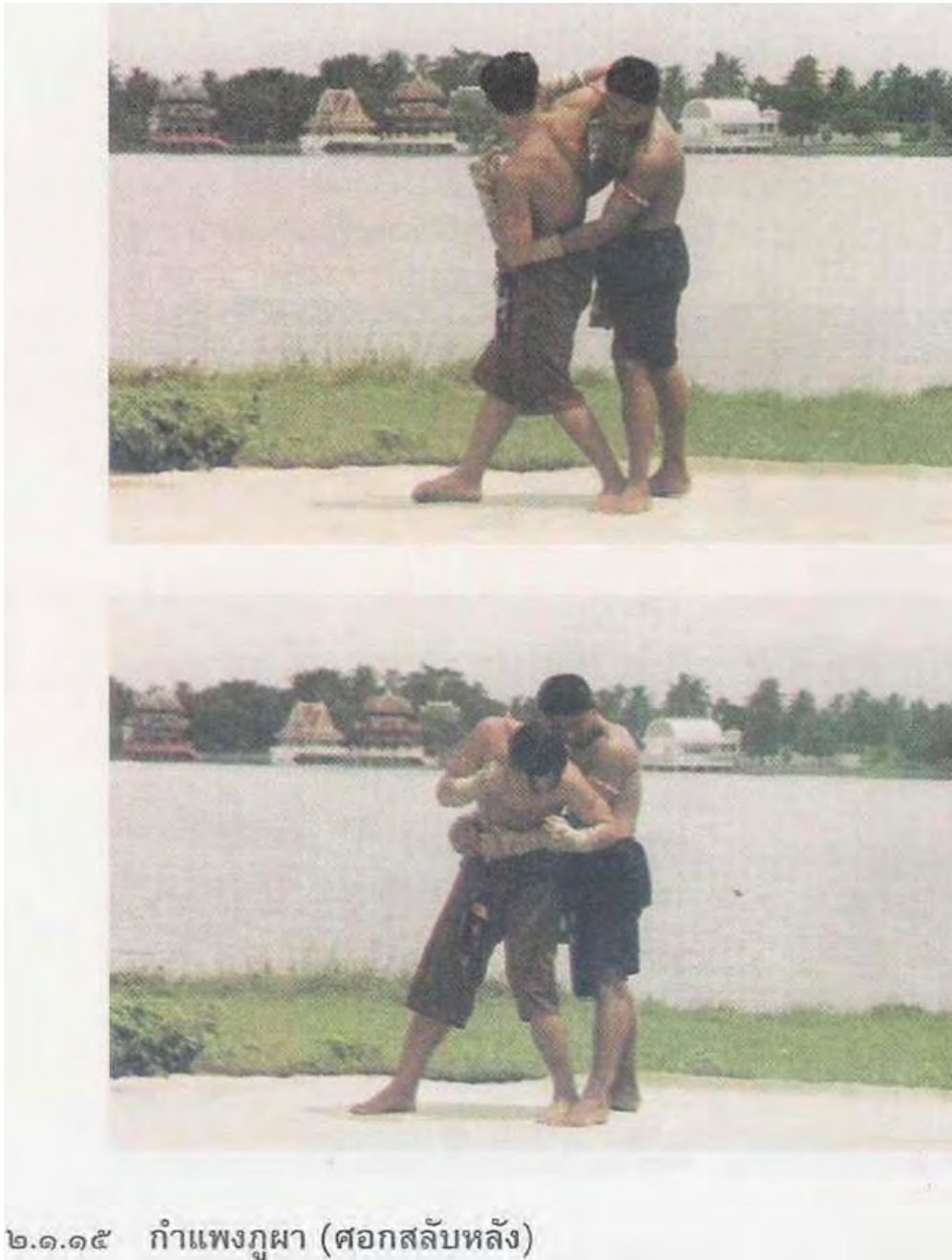
๒.๔.๑๒ พุทธาสะท้าน (ตีสองศอกสลับ)

๒.๔.๑๓ ยันโยธี (ศอกอัดหลัง)

๒.๕.๑๔ อัดคี่ส่องแสง (ศอกสลับหมัด)

๒.๑.๑๕ กำแพงกฐมา (ศอกสลับหลัง)

๒.๔.๑๖ นาคาคาบหาง (ศอกพร้อมเข้า)

๒.๔.๑๗ ช้างประสาธนา (ศอกคู่)

๒.๔.๑๘ สู้แดนหาคา (ศอกตบหลัง)

๒.๔.๑๙ โยธาเคลื่อนทัพ (ศอกพุ่งหน้า)

๒.๔.๒๐ ยืนสองกร (ศอกยกหลัง)

๒.๔.๒๑ มื้อนตีทั้ง (ศอกปัก)

๒.๔.๒๒ ข้างพสุธา (ศอกข้างหลัง)

๒.๔.๒๓ ฤษีบดยา (ศอกดำปีก)

๒.๔.๒๔ นาคาเคลื่อนกาย (ศอกควง)

๓. แม่ไม้และลูกไม้มวยไทย

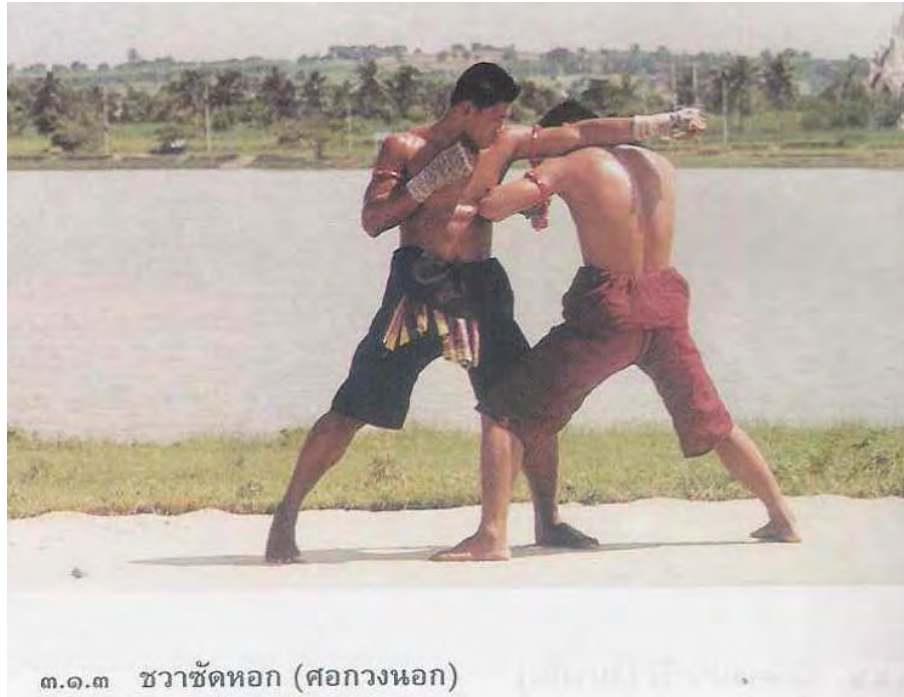
๓.๑ แม่ไม้มวยไทย

๓.๑.๑ สลับพื้นปลา (รั้ววงนอก)

๓.๑.๒ ปักขาแหวกรั้ว (รั้ววงใน)

๓.๑.๕ ยอเขาพระสุเมรุ (ชกคางหมัดต่ำกัมตัว ๔๕ องศา)

๓.๑.๖ ตาเถรต่ำฝึก (ชกคางหมัดสูงกัมตัว ๖๐ องศา)

๓.๑.๗ มอญยันหลัก (รับหมัดด้วยถีบ)

๓.๑.๘ ปักลูกทอย (รับเตะด้วยศอก)

๓.๑.๙ จระเข้ฟ้าดหาง (รับหมัดด้วยเตะ)

๓.๑.๑๐ หักวงไอยรา (ศอกโค่นขา)

๓.๑.๑๑ นาคาบิดหาง (บิดขาจับดีเช่าที่น้อง)

๓.๑.๑๒ วิรุพหกกลับ (รับเตะด้วยถีบ)

๓.๑.๑๓ ดับชวลา (ปิดหมัดชกตอบ)

๓.๑.๑๔ ชูนัยักษ์จับถึง (รับ-หมัด-เตะ-ศอก)

๓.๑.๑๕ ทักคอเอราวัณ (โหม้มคอตีเข้า)

๓.๒ ลูกไม้มวยไทย

๓.๒.๑ เอราวัณเสยงา (แหวกชกเสยคาง)

๓.๒.๒ บาทาลูบพักตร์ (ปิดหมัดเตะตรงหน้า)

๓.๒.๓ ชูนัยักษ์พานาง (แหวกหมัดด้วยทุ่ม)

๓.๒.๔ พระรามหน้าศร (ปิดศอกชกเสยคาง)

๓.๒.๕ ไกรสรข้ามห้วย (หลบถีบ เตะตรง ถีบขาหลัง)

๓.๒.๖ กวางเหลียวหลัง (ตามเตะ ถีบด้วยสันเท้า)

๓.๒.๗ หิริญม้วนแผ่นดิน (รับเตะม้วนตัวแทงศอกกลับ)

๓.๒.๘ นาคมุดบาดาล (ก้มหลบลอดขาถีบขาพับ)

๓.๒.๙ หนุฆานถวยแหวน (แหวกวงในชกเสยคางด้วยหมัด)

๓.๒.๑๐ ญวนทอดแห (ปัตถิเบเตะสอดซาพับ)

๓.๒.๑๑ ทะแยค้ำเสา (หลบเตะถิบซาหลัง)

๓.๒.๑๒ หงส์ปีกหัก (หลบวงใน วงนอก ศอกพื้นแขน)

๓.๒.๑๓ สักพวงมลัย (หลบวงใน แวงศอกที่หน้าอก)

ตัวอย่างท่า “ลูกไม้” หรือ “ไม้เกร็ด” ซึ่งนำลีลาการบิดขาตอบโต้ด้วยศอกกลับแบบ
“หิรัญยักษ์ม้วนแผ่นดิน” มาใช้

“สดาญชิงนาง”

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ
ตามโครงการมหกรรมกีฬาภูมิปัญญาไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย เพื่อนำผลการสอบถามไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ
2. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยรายการข้อคำถามทั้งหมด 6 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1** สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ
- ตอนที่ 2** สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ จำนวน 80 ข้อ
- ตอนที่ 3** เจตคติต่อการร่วมกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ จำนวน 20 ข้อ
- ตอนที่ 4** สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่อการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ จำนวน 16 ข้อ
- ตอนที่ 5** ผลกระทบต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ จำนวน 29 ข้อ
- ตอนที่ 6** ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่านจะทำให้ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนากีฬามวยไทย จึงหวังว่าท่านคงกรุณาให้ความร่วมมือและขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

สถาบันมวยไทยศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตอนที่ 2 สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ จำนวน 80 ข้อ
คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณารายการแต่ละข้อซึ่งสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่วิทยากรอบรม แล้วตัดสินใจทำเครื่องหมาย
 (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงสำหรับท่าน

ท่านมีความเข้าใจสิ่งที่วิทยากรอบรมมวยไทยได้ปฏิบัติ ต่อไปนี้อย่างน้อยเพียงใด	สภาพการเข้าร่วมกิจกรรม								
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1) แนวคิดเรื่อง “การเป็นมวย” มากกว่า “เป็นนักมวย”						006	☐	☐	☐
2) ทุกคนมีความเป็นมวยอยู่ในตนเอง						007	☐	☐	☐
3) บรรพบุรุษใช้มวยไทยกอบกู้ชาติบ้านเมืองไว้						008	☐	☐	☐
4) มวยไทยเป็นศิลปะและกีฬาที่พัฒนาความเจริญงอกงาม ของมนุษย์						009	☐	☐	☐
5) คนไทยภูมิใจกับการที่มีมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ของชาติ						010	☐	☐	☐
6) มวยไทยมีคุณค่าด้านการเป็นทุนทางสังคมของชาติ						011	☐	☐	☐
7) ฟังวิทยากรแล้วอยากเรียนมวยไทย						012	☐	☐	☐
8) เนื้อหาสาระที่วิทยากรอบรม						013	☐	☐	☐
9) กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้อบรมมีความน่าสนใจ						014	☐	☐	☐
10) เกณฑ์การประเมินผลมีความเหมาะสม						015	☐	☐	☐
11) มวยไทยมีความสำคัญต่อการพัฒนาการของบุคคลทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ						016	☐	☐	☐
12) มวยไทยมีความสำคัญต่อชุมชนและสังคม เพราะเป็น กิจกรรมร่วมกันกับคนหลาย ๆ คน และ/หรือหลายชุมชน						017	☐	☐	☐
13) มวยไทยเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นคนไทยแพร่หลาย ไปทั่วโลก						018	☐	☐	☐
14) มวยไทยทำให้ชาติมั่นคง						019	☐	☐	☐
15) มวยไทยทำให้เกิดความสามัคคี						020	☐	☐	☐
16) มวยไทยทำให้เป็นคนมีวินัย						021	☐	☐	☐
17) มวยไทยทำให้มีความอดทน						022	☐	☐	☐
18) มวยไทยช่วยให้มีการตัดสินใจที่ดี มีไหวพริบ						023	☐	☐	☐
19) มวยไทยทำให้สุขุมรอบคอบ เยือกเย็น						024	☐	☐	☐
20) มวยไทยทำให้มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย						025	☐	☐	☐
21) มวยไทยทำให้สามารถป้องกันตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น						026	☐	☐	☐

ท่านมีความเข้าใจสิ่งที่วิทยากรอบรมมวยไทยได้ปฏิบัติ ต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด	สภาพการเข้าร่วมกิจกรรม								
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
22) หลักสูตรการฝึกอบรม กิจกรรมที่จัดขึ้นก่อนการอบรม						027	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
23) กระตุ้นให้เกิดความฮึกเหิมในการฝึกมวยไทย ตามแบบที่ บรรพบุรุษได้รักษาไว้ให้						028	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
24) สวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิ สร้างพลังใจ ฝึกจิตใจให้ แน่วแน่ก่อนการเรียน						029	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
25) วิทยากรสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกถึงความมีเมตตา						030	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
26) พอใจและประทับใจวิทยากรก่อนการอบรม						031	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
27) วิทยากรใช้คำพูดชักจูงใจให้อยากเรียน						032	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
28) อบอุ่นร่างกายโดยการยืดตัวและผ่อนคลายกล้ามเนื้อ						033	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
29) อบอุ่นร่างกายโดยฝึกท่าโยคะ หรือฤาษีคัตตณ						034	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
30) อบอุ่นร่างกายโดยการบริหารกล้ามเนื้อ						035	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
31) อบอุ่นร่างกายโดยใช้แอโรบิคมวยไทย						036	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
32) เน้นให้เห็นผลของความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจ						037	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
33) เน้นความสามารถของความเป็นคนไทยที่มีเหนือชาติใด ๆ ในโลก						038	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
34) สร้างกำลังใจและสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จ ในการฝึก						039	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
35) แสดงความชื่นชมยินดีเมื่อปฏิบัติถูกต้อง						040	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
36) ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถให้คนอื่น ๆ เห็น						041	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
37) ชี้ให้เห็นพลังแห่งประโยชน์สุขร่วมกันจากการฝึกมวยไทย						042	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
38) สร้างความแข็งแกร่งให้กล้ามเนื้อขา แขน ข้อมือ โดยการ เหยียดยืดกล้ามเนื้อ						043	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
39) ฝึกการตอบสนองของระบบประสาทที่ฉับไว						044	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
40) ฝึกความรวดเร็วในการสนองตอบของกล้ามเนื้อในการ เคลื่อนไหว						045	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
41) การใช้อาวุธหมัด เท้า เข่า ศอก						046	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
42) การตอบโต้อาวุธหมัด เท้า เข่า ศอก						047	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
43) การเล่นเกมจับคู่ใช้ทักษะพื้นฐานหมัด เท้า เข่า ศอก						048	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

ท่านมีความเข้าใจสิ่งที่วิทยากรอบรมมวยไทยได้ปฏิบัติ ต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด	สภาพการเข้าร่วมกิจกรรม								
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
44) ฝึกใช้ท่าทางมวยไทยที่ถูกต้อง (เป็นข้อแรก)						049	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
45) ใช้กระบี่กระบองช่วยในการเตรียมทักษะพื้นฐาน						050	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
46) วิทยากรสามารถสาธิต ได้ชัดเจนเป็นแบบอย่าง						051	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
47) วิทยากรสร้างความเข้าใจความหมายและคุณค่าของสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของมวยไทย						052	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
48) วิทยากรแยกแยะทักษะย่อยให้ฝึกได้อย่างชัดเจน						053	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
49) วิทยากรฝึกผู้เรียนตามธรรมชาติ ง่ายและประสบความสำเร็จของผู้เรียน						054	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
50) วิทยากรใช้สื่อการสอนที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี						055	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
51) วิทยากรแทรกกิจกรรมสนุกสนานในขณะที่ฝึก						056	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
52) วิทยากรใช้กิจกรรมการฝึกจากง่ายไปหายาก						057	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
53) วิทยากรใช้เทคนิครุ่นพี่สอนรุ่นน้อง / คนเก่งกว่าสอนคนเรียนได้ช้ากว่า						058	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
54) วิทยากรใช้เพลงคีตมวยไทยในการฝึก						059	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
55) วิทยากรใช้แอโรบิคมวยไทยประกอบกิจกรรมในการฝึก						060	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
56) วิทยากรใช้ตัวอย่างบุคคลมาเป็นข้อคิดในการฝึก						061	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
57) วิทยากรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึก						062	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
58) วิทยากรบูรณาการนำเอาสัญลักษณ์ของชาติมาประกอบการฝึก						063	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
59) เห็นคุณค่าและประโยชน์จากการเรียน เพราะการชี้นำของวิทยากร						064	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
60) เข้าใจความสัมพันธ์ของกระบี่กระบองกับมวยไทย						065	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
61) การฝึกกระบี่กระบองช่วยให้เรียนมวยไทยง่ายขึ้น						066	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
62) ประยุกต์ความรู้ของกระบี่กระบองเข้ากับมวยไทย						067	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
63) การเรียนกระบี่กระบองช่วยทำให้เกิดความสนุกสนาน สร้างเสริมบรรยากาศในการฝึกมวยไทย						068	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
64) การผ่อนคลายกล้ามเนื้อหลังการฝึกมวยไทยช่วยให้ร่างกายดีขึ้น						069	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

ท่านมีความเข้าใจสิ่งที่วิทยากรอบรมมวยไทยได้ปฏิบัติ ต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด	สภาพการเข้าร่วมกิจกรรม								
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
65) การนวดกล้ามเนื้อเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมวยไทย						070	☐	☐	☐
66) การนวดเป็นการช่วยเหลือกันและกันในการฝึกมวยไทย						071	☐	☐	☐
67) การนวดถือเป็นการคลายกล้ามเนื้อในการฝึกมวยไทย						072	☐	☐	☐
68) การนวดเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่เป็นภูมิปัญญามวยไทย						073	☐	☐	☐
69) การสอนมวยไทยควรสอนการนวดด้วย						074	☐	☐	☐
70) วิทยากรวางแผนให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมคิดทำทางของ แม่ไม้ใช้เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง						075	☐	☐	☐
71) การออกแบบการฝึกด้วยการคิดทำทางของตนเอง ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์						076	☐	☐	☐
72) การออกแบบทำทางการฝึกทักษะและเทคนิคของตนเอง ช่วยให้เกิดความแม่นยำ						077	☐	☐	☐
73) การออกแบบทำทางการฝึกทักษะและเทคนิคของตนเอง ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง						078	☐	☐	☐
74) การออกแบบทำทางการฝึกทักษะและเทคนิคของตนเอง ช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์อันดี ขณะที่ใช้ในการสอนผู้อื่น						079	☐	☐	☐
75) สร้างโอกาสให้มีกิจกรรมแสดงออกถึงความสามารถ ด้านมวยไทยในโอกาสต่าง ๆ						080	☐	☐	☐
76) วิทยากรเปิดโอกาสให้แสดงในงานมหกรรมกีฬาไทย						081	☐	☐	☐
77) วิทยากรให้เข้าร่วมพิธีไหว้ครูและแสดงการไหว้ครู						082	☐	☐	☐
78) วิทยากรประเมินผลรายบุคคล						083	☐	☐	☐
79) วิทยากรประเมินผลรวม						084	☐	☐	☐
80) เปิดโอกาสให้หลายส่วนมีส่วนร่วมในการประเมินผล						085	☐	☐	☐

ตอนที่ 3 เจตคติต่อการร่วมกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ
จำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณารายการแต่ละข้อซึ่งสอบถามเกี่ยวกับสภาพความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับมวยไทย แล้วตัดสินใจ
ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงสำหรับท่าน

สภาพความรู้สึกนึกคิดที่เป็นจริงของข้าพเจ้าเกี่ยวกับ มวยไทย เป็นดังนี้	ระดับความรู้สึกนึกคิด						
	จริง มากที่สุด	จริงมาก	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริงเลย		
1) ช่วยให้เกิดความมั่นใจในตนเอง						086	☐ ☐ ☐
2) มีความโหดร้ายทารุณ						087	☐ ☐ ☐
3) ทำให้เกิดความกลัวหาญ						088	☐ ☐ ☐
4) ทำให้เกิดอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายพิการ						089	☐ ☐ ☐
5) เสริมสร้างจิตใจให้เข้มแข็ง						090	☐ ☐ ☐
6) เป็นกีฬาของคนไม่มีความรู้						091	☐ ☐ ☐
7) มีส่วนช่วยเสริมให้ผู้เรียนมีสติปัญญาดี						092	☐ ☐ ☐
8) เป็นกีฬาที่ใช้แต่ร่างกาย ไม่ใช่สมอง						093	☐ ☐ ☐
9) ช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย						094	☐ ☐ ☐
10) เป็นกิจกรรมของพวกนักเลง / อันธพาล / ผู้มีอิทธิพล						095	☐ ☐ ☐
11) ทำให้มีความอดทนมากขึ้น						096	☐ ☐ ☐
12) สร้างค่านิยมให้ตกเป็นทาสการพนัน						097	☐ ☐ ☐
13) สร้างความเป็นธรรม						098	☐ ☐ ☐
14) ช่วยให้มี การตัดสินใจที่ดี						099	☐ ☐ ☐
15) สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ						100	☐ ☐ ☐
16) ทำให้เกิดน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย						101	☐ ☐ ☐
17) ช่วยฝึกระเบียบวินัยในตนเอง						102	☐ ☐ ☐
18) เสริมสร้างการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่						103	☐ ☐ ☐
19) ฝึกการป้องกันตนเองและคุ้มครองผู้อื่น ได้						104	☐ ☐ ☐
20) สร้างความกตัญญูรู้คุณ						105	☐ ☐ ☐

ตอนที่ 4 สภาพการปฏิบัติตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่อการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบ
บูรณาการ จำนวน 16 ข้อ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณารายการแต่ละข้อซึ่งสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมอบรม
แล้วตัดสินใจทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงสำหรับท่าน

การปฏิบัติตนของข้าพเจ้าในการเข้าร่วมกิจกรรม มวยไทย ดังนี้	สภาพการเข้าร่วมกิจกรรม								
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1) มีการเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนรับการฝึกอบรม						106	☐	☐	☐
2) มีแผนล่วงหน้าว่าจะใช้ประโยชน์จากการฝึกมวยไทย						107	☐	☐	☐
3) มีความมุ่งมั่นที่จะฝึกให้บรรลุผลอย่างดี						108	☐	☐	☐
4) ต้องการฝึกต่อเนื่องเป็นเวลานานกว่านี้						109	☐	☐	☐
5) ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการฝึกซ้อม						110	☐	☐	☐
6) ทุ่มเทกาย ใจ และสติปัญญาอย่างเต็มที่ในการฝึกให้ บรรลุเป้าหมาย						111	☐	☐	☐
7) มีความเชื่อมั่นว่าสามารถฝึกได้						112	☐	☐	☐
8) รับผิดชอบปฏิบัติกิจกรรมที่วิทยากรกำหนดให้ฝึก						113	☐	☐	☐
9) เต็มใจและอดทนในการฝึกอย่างมีความสุข						114	☐	☐	☐
10) รักษาสัญญาข้อควรปฏิบัติในการมอบตัวเป็นศิษย์กับครู						115	☐	☐	☐
11) รักษาสัญญาต่อตนเอง						116	☐	☐	☐
12) รักษาสัญญาต่อผู้ร่วมฝึก						117	☐	☐	☐
13) รักษาสัญญาต่อผู้อื่นในสังคม						118	☐	☐	☐
14) หมั่นฝึกฝนจนมีพลังกำลังความแข็งแรงของร่างกาย						119	☐	☐	☐
15) หมั่นฝึกฝนจนมีความคล่องแคล่วทะมัดทะแมง						120	☐	☐	☐
16) หมั่นฝึกฝนจนมีทักษะพิเศษในการฝึกเฉพาะท่า เช่น อาวุธ หมัด เท้า เข่า ศอก ฯลฯ						121	☐	☐	☐

ตอนที่ 5 ผลกระทบต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยแบบบูรณาการ จำนวน 29 ข้อ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณารายการแต่ละข้อซึ่งสอบถามเกี่ยวกับผลของการอบรม แล้วตัดสินใจทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงสำหรับท่าน

การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทยของข้าพเจ้าส่งผลให้ข้าพเจ้าเป็นดังต่อไปนี้	ระดับของผลกระทบ						
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริงเลย		
1) ทำให้ร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี มีความต้านทานโรค						122	☐ ☐ ☐
2) เพิ่มสมรรถภาพในการเรียน และ / หรือทำงานดีขึ้น						123	☐ ☐ ☐
3) บุคลิกภาพดีขึ้น						124	☐ ☐ ☐
4) มีความอดทนในการออกกำลังกายมากขึ้น						125	☐ ☐ ☐
5) รู้จักควบคุมอารมณ์						126	☐ ☐ ☐
6) รู้แพ้ รู้ชนะ และรู้ภัย						127	☐ ☐ ☐
7) มีสมาธิดีขึ้น						128	☐ ☐ ☐
8) เข้ากับคนรอบข้างได้ดี มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับคนทั่วไป						129	☐ ☐ ☐
9) มีความรักสามัคคีในหมู่เพื่อนพ้องและผู้ร่วมงาน						130	☐ ☐ ☐
10) ปัญหาความรุนแรงในกลุ่มลดลง						131	☐ ☐ ☐
11) มีความซื่อสัตย์สุจริต						132	☐ ☐ ☐
12) มีความกตัญญูรู้คุณ						133	☐ ☐ ☐
13) มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นที่ด้อยกว่า						134	☐ ☐ ☐
14) มีวินัยในตนเองมากขึ้น						135	☐ ☐ ☐
15) มีความกล้าหาญ กล้าคิด กล้าทำในสิ่งถูกต้อง						136	☐ ☐ ☐
16) รักความยุติธรรม						137	☐ ☐ ☐
17) มีความเสียสละ						138	☐ ☐ ☐
18) ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน						139	☐ ☐ ☐
19) มีการตัดสินใจได้ถูกต้องแม่นยำ						140	☐ ☐ ☐
20) พัฒนาการคิดอย่างมีสติ						141	☐ ☐ ☐
21) มีการพัฒนาในอาชีพที่ทำอยู่ ช่วยส่งเสริมการประกอบอาชีพที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น						142	☐ ☐ ☐

การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวย ไทยของข้าพเจ้าส่งผลให้ข้าพเจ้าเป็นดังต่อไปนี้	ระดับของผลกระทบ								
	จริง มากที่สุด	จริงมาก	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริงเลย				
22) มั่นใจว่าสามารถป้องกันตนเองยามถูกทำร้ายข่มเหงจาก ผู้อื่น						143	☐	☐	☐
23) มั่นใจว่าสามารถป้องกันและคุ้มครองภัยให้ผู้อื่นได้						144	☐	☐	☐
24) ช่วยให้เกิดความรักชาติ						145	☐	☐	☐
25) ช่วยให้เกิดความรักและเลื่อมใสในศาสนา						146	☐	☐	☐
26) ช่วยให้เกิดความรักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์						147	☐	☐	☐
27) พัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง						148	☐	☐	☐
28) เกิดความต้องการเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับให้ผู้อื่นต่อไป						149	☐	☐	☐
29) เกิดความรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาไทย						150	☐	☐	☐

แบบสัมภาษณ์ผู้จัดกิจกรรม วิทยากร ผู้เกี่ยวข้อง และผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริม
กีฬามวยไทยแบบบูรณาการ

1. ท่านมีแรงบันดาลใจอย่างไรที่ได้ร่วมดำเนินการโครงการนี้

.....
.....
.....
.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับกระบวนการฝึกของ อาจารย์วิชิต ชี้เชิญ

.....
.....
.....
.....

3. จุดเด่นของการฝึกแนวครูวิชิต ชี้เชิญ คือส่วนใด

.....
.....
.....
.....

4. ข้อที่ควรปรับปรุงคือส่วนใด

.....
.....
.....
.....

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้

.....
.....
.....
.....

รายชื่อคณะผู้วิจัย

ผู้วิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ยมดิษฐ์
2. ดร.มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์แหล่ม บุญลุ่ม
4. อาจารย์ณรงค์ เทียมเมฆ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ร้อยโทสุรีย์ พันธุ์รักษ์
6. อาจารย์วิภารัตน์ ยมดิษฐ์

ผู้ช่วยผู้วิจัย

1. นางสาวเบญจมาศ มงคลนำ

ที่ปรึกษาคณะนักวิจัย

1. สว. ปราโมทย์ ไพชนม์
2. สว. สันติภาพ อินทรพัฒน์
3. สว. สุนีย์ อินฉัตร
4. นายวิจิต ชีเชิญ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ พวงสุวรรณ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา สุขนทรัพย์

รายงานการวิจัยฉบับนี้ ได้รับการพิจารณาอนุมัติโครงการและตรวจพิจารณาในปี
งบประมาณ 2547 จากคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา

คณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา ประกอบด้วย

1. ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน	ดอกไชสง	ประธานกรรมการ
2. ดร. วิบูลย์	เข้มชื่น	รองประธานกรรมการ
3. ดร. บุญเลิศ	ไพรินทร์	กรรมการที่ปรึกษา
4. รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา	มะเสนา	กรรมการ
5. ศาสตราจารย์ พลโท ดร. โอภาส	รัตนบุรี	กรรมการ
6. รองศาสตราจารย์ ดร. วรพล	โสคติยานุรักษ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
7. รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์	เสรีรังสรรค์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
8. รองศาสตราจารย์ ดร. พีรเดช	ทองอำไพ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
9. นางฉัตรทอง	ทิพยกะลิน	กรรมการ
10. นางรัตนา	ศรีสียวรรณ	กรรมการ
11. นายไพโรจน์	โพธิ์ไสย	กรรมการและเลขานุการ
12. นายประธาน	ทิพยกะลิน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ